

СПЕЦВИПУСК: ВІЙНА

УКРАЇНЬСЬКА ПРИЗМА: ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

УДК 327(477)“2022” (048.83)

ББК 66.4(4Укр)

I-У45

Редакційна колегія: к.політ. н. Бурейко Н., Максак Г., к.політ. н. Шелест Г.

Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2023. — 308 с.

ISBN 978-617-7574-89-6

Аналітичне дослідження є системним та комплексним аналізом зовнішньої політики України за 2022 рік. Проаналізовано сорок сім напрямів — від співпраці з ключовими партнерами та міжнародними організаціями до публічної дипломатії та побудови міжнародної коаліції для відновлення України. Застосовано чотири критерії оцінювання — індикаторів, які базуються на розробленій методології дослідження. Широким колом експертів досліджено і проаналізовано діяльність Президента, МЗС України та інших відповідальних міністерств та відомств, відповідних комітетів Верховної Ради України, задіяних у формуванні та реалізації зовнішньої політики нашої держави. Дана публікація є восьмим щорічним дослідженням.

За повного або часткового відтворення тексту аналітичного дослідження посилання на автора і видання є обов'язковим.

© Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, 2023.

© ГО Рада зовнішньої політики “Українська Призма”, 2023.

Вступ	3
Методологія дослідження	4
Зовнішня політика у 2022 році	14
Співпраця з країнами «Групи семи»	26
Велика Британія	28
Італія	34
Канада	38
Німеччина	45
США	49
Франція	55
Японія	60
Європейська інтеграція	66
Європейська інтеграція	68
Європейський Союз	74
Євроатлантична інтеграція	80
Двосторонні відносини	88
Австралія	90
Азербайджан	94
Грузія	100
Естонія	106
Ізраїль	111
Індія	116
Іран	120
КНР	124
Латвія	128
Литва	133
Молдова	138
Польща	142
Румунія	147
Словаччина	152
Туреччина	156
Угорщина	161
Чехія	166

Відносини з недружніми країнами	172
Росія	174
Білорусь	179
Регіональна співпраця	184
Близький Схід	186
Західні Балкани	191
Індо-Тихоокеанський регіон	196
Латинська Америка	203
Північна Європа	213
Субсахарська Африка	219
Центральна Азія	225
Міжнародні організації	230
ООН	232
ОБСЄ	240
Рада Європи	244
Формування міжнародної коаліції з відновлення України	250
Санкційна політика	255
Воєнна дипломатія	262
Економічна дипломатія	267
Енергетична дипломатія	273
Публічна дипломатія	277
Нерозповсюдження ядерної зброї	283
Закордонне українство	288
Десять принципів дипломатії воєнного часу у 2023 році	293
Зведена таблиця оцінок реалізації напрямів зовнішньої політики у 2022 році	296
Список скорочень	298
Автори	300
Про Раду зовнішньої політики «Українська призма»	304
Про Фонд ім. Фрідріха Еберта	306

Шановні колеги!

Пропонуємо Вашій увазі спеціальний випуск щорічного аналізу «Українська призма: зовнішня політика 2022». Попри традиційність нашої уваги до щорічного оцінювання здобутків та невдач зовнішньої політики України, цей випуск є особливим з багатьох причин.

По-перше, цього аналітичного продукту могло не бути взагалі. Рішення про його підготовку далось команді «Української призми» нелегко, адже війна торкнулася кожного з нас. Частина наших експертів пережили жахи повної блокади, масовані ракетні та авіа удари по своїх містах в Україні. Частина — була змушена полишити рідні домівки та стати вимушеними переселенцями. Деякі експерти зробили своїм пріоритетом на час повномасштабної війни посилену експертну адвокацію українських інтересів на міжнародній арені. Лише в другій половині 2022 року «Українській призмі» вдалося відновити повноцінну програмну діяльність організації. Тоді й було ухвалено рішення щодо необхідності продовжити дослідницьку роботу над щорічником, який випускається з 2016 року, але адаптувати його відповідно часу та викликам, які стояли перед українською дипломатією у 2022 році.

По-друге, наша методологія оцінювання зовнішньої політики у відносно мирні часи потребувала оновлення, щоб осягнути всі особливості та поточну специфіку діяльності українських дипломатів, політиків та громадських активістів, які виборюють у комунікації із зовнішнім світом нашу свободу та право на мирне та справедливе існування. Дипломатія воєнного часу — це окрема багатогранна політика зі своїми цілями та відповідними специфічними інструментами. Зважаючи на це, нам довелося адаптувати методологію дослідження до нових функціональних та географічних вимог часу. У спеціальному випуску з'явилися нові держави, а також нові тематичні елементи двостороннього та багатостороннього зовнішньополітичного порядку денного України. Змінились також індикатори оцінки.

По-третє, попри оцінки, які ми виставляємо за кожний напрям, ми усвідомлюємо, що перемоги на дипломатичному фронті над російським агресором такі ж критично важливі, як поступи української армії на полі бою. Кожне рішення на підтримку України є неоціненне. Тому наші індикатори слугують радше своєрідними підказками, де та у який спосіб можна посилити роботу у наближенні перемоги над ворогом.

Зрештою, повномасштабне російське вторгнення на територію України ще раз продемонструвало, що наша перемога та стійкість у боротьбі з агресором полягає в єдності українського суспільства, спільних зусиллях на політичному, дипломатичному, громадському рівні. Спеціальний випуск демонструє, якими життєво важливими, проактивними та креативними були наші спільні політико-дипломатичні зусилля у 2022 році.

Слава Збройним Силам України!

Слава українським дипломатам!

Слава Україні!

Методологія дослідження

A

B-

C+

При розробці методології оцінювання зовнішньої політики України у 2015 році робоча група Ради зовнішньої політики «Українська призма» уважно вивчила досвід і практики подібного аналізу зовнішньої політики окремих країн та міжнародних інституцій, виконаного деякими закордонними аналітичними центрами, зокрема Європейської ради з міжнародних відносин (European Council on Foreign Relations, ECFR) та Чеської Асоціації міжнародних справ (Asociace pro mezinárodní otázky, AMO). Жодна із застосованих методологій не є універсальною, а принципи аналізу прямо залежать від особливостей досліджуваного об'єкта. Тому після проведення методологічних консультацій «Українська призма» розробила власну модель з огляду на українські реалії, залучаючи при цьому окремі елементи вже існуючого методологічного доробку західних колег. Ця методологія використовувалась у 2015–2021 роках та постійно вдосконалювалась.

Однак випуск 2022 року є особливим. Зовнішня політика України, як і все життя країни, підпорядковані воєнному часу. Відтак для кращого врахування наявних зовнішньополітичних та безпекових обставин було розроблено методологію оцінки зовнішньої політики України саме у 2022 році. Ця методологія зберігає більшість індикаторів, що їх було використано для аналізу попередніх років (політичний інтерес, діяльність та результати), але при цьому розширює емпіричну базу для оцінювання. Крім того, індикатори міжінституційної співпраці та стратегічного бачення було замінено новим — стратегічні комунікації, які набули особливої ваги під час війни.

Як і в попередні роки, аналіз сфокусовано саме на діях української сторони (представників виконавчої та законодавчої влади, Президента та його Офісу, а також окремих задіяних акторів), а не стану двосторонніх відносин із відповідною країною. Водночас представлене дослідження охоплює лише період 2022 року і не містить традиційної для попередніх випусків частини порівняння поточних результатів із тогорічними.

Крім того, цього разу ми зробили певний перегляд досліджуваних напрямів зовнішньої політики України. Були додані нові напрями для оцінювання (Австралія, Естонія, Індія, Латвія, формування міжнародної коаліції з відновлення України, санкційна політика, воєнна дипломатія), натомість деякі — виключені (Австрія, питання клімату, права людини, будівництво міжнародної коаліції протидії РФ, Східне партнерство, країни Балтії, Вишеградська четвірка (як регіон) та Чорноморський регіон, міжнародна безпека); розділи, присвячені Південній Азії та АТР, були об'єднані в Індо-Тихоокеанський регіон.

Напрями зовнішньої політики України

Для оцінювання зовнішньої політики України у 2022 році було обрано 47 напрямів, які були розділені на тематичні блоки:

- співпраця з країнами Групи семи (Велика Британія, Італія, Канада, Німеччина, США, Франція, Японія);
- європейська інтеграція та відносини з ЄС;
- євроатлантична інтеграція;
- двосторонні відносини (Австралія, Азербайджан, Грузія, Естонія, Ізраїль, Іран, КНР, Латвія, Литва, Молдова, Польща, Румунія, Словаччина, Туреччина, Угорщина, Чехія);
- недружні країни (Білорусь, Російська Федерація);
- регіональна співпраця (Індо-Тихоокеанський регіон, Близький Схід, Західні Балкани, Північна Європа, Латинська Америка, Субсахарська Африка, Центральна Азія);
- міжнародні організації (ОБСЄ, ООН, Рада Європи);
- нерозповсюдження ядерної зброї;
- формування міжнародної коаліції з відновлення України;
- економічна дипломатія;
- публічна дипломатія;
- воєнна дипломатія;
- санкційна політика;
- закордонне українство.

Індикатори оцінки зовнішньої політики України за окремими напрямками:

Були розроблені чотири індикатори оцінювання стану реалізації зовнішньої політики за кожним із вказаних напрямів:

- (1) політичний інтерес або залученість акторів до певного напряму зовнішньої політики України;
- (2) стратегічні комунікації за визначеним напрямом;
- (3) конкретна діяльність за вказаним напрямом протягом року, який оцінюється;
- (4) результати та досягнення за напрямом протягом року, який оцінюється.

Кожен із чотирьох основних індикаторів оцінюється за п'ятибальною шкалою, де 1 бал — мінімальна, а 5 балів — максимальна можлива оцінка. Кожен бал в оцінюванні напряму за конкретним індикатором прив'язано до наявності чи відсутності певного стану, який можна зафіксувати. Для кожного індикатора визначено необхідну для формування оцінки нормативну та фактологічну базу.

1. Політичний інтерес/залученість

База для аналізу: виступи та інтерв'ю Президента, Прем'єр-міністра та віцепрем'єр міністрів України, Міністра закордонних справ, Міністра оборони та інших профільних міністрів, Голови ВРУ, заяви фракцій, заяви лідерів політичних партій, інтерв'ю керівництва ОПУ, щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України та Аналітична доповідь до нього, Порядок денний Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва ВРУ та наявні парламентські слухання за тематикою, слухання відповідних комітетів ВРУ.

Бали:

- 1 бал** — відсутність згадування відповідного напряму зовнішньої політики в офіційних або неофіційних заявах, політичних документах та маніфестах головних політичних суб'єктів;

- 2 бали** — згадування у неофіційній формі зовнішньополітичного напрямку, яке не набуло форми політичної позиції; інтерв'ю, блоги, твіти чи статті у ЗМІ на відповідні теми;
- 3 бали** — наявність поодиноких офіційних заяв щодо подій чи окремих аспектів діяльності у досліджуваному напрямі у деяких політичних партій, згадування у виступах Президента, Прем'єр-міністра чи Міністра закордонних справ;
- 4 бали** — наявність офіційних позицій різних політичних суб'єктів, представлених у вищих органах влади, але не обов'язково узгоджених між собою, наявність регулярних політичних заяв, згадування в щорічному Посланні Президента, включення до порядку денного Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва ВРУ, проведення комітетських слухань та круглих столів;
- 5 балів** — наявність політичного консенсусу щодо діяльності України в обраному зовнішньополітичному напрямі, регулярне звернення до досліджуваного напрямку, спільні офіційні заяви, проведення парламентських слухань або тематичних конференцій.

2. Стратегічні комунікації

База для аналізу: виступи Президента, Прем'єр-міністра та віцепрем'єр-міністрів України, Міністра закордонних справ, Міністра оборони та інших профільних міністрів перед іноземними аудиторіями, великі публікації для іноземних ЗМІ тощо.

Бали:

- 1 бал** — інтерв'ю для медіа країни високопосадовців України або посла, адхок інформування;
- 2 бали** — виступи високопосадовців (крім Президента) перед різними цільовими аудиторіями;
- 3 бали** — спільні заяви, спеціальні (таргетовані) інформаційні кампанії, організація візиту представника країни чи організації на декуповані території (окрім посла, акредитованого в Україні);

4 бали — усе вище перелічене та виступ Президента або інших високопосадовців на великих міжнародних майданчиках (конференції, публічні заходи), організація виступів перших осіб країни/організації перед ВРУ;

5 балів — усе перелічене та виступ Президента у парламенті відповідної країни або на великих міжнародних майданчиках (як-от міжнародні організації або засідання ініціатив під головуванням країни, яка оцінюється, за виключенням неурядових конференцій).

4. Діяльність

База для аналізу: інформація та звіти, надані МЗС України та іншими міністерствами, залученими до виконання завдань за напрямом, заяви та прес-релізи Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, Прем'єр-міністра України, Верховної Ради України, двосторонніх комітетів та робочих груп, публічно наявна інформація щодо діяльності за напрямом.

Бали:

1 бал — фактична відсутність роботи, пов'язаної з реалізацією відповідного напрямку зовнішньої політики, відсутність інших форм співпраці чи офіційних контактів; зафіксовані факти протидії одних інституцій іншим під час вироблення політики чи конфлікти між українськими органами влади або різними гілками влади під час здійснення політики у певному зовнішньополітичному напрямі, зрив роботи координаційних органів;

2 бали — поодинокі несистемні види активності, які не базуються на наявних стратегічних чи операційних документах у сфері реалізації відповідного напрямку зовнішньої політики, підтримання діалогу виключно через наявні ЗДУ, відсутність посла України у відповідній країні протягом більше ніж пів року;

- 3 бали** — несистемна співпраця або контакти лише за окремими напрямками без системної співпраці; зустрічі в рамках багатосторонніх форматів або «на полях» поряд з підтриманням дипломатичних, торгово-економічних відносин; реакційність у реалізації відповідного напрямку зовнішньої політики;
- 4 бали** — візити рівня керівництва МЗС, Голови ВРУ, Прем'єр-міністра України у відповідну країну або організація візитів іноземних представників в Україну, робота міжвідомчих та інших комісій та робочих груп, участь або організація військових навчань, співробітництво на міжвідомчому рівні;
- 5 балів** — наявна діяльність за всіма напрямками (фінансово-економічний, політичний, військовий, гуманітарний), спільні міжнародні ініціативи, візити на рівні очільників держав та голів міжнародних організацій, головування в міжнародних організаціях чи ініціативах, проведення спільних двосторонніх або багатосторонніх форумів.

5. Результати

База для аналізу: міжнародні угоди та меморандуми, укладені за відповідним напрямом зовнішньої політики, інформація щодо результатів діяльності КМУ, ОПУ, МЗС України та інших відповідних міністерств і відомств, Верховної Ради України, статистика торговельно-економічних відносин, інформаційні та аналітичні матеріали за результатами зустрічей, засідань тощо, рейтинги допомоги, інформація від закордонних партнерів.

Бали:

- 1 бал** — розрив дипломатичних відносин, вихід з міжнародної організації, припинення співпраці в рамках ініціативи, відкрита військова агресія чи офіційна підтримка агресора, торгіві, енергетичні війни, блокування ініціатив міжнародних організацій, спрямованих на підтримку України;

- 2 бали** — зниження рівня дипломатичного представництва чи наявність дискримінаційної політики в торговельній сфері, відсутність значних спільних проектів економічного, енергетичного характеру, відсутність динаміки в політичному діалозі;
- 3 бали** — незначна позитивна динаміка на рівні політичного діалогу, економічних контактів, наявність співпраці на міжвідомчому рівні, приєднання до політичних заяв та санкційних режимів, проте без значних ініціатив щодо надання військової, фінансової та гуманітарної допомоги.
- 4 бали** — активний політичний діалог, підтримка України за окремими напрямами (наприклад, тільки гуманітарний або тільки економічний, без військового), підписання двосторонніх та багатосторонніх угод, імплементація рішень щодо надання підтримки Україні, прийнятих під час візитів на вищому рівні, участь у міжнародних коаліціях щодо підтримки України;
- 5 балів** — повна підтримка позиції України, надання фінансової, політичної та військової підтримки, виділення допомоги (гуманітарної, фінансової або на реконструкцію), наявність масштабних проектів в економічній, енергетичній, військовій сферах, створення та функціонування спеціальних координаційних органів з метою реалізації зовнішньої політики у певному напрямі, голосування в парламентах щодо підтримки України.

*** Примітка:**

У 2022 році зовнішня політика України щодо Російської Федерації та Білорусі була проаналізована, але не оцінена, оскільки через повномасштабну війну стандартна система оцінювання не може бути застосована.

Загальна оцінка за окремим зовнішньополітичним напрямом (рейтинг напрямку)

Після виставлення балів за усіма індикаторами вираховується загальна оцінка напрямку шляхом визначення середньоарифметичного показника. Загальна оцінка (рейтинг) потім зазначається у формі латинських літер (A, B, C, D, E) з арифметичними знаками дії (+/-) залежно від значення отриманого показника.

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА:

A

A-

Значення показника:

5

4,6-4,9

B+

B

B-

4,1-4,5

4

3,6-3,9

C+

C

C-

3,1-3,5

3

2,6-2,9

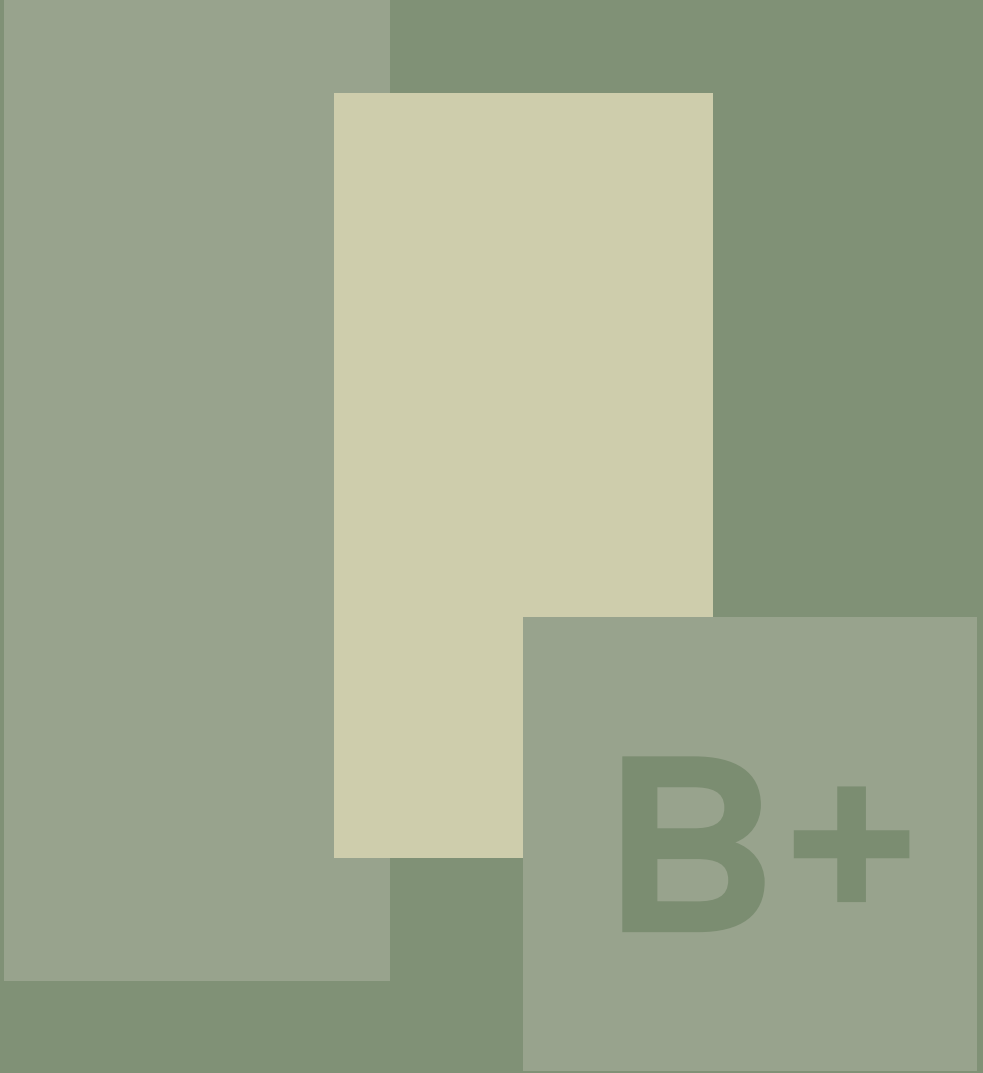
РЕЙТИНГ НАПРЯМУ

Загальна оцінка (рейтинг) успішності реалізації зовнішньої політики України упродовж досліджуваного року

Загальна оцінка (рейтинг) успішності реалізації зовнішньої політики України упродовж досліджуваного року

Загальна оцінка успішності реалізації зовнішньої політики України визначається шляхом отримання середньоарифметичного показника від загальних оцінок за всіма напрямками зовнішньої політики, які аналізувались. Загальний рейтинг виставляється шляхом підрахунку аналогічно до оцінки окремих напрямів зовнішньої політики.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У 2022

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	B+
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	B+
ДІЯЛЬНІСТЬ	B+
РЕЗУЛЬТАТИ	B
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Політичний інтерес/залученість

Попри те, що війна з Росією триває з 2014 року, повномасштабне вторгнення у 2022 році посилило увагу вищого політичного керівництва України до дипломатичного фронту роботи з іноземними та міжнародними партнерами. Активна робота над розширенням напрямів пошуку солідарності партнерів з Україною тривала вже з січня. До вже знайомих і традиційних напрямів посилення превентивного санкційного тиску на Росію з метою мінімізації ризиків масштабної агресії українські високопосадовці та дипломати займалися посиленням військових спроможностей України, що проявлялося у відповідних заявах та політичних позиціях.

Утім, 24 лютого 2022 року стало новою точкою відліку у побудові повноцінної дипломатії воєнного часу. З перших годин повномасштабного вторгнення дипломатична комунікація перейшла в формат цілодобового антикризового менеджменту з великою щільністю контактів із партнерами та широким порядком денним.

Тематично увага українських високопосадовців зосереджувалася на таких питаннях: пошук умов політико-дипломатичної деескалації та припинення війни; надання Україні військово-технічної допомоги у протистоянні з агресором; зменшення масштабів гуманітарної катастрофи в Україні; фіксація та документація фактів воєнних та інших тяжких злочинів, скоєних російськими окупантами; посилення санкційного тиску на причетних до підтримки агресії Росії проти України; формування механізмів притягнення до відповідальності керівництва Росії за злочин агресії; надання фінансової та гуманітарної допомоги Україні від іноземних партнерів та міжнародних організацій на тлі значних збитків та ризиків руйнування стабільності фінансової системи України; забезпечення гідних умов перебування українських біженців за кордоном; питання залучення іноземних коштів для відновлення пошкодженої інфраструктури в Україні, створення відповідної інституційної бази; питання конфіскації російських активів за кордоном та формування механізмів подальшого спрямування цих ресурсів на відновлення України; розробка та просування президентської формули миру, гарантій безпеки Україні тощо.

Найбільшу увагу у географічному вимірі українські політики та високопосадовці приділяли співпраці з партнерами, які входять до Групи семи, Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу. Саме політична увага на системну дипломатичну роботу з цими державами, формування паралельних треків рішень на рівні міжнародних організацій та у двосторонньому порядку з членами цих об'єднань домінувала серед задач українського політичного керівництва та дипломатичного корпусу.

На рівні головних суб'єктів прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні констатувалась важливість використання поточних універсальних міжнародних механізмів, таких як ООН, її агенцій та інституцій для припинення війни Росії проти України, зменшення кризових гуманітарних наслідків не тільки для України, але і для світу. В розрізі пошуку широкої міжнародної підтримки проукраїнських рішень посилювався інтерес українських політиків і дипломатів до держав т.зв. Глобального Півдня.

Значним політичним консенсусом та інтересом між різними політичними партіями та суб'єктами в Україні користувалися питання прищвидження інтеграції України до ЄС та НАТО. Відповідні спільні заяви були зроблені на рівні Президента України, Прем'єр-міністра України та Голови ВРУ України. Серед окремих країн та регіонів варто виділити США, Велику Британію, країни Балтії, Польщу, Субсахарську Африку. Побудова міжнародної коаліції для відбудови України, санкційна політика та воєнна дипломатія стали топ пріоритетами залученості усіх політичних акторів в Україні.

Загальна оцінка за індикатором —

B+

Стратегічні комунікації

У 2022 році стратегічні комунікації з партнерами стали основою формування міжнародних коаліцій із протидії російській агресії, зважаючи на необхідність збереження постійного фокуса уваги іноземних держав до подій в Україні та потребу прийняття швидких рішень за широким спектром питань. Телефонна дипломатія В. Зеленського фактично з перших годин повномасштабного нападу, регулярні виступи перед парламентами інших держав, під час різноманітних заходів разом з онлайн кампаніями в соціальних мережах та регулярними інтерв'ю міжнародним ЗМІ дозволили просувати національні інтереси України та зберегти увагу іноземної аудиторії не тільки на рівні інституцій, відповідальних за зовнішню політику.

Впливовим інструментом стратегічних комунікацій виявилися виступи Президента України перед парламентами іноземних держав, а також на офіційних засіданнях міжнародних організацій. Парламенти стали успішним майданчиком для оголошення звернень глави держави з огляду на декілька причин. По-перше, як політичні інституції парламенти мають безпосередній зв'язок із виборцями у своїх країнах. По-друге, у багатьох випадках парламенти формують уряди, а також відіграють вагомую роль у затвердженні рішень про надання допомоги Україні. Такий формат комунікації із західними аудиторіями став доволі популярним і викликав високий інтерес. Іноземні експерти з комунікацій проводять контент-аналіз звернень В. Зеленського, а видавці друкують збірки виступів. За 2022 рік Президент В. Зеленський виступив 35 разів у законодавчих органах держав Європи, Азії, Північної Америки, а також Ізраїлю, Австралії та Нової Зеландії.

Потужним інструментом привернення уваги лідерів ЄС, НАТО та партнерських країн та доведення всієї глибини людської трагедії, спричиненої російською агресією, стали відвідини звільнених від окупації міст Київської області, де іноземні партнери особисто мали змогу відчути воєнні злочини російської армії. Бучу, Ірпінь, Бородянку відвідали серед інших і очільники європейських інституцій.

Корисним з точки зору привернення уваги до війни Росії проти України та українських нагальних потреб стало залучення до інформаційних

кампаній та міжнародних гуманітарних акцій Першої леді О. Зеленської. Її виступи перед законодавцями США та Великої Британії, під час великих міжнародних конференцій та надані інтерв'ю посилили комунікацію України назовні.

Класичними за формою, але доволі резонансними за змістом були ексклюзивні інтерв'ю провідним іноземним ЗМІ Президента України В. Зеленського, Першої леді О. Зеленської, Міністра закордонних справ України Д. Кулеби, Міністра оборони України О. Резнікова, Головнокомандувача ЗСУ В. Залужного.

До адвокації ухвалення рішень, для яких потрібна була згода національних парламентів або Європейського парламенту, парламентських асамблей міжнародних організацій залучались керівництво та представники Верховної Ради України.

Варто також відзначити і масштабні інформаційні компанії на вулицях столиць та міст іноземних держав, а також адвокаційні компанії у соціальних мережах, що відбувались від лица української держави, Збройних Сил України, а також підтримувались громадянами та неурядовими організаціями.

Водночас стратегічним комунікаціям України іноді бракувало однастайності, визначеності, хто саме має право коментувати питання війни, мирного врегулювання, відносин із партнерами, а також індивідуального підходу до окремих країн та регіонів.

Загальна оцінка за індикатором —

B+

Діяльність

Протягом 2022 року діяльність переважно була спрямована на побудову міжнародної коаліції протидії російській агресії, отримання необхідної безпекової та гуманітарної допомоги, подолання негативних наслідків війни. Хоча частина методів класичної дипломатії не могла бути реалізована через воєнний стан та зміну пріоритетів, українські актори, задіяні до реалізації зовнішньої та безпекової політики (Президент, ОПУ, МЗС, МО, ВРУ та ін.), використовували наявний інструментарій та активізували свою діяльність за багатьма напрямками. Активізувалась і робота багатьох дипломатичних представництв за кордоном.

Постійно підтримувався найтісніший контакт на найвищому рівні зі США, Великою Британією, Польщею, державами Балтії та Центральної Європи. Лідери цих держав неодноразово відвідували Україну з візитами. Симптоматично, що солідарність з Україною змусила низку центральноєвропейських партнерів відмовитись від суто націоналістичних ідей та лозунгів на користь посилення практичної секторальної співпраці. Загалом протягом року Україну відвідали президенти та очільники урядів 39 країн Європи, Азії, Північної Америки та Латинської Америки, Австралії.

З позицій формування довгострокових безпекових гарантій Україна запропонувала створити міжнародну робочу групу, яку очолили голова ОПУ А. Єрмак з української сторони та колишній Генеральний секретар НАТО А. Фог Расмуссен від міжнародної спільноти. Група, яка налічувала понад 20 іноземних експертів, напрацювала план Київської безпекової угоди. Угода мала на меті запропонувати гарантії безпеки України на період до набуття повноправного членства в НАТО. Сам документ отримав неоднозначні політичні та експертні оцінки. Надалі політичним керівництвом України було прийнято рішення просувати трек безпекових гарантій у комплексі з політичною ініціативою В. Зеленського «10 кроків до миру», яка була запропонована восени 2022 року.

Задля утримання тісного контакту з партнерами у підготовці та впровадженні санкцій була створена Робоча група Єрмака — Макфола, завданням якої стало забезпечення комплексних рішень щодо впровадження санкційного тиску на російські суб'єкти, пов'язані

з веденням та підтримкою війни проти України. Група надала рекомендації представникам США, ЄС та іншим партнерам щодо важливих кроків у роботі із санкціями.

Президент мав постійний телефонний контакт з очільниками всіх держав-партнерів та намагався залучити підтримку нових держав. Його численні виступи у парламентах різних країн світу мали суспільний відгос. На тлі звичного онлайн-формату виступів В. Зеленського фізична присутність Президента України в Конгресі США у грудні дозволила посилити позитивний вплив на аудиторію американських законотворців та знівелювати загрози втрати двопартійної єдності у підтримці України.

Активний політичний діалог високого рівня, інтенсивна адвокаційна кампанія українських політиків та громадських діячів призвели до поступу на шляху до європейської інтеграції. Хоча Україні та Європейському Союзу у 2022 році не вдалося провести черговий саміт ЄС — Україна, сторони активно використовували двосторонні органи, які були створені у рамках Угоди про асоціацію. Наприклад, у вересні у м. Брюссель під час проведення Ради асоціації ЄС — Україна було підписано низку вагомих двосторонніх угод, які посилюють секторальну інтеграцію України у внутрішній ринок ЄС. Більш того, з моменту отримання Україною статусу країни-кандидата на членство в ЄС українські урядовці почали брати участь у засіданнях Ради ЄС.

Відповідний політичний крок України восени щодо подачі заявки на членство в НАТО не отримав аналогічного політичного відклику серед членів Альянсу. Робота з індивідуальними членами НАТО у 2022 році системності не набула.

Планомірна робота міністерства оборони та державних оборонних підприємств дозволила не лише забезпечити постачання озброєння, але й вийти на спільні проекти з виробництва боеприпасів на території країн ЄС. Йдеться передусім про центральноєвропейські країни. Проведення засідань контактної групи «Рамштайн» мали значний позитивний вплив на безпекове співробітництво з понад 54 країнами світу.

Інтенсивний діалог відбувався з іноземними партнерами у питанні формування платформи відбудови України, залучення міжнародних донорів та інвесторів до післявоєнної перебудови. За підтримки іноземних партнерів Україна брала участь на високому політичному рівні у тематичних

міжнародних конференціях у Варшаві (травень), Лугано (червень), Берліні (жовтень), Парижі (грудень), а також інших форумах на підтримку України. Активна робота відбувалась у рамках міжнародних організацій, членами якої Україна є, а також партнерських, наприклад G7. Робота та адвокація у рамках ООН набули нового подиху і мали значну увагу усіх гілок влади.

МЗС України активізувало роботу з країнами Африки, Азії та Латинської Америки, зважаючи на значний політичний та економічний вплив Росії в цих регіонах. У цьому контексті варто зазначити важливість турне країнами Африки Міністра закордонних справ Д. Кулеби восени. Також восени МЗС отримало заступника Міністра, відповідального за побудову відносин із державами Латинської Америки та Карибського басейну, перед яким поставлене завдання розробити стратегію МЗС щодо ЛАКБ. Також у 2022 році було призначено спеціального представника України з питань Близького Сходу та Африки.

Загалом у 2022 році відбулась суттєва зміна керівників ЗДУ у важливих для України державах. Хоча у більшості випадків це була планова зміна українських послів, подекуди відкликання було пов'язано з низькою результативністю показників дипломатії воєнного часу. Нових очільників отримали посольства України в Австралії, Єгипті (березень), ОАЕ, Кубі, Північній Македонії, Румунії, Словенії, Чорногорії (травень), Таджикистані (червень), Монголії, Німеччині (вересень), Марокко, Словаччині (жовтень), Швейцарії (листопад), Аргентині, Болгарії, Латвії, Нігерії, Перу (грудень), а також у Бахреїні, Гвінейській Республіці, Кот-д'Івуарі, Ліберії, Новій Зеландії за сумісництвом. Водночас на кінець року без очільників залишались дипломатичні представництва в Алжирі, Анголі, Бельгії, Бразилії, Вірменії, Грузії, Ефіопії, Іраку, Індії, Ірані, Казахстані, Китаї, Лівані, Малайзії, Нідерландах, Норвегії, Португалії, Таїланді, Угорщині, Чехії.

Вагомий внесок зробили й представники громадянського суспільства. Адвокаційні візити до столиць важливих держав у різних регіонах світу доповнювали офіційний порядок денний.

Загальна оцінка за індикатором —

B+

Результати

У політико-дипломатичному вимірі партнери України засудили повномасштабне вторгнення Росії як на рівні міжнародних об'єднань, так і на національному рівні. Політичним проривом року у відносинах України з ЄС стало надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі.

Постійна координація рішень Групи семи та Європейського Союзу щодо України дозволила вийти на ґрунтовний поступ у питаннях погодження санкційних режимів, надання фінансової та гуманітарної допомоги, а також формування основ майбутнього механізму відбудови України та залучення інвестицій. Неочікуваним для Кремля став рівень санкційних обмежень, до якого вдалися партнери України. Держави-члени ЄС змогли знайти політичну волю і консенсус у запровадженні дев'яти пакетів санкцій проти Росії. Під санкціями опинилися енергетична, банківська, військово-технічна, інформаційна галузі в Росії, значна кількість юридичних та фізичних осіб. До санкційного режиму додалися також інші європейські країни не члени ЄС, Австралія, Японія та інші.

Політичне лідерство партнерів за окремими напрямками дозволяло Україні посилити адвокаційну складову у комунікації з державами, які вагаються щодо однозначної підтримки України.

США та Велика Британія залишались головними партнерами у посиленні обороноздатності України, а також у формуванні військово-політичних коаліцій. Важливим здобутком дипломатії воєнного часу є запровадження та активна діяльність формату «Рамштайн», платформи з надання Україні військової допомоги, посилення спроможностей ЗСУ. Знаковим є як політична значущість формату, так і його практична складова. На політичному рівні, за лідерства Сполучених Штатів, вказаний майданчик зміг об'єднати понад 50 партнерів України, а в практичній площині партнери змогли погодити та скоординувати постачання озброєння та боеприпасів. Загалом понад 30 країн світу надали Україні летальну та нелетальну військову допомогу.

Окремим важливим політичним досягненням є рішення ЄС щодо дозволу використання фінансових ресурсів Європейського фонду миру на

відшкодування коштів членам ЄС, які надають допомогу Україні необхідним озброєнням та боеприпасами. На потреби України з загального бюджету ЄФМ у 5,7 млрд євро було виділено 3,1 млрд євро станом на кінець 2022 року.

Крім військової техніки та боеприпасів для України життєво важливу зацікавленість представляє навчання українських військовослужбовців на території країн-партнерів. Тут пальму першості у 2022 році тримала Велика Британія, яка спільно з партнерами з держав-членів НАТО розпочала масове навчання нових підрозділів ЗСУ. Під кінець року відбулася довгоочікувана подія офіційного старту Місії ЄС з надання військової допомоги Україні. Місія отримала дворічний мандат на підготовку українських військових на території держав ЄС.

Прийняття на Саміті НАТО в Мадриді Комплексного пакета допомоги, попри нелетальний характер підтримки України, також є вагомим знаком солідарності членів Альянсу з Україною.

Представники України реалізовували активну діяльність на різних майданчиках ООН з метою привернення уваги до України, а також посилення міжнародно-правового тиску на Росію. За посередництва ООН (липень) було підписано Зернову угоду щодо експорту українського зерна морським шляхом, яка була продовжена у листопаді. Україна отримала безпрецедентну підтримку своїх резолюцій під час голосування в ГА ООН. Понад 140 держав голосували за засудження російської агресії, анексії українських територій, за потребу репарацій та виключення РФ з Ради з прав людини тощо.

Попри те, що Україна отримувала нерівномірну та часом недостатню фінансову допомогу в щомісячному розрізі, загалом протягом 2022 року грантова та кредитна підтримка з боку міжнародних фінансових інституцій дозволили утримати платоспроможність та стійкість української фінансової системи. Після 24 лютого від міжнародних партнерів до бюджету України надійшло понад 28 млрд дол. США. Найбільший внесок зробили США, ЄС, Німеччина, Канада, Велика Британія.

Україна отримала низку торгових преференцій у відносинах з партнерами, що дозволило збільшити надходження від експорту на тлі кризових явищ в економіці України. Скасування митних тарифів для українського експорту запровадили ЄС, Велика Британія, Австралія.

Попри війну та спричинені нею руйнування, у зовнішній торгівлі вдалось уникнути катастрофи — експорт товарів склав 44,17 млрд дол. США (64,9% порівняно з 2021 роком), імпорт — 59,51 млрд дол. США (81,7% порівняно з 2021 роком).

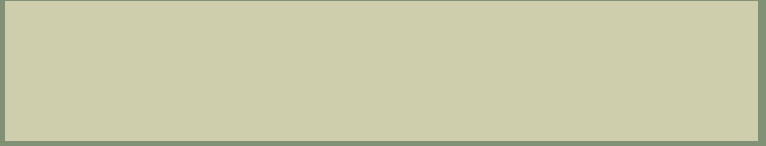
У рамках ініціативи «Grain from Ukraine» за підтримки західних партнерів Україна доставила зерно до таких близькосхідних країн як Ємен, Єгипет, Алжир, Ліван, Марокко, Туніс, Оман.

Загальна оцінка за індикатором —

B

Загальна оцінка у 2023 році —

B+

СПІВПРАЦЯ З КРАЇНАМИ «ГРУПИ СЕМИ»

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

A

ІТАЛІЯ

B+

КАНАДА

A

НІМЕЧЧИНА

A

США

A

ФРАНЦІЯ

A-

ЯПОНІЯ

A-

Велика Британія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

У 2022 році Велика Британія надавала безпекову та економічну допомогу Україні та забезпечувала посилення санкційного тиску на Росію. У багатьох форматах такої фронтальної підтримки саме Сполучене Королівство ставало ініціатором та спонсором нових пакетів допомоги та постачання нових типів озброєнь.

Політичний інтерес/залученість

Після початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну закладені раніше формати співпраці (зокрема Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство) дозволили перейти до нових форматів кризової співпраці, відповідно українське керівництво та дипломатія сконцентрували значний політичний інтерес та залученість до британського напрямку.

У 2022 році політичний інтерес до напрямку Великої Британії був на високому рівні. Ключовими питаннями стали налагодження постачання озброєння, макрофінансова підтримка української економіки та посилення політичної підтримки офіційного Лондона задля укріплення проукраїнської коаліції західних держав.

Протягом року Президент В. Зеленський неодноразово звертався в офіційних виступах та чисельних інтерв'ю до тематики співробітництва з Великою Британією та допомоги, яку вона надає Україні. Так, зокрема, увагу напрямку було приділено у виступі Президента перед ВРУ з нагоди візиту прем'єр-міністра Великої Британії Б. Джонсона (3.05), зверненні до лідерів країн-учасниць G7 (12.12), у щорічному Посланні до ВРУ (28.12) та в аналітичній доповіді до нього.

Тематика співробітництва з Великою Британією та отримання всебічної допомоги неодноразово ставали предметом виступів та коментарів Міністра закордонних справ, Міністра оборони, а також народних депутатів Л. Василенко, Є. Чернева, Д. Наталухи, О. Гончаренка, В. Галайчука тощо.

Крім того, упродовж року неодноразово робився наголос на важливості подальшого розвитку формату трикутника Велика Британія-Польща-Україна, про що йшлося в окремих виступах Президента перед ВРУ та в аналітичній доповіді до щорічного Послання Президента. При цьому наразі рамки діяльності «трикутника» та потенційні інструменти залишаються доволі розмитими у формулюваннях.

Стратегічні комунікації

Окремої уваги заслуговує виступ Президента України перед парламентом Сполученого Королівства (8.03), який став одним із перших публічних онлайн-виступів такого рівня з початку повномасштабного вторгнення РФ та заклав ключові меседжі подальшої співпраці України та Британії у 2022 році.

Спостерігалась значна медіаактивність для британських ЗМІ на рівні Президента, ОПУ, Міністра закордонних справ, посольства України у Великій Британії, Першої леді. Перебування українського істеблшменту в британському інфопросторі протягом року було систематичним та синергичним. Регулярні великі інтерв'ю BBC та SKY, зокрема ексклюзивні (14.04), та іншим телеканалам, а також топ британських друкованим медіа (The Guardian, the Economist тощо) Президента та інших високопосадовців мали значний ефект не тільки на британську публіку, а й набули поширення в англomовному світі та цитування. Ексклюзивні інтерв'ю британським ЗМІ давала і Перша леді, зокрема BBC (24.11).

Також кожна зустріч Президента з британськими представниками завершувалася пресконференцією відповідного рівня для широкого кола представників ЗМІ.

Значного ефекту мали візити британських прем'єр-міністрів, особливо Б. Джонсона, через значну увагу міжнародних ЗМІ.

Діяльність

2022 рік відзначився великою кількістю взаємних візитів. Чи не найбільш інформаційно насиченими були результати візитів найвищого рівня британської сторони до України, насамперед прем'єр-міністрів Сполученого Королівства — Б. Джонсона (1.02, 9.04, 17.06, 24.08) та Р. Сунака (18.11), візити міністрів оборони (10.06, 18.08, 29.09) та зовнішніх справ (17.02, 25.11). Кожна зустріч привносила нового імпульсу двостороннім відносинам та стала потужним інформаційним приводом як на дружню аудиторію, так і проти країни-агресора.

Велику Британію з візитами відвідали Перша віцепрем'єр-міністр — Міністр економіки України Ю. Свириденко для обговорення лібералізації

двосторонньої торгівлі (27.05) та для укладання угоди про цифрову торгівлю (29–30.11), заступниця Міністра внутрішніх справ України М. Акоюн для обговорення співробітництва у сферах розмінування, розкриття російських злочинів, відновлення української інфраструктури, реформування МВС України (14–15.07).

У межах візиту до Великої Британії (листопад) перша леді України О. Зеленська виступила перед парламентом Сполученого Королівства, де говорила про перемогу у війні та справедливість для жертв агресії, провела зустріч зі спікером Палати громад, взяла участь у Конференції із запобігання сексуальному насильству під час конфліктів, стала гостею прийому у Королеви-консорта Сполученого Королівства Камілли, організованого з нагоди Дня боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок. Крім того, У Лондоні відбулася презентація Фондації Олени Зеленської та збір коштів на відбудову лікарні в м. Ізюм.

Питання співпраці із Сполученим Королівством підіймалися і в рамках роботи профільних комітетів українського парламенту. ВРУ значно розширила тематичне поле співпраці та додала нові сфери двостороннього діалогу до порядку денного. Йдеться, зокрема, про участь Л. Василенко у конференції «Посилення міжнародної реакції на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом» (10–14.05) та інші її регулярні візити до ВБ; участь Я. Железняка у форумі «Ukrainian Reconstruction Forum» (24–29.05); зустрічі Ю. Камельчука з українськими біженцями та місцевими політиками в Брістолі (20–27.07); два візити Г. Васильченко для організації двосторонньої гуманітарної співпраці та участі в фандрейзингових заходах (8–12.08 та 12–16.09); візит К. Рудик для серії міжпарламентських зустрічей (27.07–2.08). Зі сторони британських колег також було здійснено ряд візитів в Україну, зокрема візит міжпартійної групи депутатів (10.09) та візит делегації Комітету у закордонних справах Парламенту Великої Британії (16–19.10).

Ще в 2021 році було погоджено проведення двостороннього Сезону культури Британія/Україна 2022, щоб відзначити 30-річчя дипломатичних відносин між Україною та Великою Британією. І хоча російське вторгнення не дозволило повною мірою розкрити весь потенціал такої соціально-культурної співпраці, проте мистецькі обміни та проекти відбулися і також були продовжені на наступний рік.

Результати

На британському напрямі зовнішньої політики Україні вдалося значно наростити обсяги взаємної співпраці, попри умови воєнного часу. На жаль, економічна співпраця в кількісному вимірі відчутно постраждала, проте з якісної точки зору українській дипломатії вдалося ініціювати підписання ряду документів, які створять рамку подальшого розвитку двосторонніх економічних відносин як у межах процесу реставрації України, так і в звичній економічній співпраці. Загальний товарообіг у 2022 році склав 1,24 млрд дол. США, порівняно з 2,2 млрд дол. США у 2021 році. Так як зазвичай половина загальної торгівлі між двома країнами складали послуги, то цей елемент протягом війни постраждав найбільше.

У галузі безпеки та в політичному діалозі спостерігалася неспадна підтримка британських партнерів, що забезпечувалася відповідним комунікаційним супроводом активності української та британської дипломатії. З 24 лютого до 31 грудня британська сторона надала Україні військової допомоги на суму більш як 2,3 млрд фунтів стерлінгів (аналогічна сума військової допомоги запланована і на 2023 рік), підготувала та тренувала понад 27 000 військовослужбовців ЗСУ.

З метою підтримки економіки України Велика Британія оголосила про скасування ввізних мит та тарифних квот для українських товарів, про що було оголошено 4 травня разом із підписанням Угоди № 1 про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство. Також було підписано другу Угоду щодо внесення змін в рамкову домовленість (18.08), яка стосувалася збільшення порогових значень для контрактів, укладених у межах нових форматів співробітництва.

Була укладена окрема Угода про цифрову торгівлю (30.11), яка, зокрема, передбачає, незастосування мит (але свободу оподаткування) у цифровій торгівлі та підтримання загальної законодавчої рамки для електронних транзакцій, укладення контрактів електронним способом, електронної ідентифікації, безпаперової торгівлі, захисту персональної інформації тощо.

Окремо варто виділити систему додаткових заходів, які були запровадженні для українських біженців у Великій Британії — зокрема, схема продовження української візи дозволяє громадянам України жити, працювати та навчатися у Великій Британії та мати доступ до державних коштів. Додатково була запроваджена система Homes for Ukraine — спонсорська програма, яка дає змогу громадянам України та їхнім родичам приїхати до Сполученого Королівства на час війни та отримати прихисток. Згідно з цією схемою підтримки, українські біженці зможуть перебувати у Великобританії протягом трьох років.

Італія

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Повномасштабна збройна агресія РФ проти України змінила ставлення Італії щодо України. Завдяки політичній, економічній, фінансовій, соціальній, оборонній та гуманітарним векторам співпраці, Україна отримувала підтримку від обох урядів Італії. Проте, внутрішньополітичні дебати щодо подальшого надання військової допомоги Україні, а також численні проросійські впливи часто підважували іще глибшу співпрацю та порозуміння на рівні суспільств. Італія підтвердила те, що верховенство права для неї залишається пріоритетом, так само як і притягнення до відповідальності РФ за злочини в Україні.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес визначався взаємодією з Італійською Республікою в контексті повномасштабної агресії РФ проти України, а також обговоренням підтримки Італією статусу України як держави-кандидата в ЄС, «формули миру», оборонної, економічної, гуманітарної та культурної підтримки України. У щорічному Посланні до ВРУ та під час конференції послів Президент України окремо Італійську Республіку не згадував. Проте, з огляду на важливість членство Італії в ЄС, G7, G20 та НАТО, вона постійно залишалась на політичному порядку денному.

Стратегічні комунікації

Україна використовувала різні форми комунікації на італійському напрямі. У своєму онлайн зверненні до Парламенту Італії Президент В. Зеленський акцентував на злочинах РФ проти українців (22.03), а до народу Італії — із закликом до солідарності з Україною (12.03). В. Зеленський дав розгорнуте інтерв'ю провідному італійському виданню «Corriere della Sera» із роз'ясненням викликів України, «формули миру», продовольчої кризи та необхідності в новій техніці та зброї для України (27.10). Неодноразові інтерв'ю різним італійським медіа, які активно висвітлювали події з України, давали міністри та представники ОПУ, зокрема для найбільшого італійського мовника RAI.

Перша леді О. Зеленська звернулася з особистим зверненням до італійського народу і в ефірі програми Gr1 на RAI (08.04) та дала інтерв'ю «Corriere della Sera» (16.07).

Прем'єр-міністр Італії М. Драгі у червні відвідав Україну разом з очільниками Франції, Румунії та Німеччини.

Діяльність

Протягом 2022 року двосторонній діалог залишався доволі інтенсивним. В. Зеленський лише офіційно спілкувався 5 разів із прем'єрами Італії — М. Драгі та Дж. Мелоні. Президент України окремо робив звернення до Парламенту Італії (22.03), приймав очільника Уряду М. Драгі (16.06) та Міністра закордонних справ Л. ді Майо (20.06), Міністра оборони Л. Гуерріні (23.09) та голову Конфедерації італійської промисловості Карло Бономі в Києві (20.06), а також продовжив комунікацію з урядом на чолі з Дж. Мелоні (20.06). Крім того, відбувся візит Міністра оборони Італії Л. Гуерріні до України (23.09) для обговорення продовження військової допомоги Україні.

Найбільш важливим став візит італійського прем'єра М. Драгі у складі делегації президентів Франції, Румунії та канцлера Німеччини (16.06). Саме тоді було озвучено про незмінну підтримку статусу кандидата України в ЄС, а також обговорена «формула миру».

Представники міністерств енергетики та фінансів зустрічалися з великим італійським бізнесом для обговорення перспектив посилення співробітництва, зокрема у фінансово-кредитній сфері, а також залучення італійського бізнесу до програм фінансування післявоєнної відбудови України.

Відбувся візит голови Групи дружби Україна — Італія Д. Володіної до Італії та зустріч із представниками Міністерства закордонних справ, Палати депутатів та Міністерства оборони Італійської республіки (29.03–04.04). З візитом у Києві перебував Голова комітету з питань національної безпеки Сенату Італії А. Урсо (9.09). Крім того, було організовано офіційний візит до ВРУ делегації Італійської Республіки на чолі з У. Капеллаччі (Голова групи з міжпарламентських зв'язків Італія — Україна) (19–20.05).

Результати

Внесок Італії у зміцнення обороноздатності України є вагомим. За адміністрації на чолі з М. Драгі уряд Італії схвалив п'ять постачань зброї в Україну, а шостий — за каденції Дж. Мелоні. Наразі Італія входить до десяти країн з надання Україні допомоги на суму близько 800 млн євро, але цей показник складається із трьох складових: економічної, гуманітарної та військової допомоги. Новий склад уряду під головуванням Прем'єр-міністра Дж. Мелоні одностайно схвалив постанову про продовження постачання зброї в Україну до 31 грудня 2023 року.

Італія приєдналася до понад 40 партнерів із запитом до прокурора Міжнародного кримінального суду, щоб прискорити розслідування воєнних злочинів, скоєних в Україні РФ, та зробила добровільний внесок у розмірі півмільйона євро до Цільового фонду на підтримку діяльності Міжнародного кримінального суду, одночасно залучивши експертів для підтримки розслідувань Суду.

За результатами перемовин із Міністерством аграрної політики та продовольства України, Італія виділила 2 млн євро на ініціативу «Зерно з України», а після онлайн перемовин із міністерством захисту довкілля та природних ресурсів Італія пообіцяла Україні допомогти проаналізувати й обрахувати збитки довкіллю від російської агресії.

Крім того, Італія надала Україні кредит на приблизно 310 млн євро на двосторонній основі. Гуманітарна допомога була визначена на загальну суму 40 млн євро, на військову допомогу було виділено приблизно 390 млн євро (що частково фінансувалися European Peace Facility).

Українські лікарі та медичні працівники отримали можливість тимчасово практикувати в Італії з 22 березня 2022 року до 4 березня 2023 року. До шкіл і дитсадків в Італії зарахували 10 064 українських дітей, які мусили залишити батьківщину через російське вторгнення.

Товарообіг між двома країнами у 2022 році склав 3,44 млн дол. США (порівняно з 6,14 млн дол. США у 2021 році), при чому експорт та імпорт були майже рівні.

Канада

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Основний фокус української зовнішньої політики щодо Канади був спрямований на отриманні військових, фінансових та гуманітарних ресурсів для протидії РФ. Канада стала хоча й не найбільшим за обсягом допомоги, але стабільним партнером. Зважаючи на традиційно тісні відносини минулих років, українській владі вдалося просувати доволі унікальні ініціативи. Канада однією з перших країн оголошувала нові пакети санкцій, приймала радикальне законодавство, що уможливило конфіскацію активів РФ, визнала агресію РФ актом геноциду українського населення, скасувала мита на український експорт та надавала зобов'язання щодо участі в проєктах відновлення України.

Політичний інтерес/залученість

Цьогоріч, на відміну від попередніх років, Президент України згадав Канаду у щорічному Посланні до ВРУ. Окрім безпекової та економічної допомоги від країн-членів НАТО та G7, безпосередньо Канада згадувалася у контексті гуманітарної допомоги та забезпечення зернового коридору. Аналітична доповідь до Послання також згадує внесок Канади, зокрема у тренувальній місії для українських військових, що розпочалася на території Великої Британії наприкінці червня. Окремо відзначається суттєва макрофінансова та кредитна допомога Канади, а також лідерство в збереженні та розвитку санкційного режиму супроти РФ, акцентується приклад Канади у визнанні агресії РФ як акту геноциду проти українського народу. Однак, не згадуються ініціативи в торговельній чи освітній та культурній сферах, хоча називаються менш впливові заходи та проекти інших країн.

Канада не була згадана у промові Президента під час Підсумкової конференції послів. Водночас у своїх публічних промовах В. Зеленський часто звертався до досвіду «особливого партнерства» з Канадою, виступав з подякою щодо наданої допомоги та проханнями щодо протидії РФ. Зокрема, такі згадки містяться у зверненні Президента у зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ (25.02), промові Президента до Канадського Парламенту (15.03), промовах на самітах G7 (8.05, 27.06, 11.10, 12.12), щоденних зверненнях (шістнадцять разів).

Необхідність посилення співпраці із ключовими партнерами України як одне із найважливіших завдань дипломатичного корпусу відзначав Міністр Д. Кулеба на Підсумковій конференції українських послів, однак без виокремлення Канади (23.12). Д. Кулеба часто апелював до важливості канадської підтримки у своїх промовах, проте здебільшого — на спільних брифінгах (18.01, 12.11, 13.11) та у телефонних розмовах із своєю канадською візаві М. Жолі.

Міністр оборони О. Резніков неодноразово згадував про канадську військову та технічну допомогу, здебільшого після зустрічей Контактної групи «Рамштайн» та на спільних брифінгах із канадською візаві А. Ананд.

Співпраця із Канадою не була предметом обговорень та планів засідання Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, окрім як підготовки звернень до урядів і парламентів різних країн у зв'язку з ескалацією на кордонах (24.01,15.02) та агресією РФ (03.03, 21.03, 12.04, 28.04).

Стратегічні комунікації

До початку російського повномасштабного вторгнення основна комунікаційна лінія між Україною та Канадою стосувалася згадок про «особливе партнерство», тривалості та розширення тренувальної місії для українських військових Unifiler, спільного розслідування збитого над Тегераном літака рейсу МАУ PS752 та стягнення компенсацій родинам загиблих, а також лобіювання Канадою українського руху в НАТО.

Очевидно, що ці питання порядку денного відійшли на задній план та залишилися нерозв'язаними в умовах повномасштабної війни з РФ. Першість зайняли постачання зброї, фінансова та гуманітарна допомога та санкції проти агресора. Це демонструє комунікація української сторони — якщо ще на початку січня В. Зеленський у розмові з Дж. Трюдо (11.01) звертав увагу на потребу оновлення Спільної декларації про особливе партнерство та розширення економічної співпраці, то під час онлайн-звернення до Канадського парламенту (15.03) Президент наголошував виключно на потребі проактивної позиції Канади у постачанні зброї. Важливим став візит Дж. Трюдо до Києва та відвідини звільненого Ірпеня (8.05), що дозволив пришвидшити канадську допомогу.

Президент згадував про важливість канадської підтримки на різних платформах протягом року, зокрема під час виступу перед студентами Канади (22.06), на Другому Саміті Кримської Платформи (23.08), на Безпековому форумі в канадському Галіфаксі (19.11), відкритті ініціативи Grain from Ukraine (28.11). Окрім того, Канада активно згадувалася в різних інтерв'ю та пресконференціях: з міжнародними журналістами (23.04), канадськими медіа CTV та CBC (19.10), італійському RAI (13.05) тощо. Загалом упродовж року українські високопосадовці доволі активно давали інтерв'ю кільком

ключовим канадським медіа (Globe and Mail, CBC, CTV), хоча здебільшого канадські медіа цитували виступи та інтерв'ю в інших виданнях.

Окремої уваги заслуговує реакція влади щодо виключення російських турбін із санкційних списків, що перебували на ремонті в Канаді, під тиском Німеччини. Президент у своєму зверненні (11.07) справедливо підсумовує, що це рішення було наслідком спекуляцій РФ і не попередило скорочення поставок газу, проте могло створити небезпечний прецедент для українських партнерів. Проте, це була дещо реакційна комунікація з боку української влади, оскільки такі наміри канадійців були відомі заздалегідь.

Діяльність

Президент України мав одну зустріч із Прем'єром Канади (08.05) під час його візиту до Києва та звільнених територій в області. Упродовж зустрічі Дж. Трюдо взяв зобов'язання щодо надання Україні озброєння, допомоги із розмінуванням територій, фінансових вливань та кредитів, а також участі у проектах відбудови. Як зазначив канадський прем'єр на спільному брифінгу, Канада залишатиметься поруч з Україною «на роки, десятиліття та століття» та оголосив про відновлення роботи посольства. Важливо, що впродовж цього візиту, Президент та Прем'єр взяли спільну участь у засіданні G7. Усі телефонні розмови із Дж. Трюдо (11.01, 12.02 та 28.09) стосувалися безпекової ситуації напередодні та під час нападу РФ, необхідності військової та фінансової допомоги Україні, санкційного тиску на РФ та визнання РФ країною-спонсором тероризму.

Подібне коло питань підіймали представники ОПУ А. Єрмак та І. Жовква на зустрічах із міністеркою закордонних справ Канади М. Жолі (17.01) та розмовами із віцепрем'єркою Канади Х. Фріланд (22.01).

Керівник МЗС України Д. Кулеба провів низку зустрічей та телефонних розмов із очільницею МЗС Канади М. Жолі (12.01, 18.01, 03.07, 3.10, 10.10, 04.11) щодо військової та економічної підтримки України та протидії агресії РФ. Д. Кулеба також використовував міжнародні зустрічі для спільних брифінгів із канадською візаві М. Жолі, як, наприклад, засідання G7 (14.05), АСЕАН (12.11), НАТО (30.11).

Під час візиту до Лондона Прем'єр-міністр Д. Шмигаль мав зустріч із Дж. Трюдо (19.09) щодо запровадження санкцій проти російських енергоресурсів і створення трибуналу для притягнення керівництва РФ до відповідальності за злочини, скоєні в Україні. Окрім безпекових питань, Україна просувала напрями економічної допомоги та повоєнної відбудови, зокрема на спільно організованій бізнес-конференції Rebuild Ukraine в Канаді за участі Д. Шмигалья та Х. Фріланд (23.11).

Міністр оборони О. Резніков тримав контакт із канадською колегою А. Ананд. Зокрема, вона здійснила візит до Києва (31.01), де основними питаннями були ситуація на кордонах та співпраця із НАТО. Проводились регулярні телефонні розмови на рівні міністрів оборони з акцентом на різних питаннях військової та гуманітарної допомоги. Подібно, Головнокомандувач ЗСУ В. Залужний перебував на постійному контакті з Начальником штабу оборони ЗС Канади В. Ейром щодо поточної ситуації на фронті (зокрема, 27.07, 17.08).

Вчоргове українська делегація на чолі із О. Стефанішиною взяла участь в одному з найбільших світових безпекових форумах у Галіфаксі (18–20.11). Цікаво, що міністерка оборони Канади А. Ананд особисто доєдналася до мітингу на підтримку України, організованому українською діаспорою під час форуму.

Спікер ВРУ Р. Стефанчук провів кілька онлайн зустрічей із спікером Палати громад Канади Е. Рогою щодо конфіскації активів РФ та визнання РФ державою-спонсором тероризму (22.06, 18.08). Окремі депутати та парламентська делегація ВРУ здійснили кілька візитів до Канади для зустрічі із своїми візаві (1–2.04), урядовцями та Торговельною Палатою (3.05).

Українське посольство на чолі з новопризначеною пані Посол Ю. Ковалів зіграло важливу роль щодо забезпечення постійного діалогу з канадською владою та українською діаспорою на різних рівнях, особливо щодо військової та фінансової допомоги.

Результати

Цього року найбільші здобутки вимірювалися об'ємами військової, гуманітарної та фінансової допомоги Україні. Проте, завдяки активному лобізму з боку українських органів влади і широкій суспільній та багатопартійній підтримці, Канада часто виступала в ролі показової поведінкової моделі для інших партнерів. Так, вона однією з перших країн оголошувала пакети санкцій проти РФ та Білорусі. Від 24 лютого було запроваджено понад 1,5 тис. індивідуальних санкцій проти фізичних та юридичних осіб, причетних до агресії, а загалом санкцій щодо 2,1 тис. осіб та організацій з 2014 р.

Важливим стало прийняття доволі радикального законодавства, що уможливило конфіскацію активів РФ — Сенат Канади затвердив відповідні поправки до закону «Про спеціальні економічні заходи» (23.06).

Канада була серед перших країн, які визнали агресію РФ актом геноциду українського населення (27–28.04).

Окрім того, було прийнято рішення про продовження до 2025 року та розширення до 400 осіб місії військового навчання UNIFIER на постійній основі. Зокрема, влітку Канада направила 225 інструкторів для українських військових на тренувальну базу у Великій Британії.

Канада традиційно виступає осередком поширення української культури через активні впливи української діаспори. На фоні зростання інтересу до України у світі вчергове був проведений найбільший український фестиваль Північної Америки The Bloor West Village Toronto Ukrainian Festival у вересні, який відвідало понад 200 тис. осіб.

Одним із важливих здобутків стало одностороннє рішення Канади скасувати торговельні обмеження для України й тимчасово відкрити свої ринки для безмитного ввезення українських товарів. Це значною мірою компенсувало назрілу потребу з оновлення та розширення Угоди про вільну торгівлю, роботу над якою спільна комісія зупинила через війну.

Одним із негативних моментів стало рішення Канади розблокувати та вивести з-під санкційного режиму турбіни Газпрому, які перебували на ремонті, ініціатором чого був німецький уряд.

За даними Державної митної служби, у 2022 році торгівля товарами між країнами склала близько 272,6 млн дол. США, що на 15,3% менше ніж минулого року. Експорт товарів склав 105,8 млн дол. США, а імпорт — 166,7 млн дол. США. Хоча традиційно продовжує переважати негативне сальдо, в умовах ведення війни результат товарообігу можна вважати доволі успішним.

Загалом у 2022 році Канада надала Україні понад 1,2 млрд дол. США прямої та 1,6 млрд дол. кредитної допомоги, що стосувалися постачання зброї та гуманітарних товарів, енергетичної та ядерної безпеки, наповнення бюджету тощо. Продовження такої підтримки на наступні роки вже передбачено спеціальним розділом бюджету Канади під назвою «Canada's Leadership in the World».

Німеччина

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Українсько-німецькі відносини характеризувались активним політичним діалогом як на найвищому рівні, так і за лінією міністерств та місцевих влад. Головною метою України у 2022 році було надання ФРН важкого озброєння та її відмова від російських енергоносіїв, які за результатами року можна вважати майже досягнутими, за виключеннями постачань БМП та танків. Епоха змін у німецькій зовнішній політиці призвела і до більш схильного ставлення керівництва ФРН до вступу України до ЄС. Україна розвинула протягом року активну комунікаційну кампанію в ФРН. Бундестаг проголосував за визнання Голодомору геноцидом українського народу

Політичний інтерес/залученість

У зв'язку із початком широкомасштабної війни РФ проти України увага головних політичних суб'єктів до ФРН була спрямована на отримання озброєння, зокрема важкого, із постачанням якого ФРН зволікала. Серед українських високопосадовців прослідковувався повний консенсус щодо пріоритетів українсько-німецьких відносин: постачання та ремонт важкого озброєння, генераторів та енергетичного обладнання для відновлення енергосистеми України, запровадження нових санкцій проти РФ та відмова від російських енергоносіїв.

Президент України у зверненні у березні закликав німців не спонсорувати військову машину Росії, закрити порти, не постачати товари та відмовитись від російських енергоресурсів. Президент України, уряд України та народні депутати у своїх контактах із німецькими колегами також підкресливали важливість притягнення до відповідальності окупантів і держави-агресора Росії та створення спеціального трибуналу. Німеччина не згадувалась в основних зовнішньополітичних промовах, але була включена в контексті партнерів по ЄС та НАТО, а також G7.

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації Києва в Німеччині були покликані допомогти Україні досягти її зовнішньополітичних цілей — військова, економічна та гуманітарна підтримка України під час повномасштабної війни Росії проти України. Вагомим досягненням українського страткому став виступ Президента України В. Зеленського у Бундестазі на початку війни (18.03).

Президент В. Зеленський, Прем'єр-міністр Д. Шмигаль, Голова ВРУ Р. Стефанчук, Міністр закордонних справ Д. Кулеба, Посли України в Німеччині А. Мельник та О. Макеев протягом року давали інтерв'ю впливовим німецьким медіа (die Welt, FAZ, ZDF тощо). Окремий наголос у стратегічних комунікаціях робився на злочинах РФ проти цивільного населення.

Канцлер О. Шольц приїхав в Україну в червні, відвідавши деокуповані території Київської області.

Німецькою стороною критично було сприйняте небажання України приймати навесні 2022 року Федерального Президента Ф.-В. Штайнмаера.

Коментуючи цей випадок, Міністр Д. Кулеба зазначив, що ситуація буде врегульована дипломатичними каналами. Лише восени Ф.-В. Штайнмаєра таки відвідав Україну після того, як у травні В. Зеленський запросив телефоном його та Канцлера О. Шольца відвідати Україну.

Діяльність

У 2022 році політичний діалог із ФРН був винятково активним, що було обумовлено великими очікуваннями та потребою лідерства ФРН щодо допомоги Україні під час війни.

Відбувалися візити високого рівня: у травні Міністр закордонних справ Д. Кулеба провів зустрічі із членами німецького Уряду та депутатами Бундестагу, у червні Голова ВРУ Р. Стефанчук відвідав ФРН, а у вересні Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль здійснив робочий візит. Відбулось 12-те засідання Українсько-німецької Групи високого рівня з економічного співробітництва (24.10), а також V українсько-німецький економічний форум. Це був перший подібний захід за 8 місяців повномасштабної російської агресії — і з представництвом на найвищому рівні за всю історію його проведення з 2015 року.

На початку року Україну двічі відвідала Міністерка закордонних справ ФРН А. Бербок. Німецька сторона також здійснила серію візитів в Україну після початку широкомасштабного вторгнення Росії: в травні Київ відвідала Президентка Німецького Бундестагу Б. Бас, у червні до України приїжджав Канцлер О. Шольц, у травні та вересні в України з візитом знову перебувала Міністерка закордонних справ А. Бербок.

Відбувалися контакти із представниками ФРН у рамках ЄС та G7. Головуючи у 2022 році в G7, ФРН підтримувала надання Україні допомоги впродовж того часу, скільки це буде потрібно.

Уже традиційно активний політичний діалог, який часом наштовхувався на критику німецьких партнерів, розвивав Посол А. Мельник, а з 23.09 його змінив О. Макеєв та продовжив традицію медійної присутності.

Адвокаційні візити для просування підтримки України в ФРН здійснювали і народні депутати України, зокрема з питання створення спеціального трибуналу для розслідування воєнних злочинів, скоєних РФ в Україні, та відшкодування збитків, завданих агресією РФ. Також протягом

року відбувались благодійні концерти та виставки, метою яких було привернути увагу до війни Росії проти України.

Результати

2022 рік був дуже продуктивним для українсько-німецьких відносин. Німеччина підтримала прагнення України стати кандидатом у члени ЄС, провівши відповідну роботу із державами-членами ЄС. Попри надвелику залежність німецької промисловості від російського газу, німецький уряд зміг за рік організувати альтернативні поставки блакитного палива та зайняв лідерську роль у просуванні енергетичних санкцій.

Однією із великих перемог України у 2022 році стало визнання Бундестагом Голодомору 1932–1933 рр. геноцидом українського народу, якому передавала багаторічна адвокаційна кампанія.

У результаті безпрецедентного тиску як зі сторони України, так і всередині самої правлячої коаліції та міжнародних партнерів ФРН Німеччина почала постачати в Україну важке озброєння. За результатами року Україна — як зі складів Бундесверу, так і постачаннями з боку (німецької) промисловості в якості військової допомоги — отримала велику кількість озброєння. Відповідно до даних федерального уряду та проєкту Ukraine Support Tracker ФРН було профінансовано озброєння на суму понад 2 млрд євро, що дозволило ФРН увійти в трійку лідерів військової допомоги Україні.

У 2022 році німецькі прокурори взяли участь у розслідуванні воєнних злочинів в Україні та зібрали сотні доказів в Україні.

Німеччина також допомагала Україні у стабілізації стану енергетичної інфраструктури, яка постраждала від російських атак. Німецьке федеральне агентство з надання технічної допомоги закупило близько 480 електрогенераторів і станом на кінець 2022 р. доставила 196 з них в Україну. Восени 2022 року при МЗС ФРН було створено Інтегрований хаб реагування з питань допомоги Україні. Україна отримала грант від Німеччини у розмірі 1 млрд євро для фінансування першочергових статей видатків українського бюджету, а також кредити від банківської установи німецького уряду KfW для модернізації енергетичної системи.

Товарообіг між країнами у 2022 році склав 6,7 млрд дол. США (4,44 млрд дол. США — імпорт та 2,26 млрд дол. США — експорт), порівняно з 9,1 млрд дол. США у 2021 році.

США

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

У 2022 році відносини із США стали ключовими для забезпечення обороноздатності України та координації західної політичної, економічної та військової підтримки в умовах повномасштабного вторгнення РФ. Українські органи центральної влади протягом усього року проявляли неспадну активність у напрямі двосторонніх відносин із США, проте в більшості випадків ця активність стосувалась поточних потреб України у військовій, фінансовій та дипломатичній підтримці.

Політичний інтерес/залученість

До 24 лютого Україна покладалася на США як на ключового гравця на міжнародній арені, який може не допустити потенційного повномасштабного вторгнення РФ шляхом прямих переговорів з Москвою нарівні із паралельним посиленням обороноздатності України. Саме тоді на фоні накопичення російських військ на кордоні українська влада вперше порушила питання про систематичне постачання озброєння від США як засобу стримування потенційної агресії. Майже одразу після повномасштабного вторгнення РФ у залученості різних акторів до напряму США простежувалося три пріоритети: отримання озброєння та навчання особового складу, макрофінансова підтримка та політична підтримка у консолідації проукраїнської позиції інших партнерів, зокрема щодо посилення санкційного режиму. Для реалізації цих інтересів протягом року до американського напряму зовнішньої політики було залучено максимально широке коло державних та недержавних українських інституцій. У виступі на Конференції послів України (23.12) Президент В. Зеленський звертався до американського напряму як до прикладу застосування ефективних інструментів дипломатії воєнного часу (йдеться, наприклад, про виступ Президента та Першої леді перед американським Конгресом та державним апаратом).

Відносини із США та співпраця на рівні стратегічного партнерства згадувалася у щорічному Посланні до ВРУ (28.12) та в аналітичній доповіді до нього. Ключовим наративом в обох випадках є відзначення важливої ролі США як стратегічного партнера України в підтримці обороноздатності держави, економічної стабільності та подяка за політичну та санкційну позицію стосовно російської агресії. Аналогічні меседжі також були у виступі Президента перед лідерами країн Групи семи (12.12).

На парламентському напрямі також була присутня американська тематика. Зокрема, протягом року в роботі Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва питання співпраці із США виносилося на порядок денний засідання Комітету 15 разів. Йшлося про візити народних депутатів України до США для участі в переговорах та засіданнях різного рівня та спрямування.

Стратегічні комунікації

У контексті стратегічних комунікацій у напрямі США 2022 рік видався напрочуд продуктивним. Президент В. Зеленський декілька разів виступав перед Конгресом США. Ключовим посилом першого виступу, який відбувся онлайн (16.03), стало невідкладне запровадження над Україною безпольотної зони та передачі бойових літаків. У грудні під час візиту в США Президент України виступив перед Конгресом знову (21.12), відзначивши критично важливу роль американської збройної та фінансової підтримки для України та наголосивши на важливості збереження наявного рівня двосторонньої співпраці.

Крім того, Перша леді О. Зеленська (20.07), стала першою дружиною лідера іншої держави, яка виступила в Конгресі США. Її основні меседжі стосувалися людських жертв, захисту прав людини та надання необхідної для захисту зброї.

В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації комунікації щодо відносин змістилися до тактичного рівня, вирішення актуальних завдань та роботи з наявними кризами без надмірного фокусування на стратегічному курсі взаємовідносин (у т.ч. на енергетичних та економічних питаннях, висвітлених у перепідписаній у 2021 році Хартії стратегічного партнерства Україна — США).

Протягом року Президент України дав низку важливих інтерв'ю для американських ЗМІ, що дозволило формувати активну проукраїнську позицію у значної частини населення, зокрема інтерв'ю для Associated Press (29.03), для програми 60 minutes (11.04), телеканалу NBC (29.06), ексклюзивне інтерв'ю Кристині Аманпур для CNN (10.11), для програми «My Next Guest» з Девідом Леттерманом (27.12). Для The Late Show інтерв'ю дав Міністр закордонних справ Д. Кулеба (22.09). І хоча це не було класичним форматом медіа інтерв'ю, воно стало потужним інформаційним інструментом української дипломатії.

Високу медіаактивність проявляло посольство України у США, зокрема пані посол О. Маркарова давала численні інтерв'ю для Fox News, CNN, MSNBC, ABC тощо.

Діяльність

У 2022 році найбільш показовими активностями на американському напрямі можна вважати візит Президента В. Зеленського до США (21.12), який став виразником високого рівня двосторонніх відносин. Перша леді О. Зеленська здійснила візит до США у липні, де зустрічалась з Першою леді США, провела зустріч із Державним секретарем США Е. Блінкеном та очільницею Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) С. Пауер, виступила в Конгресі та відвідала низку публічних та благодійних заходів тощо. Перша леді США Дж. Байден відвідала Україну в травні, де в Ужгороді зустрілась з О. Зеленською.

Протягом року відбувався постійний діалог на рівні військових та служб безпеки. Майже щотижнево відбувалися телефонні розмови Головнокомандувача ЗСУ В. Залужного з Головою Об'єднаного комітету начальників штабів США М. Міллі. Постійний діалог підтримували міністри оборони О. Резніков та Л. Остін. Окрім телефонних розмов, вони зустрічалися напередодні кожного засідання у форматі «Рамштайн» та інших безпекових конференцій та зустрічей міжнародних організацій.

Державний секретар США Е. Блінкен і Міністр оборони США Л. Остін відвідали Київ (24.04), де зустрілись з Президентом В. Зеленським. У переговорах також взяли участь Міністр оборони та Міністр закордонних справ України.

Крім того, Міністр закордонних справ України Д. Кулеба перебував у США з візитом ще до початку повномасштабного російського вторгнення (22.02), а також задля участі в загальних дебатах 77-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН (19–23.09). Упродовж року відбулися візити Прем'єр-міністра України для обговорення широкого кола питань економічної підтримки та співпраці (21–22.04), делегації Міністерства охорони здоров'я України на чолі з Міністром В. Ляшко та заступником Міністра — головним державним санітарним лікарем України І. Кузіним (15.12), делегації Національного Банку України (18.12) тощо.

Протягом усього року високою активністю та продуктивністю відзначалось посольство України у Вашингтоні — як у виконанні безпосередньої дипломатичної і консульської роботи, так і у медіа

присутності та нових ініціативах (наприклад, організація та підтримка волонтерських ініціатив для забезпечення допомоги Україні та українським біженцям, робота у напрямі надання Сполученими Штатами України озброєння, підтримка Українського Дому, проведення публічних соціально-культурних заходів тощо).

Активно були задіяні до діяльності на американському напрямі представники ВРУ. При цьому тематичний спектр було розширено. Зокрема, було охоплено такі питання: розвиток співпраці в правоохоронній діяльності (депутат С. Іонушас, візит 22.05–5.06); надання медичної допомоги в розрізі військових конфліктів (депутат А. Дубнов, візит 24.05); розвиток GR (депутатка А. Скороход, візит 9–19.06); робота з нафтовими відходами (депутат О. Семінський, візит 6–14.08) тощо. У порядку денному міжпарламентської співпраці на рівні контактів ВРУ та Комітетів Палати Представників США та Сенату США були присутні питання безпеки та оборони (наприклад, візит українських парламентарів до США 14–23 травня та візити 15–25 липня), а також питання санкційного тиску (наприклад, візит делегації ВРУ 14–19.06).

Протягом року Україну неодноразово відвідували представники Конгресу США від обох політичних партій, а також відбувались зустрічі на рівні військових.

Результати

Ключовим результатом 2022 року на американському напрямі стало збереження та стабільне зростання американської політичної, військової та фінансової підтримки увесь період із початку повномасштабного вторгнення. На фоні неспадного запиту України на підтримку Сполучені Штати продовжували залишатися ключовим партнером, який до того ж вмів гуртував підтримку інших та мав вирішальний голос у формуванні усіх наявних форматів багатосторонньої допомоги.

Крім того, Україні вдалося зберегти зацікавленість США і у стратегічних наративах співпраці та розвитку великої кількості позабезпекових форматів співпраці. З огляду на об'єктивні причини умов воєнного часу значно впали

торговельно-економічні показники відносин зі США у порівнянні з 2021 роком. Загальний товарообіг між двома країнами склав 3 млрд дол. США, порівняно з 4,9 млрд дол. США у 2021 році. Згідно з даними Митної служби України, основою імпорту до України залишилася продукція автомобільної галузі, електричні та телекомунікаційні прилади та вугілля. Український експорт переважно був представлений продукцією сільського господарства (переважно мед, соняшникова олія та плодові соки) та промисловою продукцією (переважно чавун).

Загалом протягом 2022 року Сполучені Штати Америки виділили на безпекову допомогу Україні більше 30,4 млрд дол., і ця підтримка стала вирішальною у посиленні обороноздатності та підсилення тактичної спроможності ЗСУ. Також США за 2022 рік надали понад 13 млрд дол. макрофінансової допомоги для підтримки життєздатного стану української економіки. Додатково було надано 1,9 млрд дол. США на гуманітарну допомогу, 220 млн дол. США на підтримку незалежності медіа та підтримку їх роботи в час війни, 340 млн дол. США на допомогу біженцям в межах програми *Uniting for Ukraine*.

США ухвалили понад 2000 санкційних списків та близько 375 списків експортного контролю, у т.ч. на топпосадовців та найбільш міжнародні компанії, які працювали з/в Росії. Крім того, Конгресом США був відкликаний статус «нормальних торговельних відносин» з РФ, фактично відмовляючи Росії в адекватній системі міжнародної торгівлі.

Франція

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A-

У 2022 році українській дипломатії вдалося досить гнучко та ефективно попрацювати на багатьох перспективних напрямках українсько-французьких відносин, результатом чого стало зміцнення політичної позиції Франції на підтримку України, надання Україні статусу кандидата під час головування Франції в ЄС, посилення співпраці у наданні озброєння та вагомих зобов'язань та підтримки у цілому ряді сфер.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес до співробітництва з Францією під час війни — незмінно високий. Для Президента та його Офісу передовсім, але і для інших акторів зовнішньополітичної сфери Франція є однією з пріоритетних, хоч і складних, держав, співпраця з якими повинна допомагати досягненню ключових зовнішньополітичних цілей України. Відтак у 2022 році вага співробітництва з Францією підкреслювалася у наступних сферах: переговори з РФ (особливо перший місяць після вторгнення, з огляду на прямі контакти Президента Е. Макрона з В. Путіним); Франція як ключовий гравець у майбутній системі безпекових гарантій для України; досягнення Україною статусу кандидата на членство в ЄС під час головування Франції в ЄС у першій половині 2022 року; надання політичної і збройної підтримки, зокрема важким озброєнням; впровадження санкцій проти РФ та притягнення Росії до відповідальності у міжнародних судових інстанціях, у т. ч. фіксації воєнних злочинів РФ на території України та визнання РФ державою-терористом, створення міжнародного компенсаційного механізму.

Зберігся також фокус попередніх років на розширення економічного співробітництва та інвестицій, у нових умовах модифікований як заохочення Франції брати активну участь у проектах повоєнної відбудови України та нагальної допомоги (благодійна допомога, прийом біженців, допомога сектору енергетики в зимовий період, демілітаризація окупованої ЗАЕС). Стратегічно розвиток стосунків з Францією спрямований на зміну її традиційної позиції щодо пріоритетів розвитку безпекової системи в Європі та відповідно високого пріоритету політичних та економічних відносин з РФ.

Стратегічні комунікації

Аналогічно з політичним інтересом, спостерігався високий пріоритет стратегічних комунікацій з політичними, експертними колами та широкою французькою публікою. Вже 23 березня Президент В. Зеленський виступив зі зверненням до обох палат французького парламенту, а 12 травня виступив у режимі діалогу перед французькими студентами та співробітниками університетів (широко трансльованого ключовими ЗМІ).

У грудні, у рамках організованого Президентом Е. Макроном Форуму зі стійкості і відбудови Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль звернувся до французького парламенту наживо. Міністр закордонних справ на початку лютого виступив на заході за участі провідних французьких аналітиків, а також дав кілька інтерв'ю французькій пресі. Інтерв'ю французькій пресі давали також і Перша леді, й інші посадовці.

У червні Президент Франції Е. Макрон відвідав Україну, зокрема і постраждали райони, що було широко висвітлено ЗМІ.

Діяльність

Діяльність на французькому напрямі у 2022 році була активною, а вага її пріоритетів змінювалася й уточнювалася протягом року. У лютому-березні пріоритет робився на тому, щоб заручитися підтримкою і посередництвом Франції щодо позиції України на переговорах, її залученні до країн-гарантів безпеки України. У квітні пріоритетним стало сприяння у розслідуванні російських воєнних злочинів в Україні. Зрештою влітку-восени актуалізувалася тема гуманітарної допомоги (акція «Корабель для України»), а також допомоги енергетичному сектору після масових ракетних обстрілів жовтня-грудня 2022 року.

Загалом у першому півріччі 2022 року пріоритетною для діяльності стало отримання підтримки Франції для надання Україні статусу кандидата України в ЄС. Надання Францією зброї спочатку було напівпублічним, з наполягання французької сторони, однак стало більш відкритим та активним після особистого візиту Президента Е. Макрона до Києва і постраждалих районів Київщини (16.06). З літа до пріоритетів двосторонніх відносин додалися питання розблокування українських портів для зернового експорту, а також демілітаризації окупованої Запорізької АЕС. Українські депутати наприкінці листопада лобювали в Парижі питання створення спеціального міжнародного трибуналу, втім цю роботу ще треба продовжувати.

У рамках такого насиченого двостороннього порядку денного Україну двічі відвідала міністерка закордонних справ Франції К. Колонна (травень, вересень), а також дві парламентські делегації — Сенату на чолі з головою

Ж. Ларше (10.07) та Національних Зборів на чолі з головою Я. Піве (26–29.09), а наприкінці грудня — міністр оборони С. Лекорню. З усіма французькими посадовцями зустрівся Президент України.

Також упродовж року тривало активне телефонне спілкування та узгодження позицій президентів двох держав. Окремим треком стали зустрічі перших леді двох країн, зокрема на полях Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку та під час грудневого візиту в Парижі.

Кульмінацією напряму гуманітарної допомоги та повоєнного відновлення стали дві великі конференції 13 грудня (міжнародна конференція «Солідарні з українським народом» та Форум з економічної стійкості та реконструкції України, проведені з ініціативи Президента Е. Макрона). Обидва заходи відвідала представницька урядова делегація за участі Прем'єр-міністра Д. Шмигалья, Першої леді О. Зеленської.

Варто також відзначити активізацію культурної дипломатії з українського боку: один трек вела Перша леді О. Зеленська (продовження програми впровадження аудіогідів (Лувр), співпраця з бібліотеками, допомога закладам української культури, освіта українських дітей), інший — представниця Українського інституту у Франції О. Сагайдак у співпраці з Українським культурним центром посольства (проект «Українська весна»).

Результати

За результатами року Франція вийшла на більш послідовну позицію підтримки позиції України у питаннях відновлення незалежності та територіальної цілісності. Саме за її головування та сприяння Україні був наданий статус кандидата в члени ЄС. Франція також стала вагомим, хоча не провідним, донором військової допомоги (САУ Цезар, комплекси протиракетної оборони Кроталь, радары та ін.), досить невелика кількість українських військових протягом року навчалася у Франції.

Франція прийняла понад 100 тис. біженців з України та показала прагнення стати лідером у наданні двосторонньої гуманітарної допомоги (2600 тонн гуманітарної допомоги за рік на суму понад 276 млн євро,

передовсім для відновлення зруйнованої інфраструктури та нагальної підтримки енергетичного сектору), а також координації міжнародних зусиль з допомоги та сприяння відновленню України. Так, зобов'язання у рамках міжнародної конференції «Солідарні з Україною» склали понад 1 млрд євро. Було анонсовано створення Паризького механізму координації цивільної допомоги на базі Механізму цивільного захисту ЄС. Франція також надала значущу фінансову підтримку (1,2 млрд євро макрофінансової допомоги з лютого 2022 року). 28 листопада була підписана Угода про надання Україні кредиту в розмірі до 100 млн євро від Французького агентства розвитку, кредит надано у грудні.

У двосторонньому порядку Франція взяла на себе зобов'язання з відбудови Чернігівщини, Київщини та Житомирщини. На Франко-українській конференції з питань стійкості та відновлення (13.12), організованій на запит української влади, зібралися понад 700 французьких компаній, які підписали контракти на суму бл. 100 млн євро, зокрема щодо постачання рейок, мостів та насіння, двосторонню угоду про сталий розвиток міст з метою реконструкції та технологічну й цифрову дорожню карту.

Допомога у фіксуванні воєнних злочинів включала передачу вже з квітня мобільних лабораторій та приїзд команд спеціалістів.

Активність міжпарламентських контактів відзначилася підписанням Меморандуму про парламентське співробітництво між Національними зборами Французької Республіки та Верховною Радою України.

Товарообіг між Україною та Францією у 2022 році склав 1,8 млрд дол. США (порівняно з 2,66 млрд у 2021 році), з яких імпорт склав 1,2 млрд.

Японія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A-

Хоча місце Японії в українському внутрішньополітичному дискурсі залишилося невиразним, Україні вдалося реалізувати потенціал двосторонніх відносин з Токіо та зміцнити співпрацю в оборонній, економічній, гуманітарній та культурній сферах. Завдяки частим контактам між високопосадовцями обох держав вдалося перейти до більш реалістичного та предметного обговорення двостороннього співробітництва. Японія надавала значну гуманітарну допомогу Україні. Водночас необхідно переглянути застарілу законодавчу базу, яка заважає більш тісним інвестиційним і комерційним зв'язкам.

Політичний інтерес/залученість

У промовах Президента та заявах Прем'єр-міністра Японія фігурує як дружня країна-донор та важливий міжнародний партнер Києва у боротьбі проти російської агресії та ядерного тероризму. Японія також згадується як держава-член G7 та потенційний реформатор міжнародних безпекових інституцій. У своїх промовах до японського парламенту та лідерів країн-учасниць G7 В. Зеленський відзначив Японію як лідера в Азії з підтримки свободи та сприяння глобальній безпеці.

Варто підкреслити український інтерес до питання Північних територій. Верховна Рада, а слідом за нею Президент, РНБО та уряд неодноразово наголошували на незаконній окупації Північних територій Росією, проводячи аналогію між окупацією островів та анексією Криму. Така позиція України була закріплена законодавчо указом Президента (7.10) й у зверненні українського парламенту до міжнародної спільноти.

Стратегічні комунікації

2022 рік став революційним з точки зору присутності України в інформаційному просторі Японії. Особливу увагу привертає виступ Президента В. Зеленського (23.03) перед парламентом Японії — перша в історії промова іноземного лідера до японських законодавців. У своєму зверненні Президент України зосередився на боротьбі з ядерним тероризмом РФ, необхідності реформування ООН та післявоєнній відбудові України. В. Зеленський також звернувся до студентів Японії (4.07), закликав молодь доносити правду про агресію Росії, цінувати мир та підтримувати Україну в інформаційній та освітній сферах.

Активна комунікація відбувалася і через міжпарламентські канали. Зокрема, під час візиту парламентської делегації у жовтні депутати спілкувалися з представниками понад 50 японських медіа на запрошення Японського національного пресклубу.

Перед Японським національним пресклубом виступили також голова правління НСТУ М. Чернотицький (червень) та — аж тричі (лютий, квітень, липень) — Посол України в Японії С. Корсунський. Активно використовуючи інструменти цифрової дипломатії, Посол Корсунський досягнув значного охоплення у соціальних мережах, а також надав незліченну кількість інтерв'ю та коментарів японським медіа та регулярно зустрічався з місцевими політиками, бізнесменами та громадськими діячами.

Контакти українських високопосадовців з японськими ЗМІ на цьому не обмежилися. Упродовж року представники української влади, ЗСУ, бізнесу та громадського суспільства регулярно з'являлися у японському медіапросторі, зокрема в ефірі національного мовника NHK та на шпальтах таких впливових медіа як Sankei, Nikkei Asia та Asahi. Окремо варто відзначити ексклюзивні інтерв'ю Президента України (травень) та першої леді О. Зеленської (серпень) телеканалу NHK.

Діяльність

Україна була надзвичайно активною в реалізації потенціалу двосторонніх відносин з Японією.

Під час регулярних телефонних розмов (15.02, 28.02, 4.03, 26.04, 30.09) Президент В. Зеленський та прем'єр-міністр Ф. Кішіда зосередили свою увагу на посиленні міжнародної антивоєнної коаліції та поствоєнній відбудові України. Схожа тематика була притаманна і розмові між прем'єр-міністрами Ф. Кішідою та Д. Шмигалем під час зустрічі на полях 77-ої сесії ГА ООН (22.09). Тоді ж японський прем'єр зустрівся і з Першою леді України. Ф. Кішіді не вдалося відвідати Київ, однак він взяв участь у II саміті Кримської платформи у форматі відеоконференції (серпень). У вересні Президент запросив японського прем'єра до України в 2023 році під час головування Японії в G7.

Інтенсивнішим став і міжпарламентський діалог. У жовтні депутатська група ВРУ з міжпарламентських зв'язків відвідала Японію, де зустрілася з представниками японського парламенту, політичних партій, органів місцевого самоврядування бізнес-кіл та медіа. Жовтень також відзначився участю спікера японського парламенту Хосоди в I парламентському саміті Кримської платформи.

Варто згадати і про регулярні контакти ОПУ та уряду з японською стороною щодо фінансової та гуманітарної допомоги, обміну досвідом у сфері реабілітації військовослужбовців і можливого залучення Токіо до міжнародних гарантій безпеки для України. Окрім того, упродовж року високопосадовці обох держав неодноразово підтвердили домовленості посилити санкційний тиск проти Росії та поглибити співпрацю у сфері кібербезпеки, а також з енергетичних, медичних і науково-технологічних питань.

Київ також наполягав на лібералізації торгівлі та ширшому залученню японських інвестицій, зокрема в агропромислову та продовольчу галузь, інфраструктурні проекти, сферу освіти та інформаційних технологій. Для розвитку комерційних зв'язків у жовтні сторони розглянули можливість відкриття офісу Японської організації зовнішньої торгівлі JETRO в Україні.

Варто відзначити постійні контакти на рівні органів місцевого самоврядування, громадських організацій, ЗМІ та недержавних установ.

У сфері культури українській стороні вдалося долучити Японію до двох книжкових проектів — «Українська книжкова полицка» та «Книжки без кордонів» — для поширення української літератури. Японці також мали нагоду познайомитися з українською попкультурою на благодійних концертах українських зірок, а також завдяки активній роботі української громади та Посольства України в Японії.

Результати

Дипломатичні зусилля України сприяли наданню Японією безпрецедентної військової, макрофінансової та гуманітарної допомоги Україні. У березні та серпні Міністерство оборони та Сили самооборони Японії передали таке нелетальне обладнання, як бронежилети, каски, захисні маски, костюми хімічного захисту, прилади зв'язку, невеликі розвідувальні БПЛА, транспортні фургони тощо. З квітня Токіо незмінно бере участь у зустрічах Контактної групи з оборони України у форматі «Рамштайн». Японія також вирішила допомагати в розмінуванні території України та разом з Камбоджею розпочала навчання персоналу ДСНС з протимінної діяльності. Макрофінансова підтримка, виділена Японією Україні, становила близько 600 млн дол. На додаток до цього Токіо надав Україні значну екстрену гуманітарну допомогу.

Держави ефективно співпрацювали в агропромисловій, продовольчій та енергетичній сферах. Про це свідчить надання Токіо 14 млн дол. для втілення гуманітарної місії Grain from Ukraine та 17 млн дол. для закупівлі Україною зерносховищ, а також близько 2,57 млн дол. для закупівлі генераторів та ламп на сонячних батареях.

Попри загальну позитивну динаміку, повномасштабне вторгнення РФ завадило розвитку торгівлі між Україною та Японією у 2022 році. У порівнянні з 2021 імпорт скоротився майже вдвічі, а експорт — втричі. Загальний товарообіг склав 750,9 млн дол. США.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

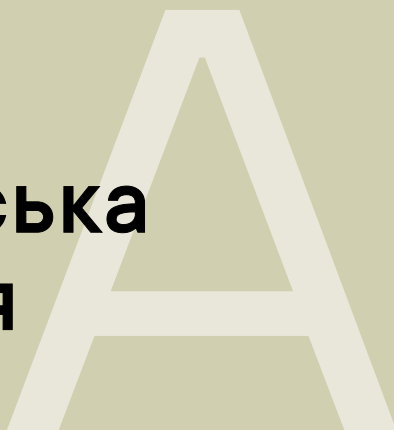
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

A

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

A

Європейська інтеграція

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

У лютому 2022 року Україна отримала унікальний політичний шанс у наближенні до членства в ЄС. Подача заявки на членство супроводжувалась значною мобілізацією урядових, парламентських та експертних спроможностей для підготовки та проведення адвокаційної кампанії. Визнання Європейським Союзом європейської перспективи України, а також надання статусу кандидата на членство в червні стало історичним моментом. Утім, попри значну активізацію, до кінця 2022 року українській владі не вдалося виконати всі сім побажань Європейської Комісії. Київ паралельно продовжує поступову секторальну інтеграцію до спільного ринку ЄС, долаючи перепони на шляху до чергових «безвізів» у двосторонніх відносинах.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році з наданням Україні Європейською радою статусу кандидата на членство в ЄС інтеграція України до ЄС набула нових форм. Уже у перші дні повномасштабного вторгнення серед різних гілок влади відчувався консенсус щодо необхідності подання заявки на членство. 28 лютого відповідна заявка була підписана Головою держави у присутності Голови ВРУ та Прем'єр-міністра України, що свідчило про спільну політичну позицію.

Про співробітництво з ЄС та європейську інтеграцію України йшлося у всіх основних зовнішньополітичних виступах Президента та Міністра закордонних справ протягом року. Акцент робився на невідворотності європейського вибору, реформах та перспективі пришвидшеної процедури вступу.

Під час адвокації рішення надання статусу кандидата у країнах-членах ЄС участь у дипломатичних та інформаційних кампаніях брали більшість високопосадовців з ВРУ, КМУ, ОП, також інших дотичних ЦОВВ. Після отримання статусу кандидата на членство в ЄС у сесійній залі парламенту під час пленарного засідання Президентом, Головою ВРУ та Прем'єр-міністром України була підписана Спільна заява щодо рішення Європейської ради про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС (1.07). У документі йдеться про необхідність продовження динамічного процесу інтеграції з метою набуття членства в ЄС у найкоротші терміни.

Окремим напрямом посилення інтеграції з ЄС, який був актуальний особливо на рівні уряду, було поступове входження до внутрішнього ринку ЄС та секторальна інтеграція (енергетична, цифрова, митна і т.д.).

Стратегічні комунікації

Інформаційна кампанія з адвокатування серед членів ЄС необхідності надання Україні статусу кандидата на членство може стати зразком активної спрямованої політико-дипломатичної комунікації, до якої були долучені представники різних гілок влади. Найбільш активними

політичними комунікаторами були Президент України В. Зеленський, Голова ВРУ Р. Стефанчук, Прем'єр-міністр Д. Шмигаль, Віцепрем'єр міністерки Ю. Свириденко та О. Стефанішина, Міністр закордонних справ Д. Кулеба.

Президент України під час онлайн виступів у національних парламентах країн-членів ЄС у квітні-червні постійно звертав увагу на готовність України до переходу до політики розширення та набуття статусу. У комунікації йшлося про необхідність якнайшвидшого надання Україні відповідного статусу, що дозволить прискорити процес набуття членства та відповідно зменшити безпекові ризики та посилити свою єдність з демократичним світом.

У червні була сформована неформальна група «емісарів» для адвокаційної роботи з різними цільовими групами у державах-членах ЄС. До цієї групи, яка здійснювала візити, увійшли віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної співпраці О. Стефанішина, перша заступниця міністра закордонних справ Е. Джапарова, міністр розвитку громад та територій О. Чернишов та заступник керівника ОП І. Жовква. Парламентський трек представляли голова ВРУ Р. Стефанчук, перший заступник голови О. Корнієнко та заступниця голови О. Кондратюк, а також низка народних депутатів. У координації з владними зусиллями, а також автономно до комунікації у країнах ЄС також приєдналися українські неурядові організації та аналітичні центри.

Інтеграційний порядок денний також відпрацьовувався під час візитів до України очільників європейських інституцій: Президента Європейської ради Ш. Мішеля (квітень, травень), Президентки Європейської Комісії У. фон дер Ляен (квітень, червень), Президентки Європейського парламенту Р. Меццолі (квітень), високого представника ЄС з питань зовнішньої політики та безпеки Ж. Борреля (квітень). Також питання надання Україні статусу кандидата та інших форм секторальної інтеграції (т.зв. «безвізів») підіймалися під час візитів до України голів держав та урядів країн ЄС.

Після набуття Україною статусу кандидата інформаційна робота проводилась у напрямі подальшої імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також кроки на виконання семи рекомендацій Європейської Комісії. Особливим трекком йшлося про інтеграцію до внутрішнього ринку ЄС та окремих секторальних напрямів.

Діяльність

Заявка України на вступ до ЄС, яку Президент України підписав 28 лютого, була розглянута на неформальній зустрічі лідерів ЄС у Версалі (10–11.03). Визнаючи європейські прагнення та європейський вибір України, Європейська Рада не готова була до рішення і запропонувала Єврокомісії надати свій висновок щодо заявки.

Під час перебування в Україні очільниця ЄК У. фон дер Ляєн (8.04) передала Президенту України В. Зеленському опитувальник для оцінки готовності України до початку переговорів про вступ до ЄС. Вже 18 квітня українська сторона спромоглася підготувати та передати до ЄС відповіді на першу частину опитувальника, а 9 травня — другу частину. Необхідно зазначити, що у підготовці українського звіту брати участь понад 300 експертів з різних урядових інституцій та неурядових експертних центрів. На основі отриманих від України відповідей Європейська Комісія опублікувала думку щодо заявки України на членство в ЄС (17.06). Поряд з рекомендацією надати Україні європейську перспективу та статус кандидата Комісія також висунула низку вимог до України, які необхідно виконати для подальших етапів зближення.

На саміті Європейської ради (23.06) було прийняте історичне рішення членів ЄС про надання Україні статусу кандидата, а також формалізована вимога виконання Україною семи кроків. Після цього розпочалася робота з імплементації поставлених вимог, а також інтенсифікація виконання Угоди про асоціацію України з ЄС. Була підписана спільна заява головами держави, уряду та парламенту, яка постулювала необхідність здійснення швидких інтеграційних кроків.

Подальший поступ у виконанні поставлених завдань обговорювався під час візитів до Брюсселя українських урядовців, а також візитів до України Президентки ЄК У. фон дер Ляєн та комісара з питань Європейської політики сусідства та переговорів з розширення О. Варгеї. Також питання виконання вимог обговорювалось під час візитів до України міністрів з європейських справ, з послами держав-членів ЄС та представниками Делегації ЄС в Україні.

Паралельно на урядовому та парламентському рівнях йшла робота над поглибленням секторальної інтеграції. У лютому ВРУ ратифікувала Угоду

про спільний авіаційний простір між Україною, ЄС та країнами-членами Євросоюзу. На жаль, повномасштабна агресія не дала розпочати цей формат співпраці.

У квітні 24 мобільні оператори ЄС та 3 мобільні оператори України підписали заяву про забезпечення доступного і безоплатного роумінгу під час міжнародних дзвінків між Україною та країнами ЄС. Реалізація цієї домовленості дозволила українським операторам надавати своїм абонентам доступні послуги роумінгу у 25 державах-членах ЄС. У вересні питання приєднання України до безоплатного роумінгу стояло на порядку денному зустрічі Прем'єр-міністра Д. Шмигала та Президентки ЄК У. фон дер Ляєн.

5 вересня у Брюсселі Європейський Союз та Україна провели 8-е засідання Ради асоціації Україна — ЄС, перше засідання у новому статусі України у відносинах ЄС.

Результати

Рішення про надання Європейською радою Україні європейської перспективи та статусу кандидата на членство в ЄС є вагомим дипломатичним досягненням України, яке на роки вперед визначатиме динаміку та спрямування інтеграційних зусиль.

Утім, після набуття статусу Україна продемонструвала недостатній рівень внутрішньої роботи з виконання поставлених семи вимог Європейської Комісії. То ж станом на кінець 2022 року не було проведено саміту Україна — ЄС, щорічного двостороннього заходу високого рівня, де могла бути нагода представити успіхи України, а також зажадати від партнерів оголошення наступних кроків в інтеграції. Відповідно, і Європейська Комісія не надала оцінку другої частини опитувальника, що стосується всіх сфер наближення законодавства, за якими надалі будуть вестись перемовини щодо членства в ЄС.

Ще в грудні у ВРУ намагалися активно виправити ситуацію з голосуванням низки законів на виконання рекомендацій ЄК та напередодні проведення зібрання останньої у 2022 році Європейської ради.

Поряд з тим на практичному рівні Україні у комунікації з європейськими інституціями та членами ЄС вдалося досягти значного поступу у секторальних вимірах інтеграції. Відповідно до урядової комунікації Україна у 2022 році отримала у відносинах з ЄС енергетичний, економічний, транспортний та митний «безвіз». Сторони підписали угоди про участь України у програмах ЄС «Митниця» для співробітництва в митній сфері та «Fiscalis» для співробітництва в галузі оподаткування. Також Україна стала учасником програми для фінансування проектів цифровізації та ІТ-технологій «Цифрова Європа» із загальним бюджетом близько 7,5 млрд євро.

У середині березня завдяки злагодженій роботі української дипломатії та представників енергетичного сектору Україна, з випередженням графіку на рік, приєдналася до європейської енергомережі ENTSO-E, європейської мережі операторів системи передачі електроенергії. У квітні НЕК «Укренерго» отримав статус члена-спостерігача ENTSO-E. Приєднання до енергомережі дозволило значно наростити експорт української електроенергії. Попри оптимістичні плани нарощувати експорт в ЄС, у жовтні від цих планів довелося відмовитись через російські атаки на українські об'єкти критичної інфраструктури.

З червня терміном на один рік ЄС повністю зняв торгові обмеження для українського експорту у вигляді імпорتنих мит, а також антидемпінгових та захисних заходів. Також у червні з терміном на один рік була укладена угода між ЄС та Україною про вантажні перевезення автотранспортом, яка скасувала для українських водіїв необхідність ліцензій на двосторонні та транзитні перевезення територією ЄС. Ці заходи значно полегшили торгово-економічні зв'язки України з державами ЄС на тлі катастрофічного падіння економіки країни під час повномасштабної війни. 1 жовтня для України набрали чинності положення Конвенції про процедуру спільного транзиту. Це дало можливість міжнародного переміщення товарів з 35 іншими країнами-учасницями за одним транзитним документом, що значно спрощує та пришвидшує проходження митного контролю.

Експорт до країн ЄС незначно зріс у порівнянні з показниками 2021 року і склав майже 28 млрд євро, що зробило ЄС головним торговим партнером України.

Європейський Союз

2022

ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Повномасштабна агресія Росії проти України посилила залученість Європейського Союзу до підтримки України, а також політичний, економічний та енергетичний тиск на Росію. ЄС надавав допомогу Україні за максимальною кількістю напрямів, які актуалізувалися з лютого 2022 року. В окремих випадках Брюссель діяв максимально оперативно, відповідаючи на нагальні потреби України та українського суспільства. Надання прихистку українцям у країнах ЄС, великі обсяги гуманітарної допомоги через Механізм цивільного захисту ЄС, військова допомога через Європейський фонд миру, макрофінансова підтримка бюджету, санкції проти Росії та низка інших важливих вимірів підтримки робить ЄС одним зі стратегічних партнерів України.

Політичний інтерес/залученість

Співпраця з Європейським Союзом була постійною темою звернень українських високопосадовців у 2022 році. Президент України, Прем'єр-міністр, віцепрем'єри, голова парламенту в офіційній комунікації з партнерами з ЄС та під час публічних виступів наголошували на необхідності комплексного посилення санкцій ЄС проти Росії, наданні країні фінансової, військової, гуманітарної допомоги у протистоянні з агресором, захисту та підтримки громадян України, створенні механізму відбудови та ін. Співробітництво з ЄС та країнами членами, питання інтеграції в ЄС були основними в щорічному Посланні Президента до ВРУ та інших внутрішньо- та зовнішньополітичних виступах керівництва держави.

Стратегічні комунікації

У співпраці з представниками європейських інституцій та лідерами держав-членів ЄС українська сторона використовувала широкий спектр особистих та онлайн-зустрічей, засідань міжнародних організацій високого рівня, що дозволяло отримати пріоритетну увагу до проблемних питань: політичної підтримки України, прийняття чергових санкційних пакетів проти Росії, надання макрофінансової допомоги, забезпечення військової допомоги через механізм Європейського фонду миру, прийняття та підтримки громадян України на території членів ЄС, питання енергетичної безпеки, гуманітарної допомоги через Механізм цивільного захисту ЄС, створення Платформи відбудови України, притягнення Росії до відповідальності за воєнні злочини та злочин агресії.

Президент України провів низку онлайн виступів на засіданнях національних парламентів держав-членів ЄС, а також під час проведення самітів Європейської ради, міжнародних донорських конференцій за участі керівництва ЄС. Члени уряду неодноразово брали участь у профільних засіданнях Ради ЄС з можливістю інформування міністрів держав-членів щодо актуальної ситуації та потреб України.

Починаючи з квітня Президент Європейської ради Ш. Мішель (квітень, травень), Президентка Європейської Комісії У. фон дер Ляен (квітень, червень, вересень), Президентка Європейського парламенту Р. Меццола (квітень), високий представник ЄС з питань зовнішньої політики та безпеки Ж. Боррель (квітень) відвідували Україну з робочими візитами. Під час перебування лідери ЄС також мали змогу побувати на деокупованих територіях.

Діяльність

Крім робочих візитів лідерів європейських інституцій до України, відбувався регулярний секторальний діалог на рівні Єврокомісії та КМУ з візитами керівництва уряду та міністрів до Брюсселя, а також з відповідними робочими поїздками до України комісарів ЄК, групові візити вищих посадових осіб членів ЄС до України. Питання підтримки України також підіймалося в інституціоналізованих формах діалогу, таких як Рада асоціації Україна — ЄС, Парламентський комітет асоціації Україна — ЄС.

Українські урядовці були запрошені до участі в Європейському форумі цивільного захисту, Конференції послів Європейського Союзу, неформальних зустрічах міністрів країн-членів ЄС, засіданнях інших європейських інституцій.

У розвиток ініціативи Президентки Європейської Комісії У. фон дер Ляен щодо створення Платформи з відбудови України було проведено декілька масштабних міжнародних заходів з представлення позиції України у Швейцарії, Німеччині, Франції. Українська делегація на чолі з прем'єр-міністром України брала участь у Міжнародній конференції з питань відновлення України у Лугано (липень), Міжнародній експертній конференції з відновлення України в Берліні (жовтень), Двосторонній конференції зі стійкості та відновлення України у Парижі (грудень).

Результати

ЄС з початком повномасштабної агресії Росії підтвердив свій статус стратегічного партнера України. Починаючи з Декларації високого представника ЄС з питань зовнішньої політики та безпеки Ж. Бореля 24 лютого, всі подальші рішення самітів ЄС та засідань Ради ЄС підтверджували незмінну позицію щодо засудження агресії та підтримку системної допомоги Україні. Протягом року Європейський парламент виступав одним із головних політичних адвокатів рішень на підтримку міжнародної протидії агресії.

У березні ЄС затвердив Директиву про тимчасовий захист, що надає можливість громадянам України, які рятуються від війни, право на проживання в державах-членах ЄС, доступ до необхідних послуг та допомоги. У жовтні ЄС продовжив дію директиви до березня 2024 року. Станом на кінець 2022 року на території країн ЄС було зареєстровано близько 4 млн осіб, що потребують тимчасового захисту.

Станом на грудень Європейській раді, попри деструктивну позицію Угорщини, вдалося прийняти дев'ять санкційних пакетів щодо Російської Федерації, серед яких особливого удару завдали обмежувальні заходи у сфері фінансових послуг, енергетичного сектору, високоточних технологій та продукції подвійного призначення, а також замороження активів російських олігархів на території країн ЄС.

Окремо слід згадати підтримку економіки України та бюджетної сфери, зокрема. Протягом року надана або гарантована підтримки з боку ЄС склала 11,6 млрд євро, з яких до України надійшло 10,4 млрд (макрофінансова допомога 7,2 млрд євро, 1,8 млрд євро кредитів та 1 млрд у вигляді грантів). У грудні Європейська рада схвалила масштабний пакет у сумі 18 млрд євро допомоги Україні у вигляді пільгових кредитів на 2023 рік.

Завдяки новому позабюджетному інструменту Європейському фонду миру офіційний Брюссель зміг профінансувати надання Україні військової

допомоги державами-членами ЄС на суму 3,1 млрд євро. У листопаді було засновано Місію ЄС з військової підтримки України, яка станом на грудень вже тренувала понад тисячу українських військовослужбовців на території держав ЄС.

З травня ЄС спільно з Україною та Молдовою ініціювали так звані «Шляхи солідарності» для транспортування зерна та іншої агропродукції з української території, а також доставлення до України важливих вантажів. Це дозволило відвантажити українським аграріям близько 23 млн тонн зернових та отримати близько 20 млрд євро експортних надходжень.

У рамках Механізму цивільного захисту ЄС з початку повномасштабного вторгнення до України було доставлено понад 82 тис. тонн гуманітарних вантажів з держав ЄС та партнерів на загальну суму близько 527 млн євро.

ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ (НАТО)

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	4
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Попри високий політичний інтерес та активну діяльність, Україна не змогла досягнути очікуваних результатів — зміни статусу держави після подання заявки на членство. У перші місяці російської агресії комунікації були позначені двозначністю щодо можливої відмови від членства, що мало негативний результат. Влітку вдалося стабілізувати та значно активізувати безпековий діалог, який здебільшого зосередився на поточній допомозі.

Політичний інтерес/залученість

Тематика співробітництва з Північноатлантичним Альянсом та євроатлантичної інтеграції України протягом року постійно перебувала на політичному порядку денному в Україні. Найбільшу увагу питанням майбутнього вступу України до НАТО, військового співробітництва, підготовки українського війська за стандартами НАТО та допомоги з боку Альянсу у зв'язку з російською агресією приділяли Президент, міністри закордонних справ та оборони, народні депутати, представники ОПУ.

Президент згадував про євроатлантичну інтеграцію України, зокрема, під час щорічної наради послів, а у посланні до ВРУ говорив про досягнення українськими військовими стандартів НАТО. Вже восени В. Зеленський чітко наголошував, що Україна та НАТО — «де-факто союзники. Цього вже досягнуто. Де-факто ми вже пройшли свій шлях у НАТО. Де-факто ми вже довели взаємосумісність зі стандартами Альянсу» (30.09).

Регулярно тематика євроатлантичної інтеграції України лунала у промовах та інтерв'ю керівника МЗС. Зокрема, під час виступу на щорічній нараді послів Д. Кулеба говорив про незмінність курсу на членство в Альянсі і зазначив, що Україна може стати донором безпеки для НАТО. Про те, що «майбутнє євроатлантичного простору вирішується в Україні. Євроатлантична безпека неможлива без перемоги України», Міністр закордонних справ наголошував в інтерв'ю українським ЗМІ (1.10). До питань оборонного співробітництва, військової допомоги та підготовки військ звертався Міністр оборони О. Резніков.

У виступах на міжнародних безпекових конференціях у різних країнах очільник ОПУ А. Єрмак неодноразово наголошував на співробітництві з Альянсом та важливості отримання гарантій колективної безпеки, які може надати членство.

Стратегічні комунікації

Протягом року стратегічні комунікації України за напрямом НАТО не були однозначні. Від чіткої позиції щодо курсу на членство на початку року до проголошення можливості нейтрального статусу держави в обмін на закінчення війни, від не завжди об'єктивної критики Альянсу щодо відсутності належної допомоги Україні до повернення чіткої комунікації щодо незворотності та навіть прискореності курсу на членство — все це спричинило сумятицю та певне відчуття української невизначеності.

Починаючи з літа стратегічні комунікації стали чіткішими та більш однозначними, що дозволило й покращити діалог із Альянсом. У червні Президент В. Зеленський виступив онлайн на Мадридському саміті НАТО, де говорив, зокрема, про російську агресію, майбутнє членство Фінляндії та Швеції, безпеку на європейському континенті та військову допомогу (насамперед ППО) для України.

Президент виступив онлайн з промовою на сесії Парламентської Асамблеї НАТО (листопад), де серед іншого говорив про підтримку українцями євроатлантичних прагнень держави та важливість українського членства для європейської безпеки. Заступниця Міністра закордонних справ Е. Джапарова у рамках роботи весняної сесії ПА НАТО у Вільнюсі (28.05) взяла участь у засіданні Політичного комітету та виступила з промовою про роль України на передовій глобальної боротьби за демократію.

Президент В. Зеленський та представники ОПУ регулярно зверталися до питання безпекових гарантій для України в інтерв'ю міжнародним ЗМІ та виступах на міжнародних безпекових конференціях, але здебільшого говорили про «нову систему європейської безпеки» і лише у другій половині року почали уточнювати, що це включає членство України в Альянсі. Тематика майбутнього членства України та допомоги від НАТО часто ставала предметом обговорення високопосадовців з представниками країн-членів Альянсу.

Активно до адвокації майбутнього членства України в НАТО та отримання військової допомоги долучились народні депутати — члени Постійної делегації України до ПА НАТО.

Вагому роль щодо просування євроатлантичної інтеграції України (як всередині держави, так і на зовні) взяли на себе громадські організації

та аналітичні центри, які проводили чисельні акції біля штаб-квартири Альянсу в Брюсселі, міжнародні дискусії та адвокаційні візити.

Діяльність

Президент В. Зеленський мав декілька телефонних розмов із Генеральним секретарем НАТО Є. Столтенбергом. Зокрема, вони розмови стосувались одержання від Альянсу в максимально стислі терміни нелетальної військової допомоги в межах комплексного пакета, який був затверджений на Мадридському саміті НАТО, навчання українських військових, безпекової ситуації в Україні тощо, координації подальших кроків на шляху євроатлантичної інтеграції України (19.01, 28.06, 2.08, 5.10).

Під час ключового саміту НАТО у Мадриді (29–30.06) Україна була представлена на низькому рівні — лише заступником керівника ОПУ І. Жовквою, хоча Президент В. Зеленський звернувся до учасників саміту онлайн. Окрім участі у саміті І. Жовква провів низку зустрічей із посадовцями Альянсу та очільником ПА НАТО. Президент також виступив на ПА НАТО в листопаді.

Президент, Голова Верховної Ради та Прем'єр-міністр України підписали спільне звернення із закликом ухвалити рішення щодо членства України в НАТО як невід'ємного елемента забезпечення безпеки українців та громадян усього євроатлантичного простору (30.09). Це було оголошено заявкою України на членство, хоча з юридичної точки зору цей крок не є обов'язковим, і формально датою заявки України вважається ще 2005 рік. Однак це стало потужним політичним сигналом для партнерів України.

Міністр закордонних справ Д. Кулеба мав неодноразові зустрічі та телефонні розмови з Генеральним секретарем Альянсу. Так, під час зустрічі з Генеральним секретарем Є. Столтенбергом у Брюсселі (22.09) Д. Кулеба представив концепцію Київського безпекового договору, який має стати інструментом забезпечення безпеки України, допоки Україна не стане членом НАТО. Також вони зустрілись у Бухаресті під час міністерської зустрічі Альянсу (30.11), де обговорили питання надання Україні засобів ПВО та енергетичного обладнання. Під час розмов телефоном (1.10, 10.10) було

обговорено поточну допомогу Альянсу та майбутнього членства України. Крім того, Д. Кулеба взяв участь у міністерському засіданні НАТО в Брюсселі (квітень) та Бухаресті (листопад), де обговорювалися питання надання Україні безпекової допомоги.

Міністр оборони О. Резніков регулярно зустрічався з Генеральним секретарем НАТО Є. Столтенбергом як окремо, так і на передодні зустрічей у форматі «Рамштайн» (16.06, 12.10) та брав участь у зустрічах міністрів оборони Альянсу (16.03, 12–13.10), де сторони обговорили необхідність більшого озброєння для боротьби з Росією. Перебуваючи у штаб-квартирі НАТО на чолі української делегації (12–13.10), О. Резніков взяв участь у шостому засіданні у форматі «Рамштайн», неформальній зустрічі міністрів оборони країн НАТО та провів переговори, зокрема, з Є. Столтенбергом.

Віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішина взяла участь у засіданні Комісії Україна-НАТО у Брюсселі, присвячене питанням регіональної безпеки (10.01), а також провела зустріч із групою послів — постійних представників держав-членів при НАТО, які прибули з візитом в Україну (4.11).

Протягом року активно працювали народні депутати як у рамках ПА НАТО, так і у форматі двосторонніх зустрічей з представниками парламентів Естонії, Угорщини, США, Німеччини, Франції, Італії, Іспанії щодо євроатлантичної тематики. У Брюсселі відбулась зустріч Міжпарламентської ради Україна-НАТО(24–25.01), на якій особлива увага була приділена безпековій ситуації та посиленню обороноздатності України. На зустріч Міжпарламентської ради Україна-НАТО у Львові прибули парламентарі з 14 країн-членів Альянсу (17.05), де, зокрема, говорили про надання Україні членства без ПДЧ. Делегація України взяла участь у сесіях ПА НАТО у Вільнюсі та Мадриді. Віцеспікерка ВРУ О. Кондратюк зустрілась у Брюсселі зі спеціальною представницею Генсека НАТО з питань жінок, миру та безпеки І. Феллін (10.12).

Керівник ОПУ А. Єрмак провів зустріч із главами місій держав-членів НАТО при штаб-квартирі Альянсу, які відвідали Україну з робочим візитом (3.11). Під час зустрічі серед іншого говорили про очікування підтвердження політики відкритих дверей Альянсу в контексті

заявки України на членство, а також розширення допомоги Україні для посилення ППО.

У листопаді штаб-квартиру Альянсу та SHARE відвідала група 25 кадетів дев'яти українських військових ВНЗ з метою ознайомлення із військовим співробітництвом.

НАТО активно долучилось до роботи контактної групи «Рамштайн». Генеральний секретар взяв участь у Саміті Кримської платформи (23.08) та неодноразово відвідував українських військових, які тренувались за кордоном.

Результат

Результати співпраці України та НАТО у 2022 році не відповідали очікуванням. Протягом року члени Альянсу виступали з декількома заявами, зокрема міністри оборони — щодо ситуації в та навколо України (16.02), Північноатлантична рада — щодо атаки Росії проти України (24.02), голови держав-членів НАТО — із засудженням атаки Росії на Україну та про свою повну солідарність з Україною (25.02), Північноатлантичної ради — щодо так званих «референдумів» (22.09), міністрів закордонних справ — щодо підтримки України у боротьбі з російською агресією.(30.11).

Символічним, але важливим результатом стало підписання Президентом України двох Спільних декларацій щодо євроатлантичної інтеграції України — з Чехією (31.10) та Чорногорією (5.12). Ці Декларації розроблені за прикладом декларацій на підтримку європейської інтеграції України, які активно підписувались із партнерами у попередні роки. Президенти 9 країн Центральної та Східної Європи підписали спільну заяву щодо підтримки членства України в НАТО (2.10).

Під час Мадридського саміту НАТО був затверджений Комплексний пакет допомоги для України, який передбачає ініціативи щодо надання Україні негайної, короткострокової, нелетальної військової допомоги, а також створення структури для посилення довгострокової підтримки НАТО. У рамках Трастового фонду CAP Ukraine з березня НАТО виконує проекти, що надають підтримку в багатьох сферах, зокрема бойові пайки, паливо

(включаючи авіаційне паливо), армійське взуття, медичне забезпечення, військова підготовка, обладнання для знешкодження вибухонебезпечних предметів та обладнання для боротьби з дронами. При цьому сама Декларація Саміту, як і Нова Стратегічна Концепція НАТО, не посилила формулювання щодо майбутнього українського членства та навіть не вказувала на партнерство розширених можливостей.

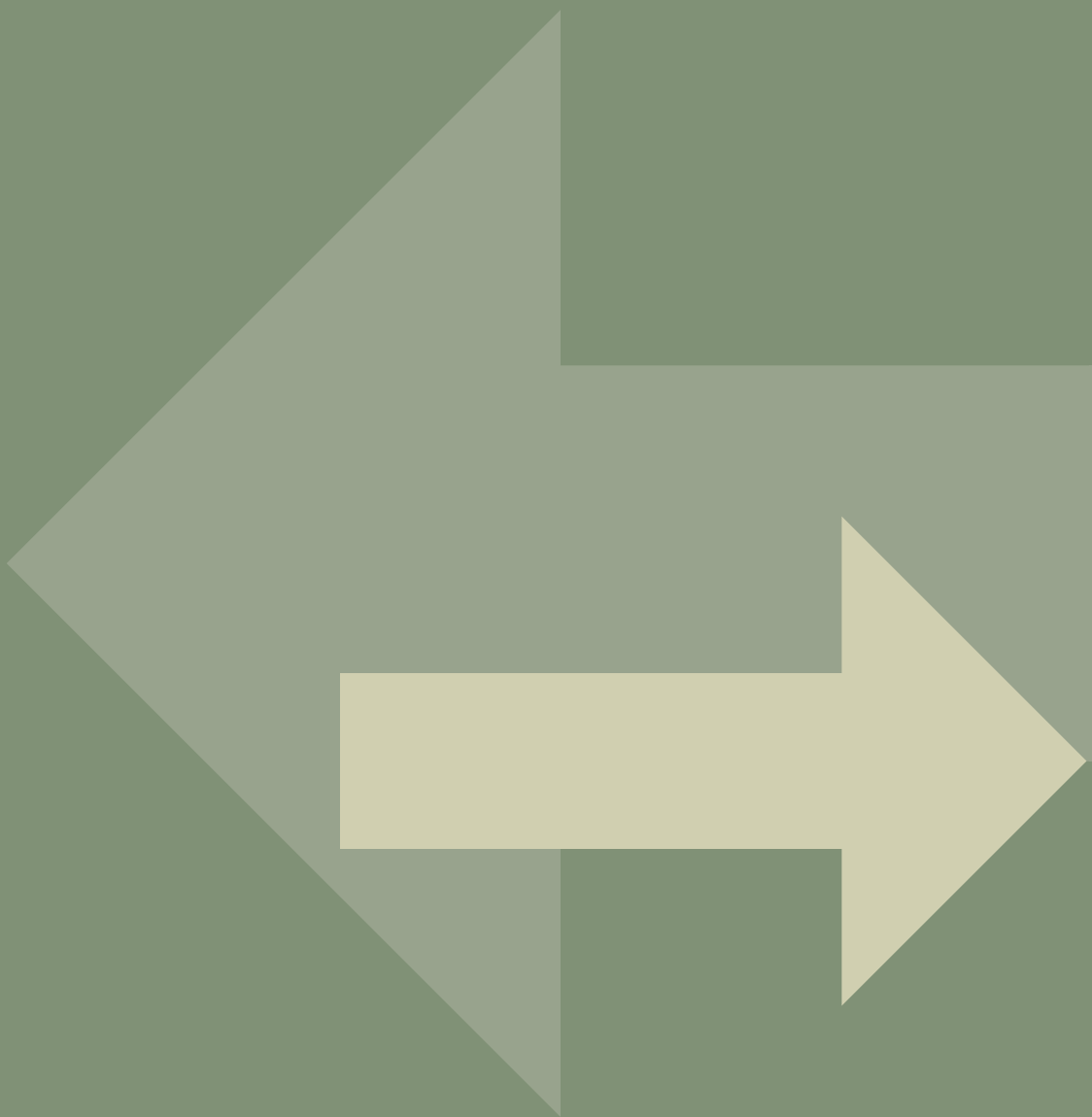
ПА НАТО ухвалила дві декларації, у травні закликала уряди країн-членів Альянсу здійснити конкретні подальші кроки щодо просування України до членства в НАТО та посилити протидію Росії, у листопаді — визнала РФ державою-терористом та закликала створити спеціальний міжнародний трибунал для покарання за злочини російської агресії.

Україна стала асоційованим членом спеціальної багатосторонньої програми НАТО щодо технологічної взаємосумісності і таким чином отримала можливість не лише впроваджувати стандарти НАТО, а й брати участь у розробці нових стандартів.

Верховна Рада ратифікувала Меморандум про домовленість між Урядом України та НАТО із зв'язку та інформації стосовно співробітництва з питань консультацій, управління, зв'язку, розвідки, спостереження та рекогносцировки в межах програми НАТО «Партнерство заради миру» (16.11).

Річна національна програма «Україна-НАТО» на 2022 рік затверджена не була.

Представництво НАТО в Україні до кінця року так і не повернулось до Києва, а Генеральний секретар не відвідав Україну.

ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ

АВСТРАЛІЯ	A
АЗЕРБАЙДЖАН	C-
ГРУЗІЯ	C
ЕСТОНІЯ	A
ІЗРАЇЛЬ	C-
ІНДІЯ	C-
ІРАН	D+
КНР	D+
ЛАТВІЯ	A
ЛИТВА	A
МОЛДОВА	B-
ПОЛЬЩА	A
РУМУНІЯ	A
СЛОВАЧЧИНА	A
ТУРЕЧЧИНА	B
УГОРЩИНА	D+
ЧЕХІЯ	A-

Австралія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

У 2022 році співпраця з Австралією стала одним із найуспішніших напрямів зовнішньої політики України. Робота дипломатів та вищого керівництва була злагодженою та сфокусованою на розвитку двосторонніх відносин, а також залученні політичної, військової, гуманітарної та фінансово-економічної підтримки.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році політичний інтерес до Австралії однозначно зріс. Допомогу, яку надає Австралія, було відзначено Президентом у його щорічному Посланні до ВРУ та в Аналітичній доповіді до нього. Із заявами щодо наданої Австралією допомоги також виступав міністр оборони О. Резніков. І Президент, і Міністр закордонних справ у своїх виступах регулярно наголошували на необхідності фокусуватися у дипломатичній роботі у т. ч. і на Тихоокеанському регіоні. Хоча при цьому найчастіше уточнювалося, що маються на увазі країни Глобального Півдня, до якого Австралія не належить попри своє географічне розташування.

У грудні у Комітеті з питань зовнішньої політики та міжпарламентської співпраці ВРУ відбувся круглий стіл, присвячений співпраці між Україною та Австралією, у якому взяли участь посол України в Австралії, голова Комітету та співолова Групи дружби Україна — Австралія, що підкреслило наявність політичного інтересу до напряму і всередині парламенту.

Стратегічні комунікації

У поточному році Україна суттєво розвинула стратегічні комунікації у напрямі. 31 березня вперше відбувся онлайн-виступ В. Зеленського перед австралійським парламентом. Міністр закордонних справ дав інтерв'ю друкованому виданню Sydney Morning Herald та каналу ABC. Крім того, 8 липня Д. Кулеба мав онлайн-виступ на Форумі тихоокеанських народів — найбільшій в Океанії міжурядової організації.

Слід відзначити високу активність посла України в Австралії, який приділяє стратегічним комунікаціям значну увагу, регулярно даючи інтерв'ю австралійським друкованим та онлайн виданням, з'являючись у телеефірах, виступаючи на круглих столах і форумах. Важливою характеристикою стратегічних комунікацій у відносинах з Австралією стало використання Твіттеру як засобу стратегічних комунікацій — як у діяльності посла України, так і у діяльності Міністра закордонних справ.

Окремим досягненням у 2022 році став перший за 30-річну історію дипломатичних відносин між Україною та Австралією візит австралійського прем'єр-міністра Ентоні Албенізі, за результатами якого відбулась спільна пресконференція з Президентом В. Зеленським.

Діяльність

Співпраця з Австралією у 2022 році була побудована за усіма ключовими напрямками: військовим, політичним, гуманітарним та економічним.

31 березня Президент України В. Зеленський виступив онлайн перед австралійським парламентом.

Відбувся візит Прем'єр-міністра Австралії до України (3.07).

Міністр закордонних справ Д. Кулеба мав двосторонні зустрічі з міністеркою закордонних справ Австралії під час ГА ООН у Нью-Йорку (20.09), а також з прем'єр-міністром Австралії під час Саміту АСЕАН (12.11), що є гарним прикладом використання можливостей для призначення двосторонніх зустрічей під час багатосторонніх міжнародних заходів.

Важливим кроком у відносинах з Австралією стало призначення нового посла, який розпочав роботу у квітні 2022 року.

Активно відбувалось налагодження бізнес-контактів. Наприклад, посол України в Австралії 2 листопада мав зустріч із головою Торгово-промислової палати України для налагодження ділових контактів між бізнесами України та Австралії, а також розвитку співпраці між українською та австралійськими палатами на національному та регіональному рівнях. Також український посол підтримує тісні зв'язки з депутатами австралійського парламенту, зокрема і зі спікером Палати представників, з яким мав зустріч 3 травня, та Сенаторами, зокрема з-поміж тих, що належать до міжпарламентської Групи дружби між Україною та Австралією. Окремою важливою практикою посла України в Австралії є активна співпраця з колегами-послами інших країн. Так, посол взяв участь у неформальній зустрічі послів та заступників голів місій в Австралії нордичних та балтійських країн — Данії, Фінляндії, Естонії та Латвії (14.11). Протягом року велась активна робота та переговори щодо надання Україні різноманітної зброї та гуманітарної допомоги.

Результати

Як результат плідної роботи за напрямом двосторонніх відносин України та Австралії, Австралія стала найбільшим донором військової допомоги для України з-поза меж НАТО. Відповідно до даних Аналітичної доповіді НІСД до Послання Президента до ВРУ, Австралія запровадила сумарно 1166 санкційних заходів, з них 974 (тобто понад 83%) — з лютого 2022 року. Крім того, Австралія наклала фінансові санкції на олігархів та політиків з Росії, заборонила імпорту золота з Росії до Австралії, а також зняла мита на українські товари, експортовані до Австралії. Окрім цього, Австралія заборонила експорт бокситів до Росії, долучилася до верхньої цінової стелі на нафту та запровадила 35% тарифи на російську та білоруську продукцію.

Австралія також оголосила про свій намір долучитися до Міжнародної тренувальної місії з надання базової військової підготовки у Великій Британії та надіслати 70 військових інструкторів, починаючи з 2023 року. Понад 6 млн австралійських дол. Австралія виділила на допомогу українським прикордонникам для оновлення спорядження, зміцнення кібербезпеки та покращення прикордонного контролю. Австралія надала 60 бронеавтомобілів Bushmaster, які за свідченнями Міністрів закордонних справ та оборони Австралії чудово проявили себе на полі бою та зробили внесок у звільнення Харківщини. Військова допомога Австралії включає, зокрема (але не виключно), шість легких буксированих гаубиць M777, боеприпаси, а також 28 гусеничних бронетранспортерів M113. Загальна сума допомоги Австралії Україні станом на жовтень складала 655 млн австралійських дол., з яких понад 475 млн (330 млн дол. США) було спрямовано саме на військову допомогу.

Під час візиту до України прем'єр-міністр Ентоні Албенізі оголосив про участь Австралії у позові України до Росії у Міжнародному кримінальному суді.

У рамках надання гуманітарної допомоги Австралія надає гуманітарні візи українським біженцям.

Азербайджан

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	1
ДІЯЛЬНІСТЬ	3
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C-

Повномасштабна війна РФ проти України у 2022 році засвідчила ліміти стратегічного партнерства України та Азербайджану та можливостей Києва впливати на них. Це стосується як невпровадження Баку антиросійських санкцій, так і відсутності повноцінної підтримки України у рамках ГА ООН. Між тим на фоні офіційної риторики про дружні стосунки між двома державами тема взаємної підтримки територіальної цілісності України та Азербайджану стала однією з ключових на фоні ескалації напруги у відносинах обох країн з РФ та Вірменією відповідно.

Політичний інтерес/залученість

Позитивну динаміку азербайджанському напрямку зовнішньої політики України з самого початку 2022 року надав безпосередній діалог президентів України та Азербайджану під час робочого візиту І. Алієва до Києва (14.01) з нагоди 30-річчя встановлення дипломатичних відносин. За результатами перемовин Президент В. Зеленський підкреслив, що візит Президента Азербайджанської Республіки до України якісно наповнює стратегічне партнерство між двома державами у політичній, економічній площинах та у сфері безпеки.

4 лютого під час телефонної розмови з Прем'єр-міністром Азербайджану А. Асадовим з нагоди 30-ї річниці встановлення дипломатичних відносин Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль високо оцінив результати візиту І. Алієва в Україну, зазначивши, що нещодавній візит надав додатковий імпульс зміцненню стратегічного партнерства та активізації співробітництва між двома країнами. З нагоди 30-річчя встановлення дипломатичних відносин між Азербайджаном та Україною відбувся обмін листами між головами МЗС двох країн щодо підтримки територіальної цілісності один одного (6.02).

Під час телефонної розмови з Президентом І. Алієвим (26.02) Президент України привітав пропозицію Азербайджану разом з Туреччиною організувати переговори з РФ щодо припинення вогню.

Стосовно стратегічного питання ненадання Азербайджаном зброї Україні в умовах війни з РФ Президент В. Зеленський чітко зазначив позицію України. Зокрема, Президент України заявив (23.04), що вважає зрозумілим з огляду на питання Нагірного Карабаху та обґрунтованим небажання Баку підтримувати Україну в протистоянні РФ на тому рівні, що Київ вимагає від інших держав.

Виступаючи на 39-му засіданні Ради міністрів закордонних справ ГУАМ (21.09) у рамках тижня високого рівня 77-ї сесії ГА ООН, голова МЗС Д. Кулеба закликав Азербайджан приєднатися до відновлення українських регіонів, які постраждали внаслідок війни Росії проти України.

Тема «дружніх стосунків» обох країн активно артикулювалась упродовж року на персональному та інституційному рівні комунікації керівників України. Президент В. Зеленський називав свого Азербайджанського колегу І. Алієва «добрим другом» (26.12); голова КМУ Д. Шмигаль підкреслював, що за ці роки між двома країнами залишилися незмінними дружба, повага та взаємодопомога (4.02); голова ВРУ Р. Стефанчук заявляв, що взаємна підтримка територіальної цілісності один одного є доказом справжності істинної дружби (8.11).

Тема взаємної підтримки територіальної цілісності України та Азербайджану стала окремим напрямом зовнішньополітичного залучення представників української влади у 2022 році. Під час загострення у вересні вірмено-азербайджанського конфлікту навколо Нагірного Карабаху МЗС України (13.09) закликала Вірменію та Азербайджан поважати суверенітет та територіальну цілісність один одного, зі слів пресекретаря МЗС О. Ніколенко, у межах їх міжнародно визнаних кордонів. Голова МЗС України Д. Кулеба (30.09) закликав сторони збройного конфлікту утриматися від кровопролиття та висловив підтримку територіальній цілісності Азербайджану у міжнародно визнаних кордонах.

Під час візиту делегації азербайджанського парламенту до Києва (8.11) депутат ВРУ від партії «Слуга народу», спеціальний представник Президента В. Зеленського в Конституційному суді Ф. Веніславський привітав повернення Азербайджаном своєї території в Нагірному Карабаху і відзначив приклад Азербайджану, який показав багатьом іншим країнам, території яких знаходяться під окупацією, як ефективно діяти та приймати правильні рішення у потрібний час. Тоді ж (8.11) Р. Стефанчук запропонував провести обмін думками з Азербайджаном стосовно досвіду Баку щодо розв'язання питання територіальної цілісності.

Утім, Азербайджан не згадувався як окремий суб'єкт зовнішньої політики України ані в щорічному Посланні Президента України до ВРУ, ані в Аналітичній доповіді до нього.

Стратегічні комунікації

Після 24 лютого представники української влади на рівні ОП, КМУ, ВРУ зосередилися на розв'язанні практичних питань на відповідних рівнях з азербайджанської сторони здебільшого внаслідок прямих домовленостей президентів обох країн. Стратегічна комунікація більшою мірою зосередилась на рівні посольства України в Азербайджані.

Діяльність

У 2022 році у контексті зміцнення стратегічного партнерства між Україною та Азербайджаном відбулися зустрічі на рівні президентів обох країн. 14 січня до Києва завітав Президент Азербайджану І. Алієв.

Після телефонної розмови з азербайджанським Президентом (26.02) В. Зеленський повідомив про допомогу, яку на запит України погодився надати Азербайджан у вигляді постачання нафти та нафтопродуктів. Президент України В. Зеленський у ході телефонної бесіди з І. Алієвим (28.03) поінформував Президента Азербайджану щодо ситуації в Україні, подякував за надану Україні гуманітарну допомогу, включаючи медичне приладдя, та наголосив на важливості створення гуманітарних коридорів.

Оперативну координацію політичної взаємодії у вигляді систематичних робочих контактів представників української влади з офіційним Баку під час реалізації міжурядових домовленостей про постачання гуманітарних вантажів з Азербайджану до України (від медичних ліків до генераторів) здійснювали профільні міністерства КМУ на чолі з Прем'єр-міністром та безпосередньо МЗС України.

На парламентському напрямі ВРУ активізувала свої зусилля зі зміцнення міжпартійних зв'язків із колегами з Міллі Меджлису на рівні двох найбільших парламентських партій: української «Слуга народу» та

азербайджанської «Єні Азербайджан». 8 листопада у ВРУ була проведена зустріч із делегацією правлячої партії Азербайджану, в якій з української сторони взяли участь голова ВРУ Р. Стефанчук, перший заступник голови ВРУ О. Корнієнко, голова партії «Слуга народу», депутатка ВРУ О. Шуляк, співголова українсько-азербайджанської міжпарламентської групи дружби В. Колюх, заступник співголови Л. Марченко.

14 липня у Києві, вперше після початку російської агресії проти України, відбулось онлайн-засідання української частини українсько-азербайджанської Ділової Ради. Зустріч надала чіткий сигнал про готовність українського бізнесу реалізовувати взаємовигідні проекти в Азербайджані навіть в умовах російської агресії. Безпосередню участь в організації відправлення гуманітарних вантажів в Україну протягом всього 2022 року брало Посольство України в Азербайджані.

Результати

Під час візиту Президента Азербайджану І. Алієва до України (14.01) були підписані такі двосторонні документи: Угода між КМУ та Урядом Азербайджанської Республіки щодо співробітництва у сфері безпечності харчових продуктів; Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством економіки України та Міністерством економіки Азербайджанської Республіки з питань екстреної взаємодії у двосторонній торгівлі; Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері енергетики між Акціонерним товариством НАК «Нафтогаз України» та Державною нафтовою компанією Азербайджанської Республіки (SOCAR); Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру та Міністерством економіки Азербайджанської Республіки щодо співробітництва у сфері земельних відносин, управління землями державної власності та державного земельного кадастру; Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством економіки Азербайджанської Республіки щодо співробітництва в аграрній сфері; Меморандум про співробітництво між Державною установою «Офіс

сприяння інвестиціям» та Агентством розвитку малого та середнього бізнесу Азербайджанської Республіки.

За результатами телефонної розмови В. Зеленського з І. Алієвим (26.02) усім заправкам SOCAR в Україні з боку азербайджанської сторони було доручено безкоштовно надавати паливо для машин швидкої допомоги та ДСНС.

У 2022 році Азербайджан надав Україні гуманітарну допомогу (зокрема, медикаменти, продукти харчування, трансформатори та генератори) на 17,6 млн дол. та прийняв на медичну та психологічну реабілітацію 90 українських дітей.

Водночас Азербайджан не ввів та не приєднався до жодних санкцій проти Росії. Делегація Азербайджану була відсутня під час процедур голосувань усіх п'яти Резолюцій Генеральної Асамблеї ООН на підтримку України у 2022 році та взагалі не голосувала за них.

Заплановані подальші кроки поглиблення стратегічного партнерства були відкладені. Зокрема, домовленості між В. Зеленським та І. Алієвим провести у першій половині 2022 р. засідання Спільної міжурядової комісії з питань економічного співробітництва та засідання Ради президентів України та Азербайджану були відтерміновані на невизначений час початком повномасштабної війни РФ проти України.

8 листопада під час візиту делегації партії «Сні Азербайджан» у Київ заступник голови партії Т. Будагов та голова партії «Слуга народу» О. Шуляк підписали меморандум про співпрацю між двома партіями.

У 2022 році товарообіг між Азербайджаном і Україною скоротився майже на третину та склав 691,3 млн дол. США у порівнянні з 922,5 млн дол. США у 2021 році. Азербайджан імпортував з України продукції на 191,3 млн дол. США, а обсяг азербайджанського експорту в Україну становив 500 млн дол. США.

Грузія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	3
РЕЗУЛЬТАТИ	2
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C

Задеклароване ще у 2017 році стратегічне партнерство між Україною та Грузією не пройшло перевірку повномасштабною війною РФ проти України у 2022 році. Наявні до цього традиційні точки дотику національних інтересів — протистояння російській агресії, деокупація територій та спільне відстоювання пріоритетів європейської та євроатлантичної інтеграції — виявилися лініями розмежування і навіть факторами прямого протистояння між Києвом та Тбілісі. Політичне напруження між двома країнами не дозволило Україні впродовж року переконати офіційний Тбілісі у необхідності підтримувати фундаментальні принципи стратегічного партнерства.

Політичний інтерес/залученість

Політичне керівництво України на тлі військового вторгнення РФ уже 1 березня відкрито звинуватило Грузію у недружніх кроках щодо України. Президент В. Зеленський заявив про перепони грузинської влади для добровольців, які хочуть допомогти Україні, і про деструктивну позицію щодо незапровадження санкцій проти РФ. Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль закликав свого грузинського колегу І. Гарібашвілі дозволити виліт в Україну добровольцям із Грузії.

6 березня речник МЗС України О. Ніколенко озвучив позицію відомства про категоричну неприйнятність активізації торговельних відносин Грузії з РФ на тлі скасування РФ частини торговельних санкцій проти Грузії в обмін на незапровадження Грузією економічних санкцій проти РФ.

Ще одне гучне звинувачення в недружніх кроках Тбілісі щодо Києва пролунало на початку квітня від ГУР МО України про те, що росіяни налагоджують канали контрабанди підсанкційних товарів через грузинську територію.

5 квітня очільник МЗС Д. Кулеба допустив покарання Грузії за допомогу РФ обходити санкції та запросив від грузинської сторони офіційних доказів, що вони цього не роблять.

Голові ВРУ Р. Стефанчуку за декілька днів до початку офіційного візиту делегації парламенту Грузії на чолі зі спікером грузинського парламенту Ш. Папуашвілі (16.04) все ж таки вдалося вмовити свого грузинського колегу відвідати звільнені від російських загарбників міста Бучу та Ірпінь на Київщині, про що попередньо не було згоди з боку грузинських колег. Утім, і на парламентському рівні не вдалося уникнути скандальної напруги у двосторонніх відносинах. У червні голові фракції «Слуга народу» у ВРУ Д. Арахамії довелося виправдовуватися через звинувачення прем'єр-міністра Грузії І. Гарібашвілі в тому, що той начебто заблокував надання Тбілісі статусу кандидата на членство в ЄС.

Як і у 2021 році, зайвої напруги у відносинах із Грузією протягом всього 2022 року надавав «фактор Саакашвілі», особливо після 12 лютого, коли Україна офіційно визнала експрезидента Грузії, громадянина України М. Саакашвілі потерпілим у справі про неналежне поводження

у грузинській в'язниці. Уповноважений ВРУ з прав людини Д. Лубінець закликав владу Грузії (15.02) допустити його до громадянина України М. Саакашвілі, стан здоров'я якого погіршився. Президент України В. Зеленський закликав грузинську владу (20.12) проявити милосердя до М. Саакашвілі та перевести його в клініку України, будь-якої європейської країни чи США.

Водночас, попри певні проблеми у двосторонніх відносинах, у 2022 році Україна неодноразово підтримувала дух стратегічного партнерства щодо національних інтересів Грузії. МЗС України рішуче засудило (11.04) проведення РФ так званих «президентських виборів» на окупованій території Цхинвальського регіону/Південної Осетії в Грузії. Також з нагоди 14-ої річниці від початку збройної агресії РФ проти Грузії МЗС ще раз заявило (7.08) про рішучу підтримку суверенітету та територіальної цілісності грузинської держави з вимогою деокупації частин територій країни.

Утім, Грузія не згадувалась як окремий суб'єкт зовнішньої політики України ані в щорічному Посланні Президента України до ВРУ, ані в Аналітичній доповіді до нього.

Стратегічні комунікації

Президент України був особисто залучений до стратегічних комунікацій щодо Грузії. Водночас більшість комунікацій розділяла грузинський народ та грузинський уряд. Так, 25 лютого В. Зеленський виказав щире подяку грузинським громадянам, які в той день вийшли на вулиці Тбілісі задля підтримки України та ще й з вимогою відставки прем'єр-міністра Грузії, який відмовився приєднуватися до санкцій проти РФ. На фоні подальшого загострення відносин з офіційним Тбілісі Президент В. Зеленський заявив (23.04), що вважає грузинів одним із найближчих народів, але не розуміє позицію лідерів країни, зокрема, в питанні незапровадження санкцій проти РФ.

Президент В. Зеленський та голова фракції «Слуга народу» у ВРУ Д. Арахамія звернулися до учасників антиурядового мітингу (24.06), який у Тбілісі влаштували грузинські опозиційні сили з приводу ненадання

Грузії статусу кандидата на членство в ЄС. Український Президент заявив, що вірить у європейське майбутнє Грузії та пообіцяв, що Україна допоможе грузинському народу на цьому шляху. Д. Арахамія, за словами якого й український, і грузинський народи завжди боролися за своє місце в єдиній європейській родині, фактично звинуватив чільну владу Грузії в тому, що саме вона забирає можливість у грузинів возз'єднатися з Європою.

Водночас окремі заяви українських політиків не сприяли покращенню двосторонніх відносин та урядовому діалогу. Так, наприклад, народний депутат Д. Арахамія заявив (25.04) про свої плани звернутися до ЄС та США із закликом запровадити санкції проти головного грузинського олігарха Б. Іванішвілі, який, на його думку, тісно пов'язаний із російською політичною верхівкою, через що грузинська влада не підтримує Україну у війні проти РФ. Резонанс викликала і заява Секретаря РНБО України О. Данілова (26.03), який закликав офіційний Тбілісі допомогти Україні в боротьбі з російськими окупантами та відкрити «другий фронт» проти РФ в Абхазії та Південній Осетії.

Непорозуміння у відносинах з Грузією додала заява Тимчасово повіреного у справах України в Грузії А. Касьянова, який заявив (6.12), що грузинська влада протягом листопада-грудня не відповідає на прохання допомогти Україні постачанням генераторів.

5 квітня голова МЗС України Д. Кулеба виказав надію, що призначення І. Дарчіашвілі новим головою МЗС Грузії позитивно позначиться на позиції Тбілісі щодо протидії агресії РФ. Симптоматично, що пріоритетним механізмом стратегічної комунікації з боку влади України стало систематичне звернення саме до широких кіл грузинського суспільства, яке більшою мірою схильне підтримувати українців і Україну, аніж офіційний Тбілісі.

Діяльність

Протягом року зовнішньополітична діяльність на проблемному грузинському напрямі була спрямована на розв'язання практичних питань здебільшого за лінією МЗС. Практичним підкріпленням звинувачення

Президента України щодо недружніх кроків з боку Грузії став виклик до Києва посла України в Грузії І. Долгова для консультацій (1.03). Очільник МЗС України Д. Кулеба під час розмови зі своїм грузинським колегою І. Дарчіашвілі (15.04) наполягав на недопустимості жодного обходу санкцій РФ за допомоги Грузії, на що отримав схвальну відповідь. Д. Кулеба під час неформальної зустрічі міністрів закордонних справ ЄС у Празі (31.08) зустрівся з І. Дарчіашвілі та обговорив низку двосторонніх питань, у т. ч. питання повернення посла України до Грузії і майбутнє Східного партнерства.

Певний конструктив принесла активізація зусиль щодо стабілізації відносин за лінією ВРУ, зокрема в день офіційного візиту до України делегації парламенту Грузії на чолі зі спікером грузинського парламенту Ш. Папуашвілі (16.04) Голова ВРУ Р. Стефанчук подякував грузинському народу за підтримку України та допомогу українським переселенцям, а також обговорив перспективу приєднання Грузії до потужної загально охоплювальної світової санкційної політики проти РФ.

Народна депутатка І. Климпуш-Цинцадзе разом із колегами з парламентської групи дружби Україна — Грузія зустрілися з послом Грузії в Україні Г. Закарашвілі (17.08). Під час зустрічі українська сторона подякувала грузинському народу за підтримку українців та обговорила перспективи більш відчутної підтримки з боку грузинської влади. У рамках перебування в Грузії народна депутатка України, співголова групи міжпарламентських зв'язків з Грузією Л. Марченко (14.11) взяла участь у робочій нараді зі співробітниками Посольства України в Грузії, а також відвідала українські сектори в публічних школах Тбілісі та волонтерський центр з підтримки українських біженців у Соборі Святої Трійці.

Тимчасовий повірений у справах України в Грузії А. Касьянов активно брав участь у публічних заходах, зокрема низці міжнародних конференцій, під час яких відбувався обмін думками щодо можливих шляхів посилення економічної взаємодії держав Чорноморського регіону у рамках спільних проектів та міжнародних форматів співпраці на тлі триваючої збройної агресії РФ проти України та блокування країною-агресором акваторії Чорного моря.

Результати

Суттєве погіршення двосторонніх відносин із Грузією в умовах повномасштабної війни РФ проти України зумовило послаблення дипломатичних зв'язків. 24 червня Президент звільнив І. Долгова з посади Надзвичайного і Повноважного Посла України у Грузії. Новий посол у 2022 році так і не був призначений.

Грузія не запровадила економічні санкції проти РФ. Водночас у 2022 році Грузія проголосувала «за» всі п'ять Резолюцій Генеральної Асамблеї ООН на підтримку України.

Товарообіг України та Грузії у 2022 році впав вдвічі порівняно з 2021 роком і склав 353,2 млн дол. США. Україна експортувала у 2,5 рази більше товарів та послуг у Грузію (249 млн дол.), ніж імпортувала звідси (104 млн дол.).

До локальних позитивних результатів можна віднести рішення Грузії все ж таки надіслати в Україну необхідне обладнання на запит України: 21 грудня Тимчасовий повірений у справах України в Грузії А. Касьянов разом із заступником Міністра економіки та сталого розвитку Грузії Р. Мікаутадзе взяли участь у церемонії завантаження 25 потужних (від 150 до 500 кВт) генераторів електроенергії, загальною вартістю понад 530 тис. дол., придбаних урядом Грузії для подальшої підправки в Україну. Значну гуманітарну допомогу надавав грузинський бізнес як в Україні, так і в Грузії щодо біженців, критикуючи свій уряд за позицію, яка підіграє РФ.

КМУ своїм розпорядженням (9.02) схвалив проект Протоколу між КМУ та Урядом Грузії про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Грузії про співробітництво в галузі урядового зв'язку від 28.10.1997.

Численні звернення української сторони, в т.ч. на рівні Президента, не принесли бажаного результату в питанні звільнення або пом'якшення умов перебування М. Саакашвілі в грузинській в'язниці.

Естонія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

У 2022 році Естонія стала однією з країн, які найактивніше допомагали Україні у протидії російській агресії. Оборонна, гуманітарна, економічна, цифрова підтримка України з боку Естонії допомогла Україні впоратися із викликами повномасштабної збройної агресії РФ проти України. Крім того, адвокаційна позиція Естонії щодо членства України в ЄС та НАТО, притягнення агресора до відповідальності та приєднання до групи розслідування злочинів РФ проти України допоможуть в перемозі та відновленні територій.

Політичний інтерес/залученість

Беручи до уваги значний внесок Естонії у зміцнення обороноздатності України, а також підтримку євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень, Естонія регулярно згадується в українському політичному дискурсі як один із найбільш активних та надійних партнерів України. Пріоритетом стало питання посилення санкційного тиску на РФ та притягнення РФ до відповідальності. Регулярно про Естонію як про надійного партнера та країну, що є прикладом надання військової допомоги, згадували Президент, Міністр закордонних справ та ін.

Депутати різних фракцій, зокрема представники «Слуг Народу», як от М. Мезенцева, О. Хоменко, В. Галайчук та П. Сушко, адвокатували співпрацю України з Естонією. Пріоритетом були міста Харківщини, які вони відвідали разом із колишнім Міністром оборони та Міністром закордонних справ Естонії У. Рейнсалу.

Стратегічні комунікації

Україна активно комунікувала на естонському напрямі, висловлюючи подяку за надану допомогу та просуваючи санкційну та євроінтеграційну політику. Так, у зверненні до Рійгікогу Естонії (13.04) Президент В. Зеленський подякував за те, що Естонія однією з перших надала оборонну допомогу Україні. Крім того, він подякував за адвокатування розгляду питань про війну Росії проти України та відповідної санкційної політики при розгляді в ЄС та інших міжнародних структурах.

В. Зеленський також висловив подяку за підписання спільної заяви «Про невідкладну необхідність модернізації ППО України», до якої долучилися представники парламентів Литви, Латвії та Естонії. Крім того, він закликав естонських експертів долучитися до роботи спільної групи, яка створена для розслідування воєнних злочинів РФ на території України.

Заступниця Голови Верховної Ради О. Кондратюк у зверненні до парламенту Естонії подякувала за визнання воєнних злочинів Росії проти України геноцидом.

Діяльність

Інтенсивність двостороннього діалогу між країнами була надзвичайно високою. Відбулися візити Міністра закордонних справ Естонії У. Рейнсалу (2–4.08), Міністра оборони Естонської Республіки Х. Певкура та Президента А. Каріса, що відвідував Київ до початку вторгнення РФ (21.02) та після (13.04).

Міністр закордонних справ Д. Кулеба обговорював із Міністром У. Рейсалу кроки на шляху до створення Спецтрибуналу для переслідування злочину агресії РФ (12.11).

Міністр оборони О. Резніков та його естонський візаві Х. Певкур на зустрічі в Києві домовлялися про підготовку українських військових окремих спеціальностей, навчання медиків, у т. ч. фахівців з тактичної медицини й евакуації, а також готовності допомогти із кібервійськами для ЗСУ (14.09). Головнокомандувач ЗСУ В. Залужний приймав візит Делегації Сил оборони Естонської Республіки на чолі з командувачем М. Геремом, що відвідала місця скоєння російськими військами воєнних злочинів у Київській та Чернігівській областях.

Естонія наразі допомагає українському уряду з відновленням та реконструкцією Житомирщини, якій було присвячено проведення двох форумів за підтримки МЗС Естонії. Посилення економічної співпраці між Україною та Естонією стало важливою складовою в боротьбі з РФ. Міністр енергетики України Г. Галущенко провів зустріч із делегацією з Естонії на чолі з Міністром економіки та інфраструктури Р. Сіккут, що засвідчила готовність Естонії допомагати у відновленні зруйнованої енергетичної інфраструктури.

Керівник парламентської групи з міжпарламентських зв'язків з Естонською Республікою ВРУ, народний депутат України А. Пушкаренко провів зустріч з Президентом Рійгікогу Ю. Ратасом, обговоривши наслідки руйнівних військових агресивних дій Росії на території України,

а українська делегація, очолювана Першим Заступником Голови ВРУ О. Корнієнком, відвідала Естонію (15–17.12).

Завдяки координації зусиль тимчасово переміщені особи з України були прийняті естонським народом, а культурний вектор співпраці отримав новий поштовх до розвитку.

Результати

Естонський Рійгікогу виступив із заявами, в яких засудив військову агресію Росії, висловив підтримку надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, визнав Росію державою агресором, а дії РФ щодо України — геноцидом, не визнав результатів сфальсифікованих Росією референдумів на окупованих територіях України та закликав притягнути до відповідальності винних у міжнародних злочинах, скоєних Росією.

Естонія рішуче підтримала єдину позицію щодо надання Україні статусу кандидата в ЄС та продовжує адвокатувати членство України в НАТО, а в межах санкцій ЄС проти РФ заморозила в країні активи росіян на десятки мільйонів євро.

На запит Міноборони України, Естонія надіслала Україні військову допомогу, включаючи артилерію, боеприпаси, засоби індивідуального захисту та зимову форму. Крім того, наприкінці 2022 року Естонія затвердила черговий пакет військової допомоги, прагнучи допомогти ЗСУ індивідуальним спорядженням, таким як бронезилети, балістичні захисні пластини для бронезилетів, уніформами та відправить генератори, безпilotники, набори для очищення зброї, апарати штучної вентиляції легень.

На підтримку кібербезпеки України Естонія підтримала безперервність роботи українських цифрових сервісів у хмарі та з-за меж України,

а естонський уряд і місцеві технологічні компанії надали матеріальну підтримку Україні, в т. ч. у вигляді безоплатного обладнання для моніторингу та протидії кібератакам.

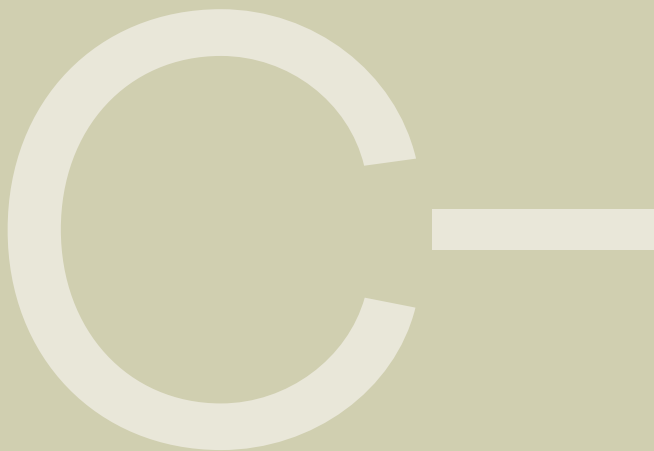
Міністерство закордонних справ Естонії виділило 50 тис. євро на українську гуманітарну ініціативу «Зерно з України». Загалом з моменту російського вторгнення в Україну Естонія надіслала Україні гуманітарну допомогу на суму понад 20 млн євро, військову допомогу — на понад 255 млн євро та зібрала 17,8 млн євро приватних пожертв. Естонія надала Україні оборонну допомогу на суму в приблизно 1/3 свого оборонного бюджету. Крім того, в Естонії перебувають понад 48 тисяч українців, що становить майже 3,7% населення країни.

За результатами перемовин між українськими та естонськими посадовцями, Естонія стала однією з перших країн, яка почала фізичну відбудову України, зокрема Житомирщини. Крім того розпочали проекти для забезпечення освіти дітям та підтримки жінок і дітей, які постраждали від війни.

Для спрощення перевезень Україна та Естонія домовились про початок реалізації пілотного проекту провадження електронної товарно-транспортної накладної (e-ТТН) для автомобільних вантажоперевізників.

Товарообіг між країнами у 2022 році склав 221 млн дол. США, при чому експорт переважав імпорт.

Ізраїль

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	3
РЕЗУЛЬТАТИ	2
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C-

У 2022 році інтерес до Ізраїлю знаходився під впливом двох факторів: початку повномасштабної агресії РФ проти України та пов'язаної з цим неоднозначної позиції Ізраїлю (відмова надання військової допомоги, призупинення дії безвізового режиму для громадян України на початку війни тощо). Ключовими були медична сфера та оборона.

Політичний інтерес/залученість

Залучення підтримки з боку Ізраїлю для протидії РФ стало основним фокусом уваги українських політиків. Зокрема, голова ВРУ Р. Стефанчук на початку війни зазначив, що «Україні потрібна підтримка і постачання зброї, а також сприяння у переговорному процесі» (26.02). Україна заявляла про зацікавленість в отриманні ізраїльських систем ППО та інших оборонних технологій. На цьому неодноразово наголошували представники української влади, зокрема, і Голова Офісу Президента А. Єрмак (20.02). У зверненні до Кнесету Президент України В. Зеленський підкреслив високу ефективність ізраїльських ППО та розкритикував небажання Ізраїлю їх надати (20.03). Водночас Ізраїль не був згаданий у жодній з основних зовнішньополітичних промов українського керівництва.

Україна також була зацікавлена у долученні Ізраїлю до санкційного режиму проти РФ, що підкреслила депутатка О. Василевська-Смаглюк під час візиту в Ізраїль (7.04).

Зважаючи на досвід Ізраїлю у сфері фізичної та психологічної реабілітації, однією з ключових сфер, що викликала інтерес, була медицина. Заступниця Міністра внутрішніх справ заявила, що «досвід ізраїльських колег нині критично необхідний Україні, адже наші люди переживають ті травматичні події, з якими Ізраїль уже навчився справлятися професійно» (11.08). На цьому наголосила і Міністерка у справах ветеранів Ю. Лапутіна (6.01).

Зміна кабінету в Ізраїлі у грудні змінила риторику країни, з огляду на що Україна виражає більше сподівань на просунення співпраці з Ізраїлем у ключових питаннях, що представляють інтерес. Так, В. Зеленський заявив, що «нам потрібна допомога й політичне лідерство Ізраїлю. І, як я сказав, в останні дні це почалося» (26.10).

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації велися в напрямі інформування про стан справ у контексті російської агресії та з метою залучення допомоги. Сприяння зміні неоднозначної позиції Ізраїлю щодо агресії РФ (зокрема, призупинення дії безвізового режиму для українців) було одним із ключових завдань. Однак, не проводилися великі медіакампанії. Представники Ізраїлю не відвідували деокуповані території. Проте, представники української влади докладали зусиль щодо просування українського порядку денного здебільшого через дипломатичні канали.

Президент України В. Зеленський виступав перед різними аудиторіями з таким меседжем: паралелі досвіду України та Ізраїлю у боротьбі за незалежність, заклик про допомогу, якої потребує Україна, засудження неоднозначної позиції уряду щодо врегулювання, та вдячність народу Ізраїлю за підтримку. 20 березня Президент виступив у Кнесеті, де провів паралелі війни РФ проти України з Голокостом та закликав у небайдужості Ізраїлю до подій в Україні, особливо з огляду на травму від війни, що отримали обидва народи. Ця теза була сприйнята в Ізраїлі неоднозначно.

Крім того, В. Зеленський провів зустріч з представниками світових єврейських спільнот (26.10), звернувся до учасників Саміту демократії Naaretz (24.10), провів онлайн-спілкування зі студентами та викладачами провідних освітніх закладів Ізраїлю (23.06). Проявляв активність і голова ОПУ А. Єрмак, який провів зустріч з представниками провідних єврейських організацій (20.10) та спілкувався з ізраїльськими ЗМІ (24.03), під час чого фокусувався на важливості надання озброєння Україні та говорив про бажання бачити Ізраїль одним із гарантів безпеки України.

Діяльність

У порівнянні з минулим роком спостерігається спад активності відносно Ізраїлю. Контакти відбувались здебільшого в контексті обговорення стану речей у зв'язку з агресією РФ. Найбільш активними в цьому напрямі були Президент України та Міністр закордонних справ. Президент України провів розмови з Прем'єр-Міністром Ізраїлю (3.03, 6.03, 8.03, 15.03, 5.05, 1.09, 7.11) та з Президентом (24.11).

На міждержавному рівні Міністр закордонних справ провів розмову з Прем'єр-Міністром Ізраїлю (21.10) та Міністром закордонних справ (5.05), відбулася телефонна розмова міністрів оборони (20.04). Відбулась зустріч Міністра у справах ветеранів України Ю. Лапутіної з делегацією експертів держави Ізраїль, де обговорювалось питання двосторонньої співпраці у напрямі медичної допомоги та психологічної реабілітації українських військових та впровадження спеціальних програм (6.01). У цьому ж контексті Перша леді О. Зеленська провела розмову з Першою леді Ізраїлю з бажанням долучити Ізраїль до національної програми психологічної підтримки та подякувала за гуманітарну допомогу (17.05). Міністр охорони здоров'я України В. Ляшко обговорював з ізраїльськими колегами можливість інвестування у відновлення сфери охорони здоров'я (18.05).

Дії керівництва країни були спрямовані не лише на залучення військової допомоги Ізраїлю, а й на подолання таких негативних кроків, як призупинення безвізового режиму для українців з боку Ізраїлю на початку війни. Завдяки діям посольства України в Ізраїлі, що звернулося до адвокатської контори, у липні вдалося через суд зняти обмеження на в'їзд українців, запроваджених на початку повномасштабного вторгнення.

До початку повномасштабної агресії сторони встигли провести політичні консультації між МЗС (13.02), під час яких обговорили взаємодію у рамках міжнародних організацій, ситуацію з правами людини на окупованих територіях та накопичення російських військ на кордоні.

Результати

Результати діяльності України на ізраїльському напрямі зазнали впливу війни та зниження рівня взаємодії у звичних сферах співпраці. Намагання української сторони залучити Ізраїль до санкційного режиму проти РФ та надати військову допомогу у 2022 році були неуспішними. Проте, Україна отримала від Ізраїлю гуманітарну допомогу.

Результатом взаємодії у сфері охорони здоров'я стало проходження курсу навчання основ самодопомоги та допомоги ближньому в кризових ситуаціях психологами МВС та навчання в ізраїльському центрі травми і стійкості NATAL українських фахівців з психічного здоров'я, що стало реалізацією домовленостей перших леді. У рамках взаємодії міністерств охорони здоров'я ізраїльські клініки приймають на лікування поранених українців та допомагають лікувати пацієнтів з онкологією.

За даними Митної служби України, у 2022 році товарообіг між Україною та Ізраїлем склав 627,7 млн дол. США, що на 34% нижче за показники минулого року. Експорт склав 328,7 млн дол. США, а імпорт — 299 млн дол. США

Індія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	2
ДІЯЛЬНІСТЬ	3
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C-

Комунікація на рівні найвищих посадових осіб України та Індії була частішою, ніж у попередні роки. Однак цього було недостатньо, аби вплинути на позиції щодо російської війни та небажання Індії вдаватися до санкцій проти РФ. Така ситуація свідчить про потребу активізації української дипломатії у відносинах з Індією. З липня ПУ в Індії залишається без посла. Індія все ще залишається одним із найбільших торговельних партнерів України поза ЄС.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес представників українського уряду проявлявся в намаганні залучити Індію до коаліції країн, що протистоять російській агресії. Водночас у контексті інших питань були загальні заяви, де про Індію згадували здебільшого як про важливого гравця серед країн Глобального Півдня.

У щорічному Посланні до ВРУ Президент В. Зеленський зазначив, що Україна, завдяки поширенню свого позитивного досвіду у цифровізації державних послуг, могла б набувати «нових друзів» та «нові альянси», зокрема серед країн Глобального Півдня. Цей напрям, за словами Президента, отримав особливий пріоритет. Також під час промови на Конференції послів В. Зеленський зазначив, що Україна має знайти «формат свого лідерства у стратегічних процесах у кожному із регіонів Глобального Півдня», згадавши зокрема і про Індію.

Під час інтерв'ю індійському каналу Republic World (7.04) В. Зеленський зазначив, що хотів би бачити Індію серед країн-гарантів безпеки України.

Глава МЗС Д. Кулеба в інтерв'ю індійським медіа закликав індійський уряд змінити свою позицію щодо російсько-української війни (Нью-Делі декларує свою позицію як нейтральну) та відмовитися від закупівлі здешевленої російської нафти.

Голова парламентського комітету із зовнішньої політики О. Мережко в інтерв'ю порталу РБК-Україна (10.10) назвав позицію Індії «не такою безнадійною», а такою, з якою можна працювати.

Стратегічні комунікації

Україна несистемно комунікувала з індійськими медіа та суспільством. У перші місяці війни українські депутати були частими гостями ефірів на індійському телебаченні, але після того, як цікавість до подій в Україні знизилася, представники різних гілок влади майже не з'являлися в ефірах. Так само мало коментували представники ПУ в Індії.

У перші місяці повномасштабного вторгнення В. Зеленський дав інтерв'ю індійському телеканалу Republic World (7.04). Міністр закордонних справ

Д. Кулеба давав інтерв'ю для двох великих індійських каналів India Today (27.04) та NDTV (6.12). У всіх інтерв'ю мова йшла про сподівання на зміну позиції Індії щодо російського вторгнення та співпраці з РФ.

Напередодні повномасштабного вторгнення (16.02) інтерв'ю для індійського телеканалу WION давав посол І. Поліха. Однак саме інтерв'ю було вкрай слабким та суперечливим з точки зору сигналів для індійської аудиторії, зокрема щодо безпеки іноземних студентів (студенти з Індії склали найбільшу групу в Україні). Посол також був гостем ефірів на інших телеканалах на початку повномасштабного вторгнення.

Діяльність

У 2022 році Україна та Індія доволі слабо співпрацювали за різними напрямками. Переважали телефонні переговори. Двічі топурядовці зустрічалися на полях великих самітів. Співпраця на рівні міністерств була майже відсутня.

Президент В. Зеленський від початку повномасштабного вторгнення неодноразово спілкувався телефоном із Прем'єр-міністром Індії Н. Моді (26.02, 4.10, 26.12). Під час розмов обговорювали важливі для обох країн теми. У лютому це було прохання про політичну підтримку в ООН з боку Індії та евакуація індійських студентів з України, у жовтні — проведення РФ так званих «референдумів» на тимчасово окупованих територіях України, у грудні — головування Індії у Групі Двадцяти (G20).

Міністр закордонних справ Д. Кулеба провів телефонну розмову із своїм індійським колегою С. Джайшанкар (8.08), де подякував йому за надану гуманітарну допомогу. Сторони обговорили шляхи зміцнення двосторонньої співпраці та зосередилися на безпеці індійських студентів. Крім того, міністри провели зустріч на полях саміту АСЕАН в Камбоджі (12.11), де обговорили питання продовольчої безпеки та агресію РФ.

Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль зустрічався із Міністром закордонних справ Індії С. Джайшанкар на полях Генасамблеї ООН (21.09), де подякував за гуманітарну допомогу та передав пропозицію В. Зеленського стати одним із гарантів безпеки України.

Секретар Ради національної безпеки України О. Данілов двічі протягом року зустрічався із послом Індії в Україні Х. К. Джейном (5.01 та 6.10). З послом також зустрічався й Міністр енергетики України Г. Галущенко (17.11). Під час зустрічі було обговорено можливу підтримку України Індією в енергетичній сфері.

Керівник ОПУ А. Єрмак провів телефонну розмову з радником із національної безпеки Прем'єр-міністра Індії А. Довалом (8.12), під час якої співрозмовники обговорили ключові питання українсько-індійської взаємодії, головування Індії у G20, ініціативу Grain from Ukraine та ін.

З липня Україна не має власного посла в Індії. ПУ в Індії було залучене до організації культурно-просвітницьких заходів, зокрема фотовиставки про війну РФ проти України (16.04). Також Україна була представлена на виставці агро- та сільгосптехніки Grainmash Asia (15–17.09) в Гандінагарі.

Результати

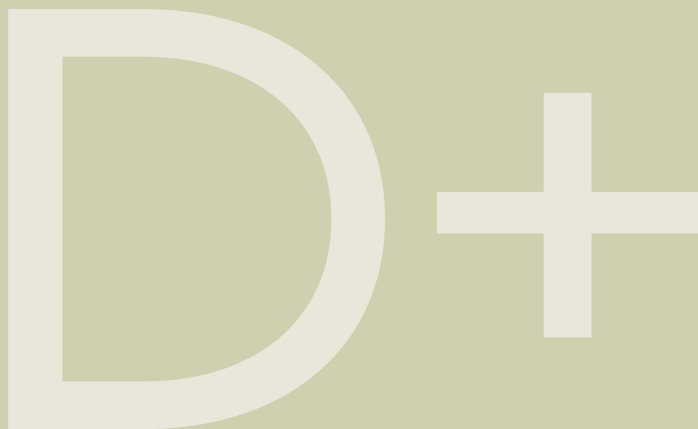
У 2022 році Індія є серед найбільших торговельних партнерів України — загальний товарообіг склав 2,58 млрд дол. США. Основу експорту становлять жири та олії. Водночас обсяги експорту у 2022 році — більш ніж наполовину менші, ніж у 2021 році — 772,2 млн дол. США.

У 2022 році Індія змінила свою позицію під час голосування в ООН за резолюцію ГА ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна». Раніше вона голосувала «проти». У 2022 році «утрималася». Також під час голосування за інші резолюції щодо російської агресії, територіальної цілісності України, виключення РФ з Ради прав людини тощо у 2022 році Індія «утримувалася» (зокрема, 25.02, 2.03, 27.03, 14.11 та ін.).

В Україні продовжує навчатися більшість студентів з Індії, які навчалися у країні до повномасштабного вторгнення РФ. Згідно з інформацією міністерства охорони здоров'я та сімейного благополуччя Індії, 15783 індійські студенти залишаються студентами українських ВНЗ, з них 14973 продовжують навчання в онлайн форматі.

Індія надає Україні гуманітарну допомогу — переважно ліки та медичне обладнання, зокрема і протези.

Іран

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	1
ДІЯЛЬНІСТЬ	2
РЕЗУЛЬТАТИ	2
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	D+

У 2022 році політика щодо Ірану виявилася недалекою, що негативно позначилося на стратегічній безпеці України. Ілюзії, якими керувалася українська сторона щодо готовності нинішнього іранського режиму до конструктивного діалогу після збиття пасажирського літака МАУ PS752 у січні 2020 року, остаточно були зруйновані використанням дронів іранського виробництва проти України, постачанням агресору інших військових засобів. Сучасний контекст двосторонніх відносин між Україною та Іраном можна охарактеризувати як напружений.

Політичний інтерес/залученість

До лютого політичний інтерес українського керівництва до Ірану залишався опосередкованим. Після встановлення факту іранського походження ударних безпілотників, якими Росія продовжує атакувати Україну, Іран залишався у центрі уваги всіх політичних, урядових, безпекових та експертних акторів.

ІРІ неодноразово фігурувала у заявах Президента України, представників ОПУ, Секретаря РНБО, МЗС, Повітряних сил ЗСУ, ГУР МО, ГП, ВРУ тощо. Всі гілки влади в цілому, як і сектор безпеки та оборони зокрема, висловлювали консолідовану позицію щодо неприпустимості надання підтримки окупаційним військам та невідворотності покарання за такі дії.

У жовтні МЗС виступило із заявою, у якій закликала Іран «негайно припинити постачання будь-якої зброї Росії», пригрозивши найсуворішою відповідальністю, «у т. ч. в рамках міжнародних судових процесів щодо злочинів Росії проти України». Заяву аналогічного змісту ухвалив Парламент України (жовтень). Періодично підіймалось питання і запровадження санкцій проти Ірану.

Експертний інтерес до напряму підсилювався також внутрішньополітичними подіями в самому Ірані після початку масштабних акцій протесту в країні у вересні, але ця тема залишилась поза увагою представників влади.

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації з іранської тематики хоч і були спрямовані на закордонну аудиторію, проте показали себе ефективними лише частково. Об'єктивна специфіка медійного ландшафту ІРІ сприяла висвітленню теми війни проти України під суттєвим впливом російських наративів.

Окремі українські посадовці намагалися використовувати медійні холдинги західних партнерів, які працюють англійською з перекладом на фарсі, для донесення до іранського істеблішменту та іранського суспільства об'єктивної інформації про неоколоніальну сутність війни Росії проти України. Наприклад, голова Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва О. Мережко включався на BBC Persian. Окремі випадки публічної комунікації здійснювалися на майданчику Iran International (опозиційний до іранського режиму мовник), який має штаб-квартиру у США.

Проте, системна комунікаційна робота на іранському напрямі була відсутня у т. ч. і у зв'язку з відкликанням посла України в ІРІ С. Бурдиляка у середині року. Офіційні канали комунікації були обмежені. Крім того, враховуючи специфіку іранського медійного ландшафту, комунікація з іранськими медіа всередині країни також була обмеженою.

Діяльність

Попри те, що на початку 2022 року були спроби активізації діалогу України та Ірану в економічному вимірі (робоча зустріч ТПП України та радника Посольства ІРІ в Україні, 03.02), головним фокусом протягом року для української дипломатії була динаміка ірансько-російських контактів та досягнуті домовленості щодо розширення співпраці у сфері ВТС між цими країнами.

Відбулося шість телефонних розмов Міністра закордонних справ України Д. Кулеби з главою МЗС Ірану Х. А. Абдуллахіаном (17.02, 14.03, 13.04, 30.06, 15.07, 28.10), під час яких йшла мова про неприпустимість надання будь-якої підтримки Росії у її війні проти України. Про контакти на інших рівнях не відомо. Водночас у листопаді українська сторона підтвердила, що відбулася експертна зустріч з іранською стороною на теренах ООН.

Рівень координації між інститутами української влади на іранському напрямі можна оцінити як задовільний з урахуванням специфіки залученості окремих органів державної влади до практичного виміру розв'язання проблеми постачання іранського озброєння країні-агресору.

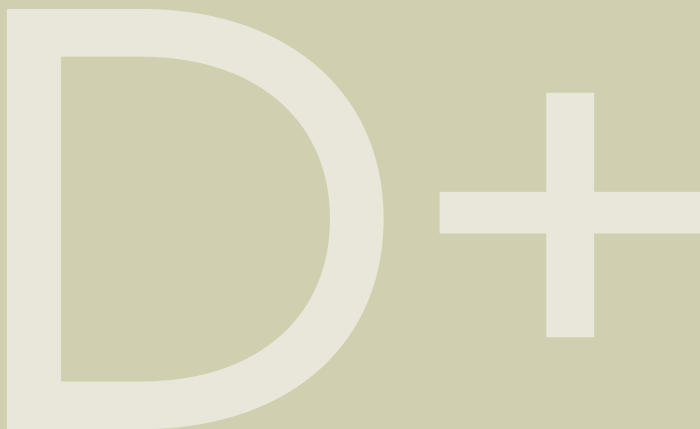
Результати

За звітний рік іранський вектор для української дипломатії перетворився з зовнішньополітичної дилеми на реальну загрозу національній безпеці. 2022 рік став катастрофою для українсько-іранських відносин, які опинилися на межі повного розриву. Наразі існування будь-яких форматів співпраці, як, наприклад, Міжурядової українсько-іранської спільної комісії з економічного та торговельного співробітництва, втрачає сенс.

Попри суспільну думку в Ірані, яка симпатизує Україні, офіційний Тегеран не надавав жодної допомоги, навіть гуманітарного характеру. А економічні досягнення попередніх років у розрізі товарообігу між країнами (Україна мала позитивне сальдо на свою користь) були зведені нанівець кроками іранського режиму.

За наявними даними ДМС України, товарообіг за 2022 рік склав 267 млн дол. США (для порівняння, у 2021 році — 723,7 млн дол. США). При цьому експорт — близько 208 млн дол. США, а імпорт — близько 59 млн дол. США, з позитивним сальдо на користь України.

Китай

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	2
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	2
ДІЯЛЬНІСТЬ	2
РЕЗУЛЬТАТИ	2
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	D+

У 2022 році відносини України з Китаєм втратили свою динаміку. Якщо раніше певного імпульсу двостороннім контактам надавав економічний вимір відносин, то після 24 лютого неоднозначний нейтралітет Китаю, невизнання російської агресії та брак підтримки України на міжнародних майданчиках призвів до майже повного згорання контактів та співпраці.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес до відносин з КНР у частині залучення Пекіну як посередника у війні з Росією чи гаранта безпеки, що був помітним на початку року, поступово знизився на тлі продемонстрованої Китаєм політики невтручання.

Президент України В. Зеленський згадував КНР у своїх окремих виступах. Зокрема, в інтерв'ю The South China Morning Post (4.08) він заявив про те, що хотів би напряду обговорити позицію Китаю щодо російського вторгнення з главою КНР Сі Цзіньпіном. При цьому Президент сказав, що завжди хотів, аби «відносини між Україною та Китаєм зміцнювалися та розвивалися щороку». Згадував Президент про Китай і на Конференції послів України, зокрема, наголошуючи, що «зростання й міжнародну стабільність у цьому столітті неможливо уявити без відносин з Африкою та іншими частинами Глобального Півдня: Латинська Америка, Індія, інші азійські країни, зокрема й Китай...». Президент не згадував КНР у щорічному Посланні. Так само немає жодної згадки про Китай в Аналітичній доповіді до щорічного Послання.

Міністр закордонних справ України Д. Кулеба в інтерв'ю китайському виданню «Сінхуа» у квітні заявляв про те, що Україна зверталась до Китаю щодо надання гарантій безпеки через повномасштабну російську агресію. 30 вересня Д. Кулеба констатував, що у відносинах України з Китаєм бракує регулярного контакту лідерів.

Про низький рівень інтересу може свідчити і той факт, що досі (з лютого 2021 року) не призначений новий посол України в КНР.

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації були обмежені поодинокими інтерв'ю Президента України В. Зеленського та Міністра закордонних справ Д. Кулеби для китайських медіа, наприклад, інтерв'ю Президента The South China Morning Post (4.08). Українське проникнення в китайський інформаційний простір обмежувалось державним контролем над медіасферою та соціальними мережами в КНР.

Діяльність

Діяльність між двома країнами протягом року не відповідала рівню очікувань щодо можливої ролі КНР у припиненні російської агресії, зокрема через його статус підписанта Будапештського меморандуму. Низький політичний діалог, який спостерігався у попередні роки, фактично знизився ще більше. Економічна співпраця, яка до цього превалювала, була обмежена через російську агресію та, зокрема, блокування українських портів.

Міністр закордонних справ України Д. Кулеба провів телефонну розмову з міністром закордонних справ КНР Ван Ї (1.03). Глава української дипломатії детально поінформував свого китайського колегу про розвиток збройної агресії Російської Федерації проти України, обстріли цивільної інфраструктури та вбивства мирного населення та звернувся з проханням до Ван Ї використати рівень відносин між Пекіном та Москвою, аби змусити Росію припинити збройну агресію проти українського народу. Китайський Міністр підтвердив непохитну підтримку суверенітету та територіальної цілісності України з боку КНР, відзначив стратегічний характер двосторонніх відносин.

Міністри знов зустрілись у Нью-Йорку на полях ГА ООН (23.09), щоб обговорити двосторонні відносини між країнами. У ході зустрічі Ван Ї підтвердив повагу Китаю до суверенітету та територіальної цілісності України, як і те, що сила не повинна бути засобом вирішення спорів.

Результати

Чи не єдиним результатом у двосторонніх відносинах стало те, що Пекін заявляє про співпрацю з іншими країнами, щоб «відігравати конструктивну роль у зусиллях деескалації», і уникає прямої підтримки Росії. КНР постійно наголошував на підтримці територіальної цілісності України та недопущенні використання ядерної зброї, але не підтримав санкційний режим, продовжував активні економічні контакти з РФ та утримався при голосуванні за найважливіші українські резолюції в ГА ООН.

Окремо можна згадати про надання гуманітарної допомоги Китайським товариством Червоного Хреста (продукти, медикаменти, спальні мішки та дитяче харчування), але значної гуманітарної допомоги протягом року не спостерігалось.

Товарообіг між двома державами склав 11,1 млрд дол. США порівняно з 15 млрд дол. США у 2021 році. При цьому експорт українських товарів склав 2,47 млрд а імпорт 8,67 млрд дол. США.

Латвія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Повномасштабна збройна агресія РФ проти України довела, що Україна має стійкого та «вірного» партнера в особі Латвії. Латвійська Республіка зробила співпрацю з Україною одним із топ-3 пріоритетів своєї зовнішньої політики. Завдяки політичній, економічній, фінансовій, соціальній, оборонній та гуманітарним векторам співпраці Україна отримала повну підтримку й посилила свої важелі впливу в ЄС, особливо напередодні отримання статусу держави-кандидата ЄС. Латвія також готова допомагати Україні в її євроатлантичній інтеграції. Крім того, Україна може розраховувати на Латвію як надійного коаліційного партнера у притягненні РФ до відповідальності за геноцид та агресію проти України.

Політичний інтерес/залученість

Повномасштабна збройна агресія РФ проти України та, як наслідок, спільні безпекові загрози для України та Латвії інтенсифікували співпрацю обох країн. З огляду на послідовну та прагматичну позицію, якої дотримується Латвія, ця країна регулярно згадується в українському політичному дискурсі як один із найбільш активних та надійних партнерів України. Зокрема, у зверненні Міністра закордонних справ Д. Кулеби було зазначено, що Латвія стала першою державою, що визнала РФ «державою-спонсором тероризму».

Латвія не згадувалась окремо в основних зовнішньополітичних промовах, лише в контексті ЄС та НАТО, але регулярно згадувалась у виступах та інтерв'ю як приклад надійного та усестороннього партнера.

Стратегічні комунікації

Важливими політичними подіями було звернення Президента України до Латвійського Саейму (26.05). В. Зеленський подякував за те, що Латвія ще 23 лютого надіслала «Стінгери» та іншу зброю, що допомогло в перші дні повномасштабного вторгнення РФ.

Під час свого візиту до Латвії віцеспікерка ВРУ О. Кондратюк відзначила, що загальна економічна, військова, гуманітарна та фінансова підтримка Латвією України становила 1% від ВВП. Крім того, Латвія проявила лідерство у притягненні російських воєнних злочинців до міжнародної кримінальної відповідальності. Латвія — одна з перших країн, яка приєдналася до справи України проти РФ у Міжнародному Суді ООН у межах Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього.

Президент Латвії Е. Левітс двічі приїздив до Києва — у квітні, ставши одним із перших лідерів іноземних держав, хто прибув до України після початку повномасштабної агресії РФ, та у вересні, ставши першим лідером іноземної держави, хто прибув з дводенним візитом.

Діяльність

Інтенсивність діалогу між країнами була високою. Президент України В. Зеленський приймав Президента Латвії Е. Левітса (13.04 та 9.09), очільницю Парламенту Латвії І. Мурнієце (25.03) та обговорив телефоном із Прем'єр-міністром Латвії К. Каріньшом (22.06) ситуацію щодо експорту українського зерна та підтримку кандидатства України на членство у ЄС.

Міністри юстиції України та Латвії Д. Малюська і Я. Борданс заявили (14.07), що розпочато спільну роботу над угодою про конфіскацію російської державної власності за кордоном, а прокурори з Латвії декілька разів відвідували Україну, щоб перевірити та підтвердити під час розслідування факти воєнних злочинів, скоєних РФ.

Заступник Міністра оборони України Г. Маляр під час зустрічі з делегацією Латвії на чолі з Парламентським секретарем Міністерства оборони Латвійської Республіки Б. Блоднієце ще до початку війни обговорили питання матеріально-технічної та гуманітарної допомоги Україні, розвиток подальшого двостороннього співробітництва та стратегічних комунікацій в оборонній сфері (25–27.01).

Українські парламентарі продовжили спілкування із латвійськими візаві у межах створеної в парламенті Латвії групи підтримки Кримської платформи.

На запрошення О. Зеленської Перша леді Латвії відвідала Київську область (23.07).

Посилився культурний вимір співпраці між Україною та Латвією. Віцеспікерка О. Кондратюк відкрила в Саеймі Латвії виставу світлин фотокореспондента Макса Левіна, якого в березні 2022 року вбили російські формування. У Домі Європейського Союзу в столиці Латвії відкрилася виставка «Українські сезони сучасного мистецтва», організована київською галереєю Galerie Les Noms. Один із провідних латвійських

театрів Jaunais Rigas Teatris провів прем'єрні покази вистави «Погані дороги» за п'єсою Н. Ворожбит (10–12.06). В Академічній бібліотеці в Ризі за сприяння Латвійського Університету та Посольства України відбувся показ документального українського фільму «МІФ» про українського героя В. Сліпака, проект «Відкрита майстерня» зі створення мозаїчних реплік-парафраз з робіт М. Прймайченко тощо.

Результати

На знак солідарності Україну відвідали високопосадовці Латвії — Президент, Спікер Саейми, міністри, депутати. Спікер Саейми разом зі своїми естонським та литовським колегами були першими високопоставленими іноземними чиновниками, які відвідали Київ після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Латвійський Саейма виступила із заявами, в яких засудила військову агресію Росії, висловила підтримку надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, закликала створити на території України заборонену для польотів зону, визнала Росію державою-агресором. Крім того, Латвія не визнала результатів сфальсифікованих Росією референдумів на окупованих територіях України та закликала притягнути до відповідальності винних у міжнародних злочинах, скоєних Росією. Латвія надала військової підтримки Україні у розмірі 1% свого ВВП (310 млн євро).

Латвія долучилася до підписання спільної заяви «Про невідкладну необхідність модернізації ППО України» разом із Литвою та Естонією. Завдяки успішним перемовинам Міністерств юстиції обох країн у Латвії розроблено закон про відчуження нерухомості Росії та Білорусі.

У секторі оборони ще до вторгнення Росії в Україну Латвія надавала військову підтримку ЗСУ, і така підтримка виявилася важливою для відбиття першої великої хвилі російського нападу. Подальша допомога включала озброєння, індивідуальне спорядження, польові пайки, боєприпаси, протитанкову зброю, зенітно-ракетні комплекси Stinger, безпілотні літальні апарати, самохідні гаубиці, паливо, транспортні засоби та інше обладнання вартістю понад 310 млн євро.

На надання макрофінансової підтримки, гуманітарної допомоги та підтримки співробітництва з Україною Латвія виділила 9,3 млн євро, 5 млн євро з яких направлено як грант через Групу Світового банку, 0,6 млн євро — на агентства ООН та Міжнародного Червоного Хреста, а також надання підтримки сектору охорони здоров'я України (автомобілі швидкої допомоги, медикаменти та медичне обладнання) на суму 1,66 млн євро. Також було зроблено внески у розмірі 152 тис. євро до фонду солідарності Агентства Європейського Союзу з авіаційної безпеки на підтримку України та Молдови. Суспільна телерадіокомпанія України підтримана 0,56 млн євро, а 50 тис. євро виплачено ініціативі «Зерно з України». Латвія надала 10 млн євро гарантій для забезпечення кредитів Світового банку з метою забезпечення безперебійної роботи українського уряду.

Допомога Латвії була спрямована на термінову потребу України в реконструкції, підтримці українських ЗМІ, реалізації програм оздоровлення та психологічної реабілітації, належного врядування, підтримки бізнесу та освіти. Латвія стала першою країною, що почала боротьбу із російським дезінформаційним простором, позбавивши ліцензії телеканал «Дождь».

Товарообіг між двома країнами у 2022 році склав 533,8 млн дол. США порівняно з 499,13 млн дол. США у 2021 році.

Литва

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Повномасштабне вторгнення РФ та війна, що триває, зумовили основні напрями роботи в площині двосторонніх відносин між Україною та Литвою. Литва стала одним із проактивніших союзників та адвокатом інтересів України на міжнародних майданчиках, що було одноставно оцінено українськими політичними акторами. Теми надання західного озброєння, санкціонування і притягнення РФ до відповідальності, післявоєнної реконструкції України, гуманітарної і фінансової допомоги були ключовими у двосторонніх відносинах протягом року.

Політичний інтерес/залученість

Протягом року Україна активізувала зовнішньополітичну діяльність щодо Литви, про що свідчать регулярна залученість у двосторонні відносини та наявність консенсусу між українськими політичними суб'єктами щодо даного напрямку.

Президент регулярно висловлював подяку уряду та народу Литви у своїх виступах та відеозверненнях. В аналітичній доповіді до щорічного Послання Президента оцінено роль Литви як одного з найактивніших адвокатів інтересів України, що відображено у підтримці європейської перспективи України на шляху до повноправного членства в ЄС, визнанні Литвою дій РФ геноцидом, а самої РФ — державою-терористом. Окрім цього, Литву згадано як одну з країн-учасниць міжнародної тренувальної місії для військовослужбовців ЗСУ, що функціонує з червня на території Великої Британії. Зазначається також, що протягом року Литва надавала Україні сталу фінансову та гуманітарну допомогу.

Про непохитну підтримку Литви в політичній, економічній, військовій та гуманітарній площинах активно комунікував голова МЗС Д. Кулеба, зазначаючи зусилля Литви у двосторонньому форматі, рамках ЄС та НАТО в лобюванні інтересів України, а також проактивну позицію в питаннях притягнення РФ до відповідальності за вчинені злочини. Міністр оборони О. Резніков акцентував увагу на ще більшому зближенні двох країн і координації роботи в оборонно-безпековій сфері, результати якої нерідко передували винесенню рішень на міжнародні платформи, наприклад, зустрічі союзників у форматі «Рамштайн».

Окрім лінії «фінанси — зброя — санкції проти РФ», що простежується в більшості заяв українських високопосадовців щодо Литви, Прем'єр-міністр Д. Шмигаль акцентував на важливості торговельних відносин між країнами, зокрема, у контексті розширення експортних можливостей України.

На міжпарламентському рівні тема Литви була постійно включеною у порядок денний Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва ВРУ.

Стратегічні комунікації

З боку України було продемонстровано неабияку залученість в ефективну комунікацію цілей та результатів двосторонньої роботи, зокрема з акцентом на спільних інтересах двох країн, висловлено подяку литовському народові, звернено до аудиторії адресно і з розумінням національного контексту. Зокрема, таким був відеовиступ Президента В. Зеленського перед Сеймом Литви (квітень).

Посольство України в Литві вело активну роботу, ініціюючи або долучаючись до численних акцій, соціальних проєктів для вимушених переселенців, гуманітарних і культурних місій.

Прем'єрка Литви І. Шимоніте стала першою серед лідерів іноземних держав, які відвідали звільнену Київщину (квітень). Питання відбудови України стало одним з основних наративів двосторонніх відносин — зокрема, про це і про застосування заморожених російських активів йшлося під час зустрічі Президента В. Зеленського зі Спікеркою Сейму В. Чміліте-Нільсен та литовською парламентською делегацією (листопад). Зустрічі передували візит литовської делегації до Бучі, Ірпеня та Бородянки. Першим іноземним міністром оборони, який відвідав Київ після початку повномасштабної війни, став Міністр А. Анушаускас (березень). Одним зі стратегічно важливих також був виступ Президента Г. Науседи перед ВРУ (липень), під час якого він зазначив, що Литва і надалі докладатиме всіх зусиль, аби світ не забував про війну, що триває.

Діяльність

У форматі зустрічі «президентів Люблінського трикутника» Президент Г. Науседа відвідав Київ з офіційним візитом за день до повномасштабного вторгнення (лютий), тоді запевнивши, що «Україна не залишиться сам на сам з російською агресією». Вже під час повномасштабної війни він здійснив два візити в Україну (квітень і липень). Прем'єрка І. Шимоніте здійснила кілька візитів до України як напередодні повномасштабного вторгнення, так і під час перших місяців війни (лютий, квітень, листопад). Голова МЗС Г. Ландсбергіс також неодноразово відвідував Київ протягом року (травень, листопад).

Голова ВРУ Р. Стефанчук та його Перший заступник О. Корнієнко зустрілися із делегацією Сейму ЛР на чолі зі Спікеркою Сейму В. Чміліте-Нільсен (листопад). Ключовою подією став візит парламентської делегації, під час якої голова ВРУ Р. Стефанчук виступив перед Литовським Сеймом у Вільнюсі (грудень).

Основними питаннями, що були у фокусі цих зустрічей і візитів, стали такі: військова, політична, фінансова, гуманітарна допомога Литви; санкції проти РФ та адвокація Литвою інтересів України на міжнародних майданчиках; притягнення РФ до відповідальності та утворення правових механізмів; економічна співпраця; післявоєнна реконструкція України.

Результати

Країнами було досягнуто низки угод. Зокрема, Апаратом ВРУ та Офісом Сейму ЛР підписано Меморандум про співпрацю (грудень), укладено договір про співпрацю у сфері захисту дітей, які постраждали від війни (квітень).

Виступаючи одним з найактивніших союзників України у війні проти РФ, Литва ухвалила низку важливих резолюцій на підтримку України: визнання РФ державою-терористом, а дій РФ — геноцидом проти українського народу (травень). Також варто зазначити проведення законодавчих ініціатив для конфіскації російських активів і сприяння створенню Спеціального трибуналу для притягнення до відповідальності вищого керівництва РФ. Окрім цього, Литва продовжує відігравати значущу роль у питаннях євроатлантичної інтеграції України — зокрема, протягом 2022 року велась активна підготовка до Саміту НАТО 2023, що відбудеться у Вільнюсі.

Військова підтримка Литви Україні склала близько 283 млн євро, за оцінкою міністра оборони А. Анушаускаса, що включає системи ППО, легке піхотне озброєння, протитанкові засоби, міномети, кулемети, боеприпаси, броньовані машини та гаубиці, а також великі обсяги зброї радянського зразка. У тренувальних центрах Литви підготовку пройшли близько 400 українських військовослужбовців. Обсяг загальної допомоги, наданої Литвою, становить від 600 до 700 млн євро. Країна прийняла близько 70 000 українських біженців, що складає понад 2% у співвідношенні до населення Литви. Результатом спільної ініціативи перших леді двох країн і роботи посольства України в ЛР стало відкриття у Вільнюсі першого в ЄС Українського центру для вимушених переселенців (червень).

За даними Державної митної служби, за 2022 рік імпорт товарів з Литви склав 1,3 млрд дол. США, а експорт — 663,9 млн дол. США. Загальний товарообіг з Литвою склав 1,9 млрд дол. США.

Молдова

B-

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B-

Певна невизначеність на початку російської агресії проти України 24 лютого 2022 року згодом змінилася на поглиблення двосторонніх відносин (серед іншого тригером стало надання Україні та Молдові статусу держав-кандидатів у члени ЄС). Упродовж року спостерігалася висока динаміка контактів високого рівня. Водночас наявним форматам співпраці бракує змістовного наповнення, а діяльність двосторонньої президентської комісії лишається в початковому стані.

Політичний інтерес/залученість

Попри певну непевність у відносинах на початку російської агресії проти України 24 лютого 2022 року, згодом ситуація почала покращуватися, а політичний інтерес до співпраці — зростати. Президент не згадував Молдову у своїх основних промовах (під час наради послів та щорічному Посланні), але в аналітичній доповіді до щорічного Послання Президента України до ВРУ «Про внутрішнє та зовнішнє становище України» Республіка Молдова згадується у контексті так званих «малих альянсів», які будуть лише на користь Україні у контексті захисту національних інтересів. Окремо згадується поступ у визнанні Молдовою українських електронних документів тощо.

Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль у травні зазначив, що між Україною та Молдовою відбудеться оновлення Угоди про зону вільної торгівлі.

На початку травня під час брифінгу очільник українського МЗС Д. Кулеба заявив, що Україна продовжуватиме співробітництво з Республікою Молдова та підтримує її територіальну цілісність на фоні ескалації з невизнаним Придністров'ям. У червні Міністр також висловився підтримку уряду Молдови та її народу, та щодо наміру запровадити санкції проти РФ.

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації України щодо Молдови були обмежені та фактично представлені лише через запрошення високопосадовців до України. Так, під час перебування в Україні у червні Президентка Молдови М. Санду відвідала Бородянку, Бучу й Ірпінь. Під час візиту до України у грудні Прем'єр-міністр Молдови Н. Гавріліца відвідала міста Буча та Ірпінь. На тлі візиту вона виступила з заявою про те, що «засуджує дії російських військових і висловила підтримку щодо продовження розслідування воєнних злочинів Росії на території України».

Діяльність

Протягом року відбулося декілька візитів керівництва Молдови до України. Наприкінці червня Україну відвідала Президентка Республіки Молдова М. Санду. Лідери країн обговорили, зокрема, транзитний потенціал Молдови для українського експорту, енергетичну співпрацю, регіональну безпеку в контексті придністровського врегулювання, спрощення прикордонної та митної співпраці.

Прем'єр-міністерка Молдови Н. Гавріліце під час робочого візиту до Києва у грудні обговорила з українським колегою Д. Шмигалем широке коло питань. Зокрема, було домовлено про покращення прикордонного контролю, зміцнення системи ППО Молдови, співпрацю в енергетичній, торгово-економічній, логістичній сферах. Також під час двосторонньої зустрічі підіймалося питання врегулювання придністровської проблеми.

Спікер українського парламенту Р. Стефанчук на початку травня у Києві зустрічався зі своїм молдовським колегою І. Гросу, з яким обговорив безпекові питання. Крім того, очільники парламентів двох країн зустрілись у багатосторонньому форматі під час Першого Парламентського саміту Кримської платформи у жовтні в Загребі.

Постійно підтримувався активний діалог на рівні очільників дипломатичних відомств України та Молдови. Зокрема, у двосторонньому форматі Д. Кулеба та Н. Попеску на полях неформальної зустрічі міністрів оборони та міністрів закордонних справ країн ЄС (зустріч у форматі Гимніх у серпні) обговорили питання допомоги Молдові з боку України. Мова, зокрема, йшла про укріплення безпеки Республіки Молдова на енергетичному фронті.

На рівні МЗС країн, а також за участі профільних міністерств, у т. ч. енергетики, був започаткований новий формат співпраці у відповідних галузях. На початку вересня Україна, Молдова та Румунія домовились спільно розвивати енергетичні проекти та зосередитись на енергетичній безпеці трьох держав. Слід додати, що окрім участі профільних міністерств у зустрічі також узяли участь національні регулятори, а також провідні енергетичні компанії країн. Таким чином спостерігається багаторівнева співпраця на рівні виконавчої влади (МЗС, міністерства енергетики) та представників бізнесу.

Результати

Згідно з заявами урядів України та Молдови впродовж року було досягнуто домовленостей щодо продовження роботи над ліквідацією адміністративних та процедурних бар'єрів для більш вільного руху людей та товарів між країнами, співпраці у питаннях ППО, покращення прикордонного контролю та підтримки співпраці й діалогу у питаннях миру та безпеки в Придністровському районі Молдови.

Під час зустрічей високого рівня також ухвалено рішення про створення двосторонньої робочої групи для координації інтеграції України та Молдови до ЄС, зустріч прем'єрів у тристоронньому форматі Україна-Молдова-Румунія у 2023 році, а також будівництво мостового переходу через р. Дністер на спільній ділянці кордону (міст з'єднає українську дорогу Т-02-02 Могилів-Подільський-Ямпіль-Бершадь-Умань та молдовську М-2).

Окрім того, за даними ООН, від 24 лютого 2022 року до Молдови виїхало 674,057 українських біженців, з яких 102,283 біженця лишилися там дотепер. Молдова підтримала всі українські резолюції у рамках ГА ООН та заяви у рамках інших міжнародних організацій, але не запровадила окремі санкції проти РФ (при цьому виконує санкції ЄС).

Товарообіг між двома країнами у 2022 році виріс та склав 1,07 млрд дол. США (порівняно з 976,59 млн дол. США у 2021 році), з яких 923,3 млн дол. США — український експорт.

Польща

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Протягом 2022 року відносини України та Польщі було побудовано довкола реагування на критичні ситуації, викликані російським вторгненням. Однак як діяльність українських акторів, так і двосторонні контакти в цьому контексті спиралися на створені в попередні роки формати взаємодії та встановлений зв'язок між керівництвом двох країн. У найбільш важливий момент обидві країни повні використали потенціал співпраці.

Політичний інтерес/залученість

Офіційний Київ виявляв сталий політичний інтерес до розвитку партнерства з польською стороною в стратегічних напрямках: двосторонній та багатосторонній безпековій співпраці (як-от у створенні спільних підприємств оборонно-промислового комплексу чи в побудові міжнародних альянсів), адвокуванні руху України до ЄС та НАТО, підтримці запроваджених і встановлених нових санкцій проти Росії, участі Польщі та польського бізнесу у відбудові української інфраструктури, спільних логістичних та енергетичних проектах, а також соціальних питаннях. З усіх проаналізованих заяв можна зробити висновок, що Україна почала формувати бачення відносин із Польщею за нових умов, використовуючи потенціал попередньої взаємодії.

Під час виступу у ВРУ у травні Президент України В. Зеленський вказав, що перші місяці повномасштабного вторгнення Росії підтвердили стратегічний характер партнерства між Києвом і Варшавою, що необхідно зміцнювати надалі. Прем'єр-міністр Д. Шмигаль під час візиту до Польщі у травні підкреслив, що відносини між Києвом і Варшавою є союзницькими, а дії сторін, насамперед у взаємному зміцненні обороноздатності, зараз відповідають цьому статусу.

Стратегічні комунікації

Польська аудиторія була адресатом стратегічних комунікацій української влади впродовж усього 2022 року. Сейм Польщі був одним із перших парламентів світу, перед яким у березні виступив онлайн В. Зеленський. Влітку В. Зеленський відзначив Жешув і Пшемишль званнями «Місто-рятівник».

У травні Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль відвідав Польщу з офіційним візитом, де поспілкувався з рядом місцевих медіа. Українські експерти та посадовці регулярно надавали коментарі польським медіа.

Прем'єр-міністр Польщі М. Моравецький був у складі першої міжнародної делегації, яка приїхала в березні до ще обложеного російськими військами Києва. Загалом за 2022 рік він був в Україні чотири рази. Польський Президент А. Дуда був одним із двох перших голів іноземних держав, який відвідав українську столицю від початку повномасштабного вторгнення (квітень). Загалом протягом 2022 року він був в Україні тричі, а виступаючи перед ВРУ в травні, оголосив про початок адвокаційного туру на підтримку надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. Також до України у 2022 році приїздили польські Віцепрем'єр-міністр та Міністр оборони М. Блащак і Міністр закордонних справ З. Рау. Усі названі посадовці відвідали деокуповані міста Київської області.

Діяльність

За інтенсивністю та змістом діяльність українських акторів у відносинах з Польщею у 2022 році була на високому рівні. Активні контакти відбувались як до початку повномасштабної агресії, так і після. Зокрема, у січні Президент України відвідав Польщу. Під час візиту Президента А. Дуди до Києва у травні президенти двох держав домовилися розробити двосторонню угоду про спрощений перетин кордону та нову угоду про добросусідство.

У січні у Варшаві український та польський міністри інфраструктури домовилися про розв'язання проблеми з дозволами на перевезення та про взаємне поліпшення умов транзиту. У лютому для обговорення політичного, оборонного й економічного співробітництва зустрілися очільники урядів двох держав. Того ж місяця у Києві В. Зеленський та Д. Кулеба прийняли Міністра закордонних справ Польщі З. Рау. Темою розмови було посилення ефективності Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні та співпраця в рамках осі «Лондон-Варшава-Київ».

Після початку повномасштабного вторгнення Польща була однією з перших країн, яку відвідали Міністр закордонних справ та Міністр оборони.

Восени Президент та Прем'єр-міністр України запропонували Польщі експорт 100 тонн вугілля та електроенергії із Хмельницької АЕС з огляду на перспективу виникнення кризових явищ на ринку електрики.

У листопаді В. Зеленський повідомив, що Польща готова доєднатися до ініціативи «Grain from Ukraine» з підтримки транспортування українського експорту. Пізніше Д. Шмигаль під час візиту до Варшави обговорив із М. Моравецьким долучення польської сторони до конфіскації російських активів.

Результати

Протягом року Польща залишалась основним стратегічним партнером України, надавала значну гуманітарну, дипломатичну та військову допомогу. За даними Кільського інституту світової економіки, станом на початок січня 2023 року Польща була третьою країною світу за часткою від власного ВВП, виділеною чи призначеною як допомога Україні в рамках двосторонньої взаємодії та на рівні ЄС, та п'ятою — за абсолютними обсягами (сумарно надавши чи пообіцявши підтримку на майже 3,6 млрд євро).

Польські партнери стали одними з перших, хто надав українським військовим важку бронетехніку (наразі Польща передала Україні майже весь свій арсенал танків радянського зразка). Наприкінці 2022 року офіційна Варшава була одним із найбільших промоутерів ідеї надання Україні танків західного зразка, а також систем ППО Patriot.

Офіційна Варшава активно долучалася до розробки й адвокування пакетів санкцій ЄС проти Росії. Польща прийняла понад 1,5 мільйона біженців з України.

У червні український та польський прем'єр-міністри підписали Спільну заяву, в якій наголосили на потребі посилення співробітництва у військово-

технічній, оборонно-промисловій, торговельно-економічній та енергетичній сферах, підтвердили відданість Меморандуму про взаєморозуміння щодо посилення співпраці в залізничному секторі від 23 квітня, домовилися активізувати поліпшення інфраструктури на кордоні й невдовзі провести засідання Міжурядової комісії з питань економічного співробітництва та Міжурядової координаційної ради з питань міжрегіонального співробітництва.

Обсяги перевезень зерна з України через Польщу у жовтні сягнули понад 450 тис. тонн за місяць, хоча влітку середньомісячний показник становив трохи понад 220 тис. тонн. У вересні Міністерства аграрної політики та Міністерства інфраструктури обох країн підписали Меморандум про будівництво трубопроводу для транспортування олії з України до польського порту Гданськ. У листопаді ВРУ підтримала збільшення видатків державного бюджету у 2022 році на програму «Розбудова прикордонної дорожньої інфраструктури на українсько-польському кордоні» за рахунок надання кредиту від Польщі. Крім цього, варто згадати про реконструкцію двох колій у Львівській області, які з'єднують станцію Хирів із польською залізницею. У цьому контексті слід відзначити надання Україні статусу партнера-учасника Ініціативи Тримор'я у червні, що має сприяти розробці спільних інфраструктурних проектів, зокрема з Польщею.

Крім цього, польські постачальники протягом січня — листопада, за даними Eurostat, забезпечили понад половину всього імпорту бензину та дизельного пального на ринок України.

Товарообіг між двома державами за результатами року збільшився до 12,2 млрд дол. США (порівняно з 10,2 млрд у 2021 році), роблячи Польщу одним з топ торговельних партнерів України.

Румунія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Російська навала 24 лютого 2022 року суттєво прискорила динаміку українсько-румунських контактів. Зріс рівень політичного інтересу, інтенсифікувалась двостороння співпраця за багатьма напрямками. Відбувся візит до України Президента Румунії, який відкладався з 2017 року. Все це у своїй сукупності дозволяє прогнозувати подальше поглиблення двостороннього співробітництва та партнерства.

Політичний інтерес/залученість

Упродовж 2022 року інтерес до Румунії помітно зріс, однак не завжди мав публічне представлення на найвищому рівні, зокрема не згадувався у виступах Президента. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента до ВРУ містить декілька згадок про Румунію. Зокрема, йдеться про те, що взаємодія у різних форматах (Бухарестська дев'ятка, Тримор'я, трикутники Україна — Польща — Румунія, Україна — Румунія — Республіка Молдова) сприятиме більш ефективному захисту національних інтересів. Окремо підкреслено, що з метою врегулювати питання збору та доправлення гуманітарної допомоги було створено логістичний хаб у Румунії. Президент України В. Зеленський висловлював у соціальних медіа вдячність Румунії та Президенту К. Йоганнісу за вагомий внесок в обороноздатність України та підтримку членства України у ЄС.

У вересні міністри закордонних справ України, Молдови та Румунії разом із міністрами енергетики цих країн започаткували новий тристоронній формат співпраці, а Міністр оборони України О. Резніков згадував про Румунію у контексті спільних загроз, що виникають для України та Румунії у регіоні Чорного моря, та в контексті допомоги, що надається Україні Румунією. Найчастіше політики згадували Румунію у рамках обговорення перспектив вивезення українського експорту через румунські порти.

Стратегічні комунікації

Президент України В. Зеленський звернувся до румунського парламенту з промовою (4.04), у якій вказав на свідчення про вбивства цивільних у Бучі, а також навів докази для майбутнього трибуналу щодо російських воєнних злочинів. Президент також подякував Румунії за прийняття українських переселенців.

Прем'єр-міністр Румунії Н. Чуке та Голова Палати депутатів румунського парламенту М. Чолаку відвідали Ірпінь (27.04). За результатами зустрічі румунський прем'єр заявив про підтримку Румунією міжнародного розслідування з метою притягнення до відповідальності винних у скоєнні

міжнародних злочинів, у т.ч. через нещодавно добровільну фінансову допомогу за рішенням уряду Румунії до Цільового фонду Міжнародного кримінального суду. Президент Румунії К. Йоганніс відвідав Ірпінь (16.06), після чого виступив із закликом притягнути до відповідальності російських злочинців.

Діяльність

Упродовж 2022 року тривав ефективний політичний та економічний діалог з румунськими партнерами. Відбувся ряд зустрічей та візитів найвищого і високого рівня на двосторонній та багатосторонній основі. Зустріч на президентському рівні В. Зеленського та К. Йоганніса відбулась у середині червня під час візиту румунського Президента до Києва (візит був запланований ще у 2017 році, але постійно відкладався).

Міністр закордонних справ України Д. Кулеба здійснив робочий візит до Румунії (22.04). Головною метою візиту було обговорення допомоги, яку Румунія може надати. Д. Кулеба був прийнятий Прем'єр-міністром Румунії Н. Чуке, з яким обговорив диверсифікацію маршрутів українського експорту. Д. Кулеба також провів переговори з Міністром оборони Румунії В. Динку та зі своїм румунським колегою Б. Ауреску, з якими була обговорена безпекова ситуація на тлі війни. Крім того, голова українського МЗС був присутній під час листопадового саміту НАТО в Бухаресті, де, зокрема, провів зустріч зі своїм румунським колегою Б. Ауреску. Сторони зосередилися на подальшій підтримці України та обговорили важливість покращення сполучення між Україною та Румунією для полегшення руху людей і товарів.

Прем'єр-міністр Румунії Н. Чуке мав два візити до України. Під час першого робочого візиту (26.04) разом з очільником уряду Румунії до Києва прибули спікер нижньої палати парламенту М. Чолаку та очільник МЗС Б. Ауреску. Делегація високого рівня провела ряд зустрічей з Президентом В. Зеленським, Прем'єр-міністром Д. Шмигалем та Головою ВРУ Р. Стефанчуком. Румунська делегація висловила підтримку суверенітету та територіальної цілісності України. Прем'єр-міністр Д. Шмигаль запропонував Прем'єр-міністру Румунії Н. Чуке розглянути можливість якнайшвидшого відкриття пункту пропуску «Дяківці — Раковець».

10 листопада Прем'єр-міністр Румунії здійснив черговий візит до України та провів зустріч з очільником українського уряду Д. Шмигалем. Прем'єри обговорили створення двосторонньої Робочої групи з розвитку транспортної інфраструктури на спільному кордоні. За словами Д. Шмигала, до роботи долучиться Консультативна місія ЄС в Україні. Також на порядку денному було питання енергетичного сектору. Сторони обговорили постачання електрообладнання та посилення роботи в цьому напрямі спільно з Європейською Комісією.

Продовжувалась взаємодія між країнами і на міжпарламентському рівні. Про це свідчить візит Першого заступника Голови ВРУ О. Корнієнко до Румунії в червні. На першому парламентському саміті Кримської платформи (24–25.10) у Хорватії Президент Сенату Румунії А. Горгіу заявила, що її країна допоможе Україні в повоєнній відбудові. Вона також звернулася із закликом до інших європейських представників наблизити Україну до ЄС.

Результати

Румунія активно включилась у допомогу України з першого дня агресії РФ. Так, з метою логістичної координації гуманітарної допомоги Україні у Румунії було створено логістичний хаб. Румунія також стала одним із ключових коридорів для експорту української сільгосппродукції. Якщо 2021 року вартісні обсяги поставок цього виду сільгосппродукції до Румунії становили лише 1,8 млн дол. США, то 2022 року вони значно збільшилися і сягнули 1,24 млрд дол. США. За підсумками 2022 року Румунія також стала головним постачальником пального до України. Імпорт пального зріс у 30 разів і сягнув мільйона тонн. Ще 250 тис. тонн було транспортовано транзитом через Румунію. OVM Petrom та Rompetrol покривають близько 40% українських потреб. Загальний товарообіг між державами склав 5,37 млрд дол. США.

Румунія також послідовно стверджувала, що Європейський Союз має запропонувати європейську перспективу Україні, та підтримала відповідні пропозиції Європейської Комісії.

Міністри закордонних справ України, Молдови та Румунії разом з міністрами енергетики цих країн започаткували новий тристоронній формат співпраці (15.09). Основою співпраці буде взаємодія міністерств закордонних справ. Відповідно до визначених ними пріоритетів будуть долучатися інші профільні міністерства.

На спільному засіданні сенату та палати депутатів парламенту Румунії (24.11) була ухвалена політична Декларація, в якій Голодомор (цілеспрямований штучний голод 1932–1933 років в Україні) визнається злочином проти українського народу та проти людяності.

На міжнародних майданчиках румунські партнери демонстрували послідовну та неухильну підтримку України. На 29-му засіданні Ради міністрів ОБСЄ (1.12) Міністр закордонних справ Румунії Б. Ауреску заявив, що Росія має негайно припинити свою агресію проти України та вивести свої війська з усієї території України у межах її міжнародно визнаних кордонів.

У листопаді відбулося відкриття пункту пропуску «Красноільськ — Вікова де Сус» на українсько-румунському кордоні. Як зазначив голова українського уряду Д. Шмигаль, прикордонний перехід став першим з 1998 року збудованим з нуля.

Під час візиту до Румунії (21.11) Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Р. Стрілець та Міністр захисту навколишнього середовища, вод і лісів Румунії Б. Танчос підписали Угоду про імплементацію Конвенції Еспо. Це — перший етап реалізації «Дорожньої карти», яку для України розробив Комітет з імплементації Конвенції.

Товарообіг між двома державами у 2022 році за даними Держмитслужби склав 5,35 млрд дол. США (порівняно з 2,3 млрд у 2021 році), що частково забезпечено транзитом українських товарів через закриття Чорноморських портів.

Словаччина

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Словацька Республіка є одним із ключових партнерів України в Європі, що надає гуманітарну, політичну та військову допомогу в умовах повномасштабної російської агресії. У порівнянні з попередніми роками, коли тематика українсько-словацьких відносин не користувалась значним політичним чи публічним інтересом в Україні та актуалізувалась здебільшого під час двосторонніх візитів, наразі спостерігається суттєвіший політичний та медійний інтерес до двосторонніх відносин.

Політичний інтерес/залученість

З огляду на суттєвий внесок Словаччини у зміцнення обороноздатності України, підтримку євроінтеграційних прагнень України, надання прихистку українським біженцям Словаччина регулярно фігурує в українському політичному дискурсі як один із найбільш активних та надійних партнерів України. У низці публічних виступів українських офіційних осіб перед українською та іноземними аудиторіями, зокрема Президента та Міністра закордонних справ, Словаччина згадується в контексті надання військової допомоги та співпраці в форматі «Рамштайн», участі у проєктах допомоги щодо поставок енергетичного обладнання чи розмінування на звільнених територіях, потенційної участі в проєктах відновлення України тощо.

Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до ВРУ називає Словаччину однією з країн, що «зробили найбільший внесок у збереження стійкості України у військовій, економічній, енергетичній та інших сферах». Українськими високопосадовцями часто наголошується, що Словаччина надала оборонну допомогу Україні однією з перших країн-партнерів.

Під час адвокатування підтримання української заявки на надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС особлива увага була прикута до Словаччини — як однієї з декількох країн-членів ЄС, з якою була підписана двостороння декларація про визнання європейської перспективи України наприкінці 2021 року.

Стратегічні комунікації

Стратегічні комунікації українського керівництва як конкретно перед словацькою аудиторією, так і загалом щодо співробітництва з цією країною можна оцінити як відповідні та адекватні статусу СР як ключового партнера України. Важливими політичними подіями були виступи президентів обох країн перед парламентами: виступ Президентки З. Чапутової в ВРУ (31.05) та виступ Президента В. Зеленського в Національній Раді СР (10.05). У своєму зверненні Президент закликав словацький народ продовжувати бути голосом України в Європі, високо оцінив надання військової допомоги України Словаччиною та прояви солідарності, зокрема візит Прем'єр-Міністра та словацьких парламентарів до Бучі.

Президент також виступив на Міжнародному безпековому форумі GLOBSEC у Братиславі у червні. Важливим меседжем є регулярне висловлення подяки словацькому народу за прихисток понад 100 тис. українських біженців.

Діяльність

Інтенсивність двостороннього діалогу у 2022 році була високою. Відбувались телефонні розмови Президента України з Президентом та Прем'єр-міністром СР, візит Міністра закордонних і європейських справ СР у Київ (лютий), візит Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України до Братислави (червень), візит Міністрів закордонних та європейських справ, Міністра оборони та Міністра економіки СР до України (грудень) тощо. Символічним був візит Прем'єр-міністра СР Е. Гегера в Україну 8 квітня — один із перших візитів лідерів закордонних держав після початку повномасштабної агресії РФ. У червні Україну відвідала Президент СР З. Чапутова.

Заслуговують увагу українські ініціативи в контексті співпраці з країнами Східної Європи. Офіс Президента запровадив «Київську ініціативу» — новий формат за участю зовнішньополітичних радників глав держав та урядів країн Східної Європи, включаючи Словаччину,

спрямований на посилення координації країн у питаннях регіональної безпеки. Президент також ініціював приєднання України до формату Тримор'я, учасником якого є ЄС.

Результати

Словаччина зробила значний внесок у зміцнення обороноздатності України — вона є п'ятою у розрахунку до відсотків ВВП у рейтингу країн, що надали військову допомогу Україні. ЄС передала системи повітряної оборони С-300, гелікоптери М-17, боеприпаси до РСЗВ «Град», гаубиці Zuzana 2, системи з розмінування «Божена», бойові машини піхоти БМП-1, амуніції, пальне тощо. Словаччиною було надано гуманітарну допомогу Україні на суму понад 4 млн євро та створено логістичний хаб у Кошице, через який доставляється гуманітарна допомога з країн ЄС.

Словацькі урядовці були активними адвокатами надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС.

У грудні після перерви з 2013 року відбулося засідання Змішаної Комісії з питань економічного, промислового і науково-технічного співробітництва. Протокол, підписаний за результатами засідання, зафіксував ключові домовленості щодо подальшого двостороннього співробітництва, зокрема у сферах торгівлі та інвестицій, енергетики, транспорту, електронних комунікацій, науки та інновацій тощо.

Попри війну у 2022 році товарообіг між Україною та Словаччиною зріс більше ніж на 30% (2,67 млрд дол. США). В умовах блокування Росією українських портів у Чорному морі важливим форматом співпраці між Україною та Словаччиною стало запровадження т. зв. «коридорів солідарності» для експорту агропродукції та інших критичних товарів з України.

Туреччина

В

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	В

У 2022 р. Туреччина відіграла важливу роль в українській зовнішній політиці, зокрема у стримуванні російської агресії. Україна змогла заручитись політичною та дипломатичною підтримкою офіційної Анкари у захисті територіальної цілісності, забезпечити реалізацію низки проєктів у військово-технічній сфері, домовитись про перекриття проток для російських військових кораблів, а також підписати Угоду про ЗВТ та «Зернову ініціативу». Водночас через зацікавленість Туреччини у розвитку економічної та енергетичної співпраці з Росією українській дипломатії не вдалось переконати турецьких партнерів долучитись до санкційного режиму проти РФ та зайняти жорсткішу позицію у засудженні російської агресії.

Політичний інтерес/залученість

З перших днів повномасштабної збройної агресії Росії проти України забезпечення військово-технічної, політико-дипломатичної та гуманітарної підтримки Турецької Республіки набуло особливого значення, про що неодноразово зауважували у своїх виступах Президент України, міністри закордонних справ, оборони, інфраструктури, а також представники Офісу Президента та окремі депутати ВРУ. Найчастіше співпраця з Туреччиною згадувалась у заявах високопосадовців у контексті постачання Україні ударних БПЛА «Байрактар ТБ-2» та планів щодо будівництва заводу з їх виробництва в Україні, рішення про перекриття проток для російського військового флоту, а також посередницьких ініціатив Президента Туреччини, зустрічей російських та українських делегацій на турецьких переговорних майданчиках, сприяння Анкари обміну військовополоненими та частковому відновленню аграрного експорту з України у рамках «Стамбульської зернової ініціативи».

Водночас на тлі посилення підтримки України іншими міжнародними партнерами та прагнення Туреччини у публічній площині займати умовно нейтральну позицію у щорічному Посланні Президента до ВРУ, заявах міністрів та дипломатів військова допомога ТР майже не згадувалась. Натомість основна увага приділялась насамперед гуманітарним ініціативам та співпраці у боротьбі з глобальною продовольчою кризою, викликаною російською агресією.

Стратегічні комунікації

Комунікації Президента України з турецькою аудиторією обмежились одним інтерв'ю для турецького каналу «HaberTürk» у квітні та виступом на форумі державного мовника TRT World за участі Президента Ердогана у грудні. Традиційних для інших країн виступів В. Зеленського перед парламентом, суспільством та зустрічей зі студентами у випадку Туреччини організовано не було. Медіа присутність здебільшого забезпечувалась на рівні інтерв'ю представників МЗС та Посольства України у Туреччині.

У квітні речник Президента ТР І. Калин відвідав Київ, де провів перемовини з В. Зеленським та керівником ОПУ А. Єрмаком. Проте ані лідер турецької держави, ані делегації високого рівня не відвідували деокуповані території та не були з робочими візитами в Києві чи прифронтових регіонах після початку війни.

Діяльність

Не зважаючи на призупинення деяких форматів двосторонньої взаємодії через початок російської агресії, 2022 р. було відзначено активним політичним діалогом.

У 2022 р. Президент Туреччини перебував в Україні з візитом двічі — 3 лютого у рамках Десятого засідання Стратегічної ради високого рівня (СРВР) у Києві та 18 серпня у Львові для проведення тристоронньої зустрічі з Генеральним Секретарем ООН та Президентом України щодо перспектив роботи зернових коридорів. Окрім того, протягом року В. Зеленський провів 16 телефонних розмов з Президентом Туреччини. Основні дипломатичні зусилля були зосереджені на започаткуванні та забезпеченні безперерійного функціонування гуманітарних коридорів для експорту аграрної продукції з України, а також обміну полоненими.

У січні відбувся візит депутатів парламентської Групи дружби до Туреччини, під час якого проведено зустрічі зі спікером Великих Національних Зборів Туреччини, головою та депутатами турецької Групи дружби та Головою делегації ТР у ПАРЕ.

У лютому у засіданні Стратегічної Ради Високого Рівня під співголюванням двох президентів у Києві взяли участь ключові міністри, відповідальні за пріоритетні напрями співпраці (закордонних і внутрішніх справ, економіки, енергетики, інфраструктури та ін.).

У березні українська делегація на чолі з главою МЗС Д. Кулебою взяла участь у роботі Анталійського дипломатичного форуму, який турецька сторона запропонувала майданчиком для переговорів із російським МЗС про припинення воєнних дій в Україні. У продовження цього треку наприкінці березня у Стамбулі відбулись перемовини між українською та російською делегаціями, які офіційно відкрив Президент Ердоган.

Декілька разів протягом року у рамках домовленостей щодо Чорноморської зернової ініціативи Туреччину відвідував Міністр інфраструктури України О. Кубраков. Для зустрічі захисників Азовсталі, звільнених з російського полону за сприяння Президента Ердогана, у жовтні робочий візит до Туреччини здійснили Перша леді О. Зеленська та керівник ОПУ А. Єрмак. Тоді ж у Стамбулі за участю Першої леді та командувача ВМС ЗСУ О. Неїжпапи відбулась урочиста церемонія спуску на воду корвета типу «Ада», збудованого у Туреччині для ВМС ЗСУ.

Результати

Офіційна Анкара послідовно дотримується позиції невизнання незаконної спроби анексії Криму та інших регіонів України Росією, виступає на захист територіальної цілісності України у кордонах 1991 р. та надає політико-дипломатичну підтримку Києву як на двосторонньому рівні (підтримка української «формули миру»), так і на багатосторонніх майданчиках (участь у «Кримській платформі», голосування за українські Резолюції у ГА ООН тощо).

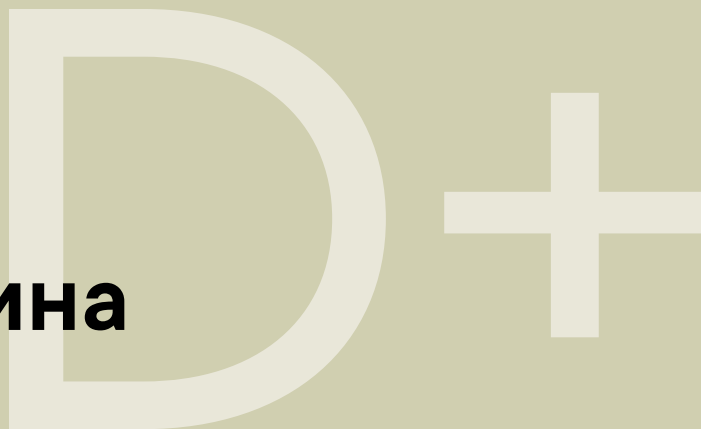
Активно розвиваються відносини у військово-технічній та оборонно-промисловій сферах. У лютому було підписано, а у грудні ратифіковано ВРУ Рамкову угоду про співпрацю у сфері високих технологій, авіаційній та космічній галузях, яка спрямована на покращення інвестиційного клімату для турецьких компаній у зазначених сферах. Зокрема, угода створює необхідну правову рамку для будівництва в Україні заводу з виробництва та обслуговування турецьких БПЛА «Байрактар». З початком російського вторгнення поставки комплексів «Байрактар ТВ-2» до України продовжувались як на платній, так і на безоплатній основі, а нові моделі «Акинджи» та «Кизил Ельма» оснащені двигунами українського виробництва. З огляду на особливий статус відносин з РФ турецька сторона уникає офіційних заяв щодо військової допомоги Україні, але у відкритих джерелах наявна інформація про передачу Україні двохсот броньованих машин піхоти «Кірпи», РСЗВ, а також деяких інших видів озброєння. За словами Посла України в ТР, на різних стадіях реалізації знаходиться близько 30 оборонних проектів.

3 лютого підписана після майже 10 років переговорів (але ще не ратифікована) Угода про вільну торгівлю між Україною і Турецькою Республікою відкриває нові можливості в економічній та торговельній галузях. За даними української Держмитслужби, у 2022 р. товарообіг між Україною та ТР склав 6,3 млрд дол. США (3,36 млрд імпорту; 2,94 млрд експорту), що робить Туреччину найбільшим ринком збуту українських товарів за межами ЄС. Важливу частину українського експорту склали зернові та агропродукція (за статистикою Спільного координаційного центру ООН, Туреччина входить до трійки головних країн призначення суден Чорноморської зернової ініціативи).

Важливі досягнення принесла і гуманітарна співпраця. Зокрема, слід відзначити посередницьку роль Анкари в обміні військовополоненими, переговори щодо створення безпечної зони навколо Запорізької АЕС, перевезення до Туреччини близько тисячі українських дітей-сиріт з південних регіонів країни, задекларовані наміри прийняти на лікування поранених бійців ЗСУ.

Водночас українській стороні не вдалось переконати турецьких партнерів запровадити санкції проти Росії, закрити кордони для російського бізнесу та туристів, повітряний простір — для російських літаків і турецькі морські порти — для кораблів, вантажених краденим українським зерном, яке Росія вивозила з окупованих територій України (у т. ч. з портів окупованого Криму). Іншим проблемним питанням, що досі не вдалось вирішити українським дипломатам, залишається відмова турецьких органів доглядати російські судна торговельного флоту, які країна-агресорка використовує для перевезення зброї через Босфор у порушення Конвенції Монтре. Недостатньою залишається українська присутність у турецькому інформаційному просторі, де як у традиційних ЗМІ, так і в соцмережах переважають антизахідні / проросійські наративи.

Угорщина

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	2
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	2
ДІЯЛЬНІСТЬ	2
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	D+

Попри засудження російської агресії, підтримку суверенітету та територіальної цілісності України, представники уряду Угорщини неодноразово наголошували на доцільності скасування обмежень щодо РФ, закликали до негайного припинення вогню й мирних перемовин, підтримували контакти з кремлівськими посадовцями та звинувачували Захід у затягуванні війни. Така позиція Будапешта призвела до зниження політичного інтересу з боку України. Водночас секторальне співробітництво (вивезення частки сільськогосподарського експорту з України, постачання пального з Угорщини, участь Угорщини у відбудові українських регіонів) та гуманітарна допомога від угорських уряду та суспільства були важливими для України на фоні війни та перебували у фокусі роботи українських профільних відомств.

Політичний інтерес/залученість

Протягом 2022 року представники України неодноразово звертали увагу на стан відносин між офіційними Києвом і Будапештом та виявляли інтерес до налагодження діалогу між двома столицями та зміни позиції угорської влади в контексті російської агресії. Проте демонстрація зацікавленості цим напрямом зовнішньої політики була реакційною, а не системною чи обумовленою стратегічними задумами. Основною причиною цього став той факт, що керівництво Угорщини від початку повномасштабного вторгнення Росії до України, на відміну від усіх колег з держав ЄС, виявляло лояльне ставлення до Кремля та не вважало його дії загрозою для власної країни.

Президент України В. Зеленський не згадав Угорщину у щорічному Посланні до ВРУ чи виступі на нараді послів. Водночас Голова держави у червні під час телефонної розмови з Прем'єр-міністром Угорщини В. Орбаном запросив його до Києва. Найчастіше перспективи відносин із Будапештом протягом року коментував Міністр закордонних справ України Д. Кулеба, однак робив це здебільшого в інтерв'ю українським медіа. Так, у серпні він зауважив, що «доки заяви Угорщини не збігатимуться з її рішеннями щодо України, можна жити і працювати», а в грудні сказав, що на зрушення у двосторонніх відносинах не слід очікувати, доки в Угорщині не зміниться влада.

Стратегічні комунікації

Угорська аудиторія загалом та угорські еліти у 2022 році не були адресатами системних стратегічних комунікацій української влади. Хоча першочерговими причинами цього були негативна інерція у відносинах двох країн, створена в попередні роки та посилена з початком повномасштабного вторгнення, та блокування з боку акторів в Угорщині.

В. Зеленський щонайменше двічі через загальні майданчики — виступ перед Європейською Радою та відеозвернення на сторінках Президента в соцмережах — звертався до В. Орбана із закликом підтримати санкції проти Кремля й дозволити транзит зброї до України територією Угорщини. Але український лідер так і не виступив перед Національною асамблеєю — Угорщина стала однією з трьох країн ЄС, які не дозволили йому звернутися до парламенту.

При цьому пані посол України в Угорщині Л. Непоп від перших днів повномасштабного вторгнення й до свого відкликання з посади у липні регулярно організувала акції на підтримку української держави й надавала інтерв'ю та коментарі угорським опозиційним виданням — у провладних угорських медіа таких випадків не зафіксовано.

Діяльність

Жоден український високопосадовець — Президент, Прем'єр-міністр чи Міністр — не отримували запрошення відвідати Угорщину та не ініціювали такої поїздки. Протягом року не відбулося ані жодного засідання будь-якої з міждержавних комісій двох держав, ані зустрічі жодних з міністрів. Крім цього, на тлі звинувачень з боку Будапешта в обмеженні прав угорської національної меншини в Україні та подальше блокування засідань Комісії Україна–НАТО, український уряд у 2022 році не продовжував діалог з угорськими партнерами щодо цих питань, перевірши їх у площину відносин із ЄС (ухвалення закону про національні меншини — одна з вимог Європейської Комісії до Києва). Зрештою, після припинення роботи Л. Непоп в Угорщині Президент України не призначив нового посла.

Водночас від початку повномасштабного вторгнення Росії Міністерство інфраструктури та Комітет з питань транспорту ВРУ вели перемовини з угорськими партнерами про полегшення українським перевізникам

доступу до транспортної інфраструктури Угорщини для транспортування гуманітарної допомоги та вивезення аграрного експорту з України.

Крім того, українське Міністерство енергетики протягом року також вело перемовини з угорськими колегами щодо постачання палива до України та експорту української електроенергії на ринок ЄС. Також під час одного з візитів заступника Міністра закордонних справ Угорщини Л. Модьора до України заступники Міністра розвитку громад і територій України обговорили з ним потребу активізації українсько-угорської Міжурядової змішаної комісії з питань транскордонного та прикордонного співробітництва та участь Будапешта у відбудові України.

У листопаді однією з останніх з європейських лідерів до Києва завітала Президентка Угорщини К. Новак, де засудила російську агресію.

Результати

Попри лояльність угорського керівництва до Кремля та неоднозначні заяви про способи зупинення війни, у 2022 році Угорщина підтримала всі пакети санкцій ЄС проти Росії (забезпечивши собі певні винятки з них). Також Угорщина була активною в наданні гуманітарної допомоги Україні — заступник Міністра зовнішньої економіки та закордонних справ Угорщини Л. Модьор щонайменше чотири рази відвідував Україну, передаючи таку допомогу. За даними моніторингу Кільського інституту світової економіки, Угорщина посіла сьоме місце у світі за часткою ВВП, призначеною чи виділеною як гуманітарна допомога Україні.

Угорська держава скасувала необхідність отримання дозволів для українських перевізників, які користуються її транспортною інфраструктурою. У листопаді заступники Міністра інфраструктури України та Міністра закордонних справ Угорщини підписали угоду про розширення транскордонного співробітництва між двома державами (насамперед спрямованої на розбудову прикордонної транспортної інфраструктури) та оголосили про відкриття нового пункту перетину кордону.

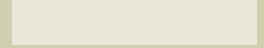
Крім того, офіційний Будапешт доєднався до ініціативи української держави «Grain from Ukraine». Також у жовтні в угорському селі

Феньєшлітке, неподалік кордону з Україною, було відкрито термінал для перевантаження контейнерів з українським збіжжям для подальшого транспортування до портів на Адріатиці. Зрештою уряд Угорщини задекларував готовність долучитися до повоєнного відновлення України, а Угорська екуменічна служба підписала меморандум із Бородянською та Бучанською громадами про партнерство, що зокрема передбачає відбудову зруйнованих закладів освіти.

Водночас у 2022 році Угорщина відмовилася надавати зброю Україні, не долучилася до місії ЄС із тренування українських військових, а угорський оператор електромереж затримав процес допуску українських постачальників електроенергії на європейський ринок.

Загальний товарообіг між двома країнами у 2022 році склав 3,55 млрд дол. США, при значному позитивному сальдо для України.

Чехія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A-

Протягом 2022 року Чехія перебувала у фокусі роботи української дипломатії в контексті європейської інтеграції України та протидії російській агресії. Від початку повномасштабного вторгнення Росії Чехія постачала Україні зброю, надавала гуманітарну й фінансову підтримку та висловлювала готовність долучитися до повоєнної відбудови країни. Крім того, під час головування в Раді ЄС чеський уряд доклався до запровадження декількох пакетів санкцій та адвокував ідею створення спеціального трибуналу для російських воєнних злочинців. Надалі досягнутий рівень політичного порозуміння між двома державами слід використати для розбудови стратегічного партнерства та реалізації спільних проєктів.

Політичний інтерес/залученість

Протягом 2022 року представники України регулярно висловлювали зацікавленість у співпраці з Чехією та коментували заяву чеських політичних акторів. Проте цей інтерес не визначав відносини з офіційною Прагою пріоритетнішими за відносини з іншими європейськими столицями, а був обумовлений позицією щодо російського вторгнення, яку зайняв чеський уряд, та фактом головування країни в Раді ЄС.

Президент України В. Зеленський у щорічному Посланні до ВРУ окремо не відзначив Чехію, але в доповіді Національного інституту стратегічних досліджень до Послання декілька разів згадано чеських партнерів у контексті наданої військової, економічної, енергетичної та гуманітарної допомоги.

У травні заступник голови ОПУ І. Жовква під час зустрічі з чеським Прем'єр-міністром П. Фіалою в Празі заявив, що «Чехія є одним з ключових європейських партнерів України». Влітку напередодні головування Чехії в Раді ЄС Віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішина та голова парламентського Комітету з питань інтеграції України до ЄС І. Климпуш-Цинцадзе заявляли про потребу підтримання тісних контактів із чеською стороною в контексті євроінтеграційних прагнень України.

У листопаді Прем'єр-міністр Д. Шмигаль та Міністр закордонних справ України Д. Кулеба під час робочих брифінгів по чергово наголошували на потребі поглибити міждержавну співпрацю з Чехією для втілення спільних проєктів, зокрема у військово-технічній сфері.

Стратегічні комунікації

Чеська аудиторія протягом 2022 року регулярно була адресатом стратегічних комунікацій української влади. У червні В. Зеленський онлайн виступив перед депутатами парламенту Чехії. Крім того,

у жовтні В. Зеленський нагородив Прагу відзнакою «Місто-рятівник» за прийом українських біженців, а Перша леді О. Зеленська виступила на багатотисячній акції в чеській столиці.

До складання своїх повноважень як посла України в Празі в липні Є. Перебийніс регулярно надавав чеським медіа коментарі та інтерв'ю щодо подій в Україні, а українська дипломатична місія протягом року системно організовувала в різних чеських містах публічні заходи на підтримку України.

Міністр закордонних справ Чехії Я. Ліпавський у липні відвідав звільнені міста Київської області.

Діяльність

Діяльність українських акторів щодо співпраці з Чехією у 2022 році була системною та регулярною. Причому контакти між урядами країн інтенсифікувалися ще до початку повномасштабного вторгнення Росії. Так, ще в січні міністри закордонних справ Д. Кулеба та Я. Ліпавський домовилися координувати дії для стримування Кремля від агресії, обговорили пріоритети майбутнього чеського головування в Раді ЄС та шляхи зміцнення відносин між центральноєвропейськими країнами. Крім того, Д. Кулеба протягом року регулярно контактував із Я. Ліпавським із питань чеської військової та політичної підтримки, адвокування офіційною Прагою нових санкцій проти Росії і розслідувань російських воєнних злочинів на рівні ЄС.

У лютому Головнокомандувач ЗСУ В. Залужний та заступник Міністра оборони Чеської Республіки Д. Блажковець обговорили поглиблення українсько-чеської співпраці у сфері безпеки.

У квітні до Праги завітала делегація народних депутатів України, а у травні — команда з ОПУ на чолі з І. Жовквою. В обидвох випадках українські представники обговорювали з очільниками та представниками виконавчої й законодавчої влади Чехії військову, політичну, економічну та гуманітарну підтримку з боку чеської сторони, повоєнну відбудову та вступ України до ЄС. У липні Віцепрем'єр-міністерка О. Стефанішина під час

зустрічі з чеським Міністром з європейських справ М. Беком обговорила пріоритети співпраці між Києвом та Прагою в наступні місяці в контексті головування Чехії в Раді ЄС.

Зрештою Прем'єр-міністр Чехії П. Фіала двічі відвідав Київ протягом року. Він був у складі першої іноземної делегації, яка приїхала до ще обложеної російськими військами української столиці в березні, а також очолив групу чеських урядовців, які приїхали до України в жовтні. Якщо перший візит був насамперед виявом політичної підтримки українським партнерам з боку офіційної Праги, то другий став початком тіснішої співпраці між кабінетами міністрів двох країн. Під час жовтневого візиту П. Фіала зустрівся з Президентом В. Зеленським та Прем'єр-міністром Д. Шмигалем, а ряд українських міністрів зі своїми візаві з Чехії обговорили двостороннє співробітництво за військовим, економічним, промисловим, культурним, освітнім, гуманітарним напрямками. Такий масштаб свідчить про намір офіційного Києва розбудовувати відносини з чеськими партнерами як стратегічні.

Водночас з моменту завершення роботи посла України Є. Перебийноса в Празі в липні у Чехії інтереси України представляє тимчасовий повірений у справах, а не посол.

Результати

Протягом року в рамках ЄС (особливо під час головування в Раді ЄС) чеський уряд стабільно виступав адвокатом введення санкцій проти Росії та окремих її громадян і відстоював ідею створення спеціального трибуналу для розслідування та засудження російських воєнних злочинів. Крім цього, чеський уряд неодноразово підтверджував готовність брати участь у повоєнній відбудові України та вже профінансував відновлення мостів на Київщині.

Важливою точкою у розбудові двосторонніх відносин стала зустріч урядових делегацій України та Чехії у жовтні. Прем'єр-міністри обох держав домовилися про активізацію роботи міжурядових комісій за всіма напрямками (підписавши відповідну Спільну заяву) та підписали

Меморандум про співробітництво у сфері стандартизації, метрології та оцінки відповідності та Меморандум про взаєморозуміння між МЗС України та Чехії. Урядовці обох країн також домовилися про налагодження спільного виробництва озброєння, насамперед артилерійських боєприпасів та певних видів бронетехніки. Також під час жовтневого візиту до Києва П. Фіала та В. Зеленський підписали Спільну декларацію щодо євроатлантичної перспективи України.

Від початку року чеська влада надавала Україні максимально можливу підтримку за всіма напрямками в контексті повномасштабного вторгнення Росії. Наприкінці січня Чехія стала третьою країною світу, уряд якої вирішив надати українським партнерам летальну зброю — артилерійські снаряди — через зростання загрози зі сходу. Від квітня офіційна Прага передала Україні декілька партій танків та БМП радянського зразка, а також налагодила ремонт української бронетехніки на своїх потужностях. Крім цього, чеська сторона системно надавала українським партнерам фінансову (як двосторонню, так і в межах ЄС), енергетичну та гуманітарну підтримку. Загалом від початку повномасштабного вторгнення до кінця 2022 року, за даними Кільського інституту світової економіки, надана чи призначена як допомога Україні від Чехії становить 0,625 млрд євро чи близько 0,15% від ВВП країни (13-те та 17-те місця у світі за цими показниками).

Товарообіг між країнами у 2022 році склав 2,79 млрд дол. США, порівняно з 2,89 млрд у 2021 році.

ВІДНОСИНИ З НЕДРУЖНІМИ КРАЇНАМИ

РОСІЯ

БІЛОРУСЬ

Росія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	Н/О
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	Н/О
ДІЯЛЬНІСТЬ	Н/О
РЕЗУЛЬТАТИ	Н/О
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	Н/О

У 2022 році українсько-російські взаємини досягли максимально негативного рівня, адже країни перебувають у стані війни. Україна не лише остаточно розірвала дипломатичні відносини з РФ, а й стала стрижнем коаліції країн демократичного світу з протидії російській агресії. Основна робота була спрямована на стримування російської агресії та впливу у світі.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році політичний інтерес українського керівництва до РФ зберігався на високому рівні, але виключно через визначення її як агресора та перебудову держави для відсічі збройного нападу, а також формування світової підтримки України у війні, що її розпочала РФ. Якщо у січні-березні у публічному просторі лунали позиції щодо можливих перемовин та компромісів із РФ, то з квітня політична позиція стала однозначною — перемога у війні та притягнення РФ до відповідальності за скоєні злочини.

Під час виступу із щорічним Посланням до ВРУ Президент України В. Зеленський окремо наголосив, що саме Україна об'єднала Європейський Союз перед небезпекою з боку РФ. Уся його промова була присвячена різним аспектам протистояння експансіоністським планам Кремля.

Протягом року керівництво держави наголошувало на боротьбі українського народу проти російських агресорів та сподіванні на міжнародну гуманітарну та військову допомогу. Загалом протягом року наростання військової агресії з боку РФ стало фактором консолідації провладної та опозиційних парламентських партій навколо безпекового порядку денного. Відверто проросійські політики на початку року гучно проголошували тези, що війни не буде. А коли бойові дії охопили значну територію України, переважно залишили межі нашої держави, а деякі були заарештовані СБУ.

Стратегічні комунікації

Питання протидії РФ відображається в офіційних документах стратегічного характеру. Крім того, це стало основною темою всіх публічних виступів керівництва держави як всередині України, так і за її межами. Росія продовжує визначатися як основна довготривала загроза Україні, а порушення нею територіальної цілісності України — головним зовнішнім викликом національної безпеки.

Протягом 2022 року В. Зеленський декілька разів звертався до росіян, закликаючи їх складати зброю та боротися за свою свободу. Зі схожими

зверненнями виступали й Міністр оборони О. Резніков та очільник МЗС Д. Кулеба. Намаганням донести росіянам позицію України було інтерв'ю В. Зеленського російським медіа «Медуза», «Дождь» і «Коммерсант» (27.03.). Також В. Зеленський активно виступав на міжнародних майданчиках та давав інтерв'ю іноземним ЗМІ, переважна більшість яких стосувалась різних аспектів російської агресії та її наслідків.

Діяльність

У 2022 році прямі політичні контакти між урядом України та Росії були на мінімальному рівні, а після повномасштабного вторгнення РФ 24 лютого практично припинилися.

Діяльність України щодо РФ до початку повномасштабного вторгнення була спрямована на недопущення подальшої ескалації. Зокрема, на фоні нарощування військ на українському кордоні в січні-лютому та загострення ситуації навколо так званих «ДНР» та «ЛНР» ще більше активізувалася комунікація України із західними союзниками. Показовим був виступ Президента України В. Зеленського на Мюнхенській конференції з безпеки (19.02.), під час якого він вказав на очевидність агресивних планів Москви та запропонував скликати саміт країн-учасниць Будапештського меморандуму.

Діяльність України щодо РФ спрямувалася виключно на протидію агресії, отримання військової та політичної допомоги від союзників та створення міжнародної антиросійської коаліції. При цьому здійснювалися безуспішні спроби мирних переговорів задля стабілізації ситуації, зокрема недопущення гуманітарної кризи (кінець лютого-березень). Мали місце спроби перемовин про перемир'я (лютий-березень) у Білорусі та тристороння зустріч керівників МЗС України Д. Кулеби, Росії С. Лаврова та Туреччини М. Чавушоглу у Туреччині (10.03). У м. Стамбул відбулася остання російсько-українська зустріч (29–30.03), яка стосувалася гарантій безпеки для України та подальшого перебігу війни. Після цього жодних переговорів не відбувалося через несумісність позицій сторін. Надалі зусилля українського уряду сфокусувалися на міжнародній ізоляції РФ, притягнення її до відповідальності за воєнні злочини та на консолідацію союзників.

Також відбувалася активна взаємодія з партнерами у рамках міжнародних судів щодо злочинів Росії. Посилилося україно-російське дипломатичне протистояння, здійснювались спроби знизити вплив РФ у міжнародних організаціях (ООН, ОБСЄ, РЄ та ін.). Показовим у цьому є просування ідеї виключення РФ з ООН та Ради Безпеки зокрема через нелегітимність її перебування там.

Українська, турецька та російська військові делегації за участі ООН зустрілися також у Стамбулі (13.07) для переговорів щодо відновлення експорту українського зерна з чорноморських портів в умовах загострення глобальної продовольчої кризи. На зустрічі сторони домовились створити координаційний центр у Стамбулі та провести повторну зустріч української та російської делегацій, на якій вже й було підписано угоду про експорт українського зерна (22.07).

Президент В. Зеленський виступав на засіданнях Ради Безпеки ООН, у яких закликав держави-члени вплинути на Росію, а також на загальних дебатах 77-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, на якій запропонував пункти формули миру. На саміті G-20 В. Зеленський презентував пропозиції для закінчення війни.

Результати

Україна розірвала дипломатичні відносини з Росією відразу від початку вторгнення (24.02.).

Українською владою було прийнято шість пакетів санкцій проти Росії та її окремих громадян та компаній. Загалом, відповідно до даних НАЗК, було застосовано санкції щодо 3258 фізичних осіб та 1603 юридичних осіб з Росії або пов'язаних з Росією. Зокрема, в санкційні списки потрапили 35 представників російського уряду, 606 посадовців Держдуми та Ради Федерації, місцевих депутатів, 261 працівник освіти, 119 публічних осіб та представників великого бізнесу, 75 культурних діячів та представників медіа. Серед інших ініціатив України варто відзначити створення «зернового коридору» задля розблокування поставок української агропродукції та недопущення розвитку продовольчої кризи,

спровокованою агресією РФ. Документ підписали Міністр інфраструктури України О. Кубраков, Міністр оборони Туреччини Х. Акар та Генсек ООН А. Гутерреш, від РФ угоду підписав Міністр оборони С. Шойгу (22.07).

У 2022 році Україна розірвала дві угоди (в галузі геодезії, картографії та обміну аерокосмічними матеріалами) та п'ять договорів про двосторонню співпрацю з Росією у різних сферах (податковій, розвитку конкуренції, використання й охорони прикордонних водних об'єктів, ракетно-космічній та енергетичній).

2022 рік став роком концентрації зусиль щодо відбиття російської агресії та формування антипутінської коаліції. Серед позитивних зрушень у цьому плані можна зазначити активне запровадження економічних та політичних санкцій партнерами України проти РФ, просування пропозиції надати Україні надійні гарантії безпеки, зокрема шляхом створення об'єднання держав «U-24», інституалізація надання військової допомоги на двосторонньому рівні та через започаткування зустрічей Консультативної групи з питань оборони України. Результатом цього стало об'єднання великої кількості держав навколо питання допомоги Україні, що набула системного характеру. Активна діяльність України в міжнародному середовищі призвела до суттєвого збільшення рівня консолідації міжнародної спільноти на протидію РФ.

Білорусь

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	Н/О
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	Н/О
ДІЯЛЬНІСТЬ	Н/О
РЕЗУЛЬТАТИ	Н/О
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	Н/О

У 2022 році в українсько-білоруських взаєминах спостерігалось погіршення політичних та економічних відносин, що досягло максимально негативного рівня. Офіційний Мінськ, попри обіцянки, що з боку Білорусі Україні нічого не загрожує, виступив співагресором у військовому нападі, що кардинально змінило характер двосторонніх відносин. І хоча остаточного розірвання дипломатичних відносин не сталося, контакти між країнами знизилися практично до нуля.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році політичний інтерес українського керівництва до Білорусі полягав виключно у сприйнятті її як співагресора, очікуванні безпосереднього вступу у війну та пошуку альтернативи їй як економічного партнера. Білоруська тема залишалася поза виступами Президента України В. Зеленського та інших українських державних діячів для широкої публіки. В Аналітичній доповіді до щорічного Послання Президента України до ВРУ згадується лише необхідність заміни товарів з Білорусі товарами з інших країн. Голова Офісу Президента А. Єрмак заявив, що стратегічно важливо, що Білорусь не бере активної участі у війні РФ проти України.

У Верховній Раді було зареєстровано проект постанови № 8147 «Про Заяву Верховної Ради України про визнання території Республіки Білорусь тимчасово окупованою Російською Федерацією» (21.10).

Стратегічні комунікації

Основна комунікація на білоруському напрямі була спрямована на населення Білорусі, а не її керівництво. Протягом 2022 року особливу увагу українська сторона приділяла запобіганню повторному відкриттю фронту на півночі. Президент України В. Зеленський та Генеральний штаб ЗСУ зверталися до білоруських громадян та військових із закликом не допустити втягнення Білорусі у війну РФ проти України.

Українське посольство в Мінську було скорочене, але не припинило діяльності та використовувалося українською владою в якості комунікаційного каналу як з режимом Лукашенка, так і з РФ. Водночас окремі українські політичні актори підкреслювали роль білоруських добровольців, які воюють у складі ЗСУ, та обережно висловлювалися щодо лідера білоруської опозиції С. Тихановської, вимагаючи на початку війни її чіткої позиції.

Діяльність

Діяльність України щодо Білорусі протягом року зазнала суттєвих змін, що було обумовлено співучастю білоруської сторони у російській агресії проти України. 2022 рік пройшов в умовах реагування на недружні кроки та загрози з боку Білорусі, де Київ використовував як дипломатичні, так і військові засоби. Так, у березні МЗС України направило МЗС Білорусі офіційну ноту про рішення скоротити кількість персоналу посольства Білорусі в Україні до п'яти осіб у відповідь на ідентичні дії офіційного Мінська. Перші зустрічі для перемовин про перемир'я відбувалися на території Білорусі в лютому.

Уряд України періодично вдавався до розірвання угод з Республікою Білорусь.

Сили Оборони займалися укріпленням українсько-білоруського кордону, готуючись до можливого наступу з півночі. Мінування небезпечних напрямків на кордоні з Республікою Білорусь, обладнання загородження та системи слідкування, зведення стіни та укріплення фортифікаційних споруджень, а також проведення військових тренувань біля кордону з Білоруссю мали регулярний характер.

Що стосується роботи посольства України в Білорусі, то основним завданням українського посла в Білорусі був захист громадян України, які тим чи іншим чином потрапили в скрутне становище до і після початку повномасштабного вторгнення.

Створення в рамках ЗСУ білоруських добровольчих підрозділів свідчить про зацікавленість керівництва України у підтримці білоруської демократичної опозиції. Водночас офіційних контактів з офіційною політичною опозицією на чолі з С. Тихановською протягом року так і не відбулося.

Результати

У 2022 році спостерігалось суттєве зменшення двосторонньої співпраці. Особливо це стосується обсягів торгівлі, які значно впали після вторгнення РФ. Так, якщо в лютому загальний торговельний обіг між двома країнами склав 534,2 млн дол. США, то в серпні він знизився до приблизно 7 млн дол. США. Загальний товарообіг протягом року склав 1,6 млрд дол. США (порівняно з 6,3 млрд дол. США у 2021 році). При чому імпорт склав 1,42 млрд дол. США, а експорт — всього 186 млн дол. США. Індикатором згортання економічної співпраці між двома державами також служать регулярні арешти майна білоруських підприємств. Проте мають місце закиди в бік України щодо окремих неофіційних спроб незастосування європейських санкцій проти Білорусі.

Попри те, що дії Білорусі в контексті російсько-української війни підпадають під визначення «акту агресії» відповідно до статті 8 bis Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду, офіційний Київ не розірвав дипломатичні відносини з Мінськом, що було одним з інструментів недопущення прямої участі Білорусі у війні проти України. У контексті даного питання очільник МЗС України Д. Кулеба заявив, що вважає за необхідне розірвати дипломатичні відносини з Білоруссю, якщо її армія зайде на територію України.

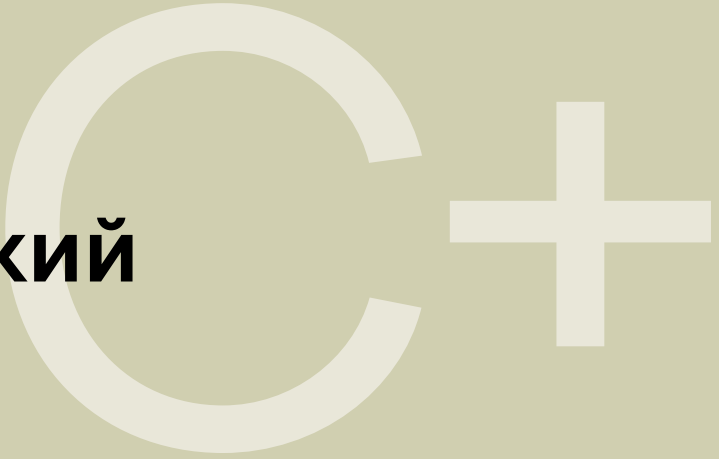
У квітні КМУ денонсував три міжнародні договори у сфері освіти і науки, в листопаді — угоду про уникнення подвійного оподаткування та запобігання ухиленню від сплати податків стосовно податків на доходи та майно, у грудні — угоди між урядами України та Білорусі про повітряне сполучення; взаємні поставки озброєння, військової техніки, інших матеріальних засобів та надання послуг для потреб оборони та безпеки; додаткові заходи довіри і безпеки; проведення спільних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в галузі озброєння і військової техніки; взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, що створені та надані в ході двостороннього військово-технічного співробітництва.

РЕГІОНАЛЬНА СПІВПРАЦЯ

БЛИЗЬКИЙ СХІД	C+
ЗАХІДНІ БАЛКАНИ	C+
ІНДО-ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН	B+
ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА	C+
ПІВНІЧНА ЄВРОПА	B+
СУБСАХАРСЬКА АФРИКА	B+
ЦЕНТРАЛЬНА АЗІЯ	E+

Близький Схід

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C+

Зовнішня політика України на Близькому Сході у 2022 році зазнала впливу повномасштабної агресії РФ. Керівництво країни докладало зусиль до інформування країн регіону щодо війни та до залучення їх до підтримки України. Проте не проводилось великих медіакампаній, а активність дипломатичних представництв була на недостатньому рівні. Було знижено рівень активності на міжурядовому та міжпарламентському рівнях у контексті ключових сфер інтересів. Пріоритетом для співробітництва залишаються країни Затоки.

Політичний інтерес/залученість

Рівень інтересу як до регіону загалом, так і до окремих країн дещо нижчий у порівнянні з минулим роком. Близький Схід згадувався у контексті розширення географії української дипломатії разом з іншими регіонами, що представляють інтерес, як «грандіозний нерозкритий потенціал для зміцнення глобальних позицій України» (18.10, брифінг Міністра закордонних справ Д. Кулеби). Прослідковувався економічно обумовлений інтерес до Близького Сходу як до ринку збуту та джерела інвестицій. Зокрема, про це говорив Міністр закордонних справ України під час переговорів з делегацією ОАЕ в Дубаї (5.12). Водночас Регіон не згадувався у щорічному Посланні Президента до ВРУ та Аналітичній доповіді до нього, а також на публічній частині щорічної наради послів у грудні.

У фокусі уваги залишаються країни Затоки. Інтерес до субрегіону виражено в бажанні розвитку інвестиційного співробітництва, про що заявив голова ОПУ А. Єрмак під час звернення до міністрів закордонних справ країн РСАДПЗ (2.06). Він також висловив зацікавленість України у розвитку взаємодії у медіасфері, зокрема задля боротьби з російською пропагандою. Міністр закордонних справ України зазначив, що розвиток співробітництва з країнами Затоки є одним із пріоритетів Президента (2.06). Наявна зацікавленість у взаємодії з окремими країнами субрегіону. Так, Перший заступник Голови ВРУ О. Корнієнко приділив особливу увагу Оману та Бахрейну (11.10), а Міністр закордонних справ Д. Кулеба назвав ОАЕ одним із найперспективніших торговельно-економічних партнерів України на Близькому Сході (5.12).

Війна вплинула на прояв інтересу України до Близького Сходу в контексті консолідації світової спільноти для протидії російській агресії. Голова ОПУ А. Єрмак закликав країни РСАДПЗ «відігравати активну роль у конструюванні нової системи світової безпеки». Згадки про регіон лунали і в контексті енергетичної та продовольчої безпеки, а також безпеки регіону загалом. За словами Президента України В. Зеленського, «що швидше на нашій землі буде досягнуто мир завдяки українській перемозі, то менше зла Росія встигне принести іншим регіонам, зокрема й Близькому Сходу у своєму співництві з Іраном» (25.10).

Стратегічні комунікації

Присутність України в інфопросторі країн Близького Сходу не набула системного характеру. Представники країн регіону не відвідували деокуповані території. Не проводились великі медіакампанії, спрямовані на близькосхідні країни. Проте українські високопосадовці виходили на аудиторії окремих країн або регіональних організацій. Комунікація була спрямована на інформування щодо російської агресії, загроз для регіону, що походять з РФ (зокрема, продовольча безпека) та залучення підтримки країн регіону.

Президент України В. Зеленський під час виступу на Дохійському форумі (Катар, відеоконференція, 26.03) підкреслив важливість України як гаранта продовольчої безпеки та дії Росії, що підривають її. Крім того, він закликав допомогти подолати енергетичну залежність від Росії та ввести санкції.

Голова ВРУ Р. Стефанчук в інтерв'ю міжнародній медіакампанії «Аль-Джазіра» (13.03) провів паралелі російської агресії в Україні з її наслідками в Сирії та Лівії, а під час звернення до парламентів країн Африки та Близького Сходу закликав до солідарності з Україною (31.03). Голова Комітету із питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва О. Мережко дав інтерв'ю арабському телеканалу Asharq в ОАЕ, в якому розповів про брутальний характер дій та загрози, що йдуть від Росії (29.03). Спеціальний представник України з питань Близького Сходу та Африки М. Субх просував ті самі меседжі під час виступу на надзвичайній сесії Ради ЛАД (11.08).

На рівні роботи посольств активно інформували про стан справ та давали інтерв'ю місцевим медіа лише послы в КСА, Кувейті, Катарі, Алжирі. Українські експерти були частими гостями на провідних каналах AlJazeera, AlGhad, AlQahera, Sky News Arabia тощо.

Діяльність

У 2022 році діяльність на близькосхідному напрямі отримала додатковий вимір. Окрім традиційної активності у сфері економічного та міжгалузевого співробітництва, що залишалася ключовим вектором діяльності, Україна інформувала країни регіону щодо російської агресії та

докладала зусиль до залучення їхньої підтримки. З цією метою Президент України В. Зеленський провів низку телефонних розмов із лідерами близькосхідних країн, зокрема КСА (05.03, 23.09, 14.10), ОАЕ (19.01, 05.03, 30.03, 18.05, 17.10), Єгипту (30.03), Катару (03.03, 10.10). Міністр закордонних справ Д. Кулеба зустрівся зі своїми візаві з ОАЕ (22.09), Бахрейну (21.09), КСА (25.05), а також провів телефонні розмови із своїми колегами з Оману (12.11), Єгипту (19.05), Лівії (09.05), ОАЕ (11.08).

Ключовими сферами співробітництва, в яких зацікавлена Україна, залишились АПК, енергобезпека та інвестиції. У сфері економічної взаємодії пріоритетом залишаються країни Затоки. Під час зустрічі голови ОПУ А. Єрмака та очільника МЗС Д. Кулеби з Міністрами закордонних справ країн РАСДПЗ (02.06) А. Єрмак запропонував створити спеціальну Консультаційну раду для більш тісної та ефективної співпраці з країнами субрегіону. Ключовою подією став старт переговорів щодо укладення угоди про всеохоплююче економічне партнерство з ОАЕ (05.12). Голова Фонду держмайна У. Умерова зустрівся з виконавчим директором та CEO суверенного фонду ОАЕ для обговорення напрямів співпраці у створенні суверенного фонду України (27.09). Також відбулась його зустріч зі спадкоємним принцом КСА (22.09).

У рамках зернової ініціативи Україна продовжувала відправляти зерно до низки країн регіону, зокрема у рамках ініціативи «Grain from Ukraine». Так, українське зерно надійшло в Ємен, Єгипет, Алжир, Ліван, Марокко, Туніс, Оман.

Попри війну українська сторона змогла взяти участь у низці виставок, зокрема Експо-2020 Дубай Arab Health (25.01), Експо-2020 Дубай «Agro UA: smart decisions» (12–16.02). Проте чергові засідання міжурядових комісій та раунди політичних консультацій з країнами регіону у 2022 році провести не вдалось.

Призначено спеціального представника України з питань Близького Сходу та Африки.

Результати

Зниження кількості візитів, зустрічей, консультацій між представниками України та країн регіону, а також зсув пріоритетів зовнішньої політики України у контексті повномасштабної агресії негативно позначились на

результатах діяльності на близькосхідному напрямі. У контексті війни за результатами ефективної взаємодії української сторони з ОАЕ та КСА та їх бажанні займатися посередницькою діяльністю вдалося повернути з російського полону 10 іноземців, що воювали за Україну (залучення КСА), та розблокувати експорт агропродукції з України (залучення ОАЕ). Крім того, в результаті досягнутих домовленостей між Україною та ОАЕ про надання гуманітарної підтримки Україна отримала 1200 генераторів.

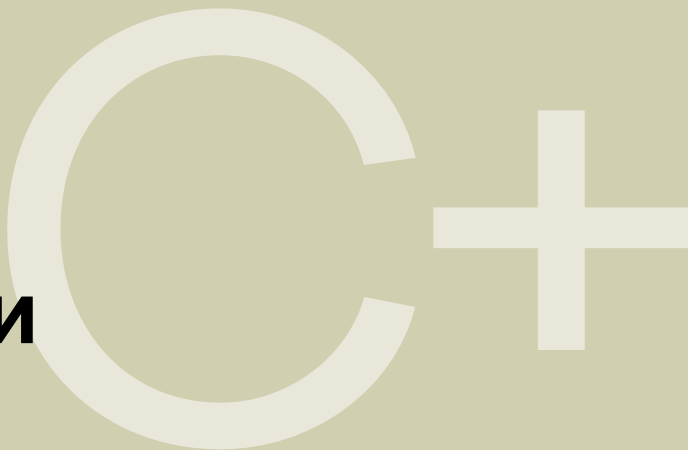
Початок роботи над угодою про всеохоплююче економічне партнерство з ОАЕ став результатом домовленостей Президента України під час його візиту в лютому 2021 року. Перший віцепрем'єр-міністр — Міністр економіки України Ю. Свириденко та державний Міністр зовнішньої торгівлі ОАЕ, доктор Тані бін Ахмед Аль Зейуді підписали Спільну заяву про початок такої роботи.

Наявні результати у сфері культурної взаємодії. До Національної бібліотеки Йорданії передали україномовні видання та книги про Україну арабською мовою (10.09). У Національному музеї Катару було запущено україномовний аудіогід, що стало частиною імплементації Меморандуму про взаєморозуміння між Посольством України в Катарі та Державним управлінням «Музеї Катару» (7.12.).

Країни регіону у своїй більшості голосували «за» ключові для України резолюції ГА ООН (про агресію проти України від 2.03; «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй» від 12.10). Виключенням стала Резолюція ГА ООН від 7.04 про тимчасове позбавлення прав Росії у Раді ООН з прав людини, під час голосування за яку більшість країн регіону утрималась. Сирія — єдина країна регіону, що проголосувала проти всіх ключових резолюцій. З огляду на підтримку російської агресії проти України та, зокрема, підтримку окупації низки територій України дипломатичні відносини з Сирією було розірвано.

За даними Митної служби України, загальний товарообіг з країнами регіону (без Туреччини, Ізраїлю, Ірану) за 2022 рік склав 3,9 млрд дол. США, що на 4 млрд дол. США нижче, ніж минулого року. Експорт склав 3 млрд дол. США, що становить 6,9% від загального. Основними торговельними партнерами залишаються Єгипет та КСА.

Західні Балкани

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	4
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C+

Зовнішньополітична діяльність України щодо Західних Балкан у 2022 році активізувалась за напрямками пошуку допомоги у протидії російській агресії і сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України. Збільшення міжпарламентських контактів та зустрічі високопосадовців сприяли розширенню політичного діалогу. У галузі стимулювання політичного, гуманітарного, військового співробітництва відчутний ріст відбувся зі Словенією, Албанією, Північною Македонією, Хорватією та Чорногорією.

Політичний інтерес/залученість

Війна Росії проти України стимулювала Україну до пошуків нових партнерів. Балканський напрямок активізувався. Країни РЗБ були присутні у зверненнях до українців Президента В. Зеленського (8.05; 15.06) та виступах і статтях Міністра закордонних справ Д. Кулеби (наприклад, у статті «Якою буде перемога України: бачення Києва» від 17.06 Міністр протиставляє Сербію іншим країнам регіону і пише, що Путін «може навіть спровокувати війну на Західних Балканах»). Всередині регіону РЗБ пріоритетами України були Словенія, Хорватія, Албанія, Північна Македонія, які висловили підтримку і допомогу в протидії російській агресії. Залучити Сербію до санкцій проти Росії чи запровадження власних обмежувальних заходів не вдавалося.

Стратегічні комунікації

Президент В. Зеленський виступив у парламентах двох балканських країн в онлайн форматі: 3 травня — у парламенті Албанії, а 8 липня — у парламенті Словенії. Перед Сабором Республіки Хорватія виступили Віцеспікерка ВРУ О. Кондратюк (26.05) та Голова ВРУ Р. Стефанчук (26.10).

Посол України в Північній Македонії Л. Дір взяла участь в урочистому відкритті виставки, присвяченої Голодомору 1932–1933 рр. «Україна пам'ятає — світ визнає!», яка пройшла в Скоп'є (24.11). Посол України в Словенії А. Таран взяв участь у відкритті художньої виставки «Art Defence» у Люблянці (28.11).

У міжнародних медіа підвищений інтерес також викликали візити високих представників на деокуповані території (у березні Прем'єр-міністр Албанії Е. Рама та Прем'єр-міністр Чорногорії Д. Абазович відвідали Ірпінь та Бородянку; у жовтні Прем'єр-міністр Хорватії А. Пленкович відвідав Бучу та Ірпінь; у листопаді Міністр оборони Словенії М. Шарець відвідав Ірпінь). Вони зазначили про готовність зробити свій внесок у повоєнну відбудову України, надавши обладнання та фінансування.

Діяльність

До розвитку відносин із країнами РЗБ протягом 2022 року були залучені усі органи влади України, а їх активність зросла. Водночас зустрічі часто проходили в онлайн форматі. Зовнішньополітична діяльність України щодо РЗБ ознаменувалась зустрічами на найвищому рівні та міжпарламентськими контактами, онлайн консультаціями.

Президент України зустрівся в Україні з Прем'єр-міністром Словенії Я. Яншею (березень), з прем'єр-міністрами Албанії Е. Рамою, Чорногорії Д. Абазовічем, Північної Македонії Д. Ковачевським (червень), з Прем'єр-міністром Хорватії А. Пленковичем (жовтень). Під час зустрічей обговорювались питання співпраці у військовій, безпековій та гуманітарних сферах.

Протягом року активно розвивався парламентський трек. Голова Комітету ВРУ з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва О. Мережко у режимі відеоконференції зустрівся з керівництвом Комітету у закордонних справах Парламенту Сербії (червень). Заступник Голови ВРУ О. Кондратюк зустрілася з Міністром здоров'я Хорватії В. Борошем (жовтень).

Міністр оборони України О. Резніков зустрівся в Києві з делегацією Словенії на чолі з Міністром оборони М. Шарцем (листопад). Було обговорено питання посилення спроможностей Сил оборони України шляхом реалізації двосторонніх проектів в оборонній сфері.

Зустрічі на рівні МЗС відбувались як на двосторонньому рівні, так і в рамках міжнародних заходів. Міністр закордонних справ Д. Кулеба зустрічався зі своїми колегами Б. Османі (Албанія) у рамках Мюнхенської безпекової конференції (лютий) та візиту «Трійки ОБСЄ» до кордону Польщі й України у Жешуві (квітень) та Р. Кривокапичем (Чорногорія) під час неформальної зустрічі міністрів закордонних справ країн-членів НАТО (травень).

Посол України В. Кирилич провів зустріч із Прем'єр-міністром Республіки Хорватія А. Пленковичем щодо підтримки України в протистоянні російській агресії, вступу України до ЄС та підтримки українців, які прибули до Хорватії через російське вторгнення (березень).

Слід відзначити поживлення діалогу з Сербією. Зокрема, Перша заступниця Міністра закордонних справ Е. Джапарова зустрілася з Міністром закордонних справ Сербії Н. Селаковичем у Туріні на полях 132-го засідання Комітету Міністрів Ради Європи (травень). Посол України В. Толкач зустрівся з Міністеркою культури і інформування М. Гойкович (липень), з Міністеркою гірництва та енергетики Сербії Д. Джедовіч (грудень) тощо.

Албанія, Північна Македонія, Словенія, Хорватія та Чорногорія брали також участь у пленарній сесії Першого Парламентського саміту Міжнародної Кримської платформи, організованій ВРУ та Сабором у Загребі (25.10), а також зустрічах Контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн». До роботи Саміту перших леді та джентльменів у Києві долучились дружини всіх президентів країн РЗБ (23.07).

За підтримки Посольства України в Загребі (10.05) українська корпорація «Біосфера» започаткувала міжнародну експортну кампанію «Support Ukrainians» з метою підтримки українських виробників та відраховували гроші UNICEF для допомоги постраждалим в Україні. Також у Хорватії гуманітарна асоціація «Добро Добрім ДоДо» ініціювала акцію «Країна без мін: врятуймо життя в Україні» (24.08), був відкритий Український дім (24.08).

Розвивалась культурна та публічна дипломатія. Так, Перша леді О. Зеленська ініціювала проект «Українська книжкова полицка» у Тирані (Албанія), Спліті та Загребі (Хорватія). За підтримки Посольства України в Скоп'є відбулася Перша балканська зустріч закордонних українців «Роль української громади під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну» (19.11). У Скоп'є було урочисто відкрито «Українську Алею» (12.09).

Всі ці події, як і прояви підтримки України на багатотисячних маніфестаціях у більшості країн РЗБ, були широко висвітлені у балканській пресі.

Результати

Усі країни РЗБ, включаючи Сербію, висловили підтримку територіальної цілісності України і проголосували за виключення Росії з Ради ООН із прав людини. Вони надають гуманітарну допомогу, фінансову та технічну допомогу у розмінуванні територій, а більшість також — військову. Хорватські фахівці консультують Департамент з розслідування воєнних злочинів Офісу Генерального прокурора України та допомагають через мобільні судові групи. Також досягнуто домовленості про реабілітацію українських військовослужбовців.

Країни РЗБ створили сприятливі умови для біженців із України: проживання на період до 1 року без необхідності отримання дозволу (Албанія); безкоштовне розселення (Чорногорія); забезпечення українським жінкам та дітям доступу до освіти, соціального забезпечення, медичного обслуговування; оздоровлення дітей захисників України (Хорватія).

Апарат ВРУ та Експертна служба Хорватського Сабору підписали Меморандум про співпрацю, який передбачає підвищення ефективності роботи парламентів, зокрема, у питанні гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу та зміцненні міжінституційного діалогу для досягнення спільних інтересів.

Посол України А. Таран підписав Угоду про донацію між МЗС Словенії та Посольством України в Республіці Словенія щодо придбання повністю укомплектованого реанімобіля класу С (листопад).

Буча та Кавадарці стали містами-побратимами (20.10); Кавадарці вже виділили 600 тисяч денарів допомоги Україні.

За даними Держмитслужби України, обсяг двосторонньої торгівлі між Україною та країнами регіону склав був таким: із Сербією — 302,5 млн дол. США (експорт — 134,9 млн дол. США; імпорт — 167,6 млн дол. США); із Словенією — 301,8 млн дол. США (експорт — 58,9 млн дол. США; імпорт — 242,8 млн дол. США); із Хорватією — 141 млн дол. США (експорт — 73,2 млн дол. США; імпорт — 67,8, млн дол. США). Далі ідуть Республіка Північна Македонія, Боснія і Герцеговина, Албанія, Чорногорія. В економічній сфері домінував сектор сільського господарства, а постраждали через війну та COVID-19 туризм та енергетика.

Індо-Тихоокеанський регіон

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

У 2022 році Україна значним чином посилила свою зовнішню політику щодо країн регіону. Одним із найбільших досягнень є приєднання України до Договору про дружбу та співробітництво у Південно-Східній Азії. Також українська делегація вперше брала активну участь у Генасамблеї МА АСЕАН, і вперше в історії Україну відвідав Президент Індонезії. Японія та Австралія є найбільшими активними партнерами України в регіоні. Водночас добре розвивалися у 2022 році відносини України із Сінгапуром, Республікою Корея, Новою Зеландією та Камбоджею. Потребують більшої уваги відносини із Бангладеш, Шрі-Ланкою, Непалом та Пакистаном.

Політичний інтерес/залученість

Упродовж 2022 року Президент, очільники МЗС та ВРУ намагалися активно підтримувати політичний діалог із країнами регіону. Про важливість посилення співпраці неодноразово заявляли Президент, Прем'єр-міністр, Міністр закордонних справ та депутати ВРУ. В. Зеленський у своєму виступі на Конференції послів (грудень) зазначив, що «глобальне зростання і міжнародну стабільність» не можна собі уявити без відносин із країнами Південно-Східної Азії та регіону островів Тихого та Індійського океанів. У вечірньому зверненні (23.12) він також зазначив, що Україна готує активізацію своєї дипломатії у цих регіонах.

Глава МЗС послідовно декларує посилення відносин із країнами АСЕАН, зокрема і під час перебування на саміті АСЕАН у Пномпені (10–12.11).

Представники ВРУ декларували такі ж позиції, зокрема під час відвідин країн регіону для участі у ГА МА АСЕАН у Камбоджі (21–23.11) та Республіки Корея (24–26.11). Про регіон згадували на порядку денному Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (12.07) у контексті відрядження депутатів ВРУ до Японії.

Водночас більшість заяв стосувалась Азії загалом, без виокремлення пріоритетних держав чи напрямів.

Стратегічні комунікації

Президент В. Зеленський активно комунікував як з урядовим, так і неурядовим секторами на великих заходах у регіоні. Зокрема Президент виступив у парламенті Японії (23.03) та у Національній Асамблеї Республіки Корея (11.04). Крім того, він був запрошений з онлайн виступами перед учасниками (безпекові експерти та політики із країн регіону) найбільшого регіонального безпекового форуму «Діалог Шангри-Ла» у Сінгапурі (11.06), а також звернувся до учасників Bloomberg New Economy Forum, який відбувся у Сінгапурі (17.11) та зустрічі неурядової організації Foreign Policy Community of Indonesia (27.05). На додаток, В. Зеленський та Д. Шмигаль виступили із промовами перед учасниками конференції «Азійське лідерство» в Республіці Корея (13.07).

Оскільки Індонезія головувала у 2022 році в Групі 20, то до цієї ініціативи була прикута окрема увага. Так, Президент В. Зеленський виступив онлайн на саміті Групи Двадцяти (15.11), який відбувався на Балі (Індонезія), а Міністр закордонних справ Д. Кулеба виступив із відеозверненням на міністерському саміті Групи Двадцятки на Балі (8.07).

Активно комунікували із місцевими ЗМІ послы: в Індонезії — В. Гамянін, в Австралії — В. Мірошниченко, в Сінгапурі — К. Зеленко, в Японії — С. Корсунський.

Деокуповану Київщину відвідали парламентська делегація із Республіки Корея (5.06), Президент Індонезії Дж. Відодо (29.06), Прем'єр-міністр Австралії Е. Албенізі (3.07).

Діяльність

Співпраця із країнами АСЕАН попри військовий стан розвивалася як на рівні двостороннього, так і багатостороннього співробітництва в різних сферах. Найбільш активними були контакти з Австралією (див. окремий розділ), Республікою Корея, Камбоджею, Японією (див. окремий розділ), Індонезією та Сінгапуром.

Важливим для налагодження двосторонньої співпраці був візит Міністра закордонних справ Д. Кулеби на саміт АСЕАН (9–11.11), у якому Україна брала участь уперше. Глава МЗС на полях саміту провів зустрічі: із Міністром закордонних справ Сінгапуру В. Балакрішнаном (раніше вони також зустрічалися у Нью-Йорку на полях ГА ООН 21.09), другим Міністром закордонних справ Брунею Д. Е. Юсуфом, Міністром закордонних справ Таїланду Д. Прамудвінаї, Прем'єр-міністром Камбоджі Х. Сеном та Міністром закордонних справ П. Сокхонном, Міністром закордонних справ В'єтнаму Б. Т. Соном, Прем'єр-міністром Австралії Е. Албанізом. Напередодні візиту Д. Кулеба мав телефонну розмову з Генсеком АСЕАН Дато Лімом Джок Хоем (25.10). Продуктивною була зустріч Д. Кулеби із Х. Сеном та П. Сокхоном на полях саміту АСЕАН, де йшлося про те, що Камбоджа та Японія навчатимуть українських саперів.

На міністерському рівні Д. Кулеба мав телефонну розмову з главою МЗС Республіки Корея Чон Ей Йоном (15.04). Заступник міністра Д. Сенік

перебував із візитом у Республіці Філіппіни (9.06), де мав зустріч із секретарем Департаменту інформаційних і телекомунікаційних технологій І. Уй, також зустрівся із Секретарем у закордонних справах країни Т. Локсіним молодшим.

Делегація ВРУ у 2022 році вперше брала участь у Міжпарламентській Асамблеї ГА АСЕАН (21–23.11), де Україна отримала статус спостерігача у 2021 році. На полях ГА МА АСЕАН представники делегації ВРУ зустрілися із парламентарями Індонезії, Сінгапуру, Тимор-Лешті, В'єтнаму, Брунею та Генсекретарем МА АСЕАН.

У жовтні українська парламентська делегація зустрілася із делегацією Камбоджі на полях Асамблеї Міжпарламентського Союзу. Заступниця Голови ВРУ О. Кондратюк у рамках Саміту голів парламентів Великої Двадцятки, який відбувався в Індонезії (5–7.10), зустрілася із колегами із Сінгапуру, Австралії та Індонезії.

У червні парламентська делегація Республіки Корея відвідувала Україну і зокрема деокуповані території Київщини. У листопаді делегація ВРУ перебувала з робочим візитом у Республіці Корея, де зустрілася із групою дружби «Корея–Україна» Національної Асамблеї країни. Візит мав на меті поглиблення міжпарламентської співпраці. Керівник делегації, перший заступник Голови ВРУ О. Корнієнко провів робочу зустріч із заступником міністра інфраструктури Лі Вон Дже, основним питанням якої були відновлення та відбудова інфраструктури України. О. Корнієнко також мав зустріч із віцепікером Національної Асамблеї РК Чонг У Теком.

Відбулася перша онлайн зустріч між групою ВРУ з міжпарламентських зв'язків з Королівством Таїланд та групою дружби з Україною Національної Асамблеї Королівства Таїланд (25.08), де обговорили питання розвитку та активізації міжпарламентського співробітництва двох країн.

Активізувались відносини із Сінгапуром. Зокрема, заступник міністра Д. Сенік провів зустріч з Міністром закордонних справ Сінгапуру В. Балакрішнаном (10.06). У свою чергу заступник Голови Держспецзв'язку України В. Жора виступив спікером 7-го Міжнародного Кібертижня Сінгапуру (19.10). Посол України в Сінгапурі К. Зеленко провела зустріч з Міністром охорони здоров'я Республіки Сінгапур Онг Є Кунгом (26.08), де розповіла про виклики для української системи охорони здоров'я у зв'язку з російською агресією.

На різних рівнях активізувався діалог із Новою Зеландією. Глава МЗС Д. Кулеба провів телефонні переговори із Міністеркою закордонних справ Н. Махутою (16.02). Обговорювалися заходи щодо стримування РФ. Після повномасштабного вторгнення Нова Зеландія приєдналася до санкцій проти РФ. У травні заступник міністра закордонних справ Д. Сенік зустрівся із заступником міністра закордонних справ Нової Зеландії Р. Тейлором. Сторони обмінялися думками щодо перспектив двосторонньої співпраці.

Четверте засідання Міжурядової українсько-індонезійської комісії з економічного та технічного співробітництва (26.07), яке відбулося онлайн, стало першим заходом такого рівня від початку повномасштабного вторгнення. У рамках пленарної сесії сторони обговорили поточну ситуацію в обох країнах. Велику увагу було приділено крокам України у підтримці продовольчої безпеки у світі. Активним є і політичний діалог. Зокрема, Д. Кулеба мав дві телефонні розмови із Міністеркою закордонних справ РІ Р. Марсуді (17.02 і 26.04). У червні вона відвідала Київ, де зустрілася з українським колегою.

Попри відсутність посла, ПУ у Малайзії бере участь у різноманітних заходах для поширення інформації щодо ситуації в Україні та налагодженні контактів. Представники ПУ в Таїланді мали зустрічі в Офісі Генерального прокурора Королівства Таїланд (6.07), Агенстві геоінформатики та розвитку космічних технологій (11.01) та Королівської тайської поліції (4.01).

Ще на передодні війни (10.02) відбулася зустріч міністра з питань стратегічних галузей промисловості України П. Рябікіна із послом Пакистану Н. Хохаром. Однією з ключових тем розмови стало питання організації та проведення засідання Спільної міжурядової Українсько-Пакистанської комісії з питань економічного розвитку, українську частину якої очолює П. Рябікін.

Без послів залишаються ПУ в Таїланді (відповідає також за Лаос), Індії (відповідає за Бангладеш, Шрі-Ланку, Непал, Бутан та Мальдіви) та Малайзії (відповідає також за Філіппіни та Східний Тимор).

Результати

Нова Зеландія, Австралія та Японія у 2022 році надали Україні фінансову, гуманітарну та військову допомогу. Ці країни також долучилися до санкцій проти РФ. Окрім того, санкції проти РФ запровадили Сінгапур та Республіка Корея. Гуманітарну допомогу Україні надали також Пакистан та Таїланд.

Міністр Д. Кулеба під час візиту до Камбоджі (10.11) підписав від імені України Інструмент про приєднання до Договору про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії, що є одним із найбільших досягнень у посиленні співпраці з країнами регіону.

Голосуючи за важливі для України резолюції ГА ООН у 2022 році, Камбоджа, Бангладеш, Непал, Пакистан, В'єтнам, Лаос, Східний Тимор та Шрі-Ланка, зазвичай, утримуються. Також у деяких резолюціях, як от «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» (ухвалена 14.11), утрималися Таїланд та Бутан. Інші країни регіону голосують «за» українські резолюції, і лише КНДР — «проти». Під час голосування за Резолюцію ГА ООН «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24.03) року серед країн регіону утрималися лише Бангладеш, Пакистан, Шрі-Ланка та В'єтнам.

Україна розірвала дипломатичні відносини із КНДР через військове співробітництво з РФ (14.07).

Що стосується економічного співробітництва, то сертифікат здоров'я на експорт кормів був погоджений компетентними органами України та Сінгапуру, також погоджено міжнародний ветеринарний сертифікат на експорт столових яєць до Пакистану. Австралія скасувала ввізні мита на українські товари на рік, також надала Україні 70 тис. тонн вугілля. Японія та Корея беруть участь разом зі США у проекті із виробництва малих модульних реакторів. За результатами 4-го засідання Міжурядової українсько-індонезійської комісії з економічного та технічного співробітництва було підписано протокольне рішення.

Експорт до країн регіону в середньому зменшився на понад половину порівняно із 2021 роком та склав до Австралії 18,7 млн дол. США, Бангладеш — 96,7 млн дол. США, В'єтнаму — 102,6 млн дол. США, Нової Зеландії — 4,5 млн дол. США, Японії — 106 млн дол. США. Найменше рівень експорту знизився до Кореї — 237,2 млн дол. США (на 21%), Малайзії — 126 млн дол. США (на 4,9%), а до Сінгапуру він навіть зріс на 33% та склав 28,8 млн дол. США. Найбільше експорт знизився до Індонезії (на 88%) та склав усього 98,4 млн дол. США, Камбоджі — 0,5 млн дол. США (на 80%), Пакистану — 126 млн дол. США (на 81%), Таїланду — 35 млн дол. США (на 84%), Філіппін — 8,7 млн дол. США (на 93%) та Шрі-Ланки — 3,4 млн дол. США (на 90%). Таким чином найбільшими торговельними партнерами України у регіоні були Республіка Корея, Малайзія та Пакистан. Держави регіону найбільше імпортували зернові культури, жири та олії, руди, шлак та золу.

Латинська Америка

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	3
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C+

Стимулом до активізації латиноамериканського треку зовнішньої політики у 2022 році стала повномасштабна російська агресія, адже ще на початку року латиноамериканський напрям не вважався пріоритетним. Упродовж року Україна мала суттєві успіхи у країнах, де є достатньо високим рівень співпраці із північноамериканськими та європейськими партнерами, а отже, і високий ступінь підтримки України в протидії російській агресії. Спроби самостійно боротися за широкую підтримку серед владних еліт Південної Америки поки що мають обмежений ефект. Попри все ще наявне небажання прямо приєднатися до антиросійських санкцій, надати військову допомогу Україні, практично усі країни ЛАКБ заявили про свою підтримку територіальній цілісності та суверенітету України та засудили російську агресію.

Політичний інтерес/залученість

На початку 2022 року латиноамериканський регіон усе ще не розглядався як один із важливих напрямів зовнішньої політики України. Інтерес до нього живився здебільшого в економічній площині, у контексті розширення можливостей українського експорту та відкриття нових ринків збуту.

Утім, з початку повномасштабної російської агресії зовнішньополітичне відомство та керівництво держави наголошували на необхідності розширення міжнародної підтримки України у т.ч. і в регіоні ЛАКБ для протидії вторгненню. Водночас до кінця року у публічних виступах представників влади намітилася тенденція уведення в інформаційний обіг поняття «Глобального Півдня», що не додало розуміння конкретних регіональних задач і пріоритетів щодо регіону ЛАКБ. Зокрема, під час виступу Президента із щорічним Посланням перед ВРУ (грудень) було зазначено, що нині спеціальний пріоритет отримав розвиток відносин із країнами Африки «та іншими державами Глобального Півдня». У виступі Президента на щогорічній нараді послів (грудень) було конкретизовано частини Глобального Півдня, без яких «неможливо уявити глобальне зростання та міжнародну стабільність у цьому столітті» — «Латинська Америка, Індія, інші азійські країни, зокрема й Китай та Південно-Східна Азія, увесь регіон островів Індійського й Тихого океанів».

Про інтереси України «від Латинської Америки до Океанії» говорив у грудні на нараді послів і очільник МЗС Д. Кулеба. Він вказав, що «дипломатія в цих регіонах не буде другорядною», й Україна вибудовуватиме її «як частина Заходу», керуючись при цьому неподільністю своїх інтересів у світі. У публічних заявах важливість країн ЛАКБ визначалася необхідністю міжнародної підтримки у рамках Кримської платформи.

Про актуалізацію політичного інтересу до країн регіону свідчать також кроки щодо кадрового забезпечення ЗДУ в ЛАКБ.

Про важливість допомоги Україні з боку країн регіону ЛАКБ наголошувалося і в контексті атомної безпеки. Зокрема, спікер ВРУ Р. Стефанчук закликав аргентинських, бразильських, гватемальських, гондураських, домініканських, коста-риканських, парагвайських,

панамських, перуанських, уругвайських партнерів «взяти ядерні об'єкти України під свій захист» (20.03) у зв'язку із захопленням російськими військами території ЗАЕС. Тоді ж він висловив сподівання на долучення зазначених країн до санкцій проти агресора. Водночас під час своєї телефонної розмови із головою Конгресу Мексики С. Крільєм (жовтень) він вказав, що Україна вважає Мексику одним із ключових партнерів у Латинській Америці.

Попри активізацію інтересу до співпраці в рамках міжпарламентських груп дружби з боку саме латиноамериканських партнерів (візити до України мексиканських та чилійських парламентаріїв у липні та у травні відповідно), загалом у КОМЗАК ВРУ спостерігався низький інтерес до країн ЛАКБ.

Стратегічні комунікації

Важливе значення мали публічні виступи представників українських владних структур перед іноземними аудиторіями та публікації у регіональних ЗМІ. Зокрема, Президент виступив онлайн перед зібранням Організації Американських держав (6.10), де закликав країни підтримати Україну та подякував за позбавлення РФ статусу спостерігача при цій організації.

У серпні Президент мав онлайн-виступ перед чилійськими студентами, що транслювався чилійськими та окремими латиноамериканськими ЗМІ. Під час звернення Президент наголосив на важливості приєднання країн ЛАКБ до антиросійських санкцій, поширення правдивої інформації про російську агресію та розповів про проект відбудови України, до якого закликав залучитися країни регіону.

Широко висвітлювався у гватемальських та регіональних ЗМІ візит Президента Гватемали А. Джиматтеї до України (липень).

На жаль, звернення Президента до регіональної організації МЕРКОСУР із проханням виступити перед високим зібранням, було відхилено, без зазначення причин.

Після телефонної розмови із Президентом Бразилії Ж. Болсонару (липень) Президент України дав перше інтерв'ю латиноамериканському медіа — бразильському телеканалу Globo, а очільник МЗС Д. Кулеба —

аргентинському онлайн-виданню Infobae. Заступниця очільника МЗС Е. Джапарова дала інтерв'ю мексиканському виданню. Також окремі виступи Д. Кулеби поширювалися в регіоні завдяки іспанським ЗМІ, іспаномовними версіями провідних світових ЗМІ та у перекладах іспанською інтерв'ю, які давав міністр вітчизняним медіа. Запущена МЗС України спеціальна платформа «war.ukraine.ua» з середини літа має іспаномовну версію.

Головним «рупором» України в регіоні ЛАКБ традиційно залишаються очільники диппредставництв, які мали чисельні виступи у регіональних медіа (мексиканських, гватемальських, чилійських, перуанських, бразильських), а керівник ЗДУ в Мексиці провела пресконференцію щодо російської агресії проти України (24.02). Також колишні послы України в ЛАКБ (Р. Спірін та Р. Троненко) коментували війну в Україні для латиноамериканської громадськості.

Діяльність

2022 рік мав би бути роком відзначення 30-річчя встановлення дипломатичних відносин України із багатьма країнами регіону ЛАКБ. Зокрема, до 24 лютого були проведені святкові заходи з нагоди встановлення відносин з Аргентиною, Мексикою, Чилі та Бразилією. З початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну МЗС активізувало зусилля щодо пошуку реальних політичних союзників у регіоні ЛАКБ для протидії агресії. У перші ж дні важливим став виступ перед депутатами мексиканського Конгресу керівниці Посольства О. Драмарецької (березень).

У червні Президент В. Зеленський провів телефонну розмову із Президентом Еквадору (Г. Лассо), у липні — з президентами Аргентини (А. Фернандесом), Чилі (Г. Боричем) та Парагваю (М. Абдо Бенітесом), під час яких подякував за підтримку України, гуманітарну допомогу, засудження російської агресії та обговорив можливість залучення чилійських фахівців до розмінування українських територій. Згодом Президент України мав телефонні розмови із президентами Бразилії Ж. Болсонару та Уругваю Л. Лакальє Поу.

Наприкінці грудня українська делегація, очолювана першим віцепрем'єром — міністром економіки України Ю. Свириденко, провела зустріч із новобраним Президентом Бразилії Л. да Силва, де представила Формулу миру Президента В. Зеленського.

Упродовж року посилювався політичний діалог між Україною та Гватемалою. Зокрема, на початку лютого очільник МЗС Д. Кулеба провів телефонну розмову з міністром закордонних справ Республіки Гватемала М. А. Букаро Флоресом. У серпні із ним же, а також із заступницею міністра закордонних справ, зовнішньої торгівлі та імміграції Белізу провела онлайн-зустріч заступниця міністра закордонних справ Е. Джапарова. Інтенсивний політичний діалог із Гватемалою продовжила віртуальна зустріч Е. Джапарової та її гватемальського колеги Р. Пальми Урзуа (листопад).

У травні Посол України в Мексиці О. Драмарецька вручила вірчі грамоти Президенту Коста-Рики Р. А. Чавесу Роблесу та Президенту Гватемали А. Джамматтеї. Під час своїх візитів вона зустрілася з очільниками МЗС обох країн, виступила перед депутатами гватемальського Конгресу, дала низку інтерв'ю головним телеканалам. У серпні вона знову відвідала Коста-Рику, вручила повідомлення Президенту країни та зустрілася з очільником МЗС та міністром зовнішньої торгівлі. У липні співробітники департаменту у справах Америки МЗС України зустрілася із делегацією Палати депутатів Мексиканського Конгресу, які відвідали нашу країну із робочим візитом.

У серпні міністр закордонних справ України Д. Кулеба мав телефонні розмови зі своїм колегою із Гайани Х. Тоддом та головою зовнішньополітичного відомства Суринаму А. Рамдіном. На «полях» ГА ООН Д. Кулеба провів зустрічі з очільниками зовнішньополітичних відомств Панами, Мексики, Коста-Рики, Белізу. У серпні низку телефонних розмов було проведено заступницею міністра закордонних справ України Е. Джапаровою, зокрема із заступником міністра закордонних справ, міжнародної торгівлі та віросповідань Аргентини П. А. Теттаманті та заступником міністра закордонних справ Парагваю І. Р. Сільверо Сільвані.

У травні у Давосі було проведено зустріч очільника МЗС Д. Кулеби із перуанським колегою С. Р. Ланда Арройо, під час якої йшлося про глобальну продовольчу безпеку та двосторонні торгово-економічні контакти. А вже

у серпні під час телефонної розмови із ним голова зовнішньополітичного відомства України повідомив про деблокування українських портів та поновлення експорту товарів. Заступниця очільника МЗС Е. Джапарова провела зустріч із депутатами Національного конгресу Республіки Чилі (травень).

Упродовж року очільники ЗДУ у регіоні ЛАКБ провели низку зустрічей із представниками оборонних відомств, генеральних штабів (Чилі, Перу, Аргентини), під час яких обговорили активізацію двостороннього військово-технічного співробітництва.

В організації та проведенні виставкових та комеморативних заходів (вшанування загиблих героїв Небесної Сотні, жертв геноциду кримськотатарського народу та Голодомору 1932–1933 рр.) чи організації проукраїнських акцій ЗДУ в регіоні ЛАКБ спиралися на колективну підтримку посольств деяких європейських (Польща, Велика Британія, Франція тощо) та латиноамериканських (Гватемала, Чилі) держав, США та Постійного представництва ЄС у регіоні. Активно залучалась українська спільнота в цих країнах.

У рамках парламентської дипломатії помітною стала активізація діяльності на ниві українсько-мексиканських відносин. У травні відбулася відеоконференція за участю голови Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва ВРУ О. Мережка та голови комітету з зовнішніх відносин сенату Мексики Г. Васконселоса, під час якої було домовлено про конструктивний діалог між законодавчими органами країн. У липні ВРУ відвідала делегація мексиканських парламентаріїв. Візит у відповідь українські парламентарії здійснили до Мексики у вересні. Під час віртуальної зустрічі спікера ВРУ Р. Стефанчука та Президента Мексиканського Конгресу, спікера Палати депутатів С. Кріла Міранда йшлося про можливість прямого звернення Президента України до депутатів мексиканського парламенту. Також голова КОМЗАК ВРУ провів відеоконференцію зі своїм гватемальським колегою М. Конде Ореяна (червень).

Започаткований минулого року трек у напрямі активізації міжпарламентської співпраці між Україною та Чилі у 2022 році поглибився. Так, у травні відбулася зустріч голови КОМЗАК ВРУ О. Мережка із Головою та членами Республіканської партії Республіки Чилі, які відвідали Україну.

Упродовж року керівник ЗДУ в Чилі мав низку зустрічей із чилійськими законодавцями.

У листопаді Посол України в Іспанії С. Погорельцев зустрівся із делегацією Колумбійської ліберальної партії та законотворцями з обох палат Конгресу, які прибули для участі у XXVI з'їзді Соціалістичного Інтернаціоналу (м. Мадрид, Іспанія). На зустрічі йшлося про утворення в Конгресі Колумбії групи дружби з Україною. У листопаді керівник ЗДУ в Перу провів зустрічі із перуанськими законодавцями та головою Ліберальної партії Колумбії. У липні свою підтримку українському народу у спеціальній заяві висловила перуанська партія APRA.

Народна депутатка України Г. Михайлюк та цьогорічна лауреатка Нобелівської премії миру О. Матвійчук узяли участь у Дванадцятій консультативній асамблеї парламентарів з питань Міжнародного кримінального суду та верховенства права (CAP-ICC), яка проходила в листопаді у м. Буенос-Айрес (Аргентина). Під час візиту Г. Михайлюк також провела зустрічі із депутатами Національного Конгресу та муніципальним урядом м. Буенос-Айреса, а О. Матвійчук виступила в Аргентинському католицькому університеті.

Упродовж року українські дипломати (зокрема, керівники ПУ в Мексиці та Аргентині) й представники влади (мер м. Києва В. Кличко та українські законотворці) обговорювали із представниками регіональних урядових та бізнес-еліт потенційні інфраструктурні проекти, спрямовані на відбудову України.

Міністр аграрної політики та продовольства України М. Сольський ініціював створення Ради виробників й експортерів зерна, робота якої полягатиме у подальшому обговоренні між Україною, США, Канадою, Австралією та Бразилією формату спільних заходів для формування єдиної позиції з питань експорту олійних та зернових культур, а також обміну досвідом. У липні він обговорив цю тему з очільником ПУ Бразилії в Україні, який наголосив на підтримці бразильською стороною української пропозиції.

Низку зустрічей з питань двосторонньої торгівлі, організації бізнесу та відкриття нових ринків провели керівники наших ЗДУ в регіоні ЛАКБ (зокрема, керівники ПУ в Аргентині, Перу та Чилі) та ПУ Бразилії та Куби в Україні.

У квітні Україна була представлена на одному з найважливіших в регіоні ЛАКБ Міжнародному авіакосмічному ярмарку (FIDAE), де було презентовано можливості Державного космічного агентства України, проведено кілька зустрічей із ключовими партнерами, органами цивільної авіації Чилі та Чилійської космічної асоціації. У травні український стенд було представлено на 46-ій Міжнародній книжковій виставці-ярмарку в м. Буенос-Айрес (Аргентина), та в його рамках проведено культурно-мистецький захід «День України». У листопаді керівниця ПУ на Кубі взяла участь у роботі XXXVIII Міжнародної виставки FIDAV-2022 (м. Гавана, Куба).

Дружина Президента України О. Зеленська була почесною гостею Форуму перших леді та дружин голів урядів Карибської Співдружності (листопад), де виступила в онлайн-форматі.

У рамках культурної співпраці на знак солідарності у штаті Халіско було відкрито пам'ятний знак на честь України (серпень). Відбулися гастролі українських артистів (Мексика, Чилі, Аргентина) та виступи спортсменів на міжнародних змаганнях (Перу, Бразилія). Проведено покази українських фільмів (Аргентина, Перу). У листопаді в м. Буенос-Айрес (Аргентина) пройшла фотовиставка шести українських та латиноамериканських фотожурналістів. У листопаді міська рада Белу-Оризонті (Бразилія) передала Почесну нагороду очільнику ЗДУ в Бразилії на знак солідарності з українським народом. На знак підтримки Україні упродовж року в різних державах регіону ЛАКБ підсвічувалися архітектурні споруди та найвідоміші локації. Українське Культурне Товариство «ПРОСВІТА» в Аргентині надіслало звернення на адресу Президента А. Фернандеса щодо визнання Голодомору геноцидом українського народу.

У грудні було призначено послів до Аргентини та Перу, у травні — до Куби. Але дві ПУ — в Бразилії та Чилі, — залишаються без керівників.

Результати

Перші результати активізації роботи дипломатичного відомства України в регіоні ЛАКБ стали помітними наприкінці весни — влітку 2022 року. Латиноамериканські колеги деякий час займали «вичікувальну

позицію», обмежившись здебільшого голосуванням у підтримку української резолюції в ГА ООН. І лише окремі з країн негайно оприлюднили заяви своїх зовнішньополітичних відомств із підтримкою суверенітету та територіальної цілісності України.

У липні відбувся візит Президента Гватемали А. Дхамматеї до України. У квітні уряд Гватемали звернувся до регіональної міжнародної організації ОАД з проханням про призупинення РФ статусу спостерігача при цій організації, а в жовтні виступив із ініціативою ухвалити повторну резолюцію в рамках ОАД із засудженням російської агресії. Під час зустрічі президентів було озвучено, що Гватемала готова долучитись до просування ініціативи створення Спеціального кримінального суду для РФ «за злочин агресії проти народу України».

У роботі II саміту Кримської платформи (серпень), який проходив в онлайн-форматі, узяли участь Гватемала та Сурінам, а Коста-Рика та Гайана узяли участь у I Парламентському саміті Кримської платформи в м. Загреб (Хорватія) (жовтень). За ініціативи чилійської делегації, а також групи парламентаріїв, які представляють країни ЛАКБ, Асамблея Міжпарламентського Союзу ухвалила резолюцію на підтримку України (жовтень). Політичні партії країн ЛАКБ, які є повноправними членами Соцінтерну, ухвалили Спільну декларацію із засудженням російської агресії проти України, порушенням прав людини на ТОТ, бомбардування російськими військами критичної цивільної інфраструктури України. Із засудженням незаконних референдумів у окупованих російськими військами регіонах України виступили Гватемала, Еквадор, Перу. Організація Американських держав двічі (у лютому та жовтні) ухвалила Декларації із засудженням агресії РФ та злочинів проти мирного населення та закликом негайно вивести свої війська із території України. Жовтневу резолюцію ОАД «Безперервна підтримка для припинення російської агресії в Україні» підтримали 22 країни регіону ЛАКБ (не підписали 11 держав, включаючи Аргентину, Мексику та Бразилію).

Уряд України схвалив проект угоди між КМУ та урядом Республіки Гватемала про взаємне скасування візових вимог (липень).

Наслідком візиту до України Президента Гватемали А. Дхамматеї у складі ВРУ було створено групу дружби у складі 5 депутатів (серпень).

У рамках гуманітарної допомоги уряд Мексики надіслав понад 1,6 тонн посівного матеріалу для аграріїв Одещини. Чилі додатково виділила 150 тис. дол. США для Агентства ООН у справах біженців, Карітас Чилі передала для Карітас Україна 84 тис. євро для допомоги. Громадяни Перу зібрали вантаж із побутових речей першої необхідності. Одне з провідних парагвайських підприємств-виробників рису спільно з Асоціацією слов'янських баптистських церков Парагваю доставили в Україну в якості гуманітарної допомоги 22 тонни рису (березень). Аргентина скерувала 11 гуманітарних вантажів із березня до листопада 2022 року. У Чилі, Перу, Еквадорі, Бразилії, Аргентині та Мексиці проводилися благодійні заходи на підтримку України.

У вересні в Палаті депутатів мексиканського парламенту відбулося підписання угоди про побратимство між м. Ірпінь та муніципалітетом Тлайомулько, штат Халіско (Мексика). Передбачено допомогу мексиканської сторони у відбудові та нормалізації життя у місті.

Уряд Гватемали направив до України бригади Гуманітарного підрозділу для порятунку та допомоги у розмінуванні території, розборів завалів.

МЗС домовилося щодо преференційної участі для українських експортерів у виставкових заходах у 18 країнах, серед яких було названо Чилі.

Повномасштабне російське вторгнення негативно позначилося на українському товарообігу із регіоном ЛАКБ. За даними Державної митної служби України, український експорт впав на 85%, а імпорту продукції скоротився на 33,5%. Особливо болючими є темпи падіння на ринках Бразилії, Аргентини та Мексики (у 10, 7 та 5, 6 разів відповідно), Колумбії, Домініканської Республіки (у 8,5 та 5,5 разів) та Гватемали (аж у 225 разів). Напередодні візиту Президента Гватемали в Україну наголошувалося, що країна на 80% залежить від експорту українських зернових культур.

Північна Європа

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Протягом 2022 року країни Північної Європи неодноразово засуджували розв'язану Росією війну проти України, надавали Україні всебічну підтримку, були відкритими до комунікації з українською владою, проявляли зацікавленість до розвитку подій, спричинених повномасштабною агресією. Україна активізувала свої контакти з Норвегією та Швецією, з останньою, зокрема, через підготовку до її головування в Раді ЄС у 2023 році.

Політичний інтерес/залученість

Регіону Північної Європи протягом року було приділено небагато уваги на рівні офіційних звернень чи інтерв'ю українських високопосадовців. Країни регіону скоріш згадувались у контексті надання конкретних пакетів допомоги або двосторонніх зустрічей, а також як частини ЄС та НАТО. Водночас практична взаємодія з цими країнами значно збільшилась.

У зверненні із щорічним Посланням до ВРУ В. Зеленський згадав лише Норвегію у контексті гуманітарної зернової ініціативи. Очевидним поясненням є як посилення уваги до інших регіонів, так і наявні налагоджені канали комунікації зі скандинавськими країнами, які надають потужну підтримку та фінансову допомогу Україні в межах встановлених механізмів співпраці та нових доданих форматів (зокрема, сприяння у регіональних програмах відбудови України). Водночас скандинавські країни неодноразово згадувались разом з іншими країнами, що надають Україні підтримку та чинять тиск на країну-агресора.

Стратегічні комунікації

За 2022 рік комунікації на найвищому рівні між Україною та країнами Північної Європи суттєво посилюються. Президент України провів низку онлайн виступів на засіданнях національних парламентів скандинавських країн та на великих екранах перед населенням цих країн.

У Норвегії відзначили паралелі між виступами двох іноземних лідерів, що проголошували промову в Стортингу (парламент Норвегії) — В. Черчилля та В. Зеленського, який у своєму онлайн зверненні (30.03) закликав до надання Україні зброї, посилення санкційного тиску на Росію та виведення норвезького бізнесу звідти, звільнення Європи від російських енергоресурсів, відбудови України.

В. Зеленський виступив у режимі онлайн перед парламентом Швеції (24.03), де основними тезами були необхідність відновлення України та тиск на РФ.

У виступі в Едускунті, парламенті Фінляндії (8.04), Президент України провів паралелі між російською агресією в Україні зі сталінським нападом

на Фінляндію, подякував за оборонну допомогу та закликав до посилення санкційного тиску на Росію.

Президент України В. Зеленський виступив перед парламентом Данії (29.03), де закликав країну приєднатися до відновлення українських міст після війни з Росією. А у своєму зверненні до данського народу, яке транслювалась на площах Копенгагену та Орхасу, в річницю звільнення Данії від нацистів (4.05) Президент подякував данському народу за підтримку України та закликав посилити зусилля для зупинення війни.

Також були організовані візити та виступи данських високопосадовців в Україні, що привернуло увагу ЗМІ. Так, Прем'єр-міністерка Данії М. Фредериксен у режимі онлайн виступила у ВРУ (21.06), провела паралелі між війною з нацизмом і війною з Росією, наголосила на підтримці Данією України, висловила готовність чинити тиск на Росію.

Варто відзначити державні нагороди, які отримали представники Данії та Норвегії: Президент України вручив Міністру закордонних справ Є. Кофоду та Міністру оборони Данії М. Бедскоу Орден «За заслуги» I ступеня, Міністерці закордонних справ Норвегії А. Гуйтфельдт — Орден княгині Ольги III ступеня, а Президенту Стортингу (Норвегія) М. Ґараххану — Орден князя Ярослава Мудрого II ступеня.

Діяльність

Зацікавленість з боку країн Північної Європи до України та засвідчення підтримки у протистоянні російській агресії відобразилася у візитах очільників і високопосадовців до України. Прем'єр-міністерка Данії М. Фредеріксен відвідала Україну в квітні, Прем'єр-міністерка Фінляндії С. Марін — у травні, Прем'єр-міністерка Швеції М. Андерссон та Прем'єр-міністр Норвегії — у липні.

Активно відбувались контакти за лінією міністерств оборони та надання військової та безпекової підтримки. У травні Україну відвідав Міністр оборони Данії Є. Кофод, Міністри закордонних справ Норвегії, Швеції та Фінляндії разом з міністрами закордонних справ ще чотирьох країн відвідали Київ наприкінці листопада. Усі країни були активними учасниками формату «Рамштайн».

У травні Київ відвідала Міністерка закордонних справ Норвегії А. Гуйтфельдт, а також Президент Стортингу Норвегії М. Гарахані, який, зокрема, обговорив зміцнення безпекової підтримки України з Президентом України та провів перемовини з Головою ВРУ.

Міністр закордонних справ України Д. Кулеба здійснив візит до Швеції (29.08) з метою консолідації міжнародної підтримки України та посилення санкційного тиску на Росію. Під час візиту він зустрівся з Прем'єр-міністеркою М. Андерссон, Міністеркою закордонних справ А. Лінде, з керівництвом шведського парламенту тощо.

Ще до початку повномасштабної війни Міністр закордонних справ Д. Кулеба відвідав Данію (27.01), де мав аудієнції у королеви Данії Маргрете II та зустрівся з головою МЗС Данії, з яким обговорили безпекову допомогу Україні, а також економічну стабільність.

У Копенгагені відбулася Конференція північноєвропейських союзників з підтримки України, яку ініціювали Велика Британія та Данія (11.08). Її метою стало, на відміну від формату «Рамштайн», розробка планів довготермінової військової та безпекової підтримки України.

Скандинавські країни також підтримують міжнародні ініціативи на підтримку України та засудження дій Росії. Наприклад, Президент Фінляндської Республіки С. Ніністе виступив на Міжнародному інавгураційному саміті «Зерно з України» (26.11).

Представники влади Миколаєва та області О. Сенкевич та В. Кім зустрілися з Міністром у справах міжнародного розвитку Данії Ф. М. Мортенсоном (20.08) для обговорення майбутньої співпраці з відбудови міста Миколаїв та області після чисельних пошкоджень російською армією.

Результати

Після початку повномасштабної війни у підтримці України країни Північної Європи зарекомендували себе як надійні партнери, які надають військову та гуманітарну допомогу, приймають українських біженців, підтримують тиск проти Росії, беруть участь у програмах, спрямованих на

відбудову України. Скандинавські країни реагували на поточні проблеми та надавали секторальну допомогу (зокрема, задля підтримки енергетичної інфраструктури та подолання наслідків обстрілів інших об'єктів цивільної інфраструктури), залучилися до програм, спрямованих на створення механізмів відновлення України після перемоги. Фінляндія надала понад 190 млн євро військової допомоги, в яку входять, зокрема, артилерія, боеприпаси та інше. Інструктори з Фінляндії беруть участь у навчанні українських військових.

У червні 2022 року Швеція оголосила про надання додаткового пакету оборонної допомоги для України у розмірі 500 млн шведських крон (близько 50 млн дол. США) та додаткового пакету гуманітарної допомоги такого ж обсягу. Загальний обсяг допомоги Україні з боку Швеції з лютого 2022 року без урахування останнього пакету наприкінці 2022 року перевищив 900 млн євро, з них понад 570 млн євро — військова підтримка.

За підсумками 2022 року Данія надала Україні 565 млн євро військової та 192 млн євро цивільної допомоги.

Окрім потужної військової та гуманітарної допомоги, Норвегія, яка не є членом ЄС, приєдналась до санкційного тиску на РФ.

Скандинавські країни підтримують Україну на міжнародній арені, долучаються до різних ініціатив, спрямованих на допомогу у боротьбі з Росією та беруть участь в ініціативах з відновлення вже звільнених територій. Приміром, Данія є співавтором резолюції ГА ООН «Територіальна цілісність України: захист принципів статуту ООН» (12.10), а також Резолюції ГА ООН «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» (14.11), яка створює механізм компенсації Україні збитків, спричинених розв'язаною Росією війною. Норвегія, як непостійний член РБ ООН, у 2022 році також долучилась до просування українського порядку денного.

Започатковано новий «Копенгагенський формат» (11.08) — конференцію союзників України за участю понад 20 країн з метою напрацювання рішень, спрямованих на посилення допомоги Україні.

Також на увагу заслуговують ініціативи з відбудови окремих регіонів, оскільки для країн Північної Європи конкретні проекти з чітким визначенням об'єктів інфраструктури видаються особливо привабливими.

Приміром, Данія взяла шефство над відбудовою Миколаївщини, про що повідомила Прем'єр-міністерка Данії М. Фредериксен (22.04) під час візиту до України, розпочав роботу Офіс відновлення Миколаївщини (7.09). Першим кроком стало створення дорожньої карти та погодження її з представниками Королівства Данії. Миколаїв і Данія підписали меморандум про співпрацю (19.08) щодо уникнення корупційних ризиків. Постраждалому регіону була надана гуманітарна та фінансова допомога для ліквідації наслідків обстрілів з боку РФ.

Представники країн Північної Європи у своїх заявах із засудженням війни Росії проти України виступають рішуче, у своїй риторичі гостро критикують країну-агресора. Перед повномасштабним військовим вторгненням РФ Данія засудила підготовку Росією казусу беллі, а саме визнання так званих «ДНР» та «ЛНР» 22 лютого 2022 року, що зробили й інші країни Північної Європи.

Товарообіг між Україною та Скандинавськими країнами у 2022 році склав: з Данією — 471 млн дол. США, з Швецією — 593,1 млн дол. США, з Норвегією — 305,3 млн дол. США, з Фінляндією — 301,2 млн дол. США, з Ісландією — 80,7 млн дол. США. Після значного росту у попередній рік у 2022 році товарообіг впав майже на 30% зі всіма країнами регіону.

Субсахарська Африка

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Політика України щодо Африки у 2022 році вийшла на якісно новий рівень. Відносини з країнами континенту значно активізувались, безпрецедентно високою стала залученість вищого керівництва держави та міністерства закордонних справ до роботи за напрямком. Також значно покращилась робота за лінією стратегічних комунікацій. Було зроблено ряд важливих кроків для налагодження адекватного представництва інтересів України в регіоні. Водночас відсутність довготривалої роботи на даному напрямі завадила досягнути стійких результатів.

Політичний інтерес/залученість

Президент України В. Зеленський протягом року демонстрував значний інтерес до активізації української політики в Африці. Зокрема, у виступі зі щорічним Посланням до ВРУ про внутрішнє і зовнішнє становище України особливо акцентувалася увага на Африці у контексті забезпечення Україні нових друзів, нових альянсів, нових політичних та економічних можливостей. Наголошувалось на розвитку співпраці саме з африканськими та іншими державами Глобального Півдня. Відзначалося, що саме цей напрям отримав спеціальний пріоритет. Президент наголосив, що Україна у цьому контексті має стати і вже стає лідером глобальних зусиль заради продовольчої безпеки. Вказувалося, що саме український аграрний сектор допомагає гарантувати харчову та соціальну безпеку в країнах Африки.

Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента окремо звертала увагу на африканському напрямі у контексті фіксації уваги держав світу на проблемі російської агресії у рамках роботи міжнародних форумів. Відзначено, що вперше в історії відбулося звернення Президента України до країн Африканського союзу.

Також Президент приділив значну увагу Африці у виступі на щорічній конференції послів (23.12). Було зазначено, що Україна перезавантажує відносини з десятками країн Африки, і що вже визначено 10 країн, де будуть відкриті нові посольства України в Африці, розроблено концепцію торговельного дому Україна — Африка та задекларовано мету досягнути представництва у 30 країнах регіону.

Значну зацікавленість у розвитку відносин з Субсахарською Африкою також виявив Міністр закордонних справ Д. Кулеба, що було відзначено в його численних інтерв'ю та заявах протягом року. Окрему вагу Міністр приділив африканському континенту в промові на щорічній конференції послів України. Керівник МЗС заявив, що в Африці чекають на повернення України, варто лише знайти спільні точки дотику, спільні інтереси та спільну вигоду.

На жаль, інтерес до Африканського континенту з боку парламентарів був обмежений.

Стратегічні комунікації

У 2022 році стратегічні комунікації України в регіоні вийшли на безпрецедентно високий рівень. Було проведено медійну кампанію з метою утвердження інтересів України та протидії ворожій російській пропаганді. Зокрема, вперше в історії Президент України виступив на засіданні Бюро Асамблеї Африканського союзу (20.06) та XVIII саміті Міжнародної організації Франкофонії (20.11). Також Президент провів ряд онлайн-зустрічей з африканськими журналістами Нігерії, ПАР, Кенії та Гани.

У ході африканського турне (1.10–10.10) Міністр закордонних справ Д. Кулеба влаштував три брифінги для ЗМІ та поспілкувався з африканськими журналістами з Кенії, ПАР, Сенегалу, Танзанії, Єгипту, Кот-д'Івуару та Нігерії. Спеціальний представник України з питань Близького Сходу та Африки вперше виступив на засіданні Ліги арабських держав (11.08), до складу якої входять 10 африканських країн.

Активне постійне спілкування зі ЗМІ та медіа присутність забезпечувала Надзвичайний і Повноважний Посол України в Південно-Африканській Республіці Л. Абравітова. Також активну роботу зі ЗМІ здійснювали Надзвичайний та Повноважний Посол України в Кенії А. Праведник, Надзвичайний та Повноважний Посол України в Республіці Сенегал Ю. Пивоваров та тимчасовий повірений у справах України у Федеративній Республіці Нігерія Б. Солтис.

Діяльність

Протягом року було розгорнуто надзвичайно активну діяльність на африканському напрямі. На початку року наказом МЗС було затверджено Стратегію розвитку відносин України з державами Африки (14.01), яка залишилась непублічним документом. У липні указом Президента також було призначено Спеціального представника України з питань Близького Сходу та Африки М. Субха.

Надзвичайно високою була інтенсивність двосторонніх контактів із країнами регіону. Протягом року Президент України провів 18 розмов

з лідерами африканських країн, у т.ч. з 9 з них — уперше в історії двосторонніх відносин, а саме: з керівниками Гани, Гвінеї-Бісау, ДРК, Замбії, Кот-д'Івуару, Малаві, Мозамбіку, Нігеру та Ботсвани.

Вперше в історії відбулося дипломатичне турне Міністра закордонних справ України країнами Африки (1.10–10.10). У ході турне було відвідано з офіційними візитами Сенегал, Кот-д'Івуар, Гану та Кенію. Перервану, у зв'язку з нанесенням Росією ракетних ударів по Україні, серію візитів продовжив представник України з питань Близького Сходу та Африки М. Субх, який додатково відвідав Ефіопію, Мозамбік, Ботсвану, ПАР та Нігерію. Після початку російської агресії Міністр закордонних справ України провів 35 розмов та зустрічей з представниками країн регіону.

Питання продовольчої безпеки стали одними з основних після початку російської агресії. Так, для боротьби з голодом в Ефіопії та Сомалі Президент України підписав указ (21.09), що передбачав виділення 50 тис. тон гуманітарної допомоги — по 25 для кожної з країн. Крім того, в ході Міжнародного продовольчого саміту Президент України представив програму «Grain from Ukraine», що передбачала поставки продовольства з України до країн Африки за рахунок донорських коштів. Відповідно було прийнято постанову КМУ (24.11), що передбачає надання гуманітарної допомоги обсягом 125 тис. метричних тон пшениці та кукурудзи таким країнам Африки, як Судан, Кенія та Нігерія.

Були зроблені кроки з посилення міжнародної парламентської співпраці. Делегація на чолі з першим заступником Голови ВРУ О. Корнієнком взяла участь у 145-й Асамблеї Міжпарламентського Союзу у Кігалі, в Руанді (11– 16.10). У ході візиту було проведено зустріч з парламентськими делегаціями п'яти країн Африки. Також О. Корнієнко здійснив візит до Мозамбіку (14–15.10), де зустрівся з Головою мозамбікського парламенту.

Україну відвідав Президент Гвінеї-Бісау У. Ембало (26.10), що також є чинним головою Економічного співтовариства країн Західної Африки. Це — перший офіційний візит в Україну керівника держави Субсахарської Африки з 2004 року.

Загалом у 2022 році у Субсахарській Африці українська дипломатія проводила найбільш активну роботу за всю її історію, було досягнуто безпрецедентної інтенсивності двосторонніх контактів. Водночас з 2009 року без посла залишається Посольство України в Ефіопії.

Результати

За підсумками 2022 року можна відзначити позитивну динаміку у відносинах з країнами Субсахарської Африки на рівні політичного діалогу та міжнародної співпраці. Проте відсутність тривалої системної роботи заважає швидко досягнути значних результатів на цьому напрямі. Кроки, здійснені минулого року, є важливими і необхідними, але більшою мірою вони покликані компенсувати відсутність потрібних заходів для утвердження інтересів України в регіоні протягом попередніх років.

До успіхів можна віднести те, що вперше жодна держава Африки не проголосувала проти резолюції ГА ООН «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН» (12.10). Також вперше з початку російської агресії у 2014 році Україні вдалося заручитися підтримкою при голосуванні в ООН таких країн, як Ангола, Марокко та Гвінея-Бісау. Крім того, Україна отримала підтримку від ряду інших країн регіону при голосуванні за резолюцію Генеральної Асамблеї щодо російської агресії (2.03). Зокрема, за резолюцію проголосували Бенін, Ботсвана, Габон, Джибуті, Демократична Республіка Конго, Замбія, Кабо-Верде, Кенія, Коморські острови, Кот-д'Івуар, Ліберія, Лесото, Маврикій, Мавританія, Малаві, Нігер, Нігерія, Руанда, Сейшельські острови, Сомалі, Сьєрра-Леоне та Чад. Відчутно меншою була підтримка в регіоні при голосуванні за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН про виключення РФ з Ради ООН з прав людини. Тоді з країн регіону резолюцію підтримали Демократична Республіка Конго, Коморські острови, Кот-д'Івуар, Ліберія, Маврикій, Малаві, Сейшельські острови, Сьєрра-Леоне та Чад.

Вдалося добитися певних позитивних сигналів у контексті розширення можливостей з постачання озброєнь радянського зразка з африканських країн до України.

До роботи Саміту Кримської платформи вдалося залучити високих гостей та спікерів з Африки. Нігер та Ліберія приєдналися до спільної заяви Саміту 2022 року, також Гана та Кот-д'Івуар взяли участь у Кримській платформі (23.08).

Відбулося суттєве падіння об'ємів товарообігу між Україною та регіоном Субсахарської Африки через логістичні проблеми, пов'язані з війною. Особливо скоротився товарний експорт з України до країн регіону. Загальна вартість товарообігу з країнами Субсахарської Африки у 2022 році склала

819 млн дол. США. З них 537 млн припало на товарний експорт, і ще 281 млн — на імпорт. Відповідно позитивне сальдо торговельного балансу з країнами Субсахарської Африки склало 255 млн дол. США. Таким чином товарообіг з Субсахарською Африкою склав 0,79% від загального товарообігу України.

Питома вага країн регіону у загальному обсязі українського експорту за означений період склала 1,2%. Це означає, що даний показник впав більше ніж вдвічі у порівнянні з 2,7% за 2021 рік. У свою чергу питома вага країн Субсахарської Африки в загальному обсязі українського імпорту складає 0,47%. Найбільшими в 2022 році імпортерами української продукції в Субсахарській Африці стали Судан (60 млн дол. США), Ефіопія (54 млн дол.), Гана (41 млн дол.), Камерун (38 млн дол.), Джибуті (33 млн дол.), Сенегал (29 млн дол.), Нігерія (28 млн дол.), Сомалі (27 млн дол.), Кенія (27 млн дол.) та Південна Африка (22 млн дол.). Основними товарами українського експорту до Субсахарської Африки традиційно були пшениця, олія соняшникова, плоский прокат з вуглецевої сталі, прутки та бруски гарячекатані, напівфабрикати з вуглецевої сталі.

Центральна Азія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	1
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	1
ДІЯЛЬНІСТЬ	2
РЕЗУЛЬТАТИ	2
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	E+

У 2022 році зовнішня політика України в ЦА була дуже обмеженою. Враховуючи значну залежність країн регіону від Росії, їх членство в низці воєнно-політичних та економічних організацій за керівної ролі РФ, отримати політичну, військову, дипломатичну, економічну чи значну гуманітарну підтримку від країн ЦА Україні не вдалося. Політичний діалог відбувався лише у рамках поточної роботи посольств. Економічні проекти були заморожені, інформаційна присутність України в медіа ЦА залишилась дуже незначною.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році політичний інтерес до країн ЦА був дуже обмеженим. Враховуючи переважно економічну спрямованість української зовнішньої політики у регіоні та традиційно високу політичну, економічну та військову залежність країн ЦА від Росії, воєнні дії 2022 року не дали можливості сподіватися на розвиток відносин України із ЦА.

У щорічному Посланні Президента України до ВРУ та в аналітичній доповіді «Про внутрішнє та зовнішнє становище України» були згадки про Азію в контексті важливості України у забезпеченні харчової безпеки, проте без конкретизації саме регіону ЦА.

Під час виступу на щорічній нараді послів у грудні Президент України вказав про плани посилити увагу «регіонам і континентам, де наші інтереси поки що представлені менше, ніж нам необхідно для блага України й нашого захисту від агресії Росії». У цьому контексті В. Зеленський згадав азійські країни, але конкретизував тільки Китай і Південно-Східну Азію. На цьому ж заході Міністр закордонних справ України Д. Кулеба зазначив, що Україна буде активно розвивати взаємовигідні та глибокі відносини з регіонами світу, в т. ч. з країнами Азії.

Аналогічним чином Президент у відеозверненні 23 грудня зазначив про підготовку модернізації дипломатичної служби та активізацію української дипломатії, посилення позицій України у низці регіонах, згадавши й Азію, враховуючи «значний економічний потенціал» регіону та «необхідність зміни позицій під час голосувань в ООН».

Водночас конкретна країна ЦА або назва регіону ЦА зазначені не були.

Стратегічні комунікації

Попри підвищену увагу українського керівництва загалом до країн Азії, протягом 2022 регіон ЦА не був у фокусі уваги. Свідченням цього є відсутність виступів Президента України на заходах у регіоні ЦА, що контрастує з активністю в країнах Східної та Південно-Східної Азії.

Чи не єдиним заходом на центральноазійському майданчику було онлайн-інтерв'ю очільника МЗС України Д. Кулеби у вересні для медіа країн ЦА, під час якого український посадовець надав характеристику розвитку

ситуації в Україні, висловив готовність розвитку економічної співпраці з країнами ЦА та окреслив загрози від Росії для державності країн регіону.

Інтерв'ю очільників дипломатичних установ України в країнах ЦА мали поодинокий характер (одне-два упродовж року).

Діяльність

Офіційних контактів на рівні лідерів країн та очільників міністерств з країнами ЦА протягом року не було. Діалог підтримувався через наявні ЗДУ (для збереження існуючої взаємодії та розв'язання питань для відновлення економічної співпраці України, підтримання заходів культурного характеру та історичної пам'яті тощо).

Комунікація на вищому рівні мала епізодичний характер, лише в форматі телефонних переговорів, при цьому вдалося організувати дзвінки лише з лідером Казахстану. Під час телефонної розмови 2 березня президенти України та Казахстану обговорили «складну безпекову ситуацію в регіоні» та домовилися співпрацювати в гуманітарних питаннях. 22 листопада Президент України В. Зеленський привітав Президента Казахстану К. Токаєва з перемогою на позачергових виборах, висловив зацікавленість у подальшому розвитку двосторонніх українсько-казахстанських відносин та подякував за гуманітарну допомогу.

У 2022 році у регіоні були відсутні керівники деяких ЗДУ: у Таджикистані — з жовтня 2021 року до червня 2022 року, у Казахстані — з жовтня 2022 року до сьогодні.

Результати

Усі країни регіону демонструють нейтральну позицію стосовно російсько-української війни. При цьому у червні Президент Казахстану К. Токаєв під час Петербурзького міжнародного економічного форуму заявив про невизнання так званих «ДНР» та «ЛНР». Зазначене було інтерпретовано українською стороною як дипломатична перемога, свідченням чого є висловлення під час телефонної розмови В. Зеленського з К. Токаєвим вдячності та готовності розвивати «конкретні проекти взаємодії в економіці,

енергетиці, цифровізації». Аналогічна заява про невизнання так званих «республік» прозвучала і від очільника МЗС Узбекистану А. Камілова.

Загалом країни ЦА декларують, що не будуть порушувати санкції, накладені на Росію, закликають своїх громадян не брати участі у війні проти України, наголошуючи про кримінальну відповідальність за це. З країн ЦА (здебільшого від громадських організацій та бізнесу) надходить деяка гуманітарна допомога Україні. Найбільш помітною в інформаційному просторі стало встановлення казахстанськими бізнесменами та представниками казахстанської діаспори в Україні так званих «юрт незламності» у Києві, Бучі, Харкові. Попри те, що це була приватна ініціатива, та за словами офіційного представника МЗС РК А. Смадіярова посольство Казахстану в цьому не брало участі, встановлення юрт викликало негативну реакцію з боку російської сторони, яка заявила про нанесення цим шкоди російсько-казахстанському стратегічному партнерству.

Результати голосування країн ЦА стосовно українських резолюцій в ООН залишаються несприятливими для України. Російська повномасштабна війна, воєнні злочини Росії не змінили позицію країн регіону порівняно з минулими роками — вони утримуються (не голосують) або голосують проти резолюцій України в ГА ООН. Під час голосування за резолюцію ГА ООН «Агресія проти України» (2.03) Казахстан, Киргизстан, Таджикистан утрималися, Туркменістан, Узбекистан не голосували. Під час голосування за резолюцію ГА ООН «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24.03) Казахстан, Киргизстан, Узбекистан, Таджикистан утримались, Туркменістан не голосував. За резолюцію ГА ООН «Призупинення прав членства РФ в Раді з прав людини» (7.04) Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Узбекистан проголосували проти, Туркменістан не голосував. Під час голосування за резолюцію ГА ООН «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» (15.11) Казахстан, Киргизстан, Узбекистан, Таджикистан утрималися, Туркменістан не голосував. За резолюцію ГА ООН «Ситуація з правами людини в тимчасово окупованій АР Крим та м. Севастополі, Україна» (16.12) Казахстан проголосував проти, Киргизстан та Таджикистан утрималися, Узбекистан та Туркменістан не голосували.

Також симптоматичною стала вимога Астани звільнити посла України в Казахстані П. Врублевського після його коментаря (серпень) стосовно

аспектів українсько-російської війни, в якому дипломат зазначив, що українська сторона «намагається вбити якнайбільше росіян: що більше їх буде вбито зараз, то менше доведеться вбивати наступним поколінням українців». Астана висловила протест та зажадала замінити посла (посол залишив країну у жовтні без пояснення причин).

Попри декларування того, що країни ЦА будуть дотримуватися санкційного режиму, регіон активно використовується Росією для обходу санкцій. Це здійснюється такими шляхами: релокація на територію країн ЦА російського бізнесу; формування нових логістичних та виробничих ланцюгів; створення фірм-прокладок для імпорту підсанкційного обладнання; реекспорт до Росії дефіцитних товарів та обладнання через сірі схеми «паралельного імпорту»; ймовірно надання Росії військово-технічної продукції виробництва країн ЦА (наприклад, підприємством «Тинис» національної компанії «Казахстан Інжиніринг», киргизьким підприємством «Дастан») та навіть участь у транспортуванні викраденого українського зерна казахстанським судном «Zhibek Zholy».

Також показовим є те, що усі країни ЦА були відсутні під час Другого саміту Кримської платформи, а зусилля українських дипломатичних представництв щодо блокування російських телевізійних каналів у країнах ЦА не принесли успіху. Російські ЗМІ продовжують домінувати в інформаційному просторі ЦА, натомість Україні збільшити свою інформаційну присутність не вдалося. Крім цього, мали місце труднощі української сторони в комунікації з місцевою владою (зокрема, посол України в Киргизстані В. Жовтенко зазначав, що «відносини складаються стримано», при цьому не вдається зустрітися з МНС Киргизстану).

В економічній площині були деякі зусилля на покращення нормативно-правової бази міжнародних перевезень (Казахстан). Казахстан зберіг позиції основного торговельного партнера в регіоні, при цьому з всіма країнами, окрім Туркменістану, спостерігається падіння показників. Загальний товарообіг у 2022 році склав: з Казахстаном — 805,9 млн дол. США (порівняно з 1,29 млрд у 2021 р.), з Узбекистаном — 348,6 млн дол. (порівняно з 703 млн дол.), з Туркменістаном — 214,1 млн дол. (порівняно з 144 млн дол. у 2021 р.), з Киргизстаном — 39,3 млн дол. (порівняно з 54,7 млн дол. у 2021 р.), з Таджикистаном — 12,1 млн дол. (порівняно з 22 млн дол. у 2021 р.).

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ООН

A

ОБСЄ

C+

РАДА ЄВРОПИ

B+

ООН

A

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Протягом року Україна використала весь можливий потенціал ООН з метою політичного та гуманітарного реагування на повномасштабну російську агресію. Україні вдалося заручитися безпрецедентною підтримкою важливих резолюцій у ГА ООН, виключення РФ із Ради з прав людини, тримати наслідки війни на постійному порядку денному засідань РБ ООН, використовувати інші майданчики системи ООН. На фоні цього спостерігався і підвищений політичний інтерес до співпраці з ООН та використання її механізмів.

Політичний інтерес/залученість

На відміну від попередніх років політичний інтерес до ролі ООН та політики України на цьому напрямі значно активізувався у кризовий 2022 рік. Цей інтерес не обмежувався тільки МЗС або поточною роботою на рівні міністерств у відповідних структурах. Президент та Міністр закордонних справ приділяли значну увагу ролі ООН як посередника та гаранта міжнародної безпеки, важливості ООН для розслідування воєнних злочинів, створення Трибуналу, засудження агресора, а також питанням виключення РФ із РБ ООН та іншим можливим обмеженням російського впливу. Про це йшлося в чисельних виступах та інтерв'ю протягом року.

Президент приділив особливу увагу ООН та ініціативам у рамках організації під час свого виступу на нараді послів у грудні, зазначивши, що було досягнуто «історично вагомих результатів у нашій співпраці з ООН та на майданчику ООН» (23.12). Значну увагу ООН приділено у Доповіді до щорічного Послання Президента, зокрема резолюціям ГА ООН, боротьбі в РБ ООН тощо.

Стратегічні комунікації

У 2022 році Україна активізувала не лише дипломатичні канали, а й медійні, а також соціальні мережі для просування власного порядку денного щодо ООН. Виступи Президента України онлайн на засіданнях РБ ООН (5.04, 28.06, 24.08, 27.09, 24.11) широко висвітлювались у міжнародних ЗМІ. Крім того, Президент виступав і на інших подіях у рамках ООН, які могли привернути увагу до окремих наслідків війни, наприклад на Global Food Security Summit (21.09), який відбувався на полях ГА ООН, та звернувся до учасників 27-ї Конференції ООН зі зміни клімату в Шарм-еш-Шейху (8.11).

Протягом року українські представники неодноразово говорили про підготовку саміту заради миру, який може відбутися на платформі ООН, таким чином підкреслюючи роль цієї організації як нейтрального посередника та авторитету.

Представник України при ООН С. Кислиця був частим гостем у ЗМІ, а його твіттер був одним із найбільш активних серед українських дипломатів, набираючи тисячі уподобань і регулярно стаючи інструментом тролінгу російської делегації. Невербальні методи комунікації, такі як читання Статуту ООН на засіданні РБ ООН чи театральний бінокль для розгляду результатів голосування в ГА ООН, також досягли своєї мети привертання інформаційної уваги та широкого обговорення.

МЗС та неурядові організації запускали неодноразові твітер-шторми з метою просування ідей виключення РФ з РБ ООН та Ради з прав людини, засудження дій Кремля напередодні важливих голосувань тощо.

Діяльність

У 2022 році Президент В. Зеленський на додаток до традиційного виступу на відкритті ГА ООН (21.09), де він запропонував п'ять принципів формули миру, мав чисельні виступи на РБ ООН, зокрема щодо воєнних злочинів у Бучі (5.04), після обстрілу Кременчука (28.06), про незалежність України та повагу до Статуту ООН (24.08), про незаконність референдумів на окупованих територіях (27.09), про потребу засудити «будь-які форми енергетичного тероризму» та прийняти відповідну резолюцію (24.11).

Крім того, Президент В. Зеленський провів телефонні розмови з Генеральним секретарем А. Гутеррішем, зокрема щодо евакуації захисників «Азовсталі» (4.05) та для обговорення ескалації російсько-українського конфлікту (28.09).

Перша леді О. Зеленська разом із Прем'єр-міністром Д. Шмигалем провели зустріч із Генеральним секретарем ООН (21.09) у Нью-Йорку, на якій подякували А. Гутеррішу за підтримку та допомогу українському народові. У рамках Зернової ініціативи було проведено у Львові тристоронню зустріч Президента України, Президента Туреччини та Генерального секретаря ООН, а також двосторонню зустріч Президента України та Генерального секретаря (18.08).

Українська делегація активно лобювала українські інтереси під час осінньої сесії ГА ООН (вересень), зокрема питання мобілізації коаліції

на захист зернового коридору. До складу делегації, окрім МЗС, також увійшли генпрокурор А. Костін, голова парламентського Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва О. Мережко та голова Меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров.

Міністр закордонних справ Д. Кулеба взяв участь у засіданні РБ ООН щодо агресії Росії проти України (22.09), де зосередився на російських військових злочинах в Україні та відповідальності за них.

Перша леді О. Зеленська взяла участь у глобальному саміті HeForShe та форумі «Жінки у конфліктах» у межах 77-ї сесії ГА ООН (вересень), де розповіла про становище українок в умовах війни.

Керівник ОПУ А. Єрмак зустрівся з генсеком Конференції ООН з торгівлі та розвитку під час її візиту до Києва (17.08) для обговорення міжнародної продовольчої кризи та інших викликів українській економіці, а його заступник І. Жовква — з Верховним комісаром ООН у справах біженців (7.07).

Партнери України, які є членами РБ ООН, постійно тримали українські питання на порядку денному та неодноразово скликали спеціальні сесії, в яких мав можливість виступити і Представник України при ООН, а також запрошені українські експерти та правозахисники. Постійний представник України при ООН С. Кислиця мав регулярну можливість виступу у РБ ООН з пункту порядку денного «Загрози міжнародному миру та безпеці» (31.01, 11.04, 19.04, 5.05, 12.05, 6.06, 21.06, 6.09, 8.09, 16.11, 6.12).

Загалом Представництво України при ООН у Нью-Йорку попри неукомплектованість проводило активну роботу за всіма напрямками. Зокрема, мало виступи на першому неофіційному засіданні у рамках міжурядових переговорів з реформування Ради Безпеки ООН (10.02), на засіданні РБ ООН щодо жінок та дітей в умовах війни Росії проти України (11.04), на відкритих дебатах РБ ООН щодо продовольчої безпеки (19.05), засіданні ГА ООН «Розвиток сільського господарства, продовольчої безпеки та харчування» (23.05), на відкритих дебатах РБ ООН щодо захисту цивільного населення (25.05), щодо посилення відповідальності за порушення міжнародного права (3.06), на відкритих дебатах РБ ООН з пункту порядку денного «Жінки, мир та безпека» (15.06), на Восьмій щодворічній зустрічі держав Програми дій ООН щодо протидії незаконній торгівлі ЛОСЗ (27.06), на відкритих дебатах РБ ООН щодо дітей та збройного

конфлікту (19.07), на відкритих дебатах РБ ООН «Новий орієнтир для реформованої багатосторонності» (14.12).

Постійне представництво України при ООН у Женеві зі свого боку покривало питання захисту прав людини, контролю над озброєннями, екологічної безпеки, питань міграції тощо. Зокрема, представники України мали виступи під час міжсесійного засідання держав-членів Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін (22.06), тематичного засідання Конференції з роззброєння з кібербезпеки (16.08), офіційної консультативної зустрічі держав-учасниць Конвенції про заборону біологічної та токсинної зброї (5.09), інтерактивного діалогу з Експертним механізмом з питань корінних народів (28.09), під час загальних дебатів 73-ї сесії Виконавчого комітету Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (12.10), 13-го Діалогу з Верховним комісаром ООН з питань біженців (13.12) тощо.

У Женеві відбувалися засідання Інтерактивного діалогу щодо ситуації в Україні.

Крім того, Перша заступниця Міністра закордонних справ Е. Джапарова виступила на 21-й сесії Постійного форуму ООН з корінних народів у Нью-Йорку (25.04), заступник Міністра закордонних справ України М. Точицький — на тематичному заході щодо ситуації у сфері ядерної безпеки та захищеності в Україні (2.08), Урядова уповноважена з питань гендерної політики К. Левченко — на засіданні Виконавчої ради «ООН — Жінки» (21.06), заступник голови СБУ — на Глобальному Конгресі ООН щодо жертв тероризму (8.09), заступник Міністра економіки О. Грибан — на Асамблеї держав-членів Всесвітньої організації інтелектуальної власності в Женеві (21.07).

На полях тижня міжнародного права ГА ООН відбувся Спільний захід високого рівня України, Естонії, Коста-Рики, Латвії, Ліхтенштейну та Литви на тему «Закон, а не війна: Спеціальний трибунал за злочин агресії» (25.10). У рамках 51-ї сесії Ради ООН з прав людини у Женеві був проведений віртуальний захід, присвячений обговоренню шляхів притягнення Росії до відповідальності за злочини проти України та її народу (27.09).

Протягом року неодноразово штаб-квартиру ООН відвідували і представники неурядових організацій та народні депутати для просування

українського порядку денного та позиції щодо вирішення наслідків російської агресії та притягнення РФ до відповідальності.

Значна робота була проведена в межах ООН, щоб закласти основу для забезпечення відповідальності за скоєння злочину агресії проти України, зокрема створення міжнародного Трибуналу та розслідування Міжнародним кримінальним судом. Крім того, Україна подала позов проти Росії до Міжнародного суду в Гаазі (27.02), домагаючись проведення екстреного слухання та постанови суду про те, що Росія повинна припинити свій незаконний напад на Україну.

Генеральний секретар ООН А. Гуттеріш відвідав Київ двічі — у квітні для відвідування деокупованих територій у Київській області та зустрічі з Президентом України та у липні спільно з Президентом Туреччини щодо зернової угоди. Україну також відвідували представники профільних інституцій ООН.

Результати

Найбільшим успіхом України у 2022 році стали голосування за відповідні резолюції ГА ООН, які набрали безпрецедентну до цього кількість голосів (у 2 рази більше «за», ніж за «українські резолюції» у попередні роки, та в 4 рази менше «проти»). Найменшу кількість голосів «за» — 94 (з 14 голосами «проти») отримала резолюція щодо компенсаційного механізму для відшкодування збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії РФ (14.11).

Перша резолюція ГА ООН з початку повномасштабної агресії «Агресія проти України» (2.03) отримала безпрецедентні 141 голос «за» та лише 5 «проти». Друга резолюція «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24.03) отримала 140 голосів «за» та 5 «проти». Третя велика резолюція із засудженням незаконних референдумів «Територіальна цілісність України» (12.10) отримала 143 голоси «за». Вже традиційна щорічна резолюція щодо забезпечення прав людини в Криму (15.12) отримала 82 голоси «за» порівняно з 65 у 2021 році.

Україні також вдалось домогтися виключення РФ з Ради прав людини (7.04) — 93 країни проголосували «за», 25 — «проти», 58 утримались.

У відповідь на позов України проти РФ Міжнародний суд ООН зобов'язав Російську Федерацію негайно припинити вторгнення в Україну (16.03). Україна подала Меморандум до Міжнародного Суду ООН у справі проти Російської Федерації щодо Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (1.07), вимагаючи від РФ визнання відповідальності та повного відшкодування завданих збитків. Понад 40 країн підтримали Україну цій справі, доєднавшись до позову.

Під час розгляду питання затвердження бюджету для виконання Плану дій Конвенції Європейської Економічної Комісії ООН про транскордонне забруднення повітря на великі відстані на 2023 рік, за ініціативи України та підтримки партнерів, було схвалено рішення про заморожування фінансування діяльності розташованого у Москві Метеорологічного синтезуючого центру (20.12).

У рамках 51-ї сесії Ради ООН з прав людини Міжнародна незалежна комісія ООН з розслідувань щодо України представила усну доповідь, присвячену розслідуванням подій у Київській, Чернігівській, Харківській та Сумській областях у період їхньої окупації РФ у лютому-березні 2022 року, під час якої підтвердила вчинення РФ воєнних злочинів. На 14-й конференції сторін Рамсарської Конвенції про водно-болотні угіддя за ініціативи України та 35 держав-співавторів схвалено резолюцію «Відповідь Рамсарської конвенції на надзвичайну ситуацію в екологічній сфері України, пов'язану з руйнуванням водно-болотних угідь міжнародного значення внаслідок російської агресії» (12.11).

У липні за посередництва ООН було підписано так звану Зернову угоду щодо експорту українського зерна морським шляхом, яка була продовжена у листопаді.

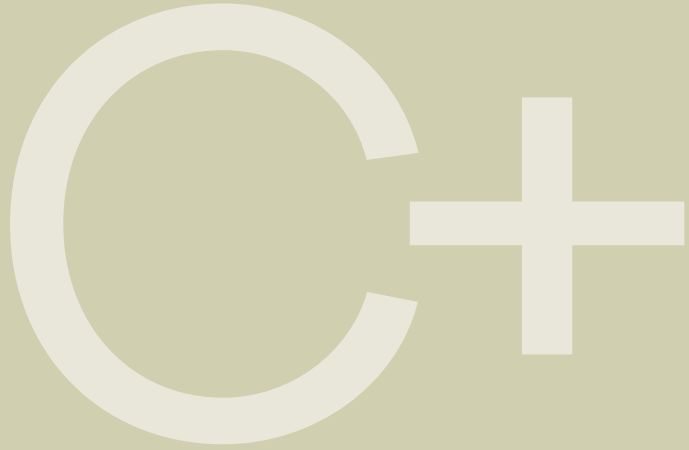
Протягом року різні інституції системи ООН були залучені до вирішення наслідків російської агресії та надання гуманітарної допомоги, зокрема Міжнародна організація міграції, Верховний комісар з прав людини, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, ООН Жінки, Всесвітня організація охорони здоров'я тощо. З початку російської агресії гуманітарні фонди, якими керує Офіс ООН з координації гуманітарної допомоги (ОСНА), виділив понад 252 млн дол. США на операції з порятунку життя в Україні, у т. ч. 192 млн від Українського гуманітарного фонду (УНФ) та 60 млн від Центрального фонду реагування

в надзвичайних ситуаціях (CERF). У співпраці з ЮНІСЕФ розроблено план відновлення зруйнованих шкіл до 1 вересня. Російської агресії дозволило не тільки зберегти певний мінімум стабільності в Чорноморському регіоні, але і поглибити двосторонню співпрацю з регіональними країнами (за винятком РФ і Болгарії).

Позитивна динаміка помітна у торговельно-економічних відносинах України з країнами регіону. Обсяги двосторонньої торгівлі вийшли на допандемічні показники, а в деяких випадках (Туреччина) навіть перевищили їх. Загальний товарообіг склав з Азербайджаном — 1,1 млрд, Болгарією — 1,37 млрд, Грузією — 641 млн, Молдовою — 976,6 млн, Румунією — 2,34 млрд, Туреччиною — 7,4 млрд дол. США.

Водночас ескалація напруги з боку Росії і домінування проблем «жорсткої» безпеки на регіональному порядку денному не дозволили приділити достатньої уваги розвитку співпраці на інших напрямках — транспортному, енергетичному, екологічному, туристичному, науково-освітньому, культурно-гуманітарному тощо.

ОБСЕ

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	3
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	4
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	C+

Співпраця з ОБСЕ характеризується певною втратою зацікавленості у роботі цієї організації, оскільки вона фактично втратила роль ключового посередника між Україною та Російською Федерацією з початком повномасштабного російського вторгнення. Активність і результативність роботи з ОБСЕ страждає через неспроможність організації обмежити участь РФ у засіданнях, що дозволяє представникам РФ блокувати діяльність організації та нівелювати роботу українських дипломатів.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес до співпраці за напрямом ОБСЄ великою мірою визначається ефективністю організації стосовно протидії російській агресії. Заяви і заклики Президента, Міністра закордонних справ та Міністра оборони до виключення Російської Федерації з лав ОБСЄ звучали навесні і поновилися під кінець року, хоч і без великого успіху.

Президент не згадував ОБСЄ у своєму щорічному Посланні до ВРУ, хоча його промова і містила заклик до реформування міжнародних організацій, які не впорались зі своєю роллю. Міністр Д. Кулеба 31 березня зробив заяву щодо блокування Росією мандата СММ ОБСЄ і наголосив, що Україна залишається зацікавленою у функціонуванні місії, а Росії відсутність СММ не допоможе уникнути відповідальності за воєнні злочини.

Офіційна українська делегація до Парламентської Асамблеї ОБСЄ також фокусувалася на критиці організації за її пасивність та інертність. Загалом інтерес до ОБСЄ як організації суттєво впав через зміну характеру міжнародного збройного конфлікту між Україною та Російською Федерацією та зниження спроможності і, можливо, бажання ОБСЄ повпливати на його перебіг, блокування продовження роботи СММ ОБСЄ.

Стратегічні комунікації

У листопаді Президент В. Зеленський звернувся до ПА ОБСЄ із закликом виключити Російську Федерацію з Асамблеї, продовжуючи курс України на адвокацію позбавлення Росії членства у міжнародних організаціях. З аналогічною позицією виступали Міністр закордонних справ та Міністр оборони. Міністр оборони окремо у колонці для Wall Street Journal підкреслював неефективність міжнародних організацій, зокрема ОБСЄ, як таких, що мали своєю метою запобігати збройним конфліктам, але не змогли виконати цю місію.

Попри звернення Президента В. Зеленського до ПА ОБСЄ, стратегічні комунікації щодо ОБСЄ не були дуже жвавіми та не сприяли тому, щоб робота з ОБСЄ перебувала у фокусі уваги. Адвокаційні можливості України щодо просування зміни позиції ОБСЄ стосовно членства Росії не були задіяні на повну потужність, як у випадку із, наприклад, адвокацією надання зброї або виключення Росії з ООН. Це може свідчити про інші пріоритети української дипломатії та визначення ОБСЄ як умовно «безперспективного» напряму.

Діяльність

На співпрацю України з ОБСЄ безумовно вплинув той факт, що через вето Російської Федерації не було продовжено діяльність Спеціальної моніторингової місії у березні, а у липні був закритий і Офіс координатора проєктів ОБСЄ в Україні.

У серпні Президент України зустрівся з тодішнім головою ОБСЄ З. Рау у Києві, але цей візит більше фокусувався на двосторонніх відносинах із Польщею, ніж безпосередньо ОБСЄ. Разом із З. Рау Київ відвідала також і Генеральна секретарка Г. Шмідт. Під час цієї зустрічі Президент попросив сприяння ОБСЄ у звільненні з ворожого полону українців, які входили до складу СММ ОБСЄ.

Міністр закордонних справ Д. Кулеба звернувся до Щорічної конференції ОБСЄ з огляду питань безпеки (29.06), наголосивши на необхідності призупинити повноваження Росії. У грудні Д. Кулеба взяв участь у засіданні Ради міністрів ОБСЄ у Лодзі (Польща), у якому вперше не брав участь представник від Росії, що було окремо відзначено Міністром. Д. Кулеба знову закликав до виключення Росії з ОБСЄ, до підтримки Організацією створення спеціального трибуналу щодо злочину агресії РФ проти України, до підтримки Формули миру, запропонованої Україною, та до визнання Голодомору геноцидом українського народу.

У листопаді українська делегація оголосила про бойкот сесій ПА ОБСЄ через брак позиції Організації щодо виключення зі свого складу російської делегації.

Результати

Керівництво ОБСЄ виголошує заяви на підтримку України, хоча конкретних дій, до яких закликає українська сторона, не здійснює. Важливим сигналом стало те, що бойкот української парламентської делегації засідання Постійного Комітету ПА ОБСЄ підтримали представники делегацій Естонії та Литви, але необхідно працювати над розширенням підтримки в рамках ПА ОБСЄ.

Однозначно хорошим результатом стало те, що понад 34 країни взяли участь у додатковому заході на полях засідання Ради міністрів ОБСЄ, присвяченому створенню спеціального трибуналу за злочин агресії РФ проти України. Разом з тим, засідання Ради міністрів не можна назвати дуже плідним, оскільки попри відсутність представників Росії, міністри закордонних справ країн-учасниць не змогли домовитись навіть про спільну резолюцію.

Негативним підсумком року стали припинення діяльності СММ ОБСЄ та Офісу проектного координатора ОБСЄ в Україні. Водночас значним досягненням став запуск нової програми підтримки для України, яку вдалось створити завдяки зміні фінансових та юридичних механізмів діяльності ОБСЄ, що дозволило уникнути вето Росії. Очікується, що протягом періоду реалізації програми буде впроваджено близько 25 проєктів. ОБСЄ також продовжує надавати підтримку Україні, здебільшого шляхом надання рекомендацій, підвищення обізнаності населення щодо ризиків, проведення тренінгів та надання допомоги у розробці політичної та законодавчої рамок для відповіді на ключові виклики.

Рада Європи

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Протягом 2022 року в Україні спостерігався підвищений політичний інтерес та прагнення до взаємодії в рамках РЄ. Співпраця передусім фокусувалася на підтримці України та протидії РФ, яка розгорнула проти України повномасштабну війну. Співпраця також зберігала й уже стали пріоритети (підтримку у втіленні цілей політики реформ, зміцненні верховенства права, демократичних інститутів, дотриманні прав людини, розвитку місцевої демократії тощо). Україна та РЄ демонстрували взаємну зацікавленість у діалозі та тісній співпраці. Упродовж 2022 року у взаєминах України та РЄ спостерігалася підвищена політична підтримка в рамках Комітету Міністрів, Парламентській Асамблеї, ЄСПЛ, Конгресі МРВ, Венеційській Комісії.

Політичний інтерес/залученість

Упродовж 2022 року політичний інтерес в Україні до співпраці у Раді Європи був на незмінно високому рівні, але концентрувався здебільшого на рівні народних депутатів. Це пов'язано, з одного боку, у зацікавленні Києва у залученні більшої міжнародної підтримки у протидії РФ як воєнному агресору, а з іншого — у взаємному бажанні з боку РЕ таку підтримку надавати. Високий рівень взаємного інтересу вилився в низку заяв, візитів, рішень, підтримки в рамках РЕ низки українських ініціатив.

Активними трансляторами згаданого інтересу виступали дипломати, парламентарі й урядовці. Зокрема, варто відзначити Звернення ВРУ до ООН, інституцій Ради Європи, ЄС, ОБСЄ, Міжнародного комітету Червоного Хреста, парламентів та урядів іноземних держав щодо порушення Російською Федерацією та підконтрольними їй де-факто окупаційними органами норм міжнародного гуманітарного права стосовно військовополонених захисників та захисниць України (30.08), що означило основні запити української сторони до РЕ в контексті того, як саме Україна хотіла б бачити позицію цієї інституції щодо російської агресії.

Окрема увага приділена Раді Європі у Доповіді до щорічного Послання Президента до ВРУ, де, зокрема, наголошується, що РЕ стала першою міжнародною організацією, яка виключила РФ зі свого складу через агресію проти України.

Народні депутати — члени ПАРЄ багато уваги приділяли наявним механізмам РЕ для допомоги Україні та лобювання української позиції серед інших учасників ПАРЄ.

Стратегічні комунікації

Протягом року на декількох рівнях української зовнішньої політики Співпраця із Радою Європи комунікувалася та відзначалася як пріоритетна. Президент України виступив перед пленарним засіданням осінньої сесії Парламентської асамблеї Ради Європи (13.10), де насамперед висловив позицію української сторони стосовно мирних переговорів та готовності, за участі європейських партнерів, впроваджувати елементи мирного врегулювання.

Показовим був також символічний візит Першої леді О. Зеленської до Страсбурга для проведення зустрічей із керівництвом Єврокомісії, Європарламенту та Ради Європи (14.09).

Діяльність

Протягом 2022 року було здійснено ряд практичних заходів для просування українських інтересів у напрямі співпраці з РЄ. Зокрема, здійснено ряд візитів і зустрічей на рівні міністрів та заступників міністрів профільних міністерств. Серед них — наприклад, зустріч заступника Міністра молоді та спорту з питань європейської інтеграції А. Чеснокова з керівником департаменту спорту РЄ С. Квасни (12.05), візит Першого віцеспікера ВРУ О. Корнієнка до Франції для участі у засіданнях Комітету міністрів РЄ та зустрічі з Генеральним секретарем Ради Європи М. Пейчинович-Бурич (7.11).

Важливим показником усіх цих зустрічей є те, що вони значно розширювали практичну та технічну складову відносин Ради Європи та України. Виділимо питання реформи правоохоронного сектору та юстиції (зустріч Міністра юстиції Д. Малюська з Комісаром Ради Європи з прав людини Д. Міятович у рамках її візиту до України (10.05)), закріплення результатів реформи децентралізації (зустріч Міністра розвитку громад і територій О. Чернишова з Президентом Конгресу місцевих та регіональних влад РЄ (3.06), робоча зустріч заступника Міністра розвитку громад та територій України Н. Козловської з представниками Банку розвитку РЄ (26.08)) та інші.

Варто відзначити активну роботу української парламентської делегації в межах Парламентської Асамблеї Ради Європи. Українська делегація робила наголос на тематиці притягнення до відповідальності РФ за вчинення воєнних злочинів та злочину геноциду на території України, а також посилення антиросійської позиції Асамблеї та посилення міжнародної ізоляції Російської Федерації. У результаті вдалося просунути ряд важливих рішень, зокрема про виключення РФ із ПАРЄ (15.03), запуск процесу створення гібридного трибуналу щодо РФ (28.04) та визнання російського режиму терористичним (13.10). Велась активна робота щодо включення українських поправок (зокрема щодо наслідків російської збройної агресії) у різноманітні доповіді та резолюції, які стосувались прав людини, клімату тощо.

Важливою була також робота над вступом України до Банку розвитку Ради Європи. 13 березня рішенням КМУ було створено відповідну Міжвідомчу робочу групу. Були додатково проведені переговори на рівні заступниці Міністра фінансів України О. Зикової (29.09) та Міністра розвитку громад та територій України О. Чернишова з керівником Банку розвитку РЄ К. Монтічеллі щодо приєднання України до БРРЄ (5.10).

Результати

Протягом 2022 року Україні вдалося зберегти неухильну підтримку власних резолюцій на рівні Ради Європи та суттєво впливати на порядок денний у межах її інституцій. Сторонам вдалося знайти повне взаєморозуміння стосовно Росії та виробити спільний підхід стосовно «російського кейса». Крім того, саме Рада Європи стала майданчиком, на якому Україна змогла успішно висвітлювати свої успіхи в процесі реформ, контактувати із європейськими партнерами в підтримці цих процесів та виходити на формування нових спільних проєктів.

Важливим кроком стало здобуття «зеленого світла» на вступ до Банку Розвитку Ради Європи, який може в перспективі стати додатковим інструментом для економічного та соціального відновлення України.

До результатів року також можна зарахувати стабільну позицію Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо засудження російської агресії, злочинів російських окупантів на території України та засудження діяльності режиму В. Путіна. Крім того, завдяки активній роботі української делегації вдалося просунути прийняття серії проукраїнських резолюцій. Зокрема, варто звернути увагу на рішення про виключення Російської Федерації зі складу ПАРЄ (15.03) та на ухвалення рішення про визнання російського політичного режиму терористичним (13.10). Важливою темою також залишалося питання юридичної відповідальності, тому в ПАРЄ за української ініціативи було одноголосно ухвалено резолюцію про політичний початок процесу створення спеціального трибуналу щодо Росії (28.04).

Крім того, в кінці квітня ПАРЄ обрало українського юриста-міжнародника М. Гнатівського суддею Європейського суду з прав людини від України (26.04).

Формування міжнародної коаліції з відновлення України

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

2022 рік став роком безпрецедентних викликів для України. Поза потребами оборони та нагальними потребами у макрофінансовій допомозі Україна вже працює над Планом повоєнного відновлення. Відтак, Україна вже зараз активно працює над побудовою міжнародної коаліції. Українським дипломатам вдалося досягти однозначних запевнень у тому, що відбудова України буде підтримана, а також запуску точкових ініціатив з відновлення. Водночас створення повноцінного механізму координації глобальної відбудови знаходиться ще на стадії обговорень.

Політичний інтерес/залученість

Над питаннями створення міжнародної коаліції з відновлення України без перебільшення працюють усі ключові актори зовнішньої політики України. Це питання регулярно підіймається у виступах Президента, Прем'єр-міністра, Міністра закордонних справ, Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Віцепрем'єр-міністра — Міністра економіки та інших членів Уряду.

Важливим є також залучення дипломатичного корпусу України до питання зміцнення міжнародної коаліції, на чому окремо наголошували і В. Зеленський, і Д. Кулеба у зверненнях до українських дипломатів на Конференції послів України (грудень). Попри те, що формування міжнародної коаліції розглядається не лише через призму майбутнього повоєнного відновлення, але й як адвокація надання військової, гуманітарної, фінансової та технічної допомоги, потреби відновлення очевидно є першочерговими для усіх ключових діячів у сфері української зовнішньої політики.

Роль парламенту у процесах формування міжнародної коаліції є доволі обмеженою і може та має бути посилена. Хоча народні депутати, у т. ч. Голова ВРУ Р. Стефанчук, беруть участь у міжнародних заходах, спрямованих на побудову такої коаліції, а також коментують необхідність її формування, міжпарламентська дипломатія може бути значно ширше задіяна для того, аби зрештою консолідувати підтримку процесу відбудови України.

Стратегічні комунікації

У сфері стратегічних комунікацій Україна використовувала всі можливості, щоб мобілізувати міжнародну підтримку для потреб відновлення у 2022 році. Президент України багато разів звертався до міжнародної спільноти, використовуючи майданчики великих конференцій з відбудови у Швейцарії, Німеччині та Франції для того, щоб наголосити на необхідності надання Україні підтримки у повоєнному відновленні. Наживо на цих заходах Україну представляв Прем'єр-міністр Д. Шмигаль. Тези про необхідність фінансової допомоги, хоч і не сфокусовані безпосередньо на відновленні, звучали і у виступі Президента перед РБ ООН. Про прямі потреби відновлення Президент говорив і на Другому засіданні міністерського круглого столу щодо підтримки України під керівництвом українського уряду, групи Світового банку та МВФ, наголошуючи на потребах негайного відновлення.

Важливими є також виступи лідерів країн-членів ЄС та самого Європейського Союзу у Верховній Раді. Так, своє бажання докластися до повоєнної відбудови України висловили у зверненнях до парламенту України, зокрема, Президентка Єврокомісії У. фон дер Ляєн та Президент Польщі А. Дуда. Водночас в іноземних медіа та у виступах деяких політиків часто висвітлюється питання корупційних ризиків у відновленні України, що зумовлює потребу в активніших та ефективніших комунікаціях саме у цьому напрямі.

Тема повоєнної відбудови найчастіше звучала у виступах Прем'єр-міністра України Д. Шмигалья, Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиної, а також тодішнього Міністра розвитку громад та територій О. Чернишова та Міністра інфраструктури О. Кубракова. Разом з тим взаємодія українських топшосадовців з закордонними медіа щодо теми повоєнної відбудови може бути активнішою. Так, О. Чернишов дав інтерв'ю про потреби відновлення відомому каналу EURONEWS, але відновлення доволі рідко стає центральною темою подібних інтерв'ю.

Діяльність

Найголовнішими заходами у сфері побудови міжнародної коаліції з відновлення України стали три великі конференції, проведені у Лугано (липень), Берліні (жовтень) та Парижі (грудень). Конференція у Лугано залучила представників понад 40 країн та 16 міжнародних організацій. Уряд України озвучив перші оцінки потреб відновлення — понад 750 млрд дол. США, проте конкретних пропозицій від міжнародних партнерів не прозвучало. Утім, Конференція продемонструвала, що Україна має повну підтримку союзників, у яких формується розуміння того, що відновлення необхідно починати вже зараз.

Берлінська конференція була вже суттєвим кроком вперед порівняно з конференцією у Лугано, оскільки на ній уперше офіційно обговорили можливість створення Платформи відновлення України, яку Єврокомісія вперше запропонувала ще у травні. Паризька конференція зібрала понад 45 країн, 20 міжнародних організацій та понад 700 компаній. Важливою характеристикою усіх трьох конференцій стала залученість різних стейкхолдерів: представників парламенту, уряду, громадянського суспільства та бізнесу. Це підкреслює, що в українському суспільстві та серед союзників є консенсус щодо підходу до відновлення, а також те, що процес консультацій є інклюзивним та прозорим.

Важливою ініціативою України стало створення Національної ради з питань відновлення від наслідків війни, завданням якої була розробка Плану відновлення. Національна рада була зібрана також на принципах інклюзивності і прозорості, хоча її діяльність була лише частково успішною. Однозначним плюсом було залучення представників бізнесу, громадянського суспільства та представників міжнародних партнерів з розвитку до консультацій, що підвищувало довіру до її діяльності з боку міжнародних партнерів. Утім, діяльність Нацради мала і низку мінусів, як-то нестачу системності, надмірне розширення складу, низький рівень політичної відповідальності за її напрацювання тощо. При цьому для формування міжнародної коаліції з відновлення діяльність Нацради була надзвичайно важливою, оскільки демонструвала серйозність намірів України та здатність до коротко-, середньо- та довгострокового планування.

Результати

Велика кількість потреб України у першочерговому відновленні була з готовністю покрита міжнародними партнерами. Наприклад, за результатами конференції з питань відновлення у Парижі вдалося залучити близько 1 млрд євро. Президент В. Зеленський повідомляв про те, що на потреби першочергового відновлення знадобиться близько 17 млрд євро. В результаті Європейська Комісія оголосила у грудні про виділення 18 млрд євро для України у 2023 році. Хоч і не декларувалося прямо, що ці гроші мають бути витрачені саме на потреби відбудови, очевидно, що принаймні їх частину ця сума покриє.

Окремим досягненням української дипломатії стало те, що Єврокомісія розробила механізм координації процесу повоєнного відновлення, і що цей механізм вже пройшов перший етап публічних обговорень під час конференції з відновлення у Німеччині. Також окремі країни-члени ЄС починають брати шефство над відновленням зруйнованих регіонів України, як, наприклад, латвійці — над Чернігівщиною.

Санкційна політика

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Санкційна політика США, ЄС та інших союзників України стала авангардом західної підтримки України після широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року. На Російську Федерацію та Білорусь накладено широкий спектр персональних та секторальних санкцій, а ряд іноземних компаній добровільно вийшов із ринків країн-агресорів. Україна провадила активну політику просування санкційних списків, запровадження максимальних санкцій та відстежування їх порушення чи обходу.

Політичний інтерес/залученість

Напередодні широкомасштабного вторгнення Президент України неодноразово звертався до країн-союзників України з проханням запровадити «превентивні» санкції проти Росії. Після повномасштабного вторгнення посилення санкційного тиску проти агресора стало обов'язковим питанням зовнішньополітичного порядку денного української влади. Основними промоутерами санкційної політики виступають Президент України та керівник ОПУ, Прем'єр-міністр України та Міністр закордонних справ.

Президент України постійно під час візитів за кордон або у спілкуванні з іноземними колегами підіймає питання посилення санкційного тиску. Наприклад, у липні Президент В. Зеленський під час зустрічі з Президентом Литви наголосив на необхідності більш жорстких санкцій проти Росії. Президент України висловив побажання, аби санкції ухвалювалися швидше, а шляхи їхнього обходу були ліквідовані.

У травні Президент України виступив зі зверненням до лідерів «Групи семи», в якій акцентував увагу на необхідності зміцнювати санкції проти Росії, зокрема шляхом реалізації рекомендацій, підготовлених групою «Єрмак-Макфол» (наприклад, заборона експортно-імпорتنих операцій із РФ, широкі візові обмеження проти громадян РФ та введення в дію нафтового ембарго). У грудні Президент Україну знову звертався до лідерів G7, згадуючи санкції проти Росії.

Під час виступу на Конференції послів (грудень) Президент України зосередив увагу представників дипломатичного корпусу на важливості продовження санкцій та їхньому посиленні. Активно долучався до санкційної політики, її роз'яснення та координації керівник ОПУ.

Міністр закордонних справ України та МЗС загалом також приділяють значну увагу питанню розширення санкційного тиску на Росію. Наприклад, глава МЗС закликав держави-члени ЄС ухвалити максимально жорсткі санкції проти Росії після оголошення Президентом Росії початку мобілізації. Питання розширення санкційного тиску на Росію та Білорусь є також предметом міжпарламентської співпраці українських депутатів зі своїми іноземними візаві.

Водночас обговорення санкційного треку відбувається на рівні Прем'єр-міністра України. Наприклад, у листопаді Прем'єр-міністр провів зустріч щодо вироблення механізмів конфіскації заморожених російських активів з Виконавчим віцепрезидентом Європейської Комісії.

Стратегічні комунікації

Одразу після 24 лютого Президент та Міністерство закордонних справ України, представники ОПУ розпочали активну комунікацію з партнерами, зокрема за напрямом посилення санкційного тиску. Загалом за цей час Президент В. Зеленський згадував або коментував питання, що стосуються санкційної політики у понад 260 заявах та виступах. Для порівняння у 2021 році питання санкцій підіймалося 50 разів у офіційних виступах та заявах Президента, що розміщені на офіційних ресурсах голови держави. До того ж абсолютна більшість заяв та виступів Президента за 2022 рік стосувалася зовнішньополітичного виміру та була адресована закордонним партнерам України, тоді як у попередньому році більшість санкційних анонсів стосувалися рішень РНБО України. Під час зустрічей найвищого рівня Президент України охоплює питання санкцій у загальних рисах, лише інколи зупиняючись на предметних пропозиціях щодо санкційних заборон та обмежень.

Керівник ОПУ на своїй сторінці в телеграмі веде «вісник санкцій», де висвітлює актуальні санкційні рішення проти Росії з боку держав-партнерів України.

Головним стратегічним орієнтиром на санкційному треку є пропозиції та дорожні карти, підготовлені групою «Єрмака-Макфола». Наразі група напрацювала 10 рекомендаційних документів, що були надіслані представникам ЄС, США та іншим партнерам. У 2022 році Україна запускала низку адвокаційних кампаній, спрямованих на ухвалення санкцій щодо конкретних осіб або галузей економіки Росії. Наприклад, група «Єрмака-Макфола» просуває ідею визнання Росії як держави-спонсора тероризму. США відмовилися на даному етапі включати Росію до списку держав-спонсорів тероризму, натомість у листопаді 2022 року Європарламент підтримав резолюцію про визнання Росії державою-спонсором тероризму.

На рівні українського керівництва питання санкцій підіймається регулярно під час зустрічей з офіційними особами інших держав. До найважливіших треків на напрямі стратегічних комунікацій можна віднести такі: виступи Президента України перед лідерами G7, перед Конгресом США та особиста зустріч у Білому домі з Президентом США, онлайн виступи на Європейській Раді, особиста комунікація з Президентом Європейської Комісії, виступи перед парламентами Канади, Нідерландів, Норвегії, Німеччини, Італії, Франції тощо.

Діяльність

Україна продовжує зближувати свій зовнішньополітичний курс з Брюсселем через приєднання до санкцій ЄС. Поки йдеться про політичне приєднання, яке відбувається шляхом односторонньої заяви української сторони про підтримку санкційних рішень ЄС.

Голова ОПУ курує санкційну політику. У серпні був запроваджений формат «Київської ініціативи» за участі зовнішньополітичних радників глав держав та урядів Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Словаччини та Угорщини. Одним із центральних питань цієї зустрічі було посилення санкцій проти РФ. Голова ОП проводив брифінги для депутатів ВРУ щодо координації санкційного треку на міжпарламентському вимірі з визначенням головних пріоритетів для України.

Група «Єрмака-Макфола», утворена в квітні, розроблює рекомендації, що стосуються посилення санкційного тиску. Була створена робоча група з пошуку російських активів закордоном. ЄС та США мають спеціальних представників, уповноважених на ведення санкційного треку проти Росії.

На посаді спеціального представника з питань санкцій у МЗС відбулися кадрові зміни. На місце О. Макеєва, який пропрацював на цій посаді більше двох років, була назначена О. Василенко.

Зовнішньополітичний вимір санкційної політики прослідковується через різні експертні та урядові треки. Під час низки спільних зустрічей

голови ОП та Міністра закордонних справ з іноземними партнерами підіймалися питання посилення санкцій проти Росії. Під час зустрічі у червні з членами Ради співробітництва арабських держав Затоки голова ОПУ запропонував приєднатися до міжнародних санкцій проти Росії. Іншим спільним заходом була презентація Плану дій групи «Єрмака-Макфоло» щодо санкцій проти РФ, під час якої представники української сторони просували точкові ідеї з вдосконалення санкційного механізму. З окреслених тем були підняті такі, як включення Росії до чорного списку FATF, перекриття морського сполучення з Росією, організації координаційного механізму для обміну інформації щодо обходу санкцій, зняття будь-яких табу на нові санкції.

В Україні діє Міжвідомча робоча група з питань реалізації державної санкційної політики під головуванням Першого віцепрем'єр-міністра — міністра економіки України Ю. Свириденко. НАЗК створила портал «Війна і санкції», на якому можна знайти підсанкційних осіб та компанії, а також порівняти темпи ухвалення санкцій проти відповідальних за ведення агресивної війни проти України.

Важливим напрямом міжнародного порядку денного України є просування ідеї з використання заморожених російських активів для компенсації Україні. Президент України закликає європейських та американських колег знайти законодавче рішення для фінансового відшкодування Україні збитків, отриманих під час війни. Частково результативним напрямом адвокації з українського боку була пропозиція з введення повного ембарго на російські енергоносії, що втілюлося у встановлення ліміту на ціну російської нафти.

Представників України запрошують на робочі зустрічі ЄС, під час яких обговорюється ухвалення наступних санкційних пакетів. Однак, участь України в цих зустрічах зведена до висловлення побажань або пропозицій. Після заслуховування української сторони перемовини щодо наступного пакета санкцій проходять у закритому форматі виключно за участі держав-членів ЄС та Єврокомісії.

Результати

З початком широкомасштабного вторгнення країни-члени ЄС, США, Велика Британія, Австралія, Канада, Японія, Південна Корея, Нова Зеландія, Норвегія, Сінгапур, Тайвань та Швейцарія запровадили санкції проти Росії, а також частково проти Білорусі. Сформувалася тріада допомоги України, що складається з трьох компонентів: зброя, санкції та фінансова підтримка. Санкційні програми проти Росії можна охарактеризувати як санкції воєнного часу. Це найбільші за обсягом санкції, що були запроваджені поза системою ООН.

До 24 лютого 2022 року діяли дві головні санкційні програми. Перша стосувалася заборони на будь-яку економічну діяльність на території Криму. Друга була підв'язана до дій, що завдають шкоди безпеці та суверенітету України. Утім, список персональних санкцій не був вражаючим. Після широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ЄС та США кардинально переглянули санкційні підходи. Санкції проти Росії та Білорусі тепер стосуються заборони та обмежень щодо інвестицій, експорту/імпорту товарів подвійного призначення, постачання технологій для нафтового та енергетичного секторів, передачі технологій для потреб авіаційної галузі, здійснення SWIFT операцій, виведення російських активів, трансляції російських медіа тощо. Протягом 2022 року ЄС ухвалив 9 пакетів санкцій. Найскладніші санкційні рішення стосувалися заборони на купівлю російського газу та обмеження цін на нафтопродукти, до якої долучилися країни G7 та ЄС.

Західні партнери, застосувавши такий обсяг санкцій, де-факто оголосили Росії (та Білорусі) економічну блокаду. Хоча під персональні санкції ЄС потрапило вже понад 2000 осіб та 500 компаній, на думку українського уряду, цього недостатньо, оскільки до розв'язання агресивної війни проти України причетні набагато більше. Україна запровадила санкції проти понад 3300 фізичних та 1550 юридичних осіб, причетних до діяльності, спрямованої проти суверенітету й територіальної цілісності держави.

Українська сторона також запустила міжнародну ініціативу з накладання санкцій на російських пропагандистів та розпалювачів війни. Найбільше російських діячів культури, що підтримують війну, знаходиться під українськими санкціями. Канада (окрім України) запровадила найбільшу кількість санкцій проти російських пропагандистів і лідерів думок.

Водночас варто звернути увагу, що деякі держави прямо зазначили, що не запровадять санкції проти Росії у зв'язку з агресією проти України. Наприклад, такі заяви були зроблені офіційними представниками Сербії, Південної Африки, Аргентини, Бразилії, Мексики, Туреччини, Індії та Китаю.

Рівень та обсяг санкцій проти держав-агресорів можна віднести до стовідсоткової перемоги України на зовнішньополітичній арені. Блокування російських активів закордоном стало несподіванкою для керівництва Росії, відтак ЄС та США мають у розпорядженні фінансові активи, що можуть бути використані для тиску на Москву або на виплату репарацій Україні.

Воєнна дипломатія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	5
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A

Через початок повномасштабної російської агресії у лютому протягом року до питань воєнної дипломатії були залучені представники всіх гілок влади та громадянського суспільства. Питання постачання Україні зброї та іншої нелетальної допомоги було головним під час переговорів Президента та інших високопосадовців зі всіма партнерами. Також це було лейтмотивом усіх публічних виступів. Створення консультативного формату «Рамштайн», куди увійшли 54 країни, та надання летальної зброї більш ніж 30 країнами світу є найбільшими результатами.

Політичний інтерес/залученість

Протягом року зберігався високий політичний інтерес та залученість представників усіх гілок влади та відповідних ЦОВВ до питань воєнної дипломатії, що було викликано необхідністю відбиття повномасштабної російської агресії проти України. Якщо у січні-лютому високопосадовці у своїх заявах та інтерв'ю наголошували на необхідності надання Україні зброї як можливого фактору стримування російської агресії, то починаючи з березня риторика змінилась на підкреслення необхідності збереження незалежності та територіальної цілісності держави, відбиття агресії. Хоча переважна більшість заяв стосувалась внутрішнього порядку денного, але постійно протягом року робився наголос на важливості міжнародного партнерства, двосторонньої безпекової допомоги та необхідності членства в НАТО.

Так само значну увагу отримали і питання безпекових гарантій для України, важливим елементом чого є військовий захист та забезпечення, чому були присвячені заяви та інтерв'ю Президента, очільників ОПУ та МЗС тощо.

Під час щорічної наради послів Президент наголошував на пріоритеті оборонної та безпекової допомоги для України як одному з головних завдань посольств на 2023 рік, а також на питаннях членства в НАТО. У щорічному Посланні до ВРУ Президент окремо зупинився на питанні співробітництва з НАТО та стандартів Альянсу. Питання НАТО займало і значне місце у виступі Міністра закордонних справ Д. Кулеби на нараді послів у грудні. Зокрема, Міністр наголошував, що Україна стає найсильнішою військовою потугою східного флангу НАТО, фундаментально змінює військовий баланс у регіоні та виступає донором безпеки для НАТО.

Важливим елементом воєнної дипломатії можна вважати контакту групи формат «Рамштайн», яка відповідно отримала і політичну увагу. Зокрема, про «Рамштайн» йдеться і в Доповіді до щорічного Послання Президента. До цієї тематики регулярно зверталися Президент, очільники МЗС та МО, народні депутати тощо.

Міністр оборони О. Резніков у чисельних інтерв'ю та коментарях постійно наголошував на військово-технічному та безпековому співробітництві з партнерами по НАТО, питаннях Чорноморської безпеки, співробітництві з метою отримання зброї чи спільного виробництва, формату «Рамштайн».

Стратегічні комунікації

Протягом всього року Президент В. Зеленський у кожній своїй промові перед іноземними парламентами, на великих конференціях та перед міжнародними організаціями говорив про необхідність надання Україні різноманітної зброї для захисту населення, критичної інфраструктури, визволення окупованих територій тощо. Наприклад, на відеоконференції лідерів «Групи семи» (11.10) В. Зеленський наголосив на необхідності збільшити спільні зусилля, щоб створити повітряний щит для України. Окремо Президент мав виступ під час Мадридського саміту НАТО (червень).

Президент, Міністр оборони, очільник ОПУ у чисельних інтерв'ю іноземним ЗМІ багато уваги приділяли необхідності надання Україні зброї та безпекової допомоги, ролі України у захисті європейської безпеки, розвитку ЗСУ та «тестуванню» зброї іноземного виробництва на території України.

Міністерство оборони запустило декілька цікавих та ефективних комунікаційних кампаній у соціальних мережах, зокрема Twitter, спрямованих на іноземну аудиторію, наприклад, із закликом надати Україні ППО чи із вдячністю за надану зброю. Волонтерські ініціативи також активно долучилися до створення різноманітних кампаній у соціальних мережах, особливо навесні.

Діяльність

Основна діяльність протягом року була зосереджена на консолідації військово-політичної підтримки України з боку країн-партнерів, підвищенні оперативних спроможностей ЗСУ (навчання, обмін інформацією, надання зброї та інших засобів тощо), залучення міжнародної технічної допомоги, підвищення взаємосумісності України та союзників по НАТО. До лобювання та пошуку зброї та військової допомоги були залучені Президент, МЗС, МО, народні депутати. Про надання зброї говорилось під час кожної зустрічі з іноземними партнерами.

Найбільш активно діалог та співробітництво розвивались із США, Великою Британією, країнами Балтії, НАТО та ЄС (див. відповідні розділи).

Крім того, українські представники посилили безпековий діалог з країнами поза НАТО, зокрема Японією, Австралією, Швецією, Молдовою тощо. До початку війни тільки США, Велика Британія та країни Балтії почали оперативно надавати Україні озброєння та чітко визначили загрозу з боку РФ. Найбільших дебатів, активного лобіювання та адвокатування потребували питання отримання систем протиповітряної оборони, танків та ракет дальнього радіуса.

Головнокомандувач ЗСУ генерал В. Залужний мав фактично щотижневі телефонні розмови з Головою Об'єднаного комітету начальників штабів США генералом М. Міллі. Так само регулярно відбувались телефонні розмови та зустрічі міністрів оборони України та США.

Протягом року відбулось сім зустрічей «Консультативної групи з питань оборони України» — формату «Рамштайн», три з яких — онлайн (22.04, 23.05, 15.06, 20.07, 08.09, 12.10, 16.11). У першій зустрічі взяли участь представники 40 країн. До кінця року кількість учасників зросла до 54. Приєднались не тільки члени ЄС та НАТО, а також Австралія, Боснія та Герцеговина, Еквадор, Грузія, Ізраїль, Йорданія, Катар, Колумбія, Кенія, Лібєрія, Марокко, Молдова, Нова Зеландія, Південна Корея, Туніс, Японія. Кожна зустріч відбувалась під головуванням міністрів оборони України та США.

Відбулась конференція союзників України у Копенгагені (11.08), у якій взяли участь 26 країн із метою напрацювання рішень, спрямованих на посилення допомоги Україні. Головна відмінність від формату «Рамштайн» — довгострокові проекти. За результатами зустрічі було оголошено про виділення понад 1,5 млрд євро фінансування, обладнання та навчання для зміцнення військового потенціалу України, зокрема для постачання наявної зброї, ракет та боєприпасів, збільшення виробництва зброї для України, навчання українських солдатів і розмінування.

На початку року у зв'язку зі збройною агресією Україна відкликала весь свій миротворчий контингент із відповідних місій під егідою ООН

Навчання українських військових відбувалось у США, Німеччині, Великій Британії, Іспанії, Польщі тощо. Загалом 26 країн на кінець року забезпечували підготовку українських військових.

30 вересня Україна подала заявку на вступ до НАТО за пришвидшеною процедурою.

Результати

Рада Європейського Союзу протягом року ухвалювала заходи допомоги в межах Європейського фонду миру (EPF) для підтримки спроможності та стійкості ЗСУ (28.02, 23.03, 13.04, 23.05, 21.07 та 17.10). Крім того, Рада ЄС започаткувала Місію ЄС із військової допомоги на підтримку України (EUMAM Ukraine), метою якої є посилення військових спроможностей Збройних Сил України (17.10). На Мадридському саміті лідери НАТО погодили посилений пакет допомоги Україні (див. відповідний розділ).

Створений формат «Рамштайн» (квітень) об'єднав понад 50 країн світу — не тільки членів НАТО, а й держави Азії, Африки, Близького Сходу. Україна отримувала як летальну, так і не летальну військову допомогу від партнерів.

Від початку російської агресії США надали Україні озброєння на суму понад 20 млрд дол. США, ставши найбільшим безпековим донором. Президент США Дж. Байден підписав закон про ленд-ліз для оборони демократії Україною (9.05). Велика Британія надала допомоги на 2,3 млрд фунтів, ставши другою серед безпекових донорів, та започаткувала на своїй території місію з підготовки українських військовослужбовців.

Країни, які надали Україні найбільше летальної та нелетальної військової допомоги у 2022 році, — це США, Велика Британія, Японія, Німеччина, Польща, Латвія, Чехія, Австралія, Естонія, Норвегія, Литва, Фінляндія.

Економічна дипломатія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A-

Економічна дипломатія займає чільне місце у системі зовнішніх пріоритетів України. Стратегічні комунікації охоплюють напрями міжнародної фінансової підтримки та відновлення економіки, санкційного тиску та замороження активів РФ, сприяння залученню інвестицій та поживавлення експорту, насамперед продовольства. У зовнішній торгівлі вдалось уникнути катастрофи — експорт товарів склав 44,17 млрд дол. США (64,9% порівняно з 2021 роком), імпорт — 59,51 млрд дол. США (81,7% порівняно з 2021 роком). Ключовими торговельними партнерами стали сусідні країни ЄС — Польща та Румунія.

Політичний інтерес/залученість

Економічна дипломатія займає чільне місце в системі зовнішніх пріоритетів України поряд з питаннями міжнародної військової підтримки. Основні політичні гравці протягом року демонстрували розуміння важливості економізації зовнішньої політики, забезпечення макроекономічної підтримки та посилення санкційного тиску. Президент неодноразово вказував на пріоритет економічних цілей у діяльності українських дипломатичних установ та сприяння українському бізнесу. У щорічному Посланні відзначено, що відбудова України після бойових дій буде найбільшим економічним проектом нашого часу у Європі.

ВРУ використовувала інструменти парламентської демократії для забезпечення економічної підтримки з боку міжнародних партнерів.

У МЗС завдання відстоювання національних економічних інтересів за кордоном координується спеціальним представником з питань економічної дипломатії та відповідним департаментом. Міністр Д. Кулеба приділив значну увагу економічній дипломатії під час свого виступу на щорічній нараді послів (грудень). Зокрема, серед ключових принципів роботи він виокремив створення Україною нових економічних можливостей, допомогу українським експортерам у виході на світові ринки, економічну відбудову держави та навів приклад відповідальності України завдяки ініціативі *Grain from Ukraine*.

Завдання просування інвестиційного іміджу України на міжнародній арені, надання інформації щодо інвестиційних можливостей, консультування щодо ведення бізнесу в Україні, сприяння комунікації інвесторів з владою, надання допомоги у розв'язанні системних проблем виконується *UkraineInvest*.

Стратегічні комунікації

Напрямок економічної дипломатії займає важливу нішу у чинних стратегічних документах України: Стратегії національної безпеки України, Стратегії економічної безпеки України, Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, Національній економічній стратегії. Підтримка української економіки під час війни та її відбудова стала стрижнем української дипломатії. Зокрема, наголошується на пріоритеті тих компаній, які працювали або прийшли в Україну під час війни. Провідними зовнішньоекономічними напрямами є сприяння збільшенню експорту, залучення іноземних інвестицій, кредитування, участь у роботі міжнародних економічних організацій, угоди про вільну торгівлю.

Стратегічні комунікації за зовнішньоекономічним напрямом значно активізувались. Головними завданнями визначено зміну статусу сировинного придатка глобальної продовольчої політики, створення політичної та економічної доданої вартості потужного аграрного експорту України. Утвердження України в ролі гаранта світової продовольчої безпеки має також ідеологічний сенс, у ширшому контексті йдеться про перетворення України на донора допомоги, зокрема через заплановане створення Українського агентства міжнародної допомоги. Вдалою ініціативою стала програма Grain from Ukraine, акцентування уваги на ній у виступах Президента перед міжнародними аудиторіями.

Прем'єр-міністром під час зустрічей з керівництвом інституцій ЄС постійно підіймалися теми «безвізу» (енергетичний, транспортний, економічний, митний, цифровий). Африканське турне Міністра закордонних справ ознаменувало зростання політико-економічного інтересу до країни Африки, з якими перезавантажувались відносини та анонсувалось посилення зв'язків у наступному році.

Економічна дипломатія у 2022 році отримала людиноцентричний вимір, що знайшло своє відображення як у постійному висловлюванні вдячності країнам, які надали прихисток українським громадянам, так і в проголошених намірах необхідності їх збереження як частини

українського суспільства. Повернення українців з-за кордону тісно пов'язане не тільки з гарантуванням безпеки, а й економічним зростанням, відбудовою та подальшою інтеграцією з ЄС.

Діяльність

Посилення та підтримка українського експорту залишались серед пріоритетів діяльності української дипломатії. Для допомоги у виході на іноземні ринки продовжує діяти платформа NAZOVNI, заплановано створення в її рамках Академії українського експортера. На єдиному інформаційному порталі Дія.Бізнес як для експортерів-початківців, так і для тих, хто активно експортує, пропонується комплекс інструментів підтримки — від аналітики зовнішніх ринків, освітніх заходів та консалтингу, інструментів іноземних пошуку партнерів до грантів від держави та донорських організацій.

Новим напрямом у сфері економічної дипломатії стало відновлення України. Перша знакова подія, яка відбулась за цим напрямом, — Міжнародна конференція з питань відновлення України у Лугано (4–5.07). Наступна конференція відбулась у Берліні (25.10). 13 грудня на Міжнародній конференції на підтримку України, що відбулася в Парижі, було оголошено про виділення майже мільярда євро допомоги на посилення енергетики та інфраструктури.

Активна робота, спрямована на запровадження п'яти «безвізів», тривала з європейськими партнерами. Європейська Комісія та держави-члени ЄС, що межують з Україною, організували «шляхи солідарності» між Україною та ЄС — коридори для українського експорту та імпорту. З-поміж інших активностей слід відзначити проведення 8-го засідання Ради асоціації Україна — ЄС (5.09), за підсумками якого відзначено досягнення значної кількості економічних результатів у рамках двостороннього співробітництва.

Велика кількість зустрічей на високому та найвищому рівнях з представниками різних країн містили економічну складову. Особливої уваги заслуговує просування українських інтересів на африканському континенті. Під час турне Міністра закордонних справ (жовтень) проведені зустрічі представників українських та місцевих бізнесових кіл, обговорено напрями

практичної кооперації (сільське господарство та агропромисловість, машинобудування, цифрові та інформаційні технології, фармацевтика); укладені меморандуми про взаєморозуміння між Радою експортерів та інвесторів при МЗС і діловими асоціаціями та торговельно-промисловими палатами африканських країн; визначені десять держав, де будуть відкриті нові посольства України; розроблено концепцію торговельного дому «Україна — Африка» з відкриттям його представництв у столицях найбільш перспективних країн.

Результати

До успіхів у сфері економічної дипломатії у 2022 році слід зарахувати забезпечення стійкого санкційного тиску (у т. ч. арешт російських закордонних активів) та надання фінансової підтримки українській економіці. У світі запроваджено понад 6 тисяч санкцій, розробляються нові пакети обмежень, понад 200 потужних міжнародних компаній вийшли з російського ринку, заморожено активів до 500 млрд дол. США.

Після 24 лютого від міжнародних партнерів до бюджету України надійшло понад 28 млрд дол. США, найбільший внесок зробили США, ЄС, Німеччина, Канада, Велика Британія. Протягом 2023 року ЄС готовий виділити 18 млрд євро, а Сполучені Штати — 45 млрд дол. США.

Попри війну та спричинені нею руйнування в зовнішній торгівлі вдалось уникнути катастрофи — експорт товарів склав 44,17 млрд дол. (64,9% порівняно з 2021 роком), імпорт — 59,51 млрд дол. (81,7% порівняно з 2021 роком). У лідери з об'єктивних причин вийшли сусідні країни ЄС — Польща та Румунія, на які сумарно припадає близько 24% українського експорту, однак більшість з нього є транзитним через закриття українських портів. У структурі експорту чорні метали поступилися першістю зерновим культурам — частка аграрної та харчової продукції в загальному експорті збільшилась з майже 36% у 2021 році до 46% у 2022 році, частка металургійної продукції зменшилась з 24% до 16%, а машинобудування практично не змінилось.

Експортна зернова ініціатива стала суттєвою допомогою українським виробникам. Завдяки деблокаді українських чорноморських портів спростився експорт аграрної продукції — з 1 серпня експортовано 14,3 млн т українського продовольства до країн Азії, Європи та Африки. Україна також започаткувала та почала реалізовувати програму Grain from Ukraine, у рамках якої планується направити близько 60 суден з українським зерном до найбільш бідніших країн Африки.

Інтеграція де-факто до ЄС відбувається завдяки запровадженню енергетичного, транспортного, економічного, митного та цифрового «безвізів».

Енергетична дипломатія

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Енергетична дипломатія України ще ніколи не була такою важливою для виживання держави, як у 2022 році, та водночас не підкріпленою внутрішньою законодавчою та регуляторною базою. При цьому на найвищому політичному рівні закладені амбітні цілі, досягнення яких буде визначати багаторічний тренд розвитку вітчизняної енергетики та торувати шлях у спільний європейський енергетичний простір.

Політичний інтерес/залученість

Повномасштабна російська агресія різко збільшила увагу до енергетичної дипломатії зі сторони всіх гілок влади в Україні. Тестове проходження роботи Об'єднаної енергетичної системи України в автономному режимі, яке розпочалося за лічені години до вторгнення та мало тривати декілька днів, перетворилося на одну із найважливіших битв цієї війни, оскільки для прискорення процедури синхронізації з енергооб'єднанням країн континентальної Європи ENTSO-E були задіяні всі політичні контакти від Президента України до профільного Міністра енергетики та оператора системи передачі «Укренерго».

Масштабні руйнування енергетичної інфраструктури змістили акценти енергетичної дипломатії з обговорення перспектив декарбонізації у рамках євроінтеграційного курсу на пошук шляхів забезпечення базових потреб в електроенергії, нафтопродуктах, природному газі та теплопостачанні. Президент України, Прем'єр-міністр, урядовці та парламентарі зосередили максимум зусиль на отриманні допомоги від ЄС, Енергетичного співтовариства та окремих держав-партнерів, зокрема електричного обладнання та устаткування, наборів для ремонту та відновлення мереж і газопроводів, розгортання локальних джерел генерації тощо. Для подолання дефіциту нафтопродуктів були задіяні як політичні і дипломатичні зв'язки, так і державні важелі впливу для розблокування сухопутного транскордонного руху і вільні ринкові ціни для створення стимулів приватним компаніям-постачальникам.

На рівні Президента України і глави уряду було озвучено пріоритетність руху держави у напрямі низьковуглецевої енергетики та повної інтеграції в європейський ринок з метою створення у майбутньому значних потужностей для виробництва та експорту в ЄС чистої енергії.

Стратегічні комунікації

Негативні наслідки широкомасштабних воєнних дій та особливо цілеспрямовані ракетні та БПЛА атаки на українську енергетичну

інфраструктуру стали одними із ключових зовнішньополітичних звернень високопосадовців усіх рівнів до міжнародної спільноти.

Президент України у своїх численних виступах перед парламентами іноземних країн, у переговорах з керівниками держав наводив приклади негативного впливу російських атак на енергетичну інфраструктуру, особливо підкреслюючи ризики для цивільного населення. Основні деталі таких повідомлень також звучали у виступах і під час зустрічей Прем'єр-міністра, Міністра закордонних справ, Міністра енергетики та інших високопосадовців із їхніми закордонними колегами.

До адвокації потреб української енергетики долучалися також численні парламентські делегації, представники бізнесу та неурядових інституцій. У рамках персональних зустрічей, онлайн-консультацій та публічних заходів українські доповідачі доносили консолідовану позицію про значення підтримки України для демократичного світу та нагальність відмови від російських енергоресурсів.

Діяльність

Енергетична дипломатія України будувалася спільними зусиллями усіх гілок влади та інституцій громадянського суспільства, фокусуючи зусилля на отриманні допомоги для збереження функціональності вітчизняної енергетики за допомогою ремонту та заміни пошкодженого обладнання, посилення захисту критичної інфраструктури засобами протиповітряної оборони та міжнародної співпраці задля імпорту енергоресурсів та санкційного тиску проти експорту російських енергоресурсів.

Ґрунтуючись на матеріалах профільних урядових інституцій, Президент України включав у свої виступи і робочі зустрічі (онлайн і прийоми іноземних високопосадовців) потреби вітчизняної енергетики та стратегічні цілі її розвитку. Прем'єр-міністр України і Міністр енергетики доносили їх більш детально до своїх закордонних колег у рамках робочих контактів, а також через численні делегації та діючі канали комунікації, зокрема Секретаріат Енергетичного співтовариства, часто у тісній співпраці з представниками неурядового сектору, які

активно комунікували таку інформацію своїм колегам у європейських та американських аналітичних центрах.

Українські парламентарі проводили спеціальні тури країнами Європи та Америки з метою донесення до місцевих законотворців стану справ, нагальних потреб та пояснення важливості підтримки функціональності енергетичного сектору.

Результати

Одним із перших результатів на піку воєнних дій стала технічна синхронізація 16 березня об'єднаної енергетичної системи України з ENTSO-E з подальшим початком комерційних експортних та імпорتنих операцій.

Було проведено декілька міжнародних конференцій та благодійних заходів, у рамках яких українські високопосадовці донесли до іноземних аудиторій політиків, урядовців та бізнесу бачення майбутнього української енергетики. Зокрема, в Лугано був представлений «План відновлення України: енергетика», а також 6 квітня створений Фонд енергетичної підтримки України, координацією роботи якого займається Енергетичне співтовариство.

У липні Україна стала асоційованим партнером Міжнародного енергетичного агентства, здійснивши важливий крок у напрямі повноцінної участі у даній організації.

Широкомасштабна війна та численні воєнні злочини підштовхнули європейських та американських партнерів України до запровадження вагомих пакетів санкцій проти російського енергетичного сектору. Так, ЄС поетапно рухався від ухвалення рішень про відмову від російського вугілля, нафти і нафтопродуктів аж до скорочення імпорту природного газу шляхом диверсифікації постачання та зменшення споживання. При цьому російський газ повномасштабно використовувався як геополітична зброя, включно із одностороннім зменшенням або припиненням поставок всупереч чинним контрактам, а також підривом газотранспортної інфраструктури в Балтійському морі з метою створення дефіциту газу в Європі та примушення до політичних і безпекових поступок.

Публічна дипломатія

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ	5
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	A-

Повномасштабна збройна агресія Росії ще більше активізувала публічну дипломатію України, яка, попри всі складнощі воєнного часу, акумулювала ресурси й була позначена надзвичайною активністю. У 2022 році основна діяльність була спрямована на посилення підтримки України у світі шляхом широкого інформування громадськості за кордоном про російські злочини, з одного боку, та стійкість українців, з іншого, на протидію (про)російським наративам та колоніальній парадигмі розуміння України, а також на подальшу популяризацію України у світі.

Політичний інтерес/залученість

Упродовж 2022 року політичний інтерес до публічної дипломатії утримувався на високому рівні. Попри те, що часто безпосередньо до напряму публічної дипломатії не апелювали, основні її завдання та цілі фігурували у виступах і зверненнях високопосадовців. Наприклад, заклик Президента у щорічному Посланні до ВРУ «...зробити так, що коли у світі бачитимуть синьо-жовтий український прапор, то знатимуть, що це і про свободу, і про людей, у яких є міцний дім...» у своїй суті прямо стосується публічної дипломатії. У промові на Конференції послів В. Зеленський наголосив на потребі якісного спілкування зі світом, популяризації України, у т.ч. і шляхом організації «візитів тих, хто реально може стати і є ньюзмейкером» за кордоном. Також Президент наголошував на вагомій ролі культури, науки та спорту в часи війни, а також на необхідності посилення потенціалу української культури в комунікації зі світом заради підтримки України. За його словами, разом із дипломатією та журналістикою культура робить найбільше, «щоб світ розумів нашу боротьбу й допомагав» (звернення від 9.03).

Як ніколи увагу до напряму приділяє аналітична доповідь до щорічного Послання Президента, де наведено конкретні успішні кейси культурної дипломатії України у 2022 році, наголошено на потребі інформування світової громадськості про злочини РФ, а також залучення світової спільноти до захисту й збереження національних культурних цінностей України.

Традиційно високий інтерес до публічної дипломатії проявляли Міністр закордонних справ Д. Кулеба, перша заступниця Міністра Е. Джапарова, Перша леді О. Зеленська.

Про бренд України згадував А. Єрмак, зокрема на зустрічі з представниками креативних індустрій.

Стратегічні комунікації

Комунікативна складова у реалізації публічної дипломатії України у 2022 році була на високому рівні, що визначалось і самою її специфікою. Йдеться

про численні інтерв'ю Президента, профільних міністрів, очільників ЗДУ для передових ЗМІ іноземних держав (див. відповідні розділи), звернення до студентів у топових університетах, виступи на культурних подіях — відкритті фестивалів, виставок, конференцій тощо. Активно використовувався твіттер.

Велика кількість коментарів для ЗМІ була надана українськими науковцями та експертами, які пояснювали причини та характер російської агресії, спростовували стереотипні уявлення про українську історію, культуру та ідентичність, інформували про потребу виходу із колоніальної парадигми у контексті розуміння України, що її роками нав'язувала світові Росія.

Великі зусилля УІ, ЗДУ, окремих культурних ініціатив були зроблені на перемовини з іноземними партнерами про зупинення їхньої культурної та академічної співпраці з Росією та відмови від «культури поза політикою» в умовах війни. Наприклад, уже через три дні після початку повномасштабного вторгнення Росії УІ звернувся із відповідним заклик до понад 300 іноземних культурних та академічних інституцій (27.02). Йшлося також про неприпустимість участі у заходах представників України та Росії одночасно. Важливо, що основою для data-driven аргументів на користь того, що в умовах війни «культури поза політикою» бути не повинно, часто слугували результати відповідних досліджень культурної дипломатії РФ, що їх ініціював УІ.

Діяльність

Попри всі складнощі воєнного часу, у 2022 році публічна дипломатія була позначена високою активністю та залученням великої кількості акторів як в Україні, так і за кордоном. Упродовж року була реалізована величезна кількість проєктів, творчих ініціатив, громадських акцій, спрямованих на популяризацію України у світі, а також інформування про злочини РФ та залучення міжнародної підтримки у боротьбі з агресором. #StandWithUkraine, запущений МЗС України у січні, став одним із найпопулярніших хештегів. Створений одразу після початку повномасштабного вторгнення портал <https://war.ukraine.ua/> функціонує

вісьма мовами й має понад 900 млн охоплення. Інстаграм [ukraine.ua](https://www.instagram.com/ukraine.ua) увійшов у топ офіційних аккаунтів держав.

Команда УІ упродовж року втілила 120 проєктів, що охопили 22 країни світу. Серед ініціатив, реалізованих УІ у т.ч. і спільно з закордонними партнерами, — наприклад, такі: двосторонній культурний сезон Україна — Британія; «Українська весна» у Франції; програма українського павільйону на 59-й Міжнародній виставці «La Biennale di Venezia»; проєкт «Листівки з України», що демонстрував знищення Росією вікової культурної спадщини України; діджитал-кампанія, спрямована на ознайомлення з українською багатокультурністю та ін. Було проведено (цьогоріч у Брюсселі) щорічний Міжнародний форум культурної дипломатії. Призначено представницю УІ у Франції. Велася підготовка до відкриття представництва УІ у Німеччині. УІ продовжував реалізовувати емпіричні дослідження, які слугують базою для подальшого проєктного планування. Зокрема, проведено дослідження українських та кримськотатарських студій у світі.

Ініційований Першою леді О. Зеленською спільно з МЗС, МКП, Українським інститутом книги проєкт «Українська книжкова полицка», що передбачає поширення української літератури в оригіналі та перекладах у провідних бібліотеках світу, було реалізовано у 27 країнах світу. Продовжилось упровадження україномовних аудіогідів у найбільш відомих музеях світу (нині проєкт охопив 54 музейні заклади у 35 країнах світу). Другий саміт перших леді та джентльменів трансливався у понад 20 країнах світу.

Великою активністю відзначилися ЗДУ, які серед іншого інформували громадськість за кордоном про російські злочини та стійкість українців у протистоянні з агресором. Над популяризацією України у світі працювали українські музиканти (наприклад, концерти Ukrainian Freedom Orchestra, Kyiv Symphony Orchestra, Kalush Orchestra та ін.), письменники (наприклад, події, присвячені Україні, на Frankfurt Book Fair, літературні тури Німеччиною «У фокусі Україна», організовані Meridian Czernowitz та ін.), митці (наприклад, виставка сучасного мистецтва «The Captured House» та ін.) тощо. Історичний концерт «Notes from Ukraine» до 100-літнього ювілею

виступу Української республіканської капели у США зібрав солдаут у нью-йоркському Карнегі-холі.

Представники аналітичних центрів організовували адвокатські турне до країн, які становлять стратегічний інтерес для української зовнішньої політики. Численні громадські акції, виставки, творчі заходи, благодійні вечори тощо проводили також українці за кордоном — як ті, хто перебуває за кордоном уже багато років і мають свої інституційні об'єднання, так і ті, хто тимчасово виїхав у 2022 році, рятуючись від війни. До інформаційних кампаній долучалися інфлюенсери та блогери.

Результати

За результатами 2022 року Україна увійшла до 20 найвпливовіших країн світу за рейтингом Global Soft Power Index 2023, посівши за цим критерієм 19 місце зі 121. Крім того, як показує рейтинг, суттєво зросла і впізнаваність країни. При цьому у репуґаційному заліку суттєвих змін, на жаль, поки не відбулося.

Український борщ було внесено до списку ЮНЕСКО нематеріальної культурної спадщини, що потребує охорони. Два українські проекти отримали нагороди у конкурсі Європейської культурної спадщини. Україна здобула перемогу у пісенному конкурсі Євробачення. Створений у 2020 році курс «Україна: історія, культура та ідентичності» став доступним на Coursera.

Зростає інтерес до українських студій за кордоном, хоч і часто досі на тлі російських наративів, що їх Росія роками і за великі гроші просувала за кордоном. Однак у цьому напрямі є позитивні зрушення — наприклад, у 2022 році деякі музеї внесли зміни до підписів окремих картин, роблячи акцент на українському компоненті замість російського (наприклад, Музей мистецтва «Метрополітен», Національна галерея, Лондон).

Упродовж року чимало закордонних інституцій запропонували підтримку для українських художників, музикантів, видавців, науковців та ін. або ініціюючи спеціально таргетовані програми, або надаючи преференції українцям у рамках вже існуючих програм. Європейський проєкт «Creatives Unite», що виник у часи пандемії як координаційний центр, змінив вектор роботи на підтримку українських ініціатив. Мережа національних культурних інститутів ЄС EUNIC прийняла УІ асоційованим членом.

Одним із суттєвих викликів науковій та освітній дипломатії стало обмеження для виїзду за кордон для чоловіків призовного віку, що часто унеможлиблювало участь у важливих наукових та освітніх заходах за кордоном. Чимало подій, які були заплановані для проведення з іноземними партнерами в Україні, були або скасовані через військову агресію РФ, або перенесені в онлайн формат.

В

Нерозповсюдження ядерної зброї

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	4
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	4
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	3
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B-

У зв'язку з ядерною риторикою і загрозами ядерній безпеці та захищеності, що супроводжували російське вторгнення, політичний інтерес до тематики нерозповсюдження збільшився. Попри війну, Україна підтвердила неухильне виконання своїх міжнародних зобов'язань. Існує політичний консенсус щодо зовнішньополітичної діяльності України у сфері нерозповсюдження, проте досягнення в зазначеному напрямі обмежені.

Політичний інтерес/залученість

Політичний інтерес до питань нерозповсюдження та ядерної енергетики вимушено став одним із ключових через явні і приховані ядерні погрози та окупацію ядерних об'єктів, пов'язані із військовою агресією Російської Федерації проти України. Позиції органів та інститутів державної влади були скоординованими та відображали коректну оцінку ситуації. Існувало спільне розуміння того, що головна мета подібних дій — залякування держави і суспільства для досягнення поступок, а також вплив на партнерів із метою унеможливлення або послаблення підтримки України.

Водночас зовнішня політика базувалась на тому, що ядерний удар по Україні матиме пропорційну відповідь, РФ має понести відповідальність за порушення міжнародних норм, зокрема Статутів ООН і МАГАТЕ (до позбавлення права Росії на володіння ЯЗ), РФ має залишити Запорізьку АЕС, а ключову роль гратиме солідарність у питанні санкцій щодо ядерної сфери. Проте питання нерозповсюдження були відсутні в основних зовнішньополітичних промовах Президента та очільника МЗС, зокрема їх виступах на Конференції послів України, щорічному Посланні Президента до ВРУ та Аналітичній доповіді до нього.

Стратегічні комунікації

Загалом стратегія комунікації була вибудована добре: українські високопосадовці виступали із промовами на всіх доступних майданчиках, що торкались питань нерозповсюдження. Політичні еліти своєчасно реагували на інформаційні приводи, що сприяло укріпленню іміджу України як відповідального гравця і зміцненню самого режиму нерозповсюдження. Наприклад, у відповідь на заяви РФ щодо нібито розробки Україною «брудної бомби» у листопаді на запрошення України МАГАТЕ провело інспекцію, під час якої не виявило доказів незаявленої ядерної діяльності та матеріалів.

Хоча у досліджуваний період у комунікаціях виникала і напруга. 19 лютого Президент В. Зеленський ініціював фінальну (четверту) спробу консультацій у рамках Будапештського меморандуму через системне невиконання гарантій безпеки, де попередив, що у разі неуспіху усі пакетні рішення 1994 року будуть поставлені під сумнів. Росією ця позиція була активно використана в пропагандистських цілях, як бажання України повернутися до ядерного статусу.

Комунікації були непрості і з МАГАТЕ через загальну критику з українського боку, включаючи заангажованість через присутність 1/4 росіян у його керівництві. Проте вже у вересні постійний представник при ООН в Нью-Йорку С. Кислиця на засіданні РБ підкреслив, що Україна цінує хоробрість та професіоналізм експертів на ЗАЕС, а під кінець року ситуація стабілізувалась.

Під час Оглядової конференції ДНЯЗ (1–26.08) була висвітлена тема негативних наслідків бездіяльності у відповідь на порушення гарантій безпеки. Українські заяви зосередились на розширенні ядерного потенціалу РФ, яке суперечить ДНЯЗ. Україна уникала критики на адресу своїх ядерних союзників, однак серйознішим аргументом було б те, що саме наявність ЯЗ у Росії завадила своєчасному наданню озброєнь Україні. Найсильнішою стала заява в третьому комітеті Конференції (мирне використання ядерної енергії), що закликала до прийняття юридично зобов'язального документа щодо заборони атак на ядерні об'єкти.

У стратегічних комунікаціях простежується проведення паралелей між присутністю РФ у РБ ООН на правах постійного члена (і зловживанням правом вето) та ядерними погрозами. Неодноразово підіймалось питання про позбавлення РФ права на володіння ЯЗ та позбавлення її прав і привілеїв в МАГАТЕ через системні порушення статутів. Не всі промови, на жаль, чітко окреслювали, що саме Україна пропонує. Контрпродуктивним може бути заклик щодо виключення Росії з МАГАТЕ: зважаючи на її частку у глобальній ядерній індустрії, це може призвести до розвалу організації та встановлення альтернативних двосторонніх інструментів контролю, які існували до появи Агентства.

Діяльність

Діяльність України у сфері нерозповсюдження протягом року була зосереджена на використанні міжнародних майданчиків для протидії російській агресії. Також Україна традиційно засвідчувала неухильне дотримання взятих зобов'язань у нерозповсюдженні зброї масового знищення та засуджувала дії держав, що викликають стурбованість (КНДР, Іран). Особливу увагу приділяли універсалізації Договору про всеосяжну заборону випробувань (СТВТ), резолюції 1540 та переговорам щодо Договору про припинення виробництва розщеплюваних матеріалів (ДЗПРМ). Позиція України стосовно Договору про заборону ЯЗ, перша зустріч членів якого відбулась у звітному році, залишилася без змін більшою мірою через політичну кон'юнктуру. У рамках Оглядової конференції ДНЯЗ у серпні Україна робила акцент на необхідності негативних гарантій безпеки для неядерних держав, проте проявляла недостатню активність у створенні всеохоплюючого документа про гарантії. Українські високопосадовці неодноразово зустрічались із Генеральним Директором МАГАТЕ Р. Гросі, який відвідав Україну з офіційним візитом безпрецедентні чотири рази (березень, квітень, серпень, жовтень).

У вересні уряд ініціював перед РНБО введення санкцій у сфері ядерної енергетики щодо понад 700 фізичних та юридичних осіб, пов'язаних із Росатомом, які були рекомендовані Міжвідомчою робочою групою. 26 грудня Керівник ОПУ А. Єрмак заявив, що санкційна група працює над запровадженням міжнародних санкцій.

Був розроблений проект Національної стратегії запобігання розповсюдженню зброї масового знищення та її використання недержавними суб'єктами, що охоплює ключові елементи Резолюції РБ ООН 1540 (2004) і спрямований на координацію національних інституцій.

Результати

Міжнародна спільнота висловлює суттєву підтримку Україні у питаннях нерозповсюдження та наголошує, що вона протягом десятиліть безпечно та надійно експлуатує свої ядерні установки, дотримуючись усіх міжнародно

визнаних принципів та не викликає занепокоєння щодо розповсюдження. У фінальний документ Оглядової конференції ДНЯЗ у серпні було внесено багато пунктів, що адресували поточну ситуацію з проукраїнських позицій, хоча він згодом був заблокований Росією. Також у рамках конференції було представлено сильну заяву від імені 55 країн світу та ЄС із закликом допустити місію МАГАТЕ на ЗАЕС.

Генеральна Конференція МАГАТЕ (де беруть участь делегації всіх держав-членів) стала розчаруванням і програвом для України. Єдине, що вдалося включити у резолюції із ядерної безпеки та захищеності, стала загальна фраза «про важливість ядерної безпеки та захищеності... за будь-яких обставин». Тільки резолюція щодо ядерних гарантій містила заклики «утримуватися від нападів або погроз нападами на ядерні об'єкти». Проте окремої резолюції з цього питання, на відміну від практики 1985 та 1990 років, прийнято не було.

Реакція Агентства на фізичне насильство до персоналу ЗАЕС, викрадення керівництва та створення псевдокомпанії «Запорізька АЕС» Росатомом теж була недостатньою. З іншого боку, вдалося домогтися відкритого заклику до виведення РФ своїх військовослужбовців та іншого персоналу із ЗАЕС у резолюції Ради керуючих (17.11), але на жаль, поки зону ядерної безпеки та захищеності не запроваджено. Із позитивних зрушень слід відзначити встановлення постійних місій МАГАТЕ на всіх АЕС України та резолюцію Європарламенту із закликом розширити санкції проти Росії на атомну енергетику.

Велась робота щодо зменшення залежності атомно-промислового комплексу України від РФ. У червні Westinghouse та Енергоатом підписали розширені угоди про постачання всього ядерного палива для України та збільшення кількості реакторів AP1000, що будуватимуться на Хмельницькій АЕС, із п'яти до дев'яти. На початку року Енергоатом та Rolls-Royce домовилися про співпрацю щодо будівництва Малих Модульних Реакторів (ММР) в Україні. До того ж Україна в партнерстві з США, Японією та Республікою Корея візьме участь у державно-приватному консорціумі з наукових розробок для ММР.

Закордонне українство

B+

	2022
ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС	5
СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ	4
ДІЯЛЬНІСТЬ	4
РЕЗУЛЬТАТИ	4
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	B+

Через широкомасштабне вторгнення РФ на територію України мільйони українців, переважно жінки та діти, опинилися за кордоном і стали вимушеними біженцями. Україна через свої ЗДУ налагодила тісну співпрацю з українськими громадами країн-партнерів та відповідними місцевими органами влади. Організації української діаспори долучилися до допомоги як біженцям, так і ЗСУ. На жаль, Україна більше отримує від закордонних українців, ніж дає. Та все ж інформаційна та комунікаційна робота з боку Української держави за цим напрямом у 2022 році значно покращилась.

Політичний інтерес/залученість

У 2022 році політичний інтерес до питань закордонного українства зберігався на досить високому рівні. Протягом року керівництво держави висловлювало сподівання на допомогу закордонних українців насамперед біженцям, сприяння організації гуманітарних вантажів та підтримки у відбитті російської агресії, а також сподівання на повернення українців на Батьківщину.

Важливою є позиція української влади щодо захисту прав українців у світі. У виступі на Конференції послів України (23.12.) Президент В. Зеленський наголосив, що усі права та законні інтереси українців (українська ідентичність, культурні, освітні, інформаційні та соціальні потреби) у країнах перебування були задоволені. Міністр закордонних справ Д. Кулеба на цій же конференції акцентував увагу на неподільності спільноти та на нову політику щодо українців у світі, що її розпочне держава.

У щорічному Посланні Президента до ВРУ (28.12.) також наголошено, що «мільйони наших людей, які стали переселенцями і знайшли прихисток за кордоном, не мають стати біженцями». Президент подякував усім країнам за допомогу українцям за кордоном, але зазначив, що «ми повинні зберегти їх як частину українського суспільства».

Упродовж року керівництво України у своїх виступах висловлювало країнам-партнерам вдячність за підтримку і захист українців, які через війну стали вимушеними біженцями.

Стратегічні комунікації

Питання закордонного українства відображається в офіційних документах стратегічного характеру, які були покликані створити необхідні умови для повернення та реінтеграції українських мігрантів в українське суспільство. Проте через військові дії стандартні механізми комунікації не діяли. Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021–2025 роки є чинним документом, але наразі має більш декларативний, аніж дієвий характер.

Значно покращилася інформаційна та комунікаційна робота: інформація, яка надається українцям закордоном, має узгоджений характер, наративи і публічні заходи спрямовані на максимальну підтримку України у війні та протистояння впливам Кремля у більшості країн, де є значна кількість українців. МЗС та посольства у відповідних країнах регулярно комунікували соціальні та юридичні питання перебування українців за кордоном, намагалося проводити різноманітні заходи на їх підтримку.

Діяльність

Здебільшого питаннями співробітництва з українською діаспорою займаються МЗС та ЗДУ. Реалізація проектів з налагодження міжнародних культурних та освітніх зв'язків здійснюється Українським інститутом. Українська влада підтримує зв'язки із закордонними українцями переважно через Світовий Конгрес Українців (СКУ). Так, у Посольстві України в США відбулася зустріч посла О. Макарової з керівництвом СКУ (11.05). Важливими були зустрічі президента СКУ з українськими високопосадовцями (03.06): Міністром закордонних справ, Міністром оборони, Міністром у справах ветеранів, Міністром внутрішніх справ, Генеральним прокурором. Керівник ОПУ А. Єрмак поспілкувався в режимі відеоконференції з представниками Українського конгресового комітету Америки (УККА) (28.09). Також в кінці року Міністр закордонних справ Д. Кулеба та заступник Міністра оборони Г. Маляр зустрічалися з керівництвом СКУ (13.12).

У Молдові Центр допомоги біженцям з України приймав парламентську групу дружби ВРУ, де сторони обговорили питання умов життя українських вимушених мігрантів, гуманітарну допомогу, трансфер до країн ЄС (6.05). Міністр освіти і науки взяв участь у нараді щодо навчання українських учнів за кордоном, на якій разом з представниками Національного університету «Львівська політехніка» та Львівської ОВА обговорив питання створення відповідних умов навчання в середній школі для тих українців, які перебувають за межами України (29.08).

Варто відзначити залученість ЗДУ до співпраці із закордонними українцями. Посольства на регулярній основі брали участь у протестах

та культурних заходах, організованих українською громадськістю в багатьох країнах світу, створювали додаткові технічні можливості для консульського обслуговування громадян України та проводили переговори щодо розширення прав українських мігрантів та їх соціальних гарантій у відповідних країнах тощо.

У 2022 році відбувалися засідання Національної комісії з питань закордонних українців під головуванням заступника Міністра закордонних справ Є. Перебийноса (3.08, 15.12). На них розглядали надання статусу закордонного українця іноземцям з ряду країн, а також внесення змін до Закону України «Про закордонних українців».

Результати

Попри численні виклики, спричинені широкомасштабними військовими діями, суттєвих змін у сфері зв'язків з діаспорою у порівнянні з минулим роком у 2022 році не відбулося. Українські державні структури та посадовці ведуть регулярну комунікацію з представниками діаспори стосовно співпраці, збору допомоги для української армії, привернення уваги до проблем російсько-української війни. Українці за кордоном ініціювали, організували та долучалися до заходів, присвячених приверненню уваги до України у світлі російської агресії, збирали кошти на допомогу біженцям і ЗСУ, передавали гуманітарну допомогу. Активність проявляли українські громади в Польщі, Литві, США, Канаді, ФРН, Великій Британії, Румунії, Швеції, Австралії, Іспанії, Чехії та багатьох інших державах в усьому світі. Водночас у багатьох випадках ініціатором була сама спільнота, а не українська держава.

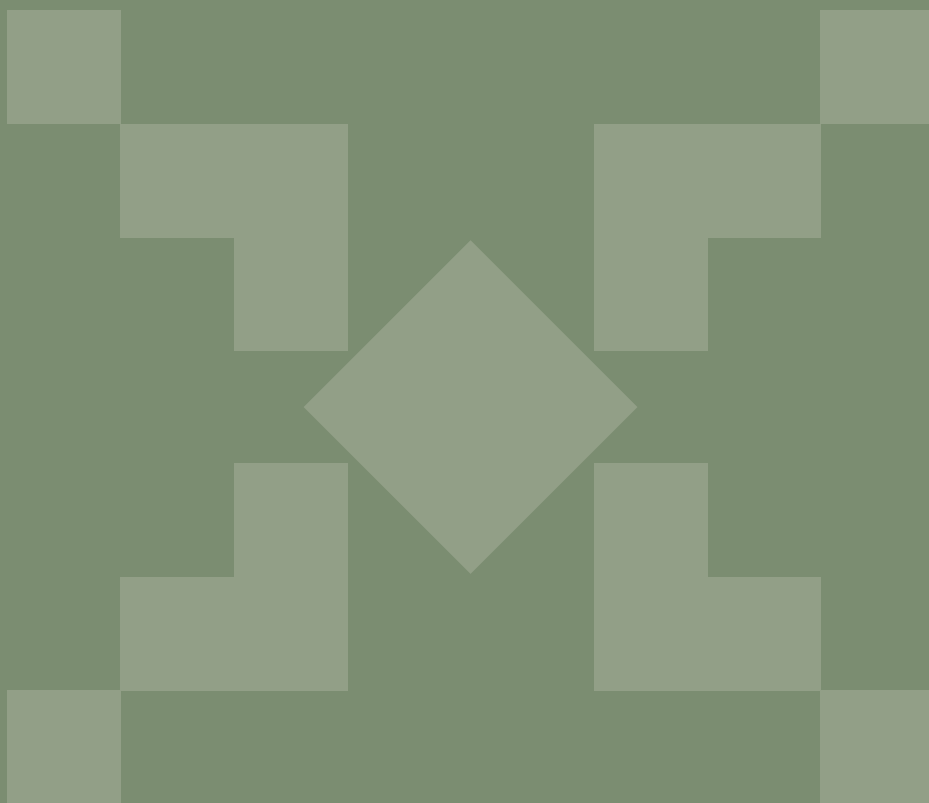
Підписано План співпраці між Міністерством у справах ветеранів України та СКУ (3.06). Видано Спільний наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства закордонних справ України «Про затвердження Порядку міжвідомчої взаємодії з питань вручення здобувачам освіти, які перебувають за межами України, документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, виданих в умовах воєнного стану в Україні» (09.06). Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою

Національного університету «Львівська політехніка» презентував додаток, який допомагає українським мігрантам у Чехії, а також організував проекти, які націлені на популяризацію української мови серед закордонних українців.

КМУ підтримав запуск експериментального проекту щодо оформлення паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон громадянам, які перебувають за межами нашої держави (10.06). Прийнято Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (13.12), відповідно до якого в правове поле вводиться термін «українська національна ідентичність» і додається у т. ч. і в Закон України «Про закордонних українців» (2012).

Національна комісія з питань закордонних українців надала статус закордонного українця декільком десяткам осіб. Проте така незначна кількість свідчить про відсутність вагомих переваг отримання даного статусу серед представників діаспори.

Десять принципів дипломатії воєнного часу у 2023 році

- 1 — Відповідність міжнародних заяв внутрішнім реформам, особливо у форматі європейської та євроатлантичної інтеграції України. Акцент в адвокації на конкретних кроках, які були зроблені на шляху до членства, а не політичній відповідальності відповідних організацій.
- 2 — Перехід стратегічних комунікацій на рівень індивідуального підходу та врахування прагматичних інтересів партнерів, пошук аргументів, чому партнерам повинно бути вигідно підтримувати Україну в майбутньому.
- 3 — Активізація діалогу з великим бізнесом та транснаціональними корпораціями, які можуть стати локомотивом післявоєнної реконструкції України та лобістами проукраїнської політики у відповідних країнах.
- 4 — Лідерство України у міжнародних організаціях не тільки щодо питань безпосередньо пов'язаних із подоланням наслідків російської агресії, а й таких, де Україна набула значного досвіду через війну, або актуальність яких піднялась на новий рівень (ядерне нерозповсюдження, безпека критичної інфраструктури, захист від сексуального насильства під час війни, права дітей під час конфліктів, покарання за воєнні злочини тощо).
- 5 — Повернення до практики особистих візитів керівництва держави, міністра закордонних справ та народних депутатів до країн, які потребують особливої уваги.

6 — Врахування у 2023 році часових рамок електоральних циклів у стратегічних партнерах при підготовці важливих рішень або адвокації серйозних рішень на користь України.

7 — Залучення потенціалу країн-партнерів для побудови відносин із третіми країнами та регіонами, де Україна не має власної історії активних відносин та достатнього дипломатичного представництва.

8 — Поеднання політичного лідерства України та країн-партнерів у адвокації та поглибленні окремих напрямів дипломатії воєнного часу, що потребують широкого міжнародного схвалення.

9 — Посилення кадрового потенціалу закордонних дипломатичних установ України: розв'язання питань неукомплектованості, припинення практики зволікання з призначенням очільників, оперативне відкриття ПУ, які були анонсовані у 2022 році.

10 — Синергія державних органів та представників експертного середовища та громадських організацій з метою просування міжнародного порядку денного України та відстоювання її національних інтересів. Створення умов для повноцінної адвокації (зокрема, розв'язання питання виїзду експертів на важливі міжнародні заходи).

Зведена таблиця оцінок реалізації напрямів зовнішньої політики у 2022 р.

№	Напрямки зовнішньої політики		Політична залученість	Стратегічні комунікації	Діяльність	Результати	Оцінка
		2022					
СПІВПРАЦЯ З КРАЇНАМИ «ГРУПИ СЕМИ»							
1	Велика Британія	A	5	5	5	5	5.0
2	Італія	B+	4	5	4	4	4.3
3	Канада	A	5	5	5	5	5.0
4	Німеччина	A	5	5	5	5	5.0
5	США	A	5	5	5	5	5.0
6	Франція	A-	5	5	5	4	4.8
7	Японія	A-	4	5	5	5	4.8
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ							
8	Європейська інтеграція	A	5	5	5	5	5.0
9	Співпраця з ЄС	A	5	5	5	5	5.0
10	ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ	B+	5	4	5	4	4.5
ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ							
11	Австралія	A	5	5	5	5	5.0
12	Азербайджан	C-	4	1	3	3	2.8
13	Грузія	C	4	3	3	2	3.0
14	Естонія	A	5	5	5	5	5.0
15	Ізраїль	C-	3	3	3	2	2.8
16	Індія	C-	3	2	3	3	2.8
17	Іран	D+	5	1	2	2	2.5
18	Китай	D+	2	2	2	2	2.0
19	Латвія	A	5	5	5	5	5.0
20	Литва	A	5	5	5	5	5.0
21	Молдова	B-	4	3	4	4	3.8
22	Польща	A	5	5	5	5	5.0
23	Румунія	A	5	5	5	5	5.0
24	Словаччина	A	5	5	5	5	5.0

№	Напрямки зовнішньої політики		Політична залученість	Стратегічні комунікації	Діяльність	Результати	Оцінка
25	Туреччина	B	5	3	5	3	4.0
26	Угорщина	D+	2	2	2	3	2.3
27	Чехія	A-	5	5	4	5	4.8
ВІДНОСИНИ З НЕДРУЖНИМИ КРАЇНАМИ							
28	Білорусь	н/о					н/о
29	Російська Федерація	н/о					н/о
РЕГІОНАЛЬНА СПІВПРАЦЯ							
30	Близький Схід	C+	3	3	4	3	3.3
31	Західні Балкани	C+	3	4	4	3	3.5
32	Індо-Тихоокеанський	B+	4	5	4	4	4.3
33	Латинська Америка	C+	3	3	4	3	3.3
34	Північна Європа	B+	4	5	4	5	4.5
35	Субсахарська Африка	B+	5	5	4	3	4.3
36	Центральна Азія	E+	1	1	2	2	1.5
МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ							
37	ОБСЄ	C+	3	4	4	3	3.5
38	ООН	A	5	5	5	5	5.0
39	Рада Європи	B+	4	5	4	4	4.3
40	Нерозповсюдження ядерної зброї	B-	4	4	4	3	3.8
41	Формування міжнародної коаліції з відновлення України	A	5	5	5	5	5.0
42	Воєнна дипломатія	A	5	5	5	5	5.0
43	Економічна дипломатія	A-	5	5	5	4	4.8
44	Енергетична дипломатія	B+	5	5	4	4	4.5
45	Публічна дипломатія	A-	5	5	5	4	4.8
46	Санкційна політика	A	5	5	5	5	5.0
47	Закордонне українство	B+	5	4	4	4	4.3
	ЗАГАЛОМ	B+	4.31	4.16	4.24	4	4.18

Список скорочень

ВМС ЗС	Військово-Морські Сили Збройних Сил
ВРУ	Верховна Рада України
ВТС	Військово-технічне співробітництво
ГВЗВТ	Глибока та всеохоплююча зона вільної торгівлі
ГА ООН	Генеральна Асамблея ООН
ГУАМ	Організація за демократію та економічний розвиток (Грузія, Україна, Азербайджанська Республіка та Республіка Молдова)
ГП	Генеральна прокуратура
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ДНЯЗ	Договір щодо нерозповсюдження ядерної зброї
ЕК	Європейська Комісія
ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
ЄС	Європейський Союз
ЗАЕС	Запорізька атомна електростанція
ЗВТ	Зона вільної торгівлі
ЗДУ	Закордонна дипломатична установа
ЗСУ	Збройні сили України
КМУ	Кабінет Міністрів України
ЛАКБ	Латинська Америка та Карибський басейн
МА АСЕАН	Міжпарламентська Асамблея АСЕАН
МАГАТЕ	Міжнародне агентство з атомної енергії
МЗС	Міністерство закордонних справ
МінТОТ	Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб
МКПШ	Міністерство культури та інформаційної політики
МО	Міністерство оборони
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я
ГШ	Генеральний штаб
НУО	Неурядова організація

НБУ	Національний банк України
ОАД	Організацією Американських держав
ОБСЕ	Організація з безпеки та співробітництва в Європі
ООН	Організація об'єднаних націй
ОПУ	Офіс Президента України
ОЧЕС	Організація Чорноморського економічного співробітництва
ПА	Парламентська асамблея
ПАР	Північно-Африканська Республіка
ПАРЄ	Парламентська Асамблея Ради Європи
ПВЗВТ	Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі
ПД	Публічна дипломатія
ПДЧ	План дій щодо членства в НАТО
ПУ	Посольство України
РЄ	Рада Європи
РБ ООН	Рада безпеки Організації об'єднаних націй
РЗБ	Регіон Західних Балкан
РНБО	Рада національної безпеки і оборони України
РСАДПЗ	Рада співробітництва арабських держав Перської затоки
СКУ	Світовий конгрес українців
СММ ОБСЕ	Спеціальна моніторингова місія ОБСЕ
СРВР	Стратегічна рада високого рівня
СР	Словацька Республіка
ТОТ	Тимчасово окуповані території
ТПП	Торгово-промислова палата
Т.п.с.	Тимчасово повірений у справах
УІ	Український інститут
ЦА	Центральна Азія
ЦОВВ	Центральні органи виконавчої влади
ЯЗ	Ядерна зброя

- Бернацький Богдан,** Max Weber Fellow, European University Institute, старший викладач Києво-Могилянської академії **(Санкційна політика)**
- Брусиловська Ольга,** д.політ.н., професор, завідувачка кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова **(Західні Балкани)**
- Бурейко Надія,** к.політ.н., директорка програми «Україна за кордоном» Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Публічна дипломатія)**
- Вдовенко Юрій,** к. е.н, голова Центру транскордонного співробітництва; експерт Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Економічна дипломатія)**
- Вдовиченко Вікторія,** к.і.н., доцентка кафедри міжнародного права та європейської і євроатлантичної інтеграції факультету права та міжнародних відносин Київського університету ім. Б. Грінченка **(Італія; Естонія; Латвія)**
- Ворожбит Ольга,** аспірантка кафедри політології Львівського національного університету ім. І. Франка, заступниця головного редактора «Українського тижня» **(Індо-Тихоокеанський регіон; Індія)**
- Воротнюк Марина,** к.політ.н., асоційована дослідниця Королівського інституту оборонних та безпекових студій (Велика Британія), членкиня правління Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Словаччина)**
- Габер Євгенія,** к.політ.н., старша аналітикиня Центру досліджень сучасної Туреччини, Карлтонський університет **(Туреччина)**

- Герасимчук Анастасія,** аналітикиня, журналістка в Internews Ukraine, експертка Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Ізраїль; Близький Схід)**
- Герасимчук Сергій,** заступник виконавчого директора, директор програми «Регіональні ініціативи та сусідство» Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(КНР; Молдова; Румунія)**
- Глебов Сергій,** к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, експерт Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Азербайджан; Грузія)**
- Драпак Михайло,** директор програми європейських студій Ради зовнішньої політики «Українська Призма» **(Польща; Угорщина; Чехія)**
- Кістол Катерина,** експертка з оборони і безпеки, міжнародних відносин та інформаційної безпеки **(Литва)**
- Коваль Надія,** завідувачка відділу аналітично-дослідницької роботи та академічних програм Українського інституту **(Франція)**
- Коваль-Гончар Марія,** проектна координаторка Представництва Фонду ім. Ф. Еберта в Україні, експертка програми європейських студій Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Німеччина)**
- Константинова Віра,** асоційована експертка Центру близькосхідних досліджень **(Іран)**
- Краєв Олександр,** директор програми «Північна Америка» Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Велика Британія; США)**

- Майстренко Юлія,** к.політ.н., доцентка кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова **(Західні Балкани)**
- Максак Геннадій,** виконавчий директор Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Європейський Союз; Інтеграція з ЄС)**
- Матійчик Ярослав,** виконавчий директор ГНДО «Група стратегічних та безпекових студій», член Громадської ради при Міністерстві закордонних справ України **(Рада Європи)**
- Москалик Денис,** співзасновник Центру дослідження Африки, координатор напрямку міжнародної політики Центру політичних студій «Доктрина», голова дослідницького центру «Intermedia» **(Субсахарська Африка)**
- Пойта Юрій,** докторант Казахського національного університету ім. аль-Фарабі; керівник Азійської секції New Geopolitics Research Network **(Центральна Азія)**
- Поліщук Анастасія,** студентка PhD програми з міжнародних відносин Вищої школи азійсько-тихоокеанських досліджень (GSAPS) Університету Васеда **(Японія)**
- Радь Павло,** молодший дослідник програми російських і білоруських студій Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Російська Федерація; Білорусь; Закордонне українство)**
- Хессе Валерія,** дослідниця Одеського центру з нерозповсюдження при Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова **(Нерозповсюдження ядерної зброї)**
- Черниш Анатолій,** молодший дослідник програми російських і білоруських студій Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Російська Федерація)**

- Чорногор Ярослав,** к.і.н., старший викладач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Кієво-Могилянська академія», директор програми російських і білоруських студій Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Російська федерація; Білорусь; Закордонне українство)**
- Чубик Андрій,** асоційований експерт Центру глобалістики «Стратегія XXI», експерт Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Енергетична дипломатія)**
- Шаїпова Юлія,** керівниця проектів Центру економічного відновлення, експертка Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Австралія; ОБСЄ; Формування міжнародної коаліції з відновлення України)**
- Шевченко Наталія,** к.і.н., доцентка кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн Київського національного університету ім. Т. Шевченка, експертка Ради зовнішньої політики «Українська призма» **(Латинська Америка)**
- Шелест Ганна,** к.політ.н., директорка програми «Безпекові студії» Ради зовнішньої політики «Українська призма», головна редакторка журналу «UA: Ukraine Analytica» **(НАТО; ООН; Воєнна дипломатія)**
- Шеренговський Дмитро,** к.політ.н, проректор з академічних питань Українського католицького університету **(Канада)**
- Яковлев Максим,** к.політ.н., доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Кієво-Могилянська академія», директор Школи політичної аналітики НаУКМА **(Північна Європа)**

Про Раду зовнішньої політики «Українська призма»

Рада зовнішньої політики «Українська призма» є мережевим неурядовим аналітичним центром, метою якого є участь у запровадженні демократичних основ вироблення і реалізації зовнішньої та безпекової політик органами державної влади України, здійснення міжнародних та загальнодержавних проєктів і програм, спрямованих на поліпшення зовнішньополітичного аналізу та експертизи, посилення участі експертної спільноти у процесі прийняття рішень у сфері зовнішньої політики, міжнародних відносин, публічної дипломатії.

Основними напрямками діяльності «Української призми» є:

- запровадження сталої співпраці експертної спільноти та органів виконавчої, законодавчої влади, які долучені до розробки і реалізації зовнішньої політики України;
- дослідження проблематики зовнішньої політики, дипломатичної служби, міжнародних відносин та безпеки, розробка та оприлюднення відповідних рекомендацій;
- допомога органам влади України у поширенні достовірної інформації про Україну за кордоном, налагодження каналів публічної дипломатії;
- сприяння покращенню нормативно-правового поля, що регулює основи зовнішньої та безпекової політики України, основ дипломатичної служби та публічної дипломатії;
- інформаційна, організаційна та консультаційна підтримка органів державної влади, організацій громадянського суспільства, освітніх закладів та інших суб'єктів із питань зовнішньої політики та безпеки.

Рада зовнішньої політики «Українська призма» офіційно зареєстрована як організація громадянського суспільства в 2015 році, у той час як аналітико-дослідницька діяльність у рамках мережі експертів «Української призми» здійснювалась з 2012 року. Наразі організація об'єднує більш ніж 15 експертів у сфері зовнішньої політики, міжнародних відносин, міжнародної безпеки, а також асоційованих експертів в Україні та за кордоном.

Про Фонд
ім. Фрідріха
Еберта

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Фонд імені Фрідріха Еберта є найстарішим політичним фондом Німеччини, що володіє багатими соціал-демократичними традиціями зі дня свого заснування в 1925 році. Фонд був заснований як політичний заповіт Фрідріха Еберта, першого президента Німеччини, що був обраний демократичним шляхом, та іменем якого був названий Фонд.

Ключовою діяльністю політичного Фонду є втілення в життя основоположних ідеалів та цінностей соціал-демократії: свободи, справедливості, солідарності. Фонд працює в тісному зв'язку з соціал-демократами та організаціями вільних профспілок. Як некомерційна установа, Фонд організує свою діяльність на принципах самостійності та незалежності.

Фонд сприяє розвитку:

- вільного суспільства, що ґрунтується на принципах солідарності, та надає всім своїм громадянам можливість брати участь у політичному, економічному, соціальному та культурному житті, незалежно від свого походження, статі чи релігійних переконань;
- активної та сильної демократії, сталого економічного росту та наявності для всіх громадян гідної роботи;
- соціально-орієнтованої держави з розвиненою системою освіти та охорони здоров'я, яка одночасно прагне подолати бідність й забезпечує захист від тяжких випробувань та труднощів, з якими доводиться стикатися громадянам у житті;
- держави, що несе відповідальність за мир та соціальний прогрес в Європі та світі в цілому.

Фонд підтримує та зміцнює ідеали соціал-демократії, зокрема, завдяки:

- політико-просвітницькій роботі з метою зміцнення громадянського суспільства. Політико-просвітницькі програми Фонду в Німеччині спрямовані на мотивування громадян, розвиток їх самостійності, інформування та навчання практиці активної участі в політичному житті, діяльності профспілок та громадянського суспільства. Ми сприяємо підвищенню рівня участі громадян у дискусіях на тему соціальних питань та процесів прийняття рішень;

- політичним консультаціям. Фонд проводить стратегічні дослідження з основних питань економічної, соціальної та освітньої політики, а також з основних напрямків подальшого розвитку демократії. Завдяки залученню до досліджень Центру наукових кіл, чинних політиків, Фонд створює умови для широкого обговорення питань формування справедливого та сталого економічного і соціального ладу в окремих країнах, Європі та світі в цілому;
- міжнародній співпраці. За допомогою міжнародних представництв Фонду, що здійснюють свою діяльність у більш ніж 100 країнах світу, Фонд підтримує політику мирної співпраці та захисту прав людини, сприяє створенню і зміцненню демократичних, соціальних і конституційних структур. Фонд є прибічником вільних профспілок і сильного громадянського суспільства. У рамках європейського інтеграційного процесу Фонд активно сприяє розвитку соціально-орієнтованої, демократичної, конкурентоздатної Європи;
- наданню підтримки обдарованій молоді шляхом надання стипендій, зокрема, студентам та аспірантам із малозабезпечених родин та з числа мігрантів;
- збереженню колективної пам'яті соціал-демократії. Архіви та бібліотеки Фонду, а також праці з сучасної історії дозволяють зберегти коріння історії соціал-демократії та профспілок, при цьому вони є джерелом інформації при проведенні соціально-політичних та історичних досліджень.

У даний час головні офіси Фонду знаходяться в Бонні і Берліні. Крім того, у Федеративній Республіці Німеччина Фонд має 6 освітніх центрів, а також 12 земельних і регіональних офісів. Крім того, Фонд імені Фрідріха Еберта має в Бонні власну бібліотеку, де зібрано більше 650000 томів. «Архів соціальної демократії» Фонду імені Фрідріха Еберта в Бонні містить найбільшу в світі колекцію матеріалів з історії європейського робочого руху.

ЗА РЕД. Н. БУРЕЙКО, Г. МАКСАК, Г. ШЕЛЕСТ

Фонд ім. Фрідріха Еберта | Представництво в Україні
вул. Борисоглібська 15А, м. Київ, 04070, Україна
Тел.: +38-044-234-0038
<http://ukraine.fes.de>
ukraine@fes.de

Рада зовнішньої політики «Українська призма»
вул. М. Коцюбинського 1, оф. 202, Київ, Україна
www.prismua.org
info@prismua.org

Погляди, висловлені в даній публікації, не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Фрідріха Еберта або організацій, де працюють автори. Комерційне використання будь-яких матеріалів, надрукованих Фондом ім. Фрідріха Еберта, без письмового дозволу ФФЕ заборонено.